

GLASUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ
A SFINTEI MITROPOLII A UNGROVLAHIEI

ANUL XXXIX, Nr. 1—2 - IANUARIE — FEBRUARIE 1980

GLĂȘUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ
A SFINTEI MITROPOLII A UNGROVLAHIEI

ANUL XXXIX, Nr. 1 — 2
IANUARIE - FEBRUARIE
1980

Redacția și Administrația: Sectorul Cultural-Social al Arhiepiscopiei Bucureștilor
Str. Patriarhiei nr. 21 — Sectorul IV

COMITETUL DE REDACȚIE

PREȘEDINTE :

Prea Fericitul Părinte

IUSTIN

Mitropolitul Ungrovlahiei și
Patriarhul Bisericii
Ortodoxe Române

VICEPREȘEDINȚI :

I. P. S. Dr. ANTIM
Arhiepiscopul Tomisului
și Dunării de Jos

P. S. Dr. ANTONIE
Episcopul Buzăului

MEMBRI :

P. S. ROMAN IALOMIȚEANUL
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Bucureștilor

P. S. EPIFANIE NOROCEL-
TOMITANUL
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Tomisului și Dunării de Jos

P. C. Pr. OCTAVIAN POPESCU
Vicar mitropolitan

REDACTOR RESPONSABIL :

P. C. Pr. ILIE GEORGESCU
Consilier cultural mitropolitan

REDACTOR ADJUNCT :

P. C. Pr. GH. BOGDAPROSTE

C U P R I N S U L

Pag.

DIN VIAȚA PATRIEI

Pr. GHEORGHE BOGDAPROSTE, Congresul Frontului Democrației și Unității Socialiste	5
---	---

ÎNDRUMĂRI PASTORALE ȘI OMILETICE

Pr. prof. CONSTANTIN GALERIU, <i>La 1 ianuarie 1980</i>	13
Pr. ION BĂJĂU, <i>La Sfântul Ioan Botezătorul</i>	18
Pr. prof. ENE BRANIȘTE, <i>La Duminică a XXXIII-a după Rusalii</i>	23
CRĂCIUN COSTICA, <i>La Sfinții Trei Ierarhi</i>	27
Diac. prof. MARIN VELEA, <i>La Întîmpinarea Domnului</i>	30

PENTRU PACEA A TOATĂ LUMEA

REDACȚIA, <i>Fapte și acțiuni în slujba Patriei și a Păcii</i>	34
Diac. asist. MIHAI COLIBĂ, <i>Plenara Comitetului Național pentru apărarea păcii din Republica Socialistă România</i>	40
Diac. prof. O. BUCEVSCHI, <i>Știri ecumenice</i>	43
NICOLAE MIHĂIȚĂ, <i>Consultația Ecumenică «Karlovy Vary IV»</i>	47

ARTICOLE ȘI STUDII

Prof. IORGU D. IVAN, <i>Tălmăciri și îndrumări ale Sfântului Vasile cel Mare pentru cei doritori de desăvîrșire morală</i>	54
Ierom. drd. MODEST ZAMFIR, <i>Virtutea iubirii în epistolele Sfântului Ioan</i>	68

DOCUMENTARE

A. A. BOLȘACOV GHIMPU, <i>Localizarea cetății Sodoma</i>	72
Pr. prof. ION IONESCU, <i>Mitropolitul Luca de Cipru, un reprezentant al culturii bizantino-cipriote în Țara Românească. Trei sute cincizeci de ani de la moartea sa: 1629—1979</i>	78

VIAȚA BISERICESCĂ ÎN CUPRINSUL MITROPOLIEI

REDACȚIA, <i>Alegerea, recunoașterea și hirotonirea întru arhieru al noului Episcop-vicar patriarhal, Arhim. Dr. Vasile Costin-Tîrgovișteanul</i>	95
ASISTENT, <i>Reslințirea bisericii cu hramul «Sfântul Nicolae» din parohia Slobozia Nouă — jud. Ialomița</i>	111
ASISTENT, <i>Reslințirea bisericii din parohia Ciocâncști-Mărgineni, jud. Ialomița</i>	112
ASISTENT, <i>Reslințirea bisericii «Mărțișor» din Capitală</i>	113

	<u>Pag.</u>
Pr. DAVID POPESCU, <i>Siințirea bisericii din parohia Izvoarele, jud. Prahova</i>	114
Pr. CORNEL SAVA, † <i>Preotul iconom stavroilor Vasile Pop</i>	115
Pr. GHEORGHE CEAUȘU, † <i>Preotul iconom Mihălache Ioan</i>	116
ASISENT, † <i>Preotul iconom stavroilor Doru Cristea</i>	117
Pr. N. CĂNĂNĂU, † <i>Preotul Nicolae Codreanu</i>	118

ARHIEPISCOPIA TOMISULUI ȘI DUNĂRII DE JOS

Arhim. IERONIM MOTOC, <i>Din activitatea Centrului arhiepiscopal Galați</i>	120
---	-----

EPISCOPIA BUZĂULUI

Pr. GHEORGHE BOGDAPROSTE, <i>Alegerea, recunoașterea și instalarea Prea Sfințitului Dr. Antonie Plămădeală ca Episcop al Eparhiei Buzăului</i>	<u>127</u>
--	------------

RECENZII

CHARLES PIETRI, <i>Roma Christiana (Roma creștină)</i> , în «Bibliothèque des Ecoles Françaises d'Athènes et de Rome», fascicule nr. 224, vol. I + vol. II, Roma, p. 1792, de Diac. asist. dr. Ioniță Viorel	200
VAL CORDUN, <i>Notes on Fairy-Land (Note privind țara basmelor)</i> , Freiburg, 1978, p. 159—210 (extras) de Lector Remus Rus	204
«Îndrumător Bisericesc», 1979, editat de Arhiepiscopia ortodoxă a Vadului, Feleacului și Clujului, 352 p., de Diac. prof. O. Bucevschi,	207
Asist. dr. V. IONIȚĂ, <i>Pr. Gabriel Cocora și prof. O. B.</i>	212
ANDRÉ BARRLY, <i>Qui est près des Moi est près du feu</i> , Desclée de Brouwer, 229 p., de Ioan V. Dură	210
<i>Note bibliografice</i>	212

DIN VIAȚA PATRIEI

CONGRESUL FRONTULUI DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Prima lună a acestui an a fost marcată de un important eveniment politic, *Congresul Frontului Democrației și Unității Socialiste*, care s-a constituit prin dezbaterile ce s-au desfășurat, prin hotărârile sale luate într-un amplu for național, ceea ce a dat o pregnantă expresie unității și coeziunii tuturor fiilor acestui pământ, voinței tuturor cetățenilor țării de a acționa, cu fermitate, cu înaltă conștiință patriotică pentru prosperitatea și înflorirea României socialiste.

Congresul a fost o mărturie vie a voinței întregii noastre națiuni de ridicare pe noi culmi a civilizației materiale și spirituale, de perfecționare continuă a structurilor social-politice, de participare activă, în spiritul unei înalte responsabilități și a unui profund umanism la edificarea unei lumi a păcii și dreptății, a independenței și suveranității tuturor statelor, a unei colaborări internaționale neîngrădite. Cheazăia supremă a împlinirii dezideratelor fundamentale ale poporului român — materializarea plenară a politicii interne și externe a statului nostru — a căpătat la Congres, prin decizia unanimă a delegaților, în fapt a întregului popor, dimensiunea și semnificația unei hotărâtoare opțiuni a națiunii noastre: *ca Președinte al Frontului Democrației și Unității Socialiste a fost reales Domnul Nicolae Ceaușescu.*

Realegerea, în fruntea celui mai amplu, mai reprezentativ și mai democratic organism național, a celui mai iubit și devotat fiu al poporului, personalitatea predominantă a lumii contemporane, constituie, pentru milioane de cetățeni ai țării, o fermă și strălucită garanție a creșterii rolului acestui înalt forum în viața social-politică a țării, a contribuției sale la înfăptuirea politicii generale a statului nostru, al cărui obiectiv esențial este împlinirea, la un nivel superior, a aspirațiilor de dezvoltare multilaterală a patriei noastre, a afirmării României pe arena mondială.

În cuvântarea rostită la marele forum al democrației și unității socialiste, Președintele Nicolae Ceaușescu a făcut o temeinică analiză a procesului de perfecționare a vieții social-politice în patria noastră, a sarcinilor ce revin acestui important organism în planul larg al eforturilor consacrate înfloririi României socialiste. Cuvântarea Președintelui Nicolae Ceaușescu, prin abordarea aspectelor esențiale ale politicii interne și externe a statului român, prin definirea unor linii de evoluție fundamentală, prin precizarea unor căi și mijloace de soluționare concretă a unei vaste problematici, a reprezentat o contribuție de excepțională însemnătate teoretică și practică, de clarviziune în înfăptuirii rmărcabile în țara noastră, precum și a evenimentelor semnificative din viața mondială.

Rezultatele obținute prin efortul depus, care au mobilizat și mobilizează potențialul de gândire și faptă al întregii națiuni, se regăsesc în împlinirea materială și spirituală a țării, poporul nostru fiind, nu în vorbe ci în fapte, beneficiarul propriilor sale eforturi, autorul muncii sale, autorul fericirii sale.

Pe fondul unei armonioase și intense dezvoltări a economiei de modernizare și creștere a eficienței acesteia, s-a perfecționat continuu sistemul unitar de conducere a țării de către popor, s-au creat condiții fertile pentru o largă și activă participare a tuturor cetățenilor la treburile țării.

Pentru a corespunde mai bine noii etape în care pășește societatea românească, stadiului actual de dezvoltare a democrației socialiste s-a considerat necesar ca Frontul Unității Socialiste să se numească în viitor Frontul Democrației și Unității Socialiste. Acest stadiu permite exercitarea, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, a unei emulații creative, a unui susținut și rodnic dialog politic, exercitându-se tot mai activ libertățile și drepturile democratice ale cetățenilor, participarea lor la discutarea problemelor de interes general, la rezolvarea treburilor obștești, la dezvoltarea conștiinței politice și a răspunderii civice. Se conferă, astfel, un cadru larg și fertil unei realități puternic conturate, se creează astfel un consens profund și deplin între obiectivele propășirii patriei noastre.

În cuvântarea rostită de Președintele Nicolae Ceaușescu la actualul Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste regăsim, de asemenea, ideile generoase ale păcii și colaborării, ale demnității și înțelegerii internaționale, idei pentru a căror materializare România, Președintele Nicolae Ceaușescu, militează cu neabătută consecvență. În cuvântare s-a subliniat că, mai mult ca oricând, astăzi se impune concentrarea eforturilor tuturor popoarelor, forțelor progresiste și democratice în vederea eliminării din viața internațională a pericolului real al revenirii la vechea politică și la vechile practici ale «războiului rece», pentru asigurarea continuării politicii de destindere și colaborare, care necesită, în mod deosebit respectarea în practică a independenței naționale a fiecărei națiuni, a fiecărui popor.

A fost reafirmată, totodată, dezvoltarea consecventă a relațiilor României cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și nealinierte, cu toate statele, în efortul de făurire a unei largi colaborări internaționale, pentru o activă diviziune mondială a muncii. La baza relațiilor sale internaționale, s-a reafirmat că România așează principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, ale renunțării la forță și la amenințarea cu forța. Sint principii pe care țara noastră nu numai le afirmă, ci le promovează consecvent, practic, în întreaga desfășurare a dialogului său internațional. Este expresia unei consecvențe ferme și clare care materializează o opțiune fundamentală a poporului nostru. În acest spirit, așa cum sublinia Președintele Nicolae Ceaușescu, «considerăm că trebuie făcut totul pentru respectarea și apărarea dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-și hotări soarta în mod suveran, de a-și alege calea dezvoltării fără nici un amestec din afară — aceasta fiind piatra unghiulară a păcii, securității și colaborării internaționale».

*

După cum se știe, din Frontul Democrației și Unității Socialiste fac parte și cultele din țara noastră.

În prezidiul Congresului, Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de Preafericitul Părinte Patriarh Iustin.

Cu acest prilej, de la tribuna prezidiului Congresului, Întâistătorul Bisericii Ortodoxe Române a rostit următoarea cuvîntare :

DISTINȘI PARTICIPANȚI LA CONGRESUL FRŊNTULUI UNITĂȚII SOCIALISTE,

Am venit aici pentru a da mărturie despre solidaritatea noastră cu fiecare dintre Dvs., cu toți fiii patriei noastre dragi, întru strădaniile comune pentru a sluji țara, pentru a aduce contribuția noastră la ridicarea pe culmi din zi în zi tot mai înalte a stării spirituale și materiale a poporului nostru.

Luăm parte la lucrările Congresului Frontului Unității Socialiste, pentru a face dovada că împărtășim țelurile activității sale politice, prin politică noi înțelegînd tot ceea ce poate contribui la înălțarea patriei și la realizarea idealurilor legitime ale poporului nostru.

Ne găsim aici, în mijlocul Dvs., pentru a mărturisi că dreptcredincioșii și slujitorii Bisericii Ortodoxe Române trăiesc, împreună cu ceilalți locuitori ai țării, aspirațiile înalte ale întregii suflări românești, care năzuiește să-și clădească o viață nouă într-o țară nouă.

Această epopee națională a început odată cu eliberarea patriei de sub stăpînire străină. Ea s-a desfășurat pe parcurs într-un ritm de realizări nemaiîntîlnite vreodată în istoria poporului nostru. Țara «eminentemente agrară» și înapoiată, s-a transformat într-un timp scurt într-o țară modern industrializată; agricultura, — cealaltă ramură tradițională a economiei noastre —, transformă, acum, văzînd cu ochii, ogoarele noastre sărace altădată, în grînare cu belșug de roade.

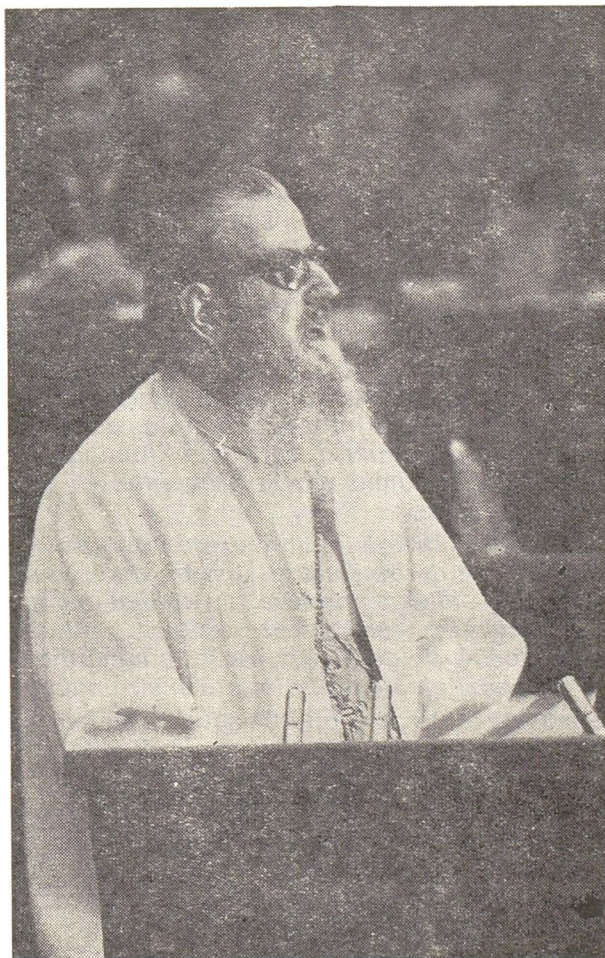

Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin la Tribuna oficială a Congresului

În general, în toate domeniile activității obștești, organizarea producției, bogăția țării, hărnicia și buna chibzuință a omului, măiestria muncitorului și dragostea de patrie au schimbat în formă și conținut chipul țării noastre. Avem astăzi locuințe moderne la orașe și sate, avem mijloace moderne de transport, avem spitale, școli și cămine culturale, avem în general condiții bune de viață. Odată cu transformările materiale ale buneii stări a oamenilor, s-au produs schimbări și în felul lor de trai. Un nou stil de viață, socialist, se creează în mod treptat în societatea noastră. Dragostea de patrie, conducerea și responsabilitatea obștească, cinstirea muncii, hărnicia, respectul și ajutorul reciproc între oameni, sînt numai unele din caracteristicile sale esențiale.

La toate aceste mutații în societatea noastră și-a adus contribuția și Frontul Unității Socialiste. De aceea, apreciindu-se aportul pe care el este chemat să-l aducă în viața politică a țării, au fost primite cu entuziasm propunerile conducătorului poporului nostru, de îmbunătățire a structurii și activității lui. Căci, nimic nu poate fi mai legitim și mai plăcut, în același timp, pentru un om conștient de rolul pe care trebuie să-l aibă în societate decît participarea sa directă la analiza și luarea măsurilor pentru soluționarea problemelor care-l privesc pe el personal, care privesc familia sa și societatea în care muncește, care privesc țara întreagă. Tocmai, investirea tuturor cetățenilor Republicii noastre cu demnitatea de participanți activi în chivernisirea treburilor obștești constituie rostul evenimentului politic pe care-l înfăptuiește acum poporul prin trimișii săi la Congresul Frontului Unității Socialiste.

În mersul său înainte pe calea democratizării depline a societății noastre românești, acest eveniment se înscrie ca început al unei noi etape în perfecționarea vieții politice a poporului nostru. S-ar putea spune acum că, pe de o parte, pe plan vertical se urmărește adîncirea cercetării tuturor problemelor cu care se confruntă omul, astăzi, iar, pe de altă parte, pe plan orizontal se realizează angajarea tuturor cetățenilor într-un efort, din zi în zi, tot mai mare pentru slujirea patriei. Cu alte cuvinte, în noua sa structură, Frontul Unității Socialiste își va aduce contribuția sa la o mai mare dezvoltare a simțămîntului patriotic al cetățenilor, precum și la întărirea legăturilor dintre ei, la cimentarea unității națiunii noastre. Reîmprospătate și purificate, patriotismul și unitatea națională sînt statornic așezate, așa cum le stă lor bine, la însăși temelia vieții noastre obștești, în Republica noastră Socialistă.

Prea Fericitul Părinte Patriarh IUSTIN, rostind cuvîntarea la lucrările Congresului F.D.U.S.

PREA CINSTIT CONGRES,

Integrată deplin în viața poporului român, Biserica Ortodoxă și-a învederat conștiința ei românească, atît în traiul de fiecare zi al credincioșilor, cît și în momentele mari de bucurie sau de durere din istoria patriei. Mărturii din documente istorice arată că, în epocile vechi de trăire a poporului român, cîrmuitorii bisericești în cetățile care nu aveau oștire permanentă, purtau grijă de organizarea militară pentru apărarea populației și a bunurilor ei, în vreme de război. Mai tîrziu, cînd istoria începe să ni se descopere prin documente scrise, găsim pe vlădici lîngă voievozi, sprijinindu-i într-un fel sau altul: uneori le erau statornici

sfetnici sau erau trimiși în solii de mare încredere peste hotare. Unii ierarhi erau înrudiți cu domnitorii, mă gândesc la Mușatini sau Movilești; dar, ceea ce constituia temeiul sprijinului pe care-l dădeau ei voievozilor, mai mult decît rudenia, era dragostea de glia strămoșească și conștiința de a sluji neamul din care făceau parte. Un mare ierarh, care a trăit din plin atît bucuriile cît și tragediile neamului nostru în întîia jumătate a vacului de acum, Mitropolitul Ardealului Nicolae Bălan, la anul sfîșierii trupului patriei prin dictatul de la Viena, în august 1940, a exclamat: «Noi nu sîntem produsul Trianon-ului; unitatea noastră politică se bazează pe faptul dănuirii și pe dreptul existenței noastre ca națiune pe pămîntul acesta... Biserica noastră va rămîne și de aici înainte depozitara aspirațiilor integrale ale neamului...».

Hotărîtă să îmbrățișeze toate laturile vieții poporului nostru în condițiile vitrege de trai ale înaintașilor noștri Biserica a fost prezentă pretutindeni și totdeauna, cu cuvîntul și cu fapta, unde se simțea nevoie de ajutorul ei. Unde era întuneric, ea a adus lumină; unde era durere, ea a adus alinare; cînd neamul era în primejdie, ea și-a dat, după putere, întreaga ei contribuție.

Secole de-a rîndul, bisericile din orașe sau din sate și mai ales mînăstirile, au fost oaze de binefacere și vetre de cultură. Acolo au fost realizate și păstrate — din nenorocire, nu totdeauna în condiții corespunzătoare —, manuscrise, cărți vechi, țesături, broderii și diferite alte obiecte de cult, podoabe ale genului, care se înnumără cu miile în bibliotecile, muzeele și depozitele de artă din țară și străinătate.

Recentele măsuri luate de înalta Conducere de stat pentru ocrotirea și valorificarea acestor bunuri, care fac parte din tezaurul nostru cultural național, vor arăta într-o măsură mai mare decît pînă acum partea noastră de contribuție la patrimoniul artistic și cultural al umanității. În această perspectivă, un loc aparte trebuie acordat cărții.

Vechile noastre tiparnițe bisericesti au dat la iveală, veacuri de-a rîndul, cărți de cult și de învățătură religioasă și uneori laică, nu numai pentru noi românii, dar și pentru alte popoare. În acest fel țara noastră a făcut operă de cultură pe o arie mult mai întinsă decît ținuturile românești.

Un rost cu totul de altă natură au jucat în viața poporului nostru tipăriturile în limba română. Tipărirea și difuzarea de cărți bisericesti în limba română urmăreau nu numai un scop religios, dar și satisfacerea nevoilor întregii «seminții românești» de a grăi pe toate meleagurile locuite de români, a slujirii unității neamului. Apoi, recente descoperiri de urme ale bisericilor care au fost construite din vreme în vreme, de-a lungul secolelor, în satele și orașele noastre, alături de edificiile laice, păstrate prin veacuri, atestă deplin continuitatea românească pe întreg întinsul locuit de români, din cele mai vechi timpuri pînă în zilele noastre. În sfîrșit, prin îmbrățișarea cu căldură și sprijinirea cu entuziasm a realizării marilor idealuri ale poporului nostru, Biserica și-a adus și continuă să-și aducă contribuția ei la păstrarea libertății, independenței și suveranității naționale.

MULT STIMAȚI DELEGAȚI ȘI INVITAȚI,

Este bine știut că, încă din ziua eliberării patriei, Biserica noastră s-a angajat să sprijine înfăptuirea marilor reforme pentru zidirea vieții celei noi în țara noastră. Iar, mai târziu, ea a primit cu multă bucurie constituirea Frontului Unității Socialiste, fiindcă acesta îi dădea posibilitatea să-și sporească aportul ei pe tărîmul activității obștești.

Acum, cînd se dă o nouă structură acestei organizații, credincioșii și slujitorii Bisericii noastre, prin glasul meu, își exprimă deplina lor adeviziune la această înnoire a Frontului Unității Socialiste, luîndu-și angajamentul să-și aducă întreaga contribuție la înfăptuirea tuturor acțiunilor inițiate de conducerea statului nostru, pentru înălțarea patriei și realizarea idealurilor poporului nostru. Ei sînt convinși că, prin Frontul Unității Socialiste își pot îndeplini datoriile lor față de țară și, în același timp, ei pot beneficia, pe tărîm religios, de roadele operei de întărire a unității poporului nostru, pe care o promovează Frontul Unității Socialiste.

Climatul de înfrățire a tuturor cetățenilor în societatea noastră socialistă, are desigur o influență binefăcătoare și asupra Cultelor din țară. Dacă libertatea religioasă, de care beneficiem cu toții deplin, asigură buna organizare și funcționare a Cultelor potrivit cu dogmele, canoanele și tradițiile fiecăruia, climatul de înfrățire între cetățeni promovează și înfrățirea dintre Culte. Cum bine se știe, altădată, confruntările și certurile dintre Culte se țineau lanț, degenerînd deseori în jigniri josnice reciproce; în schimb, astăzi, buna înțelegere, prietenia și, la nevoie, ajutorarea frățească, domină relațiile dintre Cultele noastre religioase. Stilul nou de viață a oamenilor în societatea socialistă a imprimat, deci, și în comuniunea religioasă forme noi de conviețuire.

Noi știm că înfrățirea în drepturi comportă însă și înfrățire în datorii. De aceea, încredințăm Conducerea de stat că, urmînd pilda strămoșilor noștri, care îngemănau credința cu dragostea de glia românească, rugăciunea cu munca și drepturile firești cu datoriile obștești, și țînînd seamă de nevoile vremurilor noastre, ne vom sîrgui, cu timp și fără timp, în cadrul Frontului Unității Socialiste, să ne aducem întreaga noastră contribuție la opera de zidire a României celei noi, la zidirea României socialiste, la zidirea României fericite.

Iar, pentru tot ceea ce Biserica datorează statului nostru socialist: pentru cadrul larg creat ei în societate, pentru libertatea reală și deplină de care beneficiază, pentru toate înlesnirile de care se bucură și pentru lărga înțelegere pe care o găsește la toate autoritățile pentru rezolvarea problemelor bisericești, ierarhia superioară, clerul și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române adresează, prin glasul meu, înaltei Conduceri de stat adînci mulțumiri, asigurînd-o de toată prețuirea și devotamentul lor.

Un cuvînt cald, izvorît din inimă, se cuvine să adresez acum celui dintîi cetățean al țării, mult stimatului nostru Președinte Nicolae Ceaușescu. Frate cu pămîntul sfînt al patriei noastre, Domnia Sa poartă în brațele sale vînjoase flacăra iubirii de neam, ce încălzește inimile milioaneilor și milioaneilor de oameni care făuresc chipul României celei noi, chipul României libere, independente și stăpîne pe destinele ei; purtător statornic al steagului păcii în lume, Domnia Sa vestește pretu-

tindeni adevărul că unica alternativă a omenirii pentru a-și păstra viața este pacea, iar pentru a ajunge la asigurarea păcii singura cale este dezarmarea ; personalitate cu mare prestigiu în lume, către Domnia Sa sînt așintite de pretutindeni privirile oamenilor și popoarelor care caută libertatea, dreptatea și bunăstarea.

De aceea, noi toți îl prețuim, îl cinștim, îl iubim.

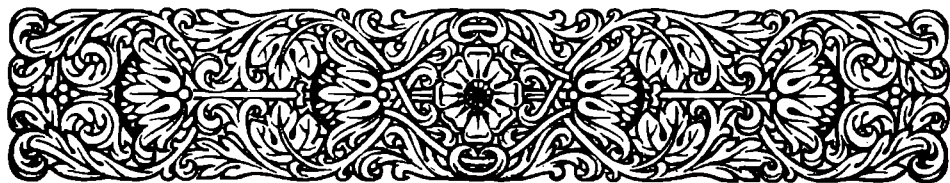
*

Din Comitetul Central al Organizațiilor Democrației și Unității Socialiste mai fac parte și următorii reprezentanți ai cultelor din țara noastră: Înalt Prea Sfințitul Teofil, Arhiepiscopul Clujului; Înalt Prea Sfințitul Antim, Arhiepiscopul Tomisului și Dunării de Jos; Prea Sfințitul Eftimie, Episcopul Romanului și Hușilor; Prea Sfințitul Visarion, Episcopul Aradului; Prea Sfințitul Episcop Emilian al Alba Iuliei; Prea Sfințitul Episcop Vasile al Oradiei; P. C. Pr. Octavian Popescu, vicar administrativ al Arhiepiscopiei Bucureștilor; Pr. Vitorio Blazutti, protopop al Bisericii romano-catolice din București; Dl. Pentek Arpad, profesor la Institutul teologic protestant unic din Cluj-Napoca; Hans Hermanstädter, curatorul Bisericii evanghelice C. A. Sibiu; Prof. Erdö Janos, vicar al Bisericii unitariene din Cluj-Napoca și rector al Institutului protestant unic din Cluj-Napoca; Regep Sali, imam al cultului musulman din București; P. C. Arhid. Prof. Constantin Voicu, rectorul Institutului teologic universitar din Sibiu; Petru Gherghel, pro-vicar general al Arhiepiscopiei romano-catolice București.

Dintre membrii Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste fac parte și următorii reprezentanți ai cultelor din țara noastră: Prea Fericitul Părinte Iustin, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române; Înalt Prea Sfințitul Teoctist, Mitropolitul Moldovei și Sucevei; Înalt Prea Sfințitul Nicolae, Mitropolitul Ardealului; Înalt Prea Sfințitul Nestor, Mitropolitul Olteniei; Înalt Prea Sfințitul Nicolae, Mitropolitul Banatului; Prea Sfințitul Episcop Antonie al Buzăului; Vladimir Marcovici, vicar ortodox srb, Timișoara; Jakab Antal, episcop auxiliar al episcopiei romano-catolice, Alba-Iulia; Francisc Augustin, conducătorul Arhiepiscopiei romano-catolice din București; Kernweis Konrad, protopop romano-catolic, Timișoara; Nagy Gyula, episcopul eparhiei reformate, Cluj-Napoca; Papp Laszlo, episcopul eparhiei reformate Oradea; Albert Klein, episcopul Bisericii evanghelice C. A., Sibiu; Szedressy Paul, episcopul Bisericii evanghelice S. P., Cluj-Napoca; Moses Rosen, șef-rabinul cultului mozaic; Dirayr Mardichian, episcopul Bisericii armeno-gregoriene; Mehmet Jacob, muftiul cultului musulman; Chiril Savici Chiprian, arhieru vicar al cultului creștin de rit vechi; Cornel Mara, președintele Comitetului uniunii baptiste; Dumitru Popa, președintele Comitetului uniunii adventiste; Pavel Bochian, președintele Consiliului bisericesc pentecostal; Victor Dumitrescu, prim-delegat al Comitetului uniunii creștine după evanghelie.

Participînd, cu entuziasm și devotament, la toate acțiunile Frontului Democrației și Unității Socialiste menite să ducă la bunăstarea și fericirea poporului nostru, ierarhii, clerul și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin, sau angajat să sprijine, cu dragoste și dăruire, înfăptuirea a tot ceea ce este menit să contribuie la zidirea vieții celei noi în țara noastră sporindu-și astfel, aportul lor pe tărîmul activității obștești, spre binele și înălțarea Patriei pe culmi tot mai înalte de civilizație și progres.

Pr. GH. BOGDAPROSTE

ÎNDRUMĂRI PASTORALE ȘI OMILETICE

LA 1 IANUARIE 1980

Întreită strălucire împodobește sărbătoarea de astăzi: prăznuim mai întâi a 8-a zi de la Nașterea Domnului, Tăierea împrejur și punerea sfântului Său nume ; prăznuim și ziua marelui Vasilie, arhiepiscop al Cezareei Capadociei ; prăznuim de asemenea începutul unui Nou an. Astfel : un praznic împărătesc — închinat Domnului nostru Iisus Hristos, ziua unui sfânt și ziua înnoirii anului. După cuviință, cum grăiesc și vechile noastre predanii : «Începutul cu Dumnezeu Cel sfânt». Vom începe deci și noi cuvîntul cu tilcuirea praznicului Tăierii împrejur și numelui Domnului nostru Iisus Hristos.

Rostește Sf. Evanghelie astăzi : «Și cînd s-au împlinit opt zile și trebuia să-L taie împrejur pe Prunc, I-au pus numele Iisus cum a fost numit de înger, mai înainte de a se zămisli...» (Luca II, 21). — Trebuie știut că tăierea împrejur era un semn al Vechiului Legămînt, pregătitor pentru întîmpinarea mîntuirii, încheiat de Dumnezeu cu Avraam (Facere XVII). Iar Domnul nostru Iisus Hristos, Care Însuși grăiește : «Să nu socotiți că am venit să stric Legea sau proorocii n-am venit să stric, ci să împlinesc» (Matei V, 17), împlinește și acest ritual, această rînduială a Legii Vechi.

O împlinește însă pentru a o desăvîrși ; mai bine-zis, pentru a o schimba, cum arată Sf. Pavel : «...Dacă preoția s-a schimbat, urmează numai decît și schimbarea Legii» (Evrei VII, 13) ; pentru a o transfigura, înduhovnicind-o. Încît acest «semn» al Legămîntului, «tăierea împrejur» va fi schimbată în Noul Testament, în Biserică, prin Taina Sf. Botez, taină a crucii și a învierii cu Hristos. Și pentru că această rînduială a Legii Vechi nu se mai săvîrșește astăzi în Biserică, întrucît, tot după cuvîntul Sf. Pavel — «În Hristos Iisus, nici tăierea împrejur nu poate ceva, nici netăierea împrejur, ci credința care este lucrătoare prin iubire» (Gal. V, 6), nouă ni se cuvine să vorbim de celălalt eveniment al praznicului, adică de punerea numelui Domnului, numele Său : Iisus. Căci

rînduiala Legii Vechi era și aceasta : în a 8-a zi de la naștere, odată cu tăierea împrejur i se da pruncului și numele său. De aceea și zice Sf. Evanghelie că atunci: «I-au pus numele Iisus».

Dar și aici trebuie să arătăm, tot după dumnezeiasca Evanghelie, că numele Domnului fusese vestit de înger încă «mai înainte de a se zămisli...». Numele Său a fost adus din cer de Arhanghelul Gavriil, din taina și sfatul Prea Sfintei Treimi, de unde a fost hotărîtă mîntuirea noastră. Și este nume de mîntuire, căci cuvîntul și numele Iisus, înseamnă Mîntuitor. Așa cum îi va tilcui îngerul și dreptului Iosif, cînd îi va vesti nașterea Domnului din Fecioara Maria : «Ea va naște fiu și vei chema numele lui Iisus, căci El va mîntui poporul Său de păcate» (Matei I, 21).

Și vrednic este de știut și un lucru că acesta, că în Sf. Scriptură, totdeauna numele dat unei persoane îi arată chemarea, menirea ei în lume, înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. De aceea se și da numele la acea rînduială din a 8-a zi de la naștere, a tăierii împrejur, care era semn al Legămîntului... Căci numele arăta, făcea vădit legămîntul cu Dumnezeu, deci menirea, misiunea dată de Dumnezeu credinciosului. Iar acum la «tăierea împrejur a lui Hristos», la templu, se făcea cunoscut tuturor celor de față numele Său de Iisus-Mîntuitorul, ca o încredințare despre mîntuirea adusă de El ; mîntuire vestită prin însuși numele Său.

Și pentru a adăuga încă un temei grăitor, privind înțelesul și valoarea numelui, să ne aducem aminte, cum Domnul Însuși, cînd îl cheamă pe unul din ucenici la apostolie, celui ce mai înainte se numea Simon, îi dă acum un nume nou, potrivit cu noua sa chemare. Pentru care îi zice : «Tu ești Simon, fiul lui Iona ; tu te vei numi Chefa, ce se tilcuiește Petru» (Ioan I, 42). Și Mîntuitorul îi dă numele de Petru sădindu-i în suflet acest cuget, că asemenea pietrii, tare și neclintită, să-i fie credința în El. — Prin această credință, Petru cînd va vindeca pe ologul de la «poarta frumoasă» a templului din Ierusalim, va zice: «În numele lui Iisus Nazarineanul scoală-te și umblă» (Fapte III, 6).

Numele înseamnă și poartă astfel cu sine însușirile, puterea și darul cu care sîntem chemați să slujim lui Dumnezeu și semenilor noștri. Iar Iisus este numele și darul suprem, căci înseamnă și este : Mîntuitorul. De aceea zice tot Sf. Apostol Petru : «Căci nu este sub cer nici un alt nume dat între oameni în care trebuie să ne mîntuim noi» (Fapte IV, 12). Asemenea și Sf. Apostol Pavel grăiește : «...Întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor pămîntești și al celor de dedesubt» (Filip. II, 10).

Și așa precum rostind cuvîntul mamă, tată sau numele unui mare binefăcător, cuprindem în el viața, faptele, operele, binefacerile lui, cu atît mai mult creștinul drept măritor, invocînd numele Domnului cheamă în ajutor întreaga lui putere dumnezeiască și omenească. Mîntuitorul Însuși a și spus : «Orice veți cere întru numele Meu, aceea voi face, ca să fie slăvit Tatăl întru Fiul» (Ioan XIV, 13). Și potrivit acestui cuvînt și făgăduințe, Biserica învață : «Cît este de scump acest prea

sfînt nume Iisus, inimilor celor ce iubesc pe Iisus Hristos. Celui ce I se roagă îi este luminare a minții, frumusețe a sufletului, sănătate a trupului, veselie a inimii, ajutor întru necazuri, bucurie întru mîhnire, apărare în ispite și primejdii, nădejde de mîntuire, iar celui ce-L iubește plată și răsplătire».

De aceea, în sfînta noastră Tradiție ortodoxă e atît de adîncă și vie evlavia pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos. Evlavie vădită prin săvîrșirea rugăciunii numită «Rugăciunea lui Iisus», și care e cuprinsă în aceste cuvinte: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu miluiește-mă». Cum se vede, o rugăciune scurtă, simplă, pe care credinciosul o poate rosti oricînd, cu gîndul și cu inima, așa cum și învață Sf. Părinți: «mîinile și picioarele să se ocupe cu lucrul, iar gîndul cu Dumnezeu», cu chemarea numelui Său. Și se înțelege, că rostind, chemînd astfel stăruitor numele lui Iisus, El se întipărește prin lucrarea Duhului, în inima credinciosului. — «Ca o pecete pe sînul Tău mă poartă...» învață Sf. Scriptură (Cîntarea Cînt. VIII, 6). Și așa făptura noastră se face «biserica a Dumnezeului Celui viu», prin Duhul Sfînt. Așa l-a învrednicit Domnul pe Sf. Pavel să-I devină «vas ales», precum zice: «Îmi este vas ales să poarte numele Meu» (Fapte IX, 15). Iar a purta numele lui Iisus, înseamnă a purta darul, cuvîntul, mesajul sfîntei Sale Evanghelii, credința, nădejdea, iubirea, sfîntenia, pacea și puterea vieții Sale, asemenea Sf. Pavel. Înseamnă a fi plin de aceste daruri, a face simțită prezența lor, și a le răspîndi în jur ca pe o bună mireasmă, cum zice Sf. Scriptură: «Mir vărsat este numele Tău» (Cîntarea Cînt. I, 2). Mir care se revărsă și face viața noastră o bună mireasmă a lui Hristos.

*

Un vas plin de asemenea bună mireasmă a lui Hristos, a fost Sf. Vasilie cel Mare pe care îl prăznuim tot astăzi. Așa îl și cinstește Biserica Ortodoxă cîntînd: «Mirul harului cel revărsat peste tine te-a uns ca să lucrezi în sfîntenie Evanghelia împărăției cerurilor».

Întreaga lui viață a fost o revărsare de mireasmă duhovnicească a lui Hristos: a Evangheliei vii, prin gîndirea, prin cuvîntul, prin fapta lui. Născut dintr-o familie care a înscris în calendarul Bisericii, șase sfinți, pe Macrina cea bătrînă, bunica sa și ucenică a Sf. Grigorie Taumaturgul, pe Emilia, mama sa, Macrina cea tînără, sora sa, pe sfințiții episcopi Grigorie de Nyssa și Petru al Sevastei, frații săi, și pe el însuși, cel mai mare dintre ei, a învățat de mic, și de-a lungul întregii sale vieți ca teolog, preot, și episcop, sfîntenia cugetării și a lucrării. Încă și mai adînc, cum inspirat îl cinstește Biserica, zicînd: «Vasilie, cu înțelepciunea te-ai ridicat la lucrare, iar lucrarea ai arătat-o și mai sfîntă decît cugetarea». Și într-adevăr, la el lucrarea, experiența duhovnicească și fapta confirmau cugetarea, teologia lui înaltă; iar uneori, real, fapte uimitoare depășeau gîndirea inițială. Și astfel se impunea această caracteristică, însușire dominantă la el: fapta era măsura vieții lui. Și dacă Sf. Vasilie cel Mare este ctitor de teologie profundă, ca teolog al Duhului Sfînt; dacă e ctitor al cuvîntului ziditor, cînd tilcuiește cuvîntul Sf. Scripturi despre «Zilele creației», despre originea omului, despre Psalmi, ca și despre pătimirile sau virtuțile omenești, mai ales în acele Laude

aduse sfinților mucenici; dacă este ctitor al rânduielilor și legiuirilor vieții monahale, dacă este ctitor de dumnezeiască Liturghie și de rugăciuni sfințitoare, el este și rămîne, în același timp și cu atît mai mult, ctitor de fapte și așezăminte ale iubirii. El este cunoscut obștei creștinești, mai ales, prin faptele lui. Așa, de pildă, cînd în anul 368, o secetă urmată de foamete cuprinde Cezareea, el vinde ultima rămășiță de moștenire, banii îi transformă în grîne și alimente cu care, deschizînd cantine, hrănește mulțimea flămîndă de săraci și părăsiți. Și tot din această conștiință și milă nesfîrșită, ca însăși iubirea lui Hristos, întreprinde el cea măreață operă, unică în vremea lui, zidind într-un larg complex al dragostei de om: orfelinat, cămin, azil, spital, leprozerie, locuințe pentru personalul calificat în a îngriji de copiii părăsiți, bătrîni, bolnavi, semi-inapti de muncă, și mai ales pentru cei lepădați de toți — leproșii, și tuturor acestora fiindu-le părinte, preot, frate, împreună-pătimitor, îmbrățișîndu-i, pînă la a le săruta rănile. — Încît, astfel, ceea ce l-a înscris în Cartea vieții și în conștiința Bisericii, ceea ce l-a făcut pârtaș printre «casnicii» iubirii lui Dumnezeu și «împreună cetățean» cu sfinții și cu suferinzii, a fost tocmai această unitate și armonie adîncă a vieții cu credința, a flăcării inteligenței luminată de Duhul, cu trăirea de zi cu zi a virtuții cu fapta. Încît pe bună dreptate Biserica îl cinstește cîntînd: «Ai adunat Părinte, mulțimea bunătăților sfinților: blîndețea lui Moisi, rîvna lui Ilie, mărturisirea lui Petru, teologia lui Ioan, și nu ai încetat a striga ca Pavel: «cine este slab și eu să nu fiu slab, cine se smîntește și eu să nu ard».

Însă sufletului nostru românesc și creștinesc, Sf. Vasilie cel Mare îi este acum, și pentru dragostea și prețuirea care a arătat-o străbunilor noștri de pe aceste meleaguri. Cînd prin anii 374—375 primea moaștele Sf. Sava Gotul, de origine capadociană, martirizat în apa Buzăului — în anul 372, marele ierarh scria însuflețit, episcopului Vetranion de Tomis-Constanța, cîntînd astfel virtuțile strămoșilor noștri: «Sufletele noastre s-au întors la cea fericire de demult, cînd au sosit scrisori de departe împodobite cu frumusețea iubirii: un martir ni s-a întors acasă de la locuitorii de dincolo de Istru-Dunăre, predicînd prin el însuși curățenia credinței de acolo... Cine ar putea să descrie bucuria sufletelor noastre?».

*

Dar odată cu prăznuirea numelui Domnului nostru Iisus Hristos și pomenirea acestei vieți pilduitoare — a marelui Vasilie —, prăznuim azi și înnoirea anului: un nou început de an, de deceniu, de timp.

Pentru noi creștinii, timpul este un dar al lui Dumnezeu, cum ne și rugăm: «Stăpîne Doamne Dumnezeul nostru, izvorule al vieții și al nemuririi, făcătorule a toată făptura văzută și nevăzută, care ai pus vremile și anii întru a Ta stăpînire și îndreptezi toate cu chivernisirea Ta cea cerească și întru tot bună...». De aceea Psalmistul preamărește: «Lăudați-L pre El soarele și luna... stelele și lumina» (Ps. 148, 3). Căci «a Ta este ziua, a Ta este noaptea... vara și primăvara Tu le-ai zidit».

Timpul este o măsură a fapturii. Măsură atît a întregii creații, cît și a existenței și a vieții noastre. Cum au observat Sf. Părinți, făptura a

fost zidită nu «în timp», ci «cu timpul». Astfel timpul este solidar cu noi. Mergem mână în mână cu timpul nostru, așa cum mergem mână în mână cu semenii noștri. Viața ni se țese și ni se măsoară deodată cu timpul.

Măsurindu-l, noi îl împărțim de obicei, în : trecut, prezent și viitor. Dar, simplu vorbind, al meu e mai ales prezentul. Trecutul s-a dus ; viitorul încă nu-mi aparține ! Și totuși, prezentul nu e decît clipa. «Cu cei ce călătoresc pe calea vieții, observă Sf. Vasilie, nici nu și-a mișcat bine unul piciorul, căci cel ce vine după el i-a și călcat pe urmă, iar după acesta vine un al treilea și așa mai departe» (Omil. I la Ps.). Astfel, și eu, și prezentul meu în legătură cu trecutul și cu viitorul cu cei dinainte și cu cei de pe urmă. Al nostru e prezentul, dar prezentul se clădește pe trecut, și e tot odată temei pentru viitor.

De aceea la acest început de an e moment prielnic să privim și spre trecut și spre viitor. Spre trecut, pentru a ne face un bilanț, pentru a ne judeca timpul trăit, fiecare zi, ceas, chiar clipă, plină sau goală, vie sau moartă. Căci timpul ne este dat să-l trăim, să-l umplem «cu roade», cum spune Domnul. Timpul se măsoară nu numai cu anii, ci mai ales cu roadele aduse. Sf. Vasilie la 49 de ani lăsa moștenire o viață de sfînt și o operă nemuritoare. «Sfîrșindu-se curînd, au plinit ani îndelungați» zice Sf. Scriptură (Înt. lui Sol. IV, 13). Și nu ne dă o asemenea pildă și poporul nostru, care an de an înzecindu-și eforturile cucerește timpul ? Și în conștiința acestor exemple, nu se cuvine ca fiecare dintre noi, cercetîndu-se pe sine, privindu-și anii trecuți să se întrebe ce a făcut pînă acum și ce are de împlinit încă. Fiecare viață e o datorie de împlinit. Și nu e nimic mai trist decît ca, privind în urmă, să vezi zile, poate ani pierduți, ca niște pete negre în viață și care rod, tot mai mult, în conștiință, ca «viermele neadormit», pe măsură ce crești odată cu vîrsta, și cu înțelepciunea.

Începem un nou an. Și aici ni se descoperă ceva minunat : timpul odată trecut, nu se mai întoarce înapoi; dar se poate înnoi, și odată cu el și viața. Începutul de ani, de viață în sînul naturii, ca și în sînul familiei umane, copilul ivit în leagănul căminului, toate ne grăiesc și ne descoperă această taină, speranță și bucurie a înnoirii. Un copil evocă minunat și un început de viață și o finalitate, și paradisul și viitoarea naștere din nou. Nevinovăția, ochii lui mereu întrebători, frumusețea harică negrăită, aduc printre noi din nou paradisul pierdut. Se spune că Adam în fața primului său născut, cu uimire, a șoptit Evei : «Vezi, în acest prunc noi am redobîndit raiul». — Și în același timp, copilul, ființă reală nouă ivită din părinți care înaintează spre maturitate și bătrînețe, vorbește deodată și fără echivoc, că o lume destinată în chip firesc îmbătrînirii, se înnoiește în același timp. Nu e destinată stingerii. La Nașterea Domnului, care venea să înnoiască lumea, îngerii vor da acest semn păstorilor, pentru a-L cunoaște pe Mîntuitorul—Hristos : «Veți afla un prunc înfășat, culcat în iesle» (Luca II, 12). Un prunc, un nou început de viață.

Ne aflăm și noi astăzi, la a 8-a zi după Nașterea Domnului, la un nou început de an. Cu experiența trecutului, cu ajutorul Bunului Dum-

nezeu, privim cu încredere spre viitor. Chiar dacă cineva dintre noi a avut și scăderi, avem speranța înnoirii; timpul se poate și răscumpăra: «Răscumpărați vremea...» zice Apostolul (Efes. V, 16). Timpul ne este dat pentru zidire și înnoire. În creație, înnoire și bucuria roadelor aduse, potrivit chemării și darului fiecăruia, prin care slujim lui Dumnezeu și oamenilor, stă scopul vieții noastre.

Pornind acum la drum, în noul an, în numele Domnului nostru Iisus Hristos, cu chipul pilduitor în cuget, al unui sfânt ca Marele Vasilie, și cu exemplul unui neam întreg osîrduit în zidire nouă și viață pașnică, toți, fiecare la locul și menirea lui, cu credință și iubire fierbinte în această osteneală comună, ne rugăm împreună cu Psalmistul: «Doamne, Dumnezeul puterilor, caută din cer și vezi și cercetează via aceasta, — Patria și Biserica noastră — pe care a sădit-o dreapta Ta» (Ps. 79, 15—16), și o desăvârșește pe ea. — Amin.

Pr. Prof. CONSTANTIN GALERIU

LA SFÎNTUL IOAN BOTEZĂTORUL

«Nu s-a ridicat între cei născuți din femeie unul mai mare decât Ioan Botezătorul», zice Domnul.

(Matei XI, 11)

Au trecut mult așteptatele sărbători de iarnă ale Nașterii Domnului, Anului Nou și Bobotezei.

Acest prea frumos, bogat și ales buchet de sărbători și praznice împărătești, mereu, an de an, în chip tainic, înmănunchiază în ființa noastră atâtea simțăminte creștinești. Împreună cu cele trei mari praznice împărătești, Nașterea, Tăierea împrejur și Botezul Domnului, în răstimp de numai două săptămîni, sărbătorim, de asemenea, pe Sfîntul Arhidiacon Ștefan (întiul mucenic) și Sfîntul Vasile cel Mare. Iar ca un corolar al acestor importante evenimente sfinte și sărbătoriri, prăznuim astăzi cu multă evlavie pe Sfîntul Prooroc, Înaintemergător și Botezător Ioan.

După cum știm, Sfînta Biserică îi mai închină, în semn de o prea aleasă venerație, ca la nici un alt sfînt, dar pe bună dreptate, încă trei sărbători: la 24 iunie (Nașterea Sfîntului Ioan, numită Drăgaica), 29 august (Tăierea Capului Sfîntului Ioan) și 24 februarie (Aflarea Capului Sf. Ioan).

Ziua aceasta este cea mai luminoasă zi închinată sfîntului Ioan Botezătorul, luceafărul și briliantul strălucitor al Bisericii creștine. Și ne cheamă, luminați și sfințiți fiind de prăznuirea Arătării Domnului la riul Iordanului, să-l cinstim fiecare după ardoarea credinței noastre, să zăbovim, după a noastră putere, în fașa chipului său îngeresc, ca unul ce este cel mai mare sfînt al Bisericii, după cum ne încredințează însuși Mîntuitorul, cînd zice: «Nu s-a ridicat între cei născuți din femeie unul mai mare decât Ioan Botezătorul» (Matei XI, 11). Iar într-altă împreju-

rare Domnul Iisus Hristos îl numește «făclia care arde și luminează» (Ioan V, 35).

Iată dar, vom încerca să vorbim despre Sfântul Ioan Botezătorul, plecând chiar de la cuvintele, atât de înălțătoare, care îi sînt adresate de însuși Mîntuitorul nostru Iisus Hristos. Și împreună cu Sfînta Biserică de totdeauna, vom spune, de la început, că Sfîntul slăvitul Prooroc, Înaintemergător și Botezător Ioan, aureolat de cea mai sfîntă și autoritară mărturie, a Domnului, se cinstește cu adevărat, după Prea Sfînta Născătoare de Dumnezeu, ca cel mai mare sfînt. Așa îl confirmă și cîntarea bisericească: «Cel ce ești mai presus decît proorocii și decît Apostolii lui Hristos, Înaintemergătorule, dumnezeiască cinstire moștenind, te-ai arătat lămurit, plinirea legii și începătura harului celui nou...» (din canonul Utreniei). Așa îl înfățișează și iconografia bisericească, ca pe o ființă nepămîntească, cerească: om în chip de înger. Și tot așa este cunoscut și din numirile date lui de «înaintestătător al cetelor dreptilor», «făclie strălucitoare» și «mărgăritar prealuminat al lui Hristos» ori «pecelea celor două Testamente».

Dar toate destoiniciile sale, ce-i împodobesc personalitatea cu cele mai alese și strălucitoare numiri, trebuie găsite și înțelese în legătură strînsă a Sfîntului, a vieții și activității acestuia, cu însăși Persoana Mîntuitorului nostru Iisus Hristos.

Astfel, purtarea de grijă a lui Dumnezeu rînduiește venirea pe lume a Sfîntului Ioan Botezătorul cu șase luni mai înainte de Nașterea Domnului. Același arhanghel Gavriil, care încunoștiințase pe preotul Zaharia de nașterea Sfîntului Ioan, aduce Sfîntei Fecioare Bunavestire a Nașterii Domnului. Iar cînd Elisabeta, mama Sfîntului Ioan, merge la Sfînta Fecioară Maria, pruncul Ioan a săltat de bucurie în sînul mamei sale, ne istorisește Sfînta Evanghelie (Luca I, 44). Așa încît, odată cu plecăciunea Elisabetei și pruncul zămislit tresaltă în fața Pruncului divin.

La nașterea Sfîntului Ioan s-au minunat toți cei care locuiau împrejur și în întreg ținutul Iudeii, zicînd: «Ce va fi oare acest copil? Căci mîna Domnului era cu el» (Luca I, 66). Iar Sfînta Evanghelie ne spune: «Copilul creștea și se întărea cu duhul. Și a fost în pustiu pînă în ziua arătării lui către Israel» (Luca I, 80).

Sfîntul Ioan Botezătorul pleacă de mic din casa părinților săi în pustiiul Iordanului, unde își petrece viața în cele mai riguroase posturi. Se abține de la mîncăruri, singura hrană a lui fiind lăcustele și miera sălbatică. Nu bea vin, nici sicheră (Luca I, 15). Îmbrăcămintea lui este din păr de cămilă, iar împrejurul mijlocului are o cingătoare de piele (Matei III, 4). Cutreieră pustiiul de-a lungul și de-a latul, fără să se stornicească într-un loc. Iubește singurătatea și liniștea. Se pregătește pentru misiunea ce o are de îndeplinit prin meditație și rugăciune, lăsîndu-se condus și stăpînit de puterea lucrătoare a Duhului Sfînt, de care era umplut încă din pîntecele mamei sale (Luca I, 15). Se dovedește sever cu sine însuși, formîndu-și cea mai neclintită tărie de caracter. Iar virtuțile care îi împodobesc sufletul sînt: smerenia, răbdarea, ne-

vinovăția, umilința. Prin acestea biruie păcatul și viciile, al căror dușman înflăcărat se arată.

Ca prooroc al Domnului, Sfântul Ioan este cel din urmă. Și totuși el este cel mai mare Sol al vestirii Venirii Domnului, îndeplinind un rost providențial. Domnul Iisus Hristos îl mărturisește în fața mulțimilor ca prooroc, și încă «mai mult decît un prooroc» (Matei XI, 9), fiindcă zice iarăși Mîntuitorului, «el este acela despre care s-a scris: Iată eu trimit, înaintea feței Tale, pe îngerul Meu, care va pregăti calea Ta, înaintea Ta» (Matei XI, 10). Și aceasta este proorocia lui Maleahi despre Sfântul Ioan (Maleahi III, 1). Iar marele prooroc Isaia, numit evanghelistul Vechiului Testament, proorocind despre Sfântul Ioan, zice: «Un glas strigă în pustie: «gătiți calea Domnului, drepte faceți în loc neumbat cărările Domnului nostru» (Isaia XL, 3). Glasul Sfântului Prooroc Ioan este un glas al împlinirilor. Proorocii vesteau cu sute de ani înainte Venirea Domnului, el, însă, este cel ce confirmă, cel ce adeverește toate aceste proorocii și totodată se învrednicește ca el însuși să vadă pe Cel proorocit: «Iată Mielul lui Dumnezeu Cel ce ridică păcatul lumii» (Ioan I, 29). O mărturie a Sfântului Ioan, făcută ucenicilor săi, nedumeriți, într-un fel, de succesul mare a propovăduirii Domnului Iisus Hristos, poate fi socotită drept o profeție: «Acesta trebuia să crească, iar eu să mă micșorez» (Ioan III, 30). Și după cum știm din Sfînta Evanghelie, mai tîrziu, poporul ce-l asculta pe Sfîntul Ioan se îpuțina tot mereu, în schimb îl urma tot mai mult pe Domnul Iisus Hristos.

Ca Înaintemergător, Sfîntul Ioan pregătește «calea Domnului». Pregătește sufletește poporul, care trebuia să-l primească pe Mesia, cel mult așteptat și despre care exista o mentalitate cu totul greșită. Poporul evreu, ca și mai marii lui, doreau o izbăvire de sub stăpînirea celorlalte popoare și, în consecință, aștepta un împărat faimos, care să le ridice prestigiul în fața lumii. De aceea, era nevoie de un înaintemergător, care să le schimbe această concepție cu privire la Mesia, să le arate că izbăvire sau eliberare însemnează curățire și iertare de păcate, dezrobire și descătușare sufletească de sub stăpînirea păcatului, în care trăia lumea. Căci altfel, cum ar fi putut să fie primit Mesia de aceștia, cînd El a venit în lume smerit și lipsit de orice putere și slavă omească? Iată pentru ce, mai întîi, apare Sfîntul Ioan, care prin puterea cuvîntului său, prin îndemnurile la pocăință, ca și prin întreaga sa viață, înlătură aceste înțelegeri greșite, netezind calea Celui ce avea să vină, în urma sa. El este întocmai unui sfeșnic care luminează în noaptea întunecoasă a păcatului ca și «zorii înțelegătoare, care vestesc pe Soarele cel ce a răsărit din Fecioară» (din canonul Utreniei). El deschide «calea vieții cea minunată și mai înainte cu neputință de umblat de toți oamenii» (din canonul Utreniei).

«Calea Domnului» o pregătește Sfîntul Ioan mai ales prin propovăduirea sa înflăcărată. Iar prin smerenia sa în fața Celui ce avea să vie, despre care mărturisește deschis, în fața tuturor, că el nu este vrednic nici cel puțin să-I dezlege cureaua încălțămintei (Marcu I, 7) trezește în popor o atenție încordată și un interes deosebit.

Le propovăduiește iudeilor cu glas tare și cu atîta convingere, cum nu se mai auzise pînă la el: «Pocăiți-vă că s-a apropiat împărăția ce-

rurilor» (Matei III, 2), adică Venirea Mântuitorului Iisus Hristos, Predica sa mișcă și cele mai împietrite inimi. Poporul îl ascultă cu uimire. Îi îndeamnă la pocăință și roade vrednice de pocăință, la o conștiință a stării lor de păcătoșenie și la o hotărâre definitivă a schimbării vieții.

La poporul biblic exista, într-adevăr, și o concepție religios-morală a convertirii omului către Dumnezeu, care se făcea prin părăsirea păcatului. Și toți prorocii îndemneau în cuvântările lor poporul la o astfel de întoarcere. Sfântul Ioan insistă cel mai mult asupra acestei convertirii, acestei transformări launtrice, religioase și morale, chemînd poporul la pocăință. El le cerea schimbarea cugetului, aplecat spre rău, în cuget curat. De această convertire era nevoie mai ales acum, cînd Mântuitorul lumii, Mesia cel mult așteptat, venise. Țelul predicii sale era, deci, de a-i face pe semeni să-și recunoască păcatele și să le mărturisească, așa cum și vedem că făceau mulțimile, care veneau să primească în apa Iordanului botezul pocăinței.

Vin la Sfântul Ioan fariseii și saducheii, în sufletul cărora nu se petrecuse de fapt nici o schimbare, rămînînd aceeași de mai înainte. Proorocul le cunoaște din priviri gîndurile, fățărnicia, falsitatea. Pentru aceștia cuvîntul său este foc: «Pui de viperă, cine va arătat că veți scăpa de mînia ce va să fie? Faceți dar roade vrednice de pocăință. Și să nu credeți că puteți zice în voi înșivă: Părinte avem pe Avraam, căci vă spun că Dumnezeu poate și din pietrele acestea să ridice fii lui Avraam. Acum securea stă la rădăcina pomilor și tot pomul care nu face roadă bună se taie și se aruncă în foc» (Matei III, 7—10). Cuvîntul Sfântului Ioan este atît de inspirat, convingător și mobilizator, are atît efect, încît «mulțimile îl întrebau, zicînd: Ce să facem?» (Luca III, 10). Iar el le răspunde: «Cel ce are două haine să dea celui ce nu are și cel ce are bucate să facă asemenea» (Luca III, 11). Vameșilor le spune: «Nu cereți nimic mai mult decît vă este rînduit» (v. 13). Iar ostașilor: «Să nu asupriți pe nimeni, nici să nu învinuiți pe nedrept, și să fiți mulțumiți cu solda voastră» (v. 14).

Predica sa este în același timp o convorbire caldă, prietenească, plină de înțelegere, cu acele suflete convertite, care nu știu ce să facă. Este o predică vie, pe înțelesul oricui, adresată tuturor cerîndu-li-se să îndeplinească ceea ce fiecare la locul său de muncă trebuie să facă: să nu nedreptățească, să nu asuprească sau să învinuie pe nedrept pe semenul său, iar dacă are de prisos bunuri materiale, să-l ajute. Aceste îndemnuri precise, pentru fiecare, au menirea să întroneze dreptatea între oameni și fericirea lor.

Sfântul Ioan propovăduiește milostenia, dreptatea, cinstea și pacea. Această predică va fi reluată și continuată de Mântuitorul, dar ridicată la cea mai strălucită și desăvîrșită treaptă.

Întreaga lucrare a Sf. Ioan ni-l arată ca un mare mărturisitor al divinității Domnului Iisus Hristos. Așa ni-l înfățișează și Sfântul Evanghelist Ioan spunînd despre el că «a venit spre mărturie, ca să mărturisească despre lumină, ca toți să creadă prin el. Nu era el Lumina, ci ca să mărturisească despre Lumină» (Ioan I, 7—8). Iar cînd iudeii din Ierusalim trimit preoții și leviții la Sfântul Ioan, ca să-l întrebe cine este

el, fiind uimiți de faima ce și-o câștigase, încît se credea că ar fi chiar el Hristosul Cel mult așteptat, acesta le răspunde că nu este nici Hristosul, nici Ilie ori Proorocul : «Eu sînt glasul celui ce strigă în pustiu» (Ioan I, 19—23). Își mărturisește cu smerenie nevrednicia în fața Domnului și-I recunoaște dumnezeirea : «Cel care vine după mine... înainte de mine a fost» (v. 27). Iar «eu unul vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel care vine după mine este mai puternic decît mine... Acesta vă va boteza cu Duh Sfînt și cu foc» (Matei III, 11).

Botezul Sfîntului Ioan era simbolic și continua astfel o tradiție a spălării și curățirii din Vechiul Testament. Dar Înaintemergătorul îi dă acestui ritual un sens nou, căci cel botezat, spălîndu-și trupul, își mărturisește, totodată, păcatele, apoi făgăduiește să-și păstreze sufletul în curățenie și să aștepte pe Acela, Care are putere să le ierte păcatele. Botezătorul nu avea această putere, ci numai trezea conștiința poporului. Mesia avea să boteze cu Duh Sfînt și foc. El va revărsa din belșug peste cei vrednici darurile Sfîntului Duh și va deschide Împărăția Cerescă a harului, făgăduită de Dumnezeu.

Toate acestea le știa Înaintemergătorul, iar de la el și poporul cel însetat de mîntuire, care acum, primenit fiind cu botezul pocăinței, aștepta cu nerăbdare sosirea celei mai sfinte clipe.

Și tăcerea trebuia ruptă, taina descoperită, adevărul rostit, auzit și văzut.

Călăuzit de Duhul Sfînt, pașii Sfîntului Ioan se îndreptau acum spre apa Iordanului, unde în acest timp vine și Iisus din Galileea pentru ca să se boteze de către el (Matei III, 13). Deși, în chip tainic, Dumnezeu descoperise Înaintemergătorului misiunea ce avea de îndeplinit și pentru care se pregătise, apariția Domnului Iisus exercită o atît de mare înfrîurire asupra sa, încît, acum, aflat în fața Perfecțiunii, nu poate decît să-și recunoască nedestoinicia de a-L boteza. În fața Absolutului, în chip de om se infioară. Este copleșit, deopotrivă, atît de măreția Sa, cît și de smerenia Sa, care-i depășesc puterea de înțelegere. Se oprește ca în fața unei adevărate descoperiri dumnezeiești, la care el nu se putuse încă ridica cu mintea. Stăpînit de o emoție sfîntă și trezit ca într-o realitate a altei lumi, oferită de chipul lui Iisus, admiră : umilînța, nevinovăția, bunătatea.

Se retrage de a-L boteza, zicîndu-și : «Cum îmi voi tinde mîna și mă voi atinge de creștetul Celui ce stăpînește toate?» (din Slava de la Vecernie). Și odată cu Sfîntul Ioan și Iordanul, ca oarecînd în timpul lui Iosua (Iosua III, 15—16), sfiindu-se să-L primească, se oprește «văzînd focul Dumnezeirii pogorîndu-se trupește și intrînd într-însul, văzînd pe Sfîntul Duh în chip de porumb pogorîndu-se... văzînd pe Cel nevăzut, văzut, pe Făcătorul, întrupat, pe Stăpînul în chip de rob...» (din rugăciunea a II-a de la Aghiasma cea mare).

Sfîntul Ioan se simte îndatorat ca el să fie botezat de Domnul, dar la cuvintele Sale : «Lasă acum, că așa se cuvine nouă să împlinim toată dreptatea» (Matei III, 15), se supuse, înțelegînd astfel taina.

Și «botezîndu-se Iisus, îndată ce a ieșit din apă, iată cerurile I s-au deschis, și el a văzut Duhul lui Dumnezeu, pogorîndu-se ca un po-

rumbel și venind peste El. Și iată glas din ceruri care a zis : «Acesta este Fiul Meu cel iubit întru care am binevoit» (Matei III, 16—17).

Așadar, Sfântul Ioan își încoronează în chipul cel mai strălucit lucrarea sa cu Botezul Domnului. Aceasta este și cea mai mare vrednicie cu care își aureolează numele de Botezător.

În momentul Botezului Domnului, cerurile se deschid arătându-ne măreția și cinstea Celui pogorît. Se descoperă oamenilor cel mai mare adevăr religios despre Dumnezeu în Trei Ipostaze, într-un chip vizual și auzit. Prin Întrupare se descoperă lumii taina Celei de a doua Persoane a Sfintei Treimi. Tatăl grăiește : «Acesta este Fiul Meu cel iubit întru care am binevoit» (Matei III, 17) ; Fiul, cu trup omenesc, se botează, iar Duhul Sfânt se pogoară asupra Sa în chip de porumb (Matei III, 16). La vrednicia de Botezător se adaugă și aceasta, de a fi martorul celei mai mari descoperiri, a Sfintei Treimi, de a vedea cu ochii săi trupești pe Dumnezeu în plenitudinea Treimii Celei Sfinte. Și tot acum înțelege Sfântul Ioan Botezătorul voia Dumnezeiască cu privire la mîntuire, care se săvîrșește chiar în condițiile mărginite ale existenței pămîntești, dar cu aplicare la ființa omenească.

Așadar, Sfântul Ioan, prin întreaga sa viață, ca Prooroc, Înaintemergător și Botezător, deschide lumii vechi un drum nou. Este drumul pe care va merge și-l va sfinți Însuși Domnul și Mîntuitorul lumii, apoi Sfinții Apostoli și toți mucenicii, cuvioșii, pustnicii, marii ierarhi și dascăli ai lumii și toți creștinii, care prin Taina Sfîntului Botez pășesc pragul acestui drum devenind membri ai Sfintei Biserici. Este drumul sfințeniei, al mîntuirii. Și noi toți, ori de cîte ori ne căim de păcatele noastre, pășim pe acest drum. Ne întorcem către Domnul, dobîndindu-I iertare prin Taina Sfintei Spovedanii și-L primim în chip real în trupurile noastre prin Taina Sfintei Împărtășanii.

Iar chemarea la pocăință, că s-a apropiat Împărăția Cerurilor, a Sfîntului Ioan, pentru noi creștinii de astăzi nu este doar un glas, care se pierde în negura unui trecut îndepărtat undeva în pustiul Iordanului, și nici o simplă amintire, ci este o chemare vie.

Să ne pătrundem de această chemare sfîntă a Botezătorului, cu atît mai mult astăzi, cînd ea este chiar glasul Domnului și Mîntuitorului Iisus Hristos, ce răsună neînterupt și pretutindeni în Biserica Sa cea Sfîntă, pentru noi și pentru a noastră mîntuire. Amin.

Pr. ION L. BĂJĂU

LA DUMINICA XXXII-a DUPĂ RUSALII (A lui Zaheu : Evanghelia de la Luca XIX, 1-10).

Sfînta Evanghelia care s-a citit astăzi la Sf. Liturghie ne înfățișează pe una dintre figurile distinse din lumea aceea, pestriță, a contemporanilor Mîntuitorului: pe Zaheu, mai marele vameșilor din Ierihon, care era bogat, dar mic de stat, încît a trebuit să urce într-un sicomor (dud), ca să poată vedea și el pe Domnul Iisus, care intra atunci în Ierihon,

Inconjurat, ca de obicei, de mulțimi mari de oameni, care îl însoțeau pretutindeni.

Zaheu acesta făcea parte din tagma vameșilor, acei funcționari ai statului însărcinați de stăpînirea romană să încaseze birurile de la popor ; abuzînd de slujba lor, ei făceau adesea nedreptăți, încasînd, mai ales de la cei săraci, mai mult decît se cuvenea, ca să le rămînă și lor. De aceea mulți dintre acești vameși, printre care și Zaheu, erau bogați, dar și urîți și disprețuiți pentru aceasta de către conaționali lor, ca niște păcătoși și asupritori, vrăjmași ai neamului ales și unelte netreb-nice în slujba stăpînirii romane.

Sfintele Evanghelii ne înfățișează mai multe figuri de vameși. Dar, ceea ce pare de mirare, Mîntuitorul nu i-a ocolit și nu i-a încărcat cu disprețul său, cum făceau ceilalți. El, care venise în lume ca să cheme la mîntuire nu pe cei drepecți, ci pe păcătoși, i-a inconjurat pe vameși cu interes și simpatie, ajutîndu-i să se pocăiască, să se redreseze în stîma conaționaliilor contemporani și să dobîndească mîntuirea. Pe unul dintre ei îl chemase de la taraba lui de perceptor și făcuse din el un apostol : e vorba de sf. evanghelist Matei, care, înainte de chemarea la apostolat, era vameș (Matei X, 3). Din vameș păcătös și supus oprobiului mulțimii, acesta a devenit apostol și evanghelist, lăsîndu-ne Evangelhia care îi poartă numele și propovăduind apoi cuvîntul lui Iisus pînă la moarte de martir.

Pe un alt vameș, anonim, Mîntuitorul îl prezintă într-o lumină favorabilă, dîndu-ni-l exemplu de smerenie, în cunoscuta pildă a vameșului și a fariseului (Luca XVIII, 10 și urm.), care se va citi la Liturghia din duminica următoare : pe cînd fariseul, stînd în față, se ruga cu îngîmfare, laudîndu-se cu părutele lui fapte bune după Lege, vameșul stătea smerit într-un ungher întunecos din fundul templului, mărturisînd lui Dumnezeu păcatele sale și rugîndu-se pentru iertarea lor : lucru pentru care — spuse Mîntuitorul — vameșul acesta s-a întors la casa sa mai îndreptat decît fariseul cel plin de sine și laudăros.

Un al treilea vameș pe care îl vedem beneficiînd de buna apreciere și de compania lui Iisus este Zaheu, din Evangelhia de astăzi. Domnul, care venise pentru mîntuirea păcătoșilor și care știa să citească în inimile oamenilor, a găsit în inima fiecăruia dintre aceștia o scînteie de lumină, o virtute, nebăgată de seamă de ceilalți oameni, dar prin care Iisus știa să-i atragă la Sine și să facă din ei oameni vrednici de stîma semenilor lor. În Matei vameșul, de ex., Domnul a găsit admirația pentru El, rîvna de apostol și devotamentul sublim, care l-a făcut să-L urmeze pe divinul Său Învățător pînă la moarte de martir. În vameșul anonim din pilda amintită, Domnul a subliniat o altă mare virtute : smerenia și conștiința păcatului, care duce la pocăința mîntuitoare și care este începătura tuturor virtuților creștine și de aceea ni l-a dat ca pildă de smerenie și de felul în care se cuvine să ne rugăm lui Dumnezeu.

Dar ce părți bune a văzut și apreciat Iisus în sufletul lui Zaheu, mai marele vameșilor din Ierihon ? Și pentru ce, dintre miile și miile de contemporani ai lui Iisus, care au venit în contact cu El, Sfînta Evan-

ghelia a reținut și ne-a transmis peste veacuri figura acestui păcătos încărcat de disprețul conașionalilor săi ?

Iată, fraților, prima dintre calitățile micului Zaheu, care a atras atenția Mîntuitorului și merită admirația noastră, este interesul lui pentru persoana lui Iisus, rivna lui de a-L căuta și a-L vedea și conștiința, măcar vagă, despre sfințenia și puterea Lui. Auzise despre El, despre înfelepciunea dumnezeiască a cuvintelor Lui și despre minunile pe care le făcea și voia să-L vadă, să-L cunoască măcar de departe. Dar în aglomerația mulțimilor care Îl însoțeau mai totdeauna și pretutindeni pe Iisus, micul Zaheu se pierdea, strivit de mulțime, de disprețul celor ce îl cunoșteau, și dezavantajat de statura sa scundă. El, totuși, nu se descurajează și nu precupețește nici un efort pentru a vedea pe Divinul Învățător. Aleargă înaintea convoiului și cu riscul de a se expune risului mulțimii, se cațără într-un dud de la marginea drumului și așa își vede visul cu ochii. Dar Iisus, care cunoștea dorul din sufletul acestui vameș, pune începutul mîntuirii lui, poftindu-l să coboare din înălțimea dudului și să Îl primească în casa sa. Era mult peste așteptarea lui Zaheu. El se simte copleșit de atîta nesperată atenție și primește degrabă și cu bucurie pe Domnul în casa lui, casă de om bogat, fără doar și poate și se simte onorat peste măsură prin prezența Divinului Învățător în casa lui, ocolită cu scîrbă și dispreț de conașionalii săi. În fața Divinului Învățător și Binefăcător al săracilor și al bolnavilor, Zaheu cel mic de statură se simte cu adevărat mic, se umilește și, ceva mai mult, își dă seama că în fața ilustrului său oaspete nu mai poate rămîne ca pînă aici. Simte că Acela era întruchiparea sfințeniei, iar el, Zaheu, era un păcătos netrebnic, care trebuia să se schimbe, să se ridice la înălțimea mult doritului său oaspete măcar prin pocăința sa și prin îndreptarea nedreptăților făptuite pînă aici.

Și tocmai în aceasta constă, credem, al doilea merit al lui Zaheu: conștiința smerită a păcătoșeniei lui, care îi impune schimbarea vieții, prin reparația nedreptăților pe care le făcuse. El simțea că asta voia Iisus de la el și că aceasta era suprema bucurie pe care o putea face acestui divin oaspete al casei sale.

De aceea, fără ca Iisus să i-o fi cerut, Zaheu ia de bună voie hotărîrea mîntuitoare și declară că va da jumătate din averea sa săracilor și că pe cei pe care i-a nedreptățit îi va răsplăti împătrit, adică mult mai mult decît cerea Legea evreilor.

Zaheu știa că numai așa își va recăpăta bunăvoința lui Dumnezeu și considerația oamenilor. Trebuia să se redreseze prin ceea ce păcătuisese. Își făcuse avere din strînsura bănușilor smulși în plus cu de-a sila din puținul săracilor asupriți și necăjiți ; reparația nu putea fi decît restituirea acestei averi aceloră căroră ea aparținea de fapt, adică săracilor nedreptățiți și prigoșiți, căroră Zaheu se obliga să le înapoieze de patru ori mai mult decît le răpise. Și pentru aceasta s-a auzit atunci în casa

lui Zaheu sentința de achitare a păcatelor lui de vameș: «Astăzi s-a făcut mîntuire casei acesteia...». Nu numai Zaheu însuși se mîntuia prin fapta sa, ci și ai casei lui, membrii familiei sale, care se împărtășiseră din bunătățile strînse de el prin samavolnicie și care acum se reabilitau și ei prin repararea nedreptăților de către Zaheu.

Iată pentru ce, fraților, Zaheu vameșul, cel hulit pentru nedreptățile lui, dar reabilitat prin actul de repararea lor, rămîne pentru noi o pildă de pocăință. El ne arată că pocăința adevărată, aceea care aduce mîntuirea sufletului, nu este cea făcută doar cu buzele, prin simpla mărturisire a păcatelor, ci aceea care, pe lângă regretul pentru păcatele săvîrșite. Dacă am nedreptățit pe cineva, dacă am răpit din bunurile altuia, dacă am clevetit pe nedrept pe cineva și i-am stricat bunul renume, atunci nu este de ajuns să ne pară rău pentru păcatul săvîrșit și să-l mărturisim duhovnicului, ci trebuie să și reparăm nedreptatea făcută semenilor noștri, restituindu-le ceea ce le-am răpit sau cerîndu-le iertare pentru paguba pricinuită în bunurile lor materiale sau spirituale (morale).

Sînt și astăzi, printre noi, mulți care se aseamănă vameșilor de odinioară și pe care Iisus îi cheamă mereu, ca și pe Zaheu, la pocăință și mîntuire. Dar dacă cineva dintre aceștia Îl caută pe Iisus și învățătura Lui mîntuitoare de suflet, nu mai e nevoie să urce în dud, ca Zaheu, ca să-L vadă. Dudul de la înălțimea căruia Zaheu L-a văzut și L-a aflat pe Iisus este pentru noi Biserica, în care Iisus este veșnic prezent și oricine îl poate afla, sub forma Sf. Său Trup și Singe de pe sfintele altare, îl poate auzi prin glasul Evangheliei Sale, prin predica și învățătura slujitorilor Săi și prin sfintele slujbe săvîrșite de aceștia. Odată ajunși în preajma Lui, să facem ca Zaheu, care, dîndu-și seama că Cel pe care L-a primit în casa sa este sfînt, s-a străduit să se apropie de El și să i se facă plăcut prin transformarea vieții, prin pocăință și îndreptarea nedreptăților făcute. Căci numai așa putem rămîne alături de Iisus și numai în casa sufletelor spălate de tina păcatelor vine El să se sălășluiască și să aducă pacea, bucuria și mîntuirea. Cînd ne vom îndrepta deci viața, cînd cugețul nostru nu ne va mai invinovați de nici un păcat și de nici o nedreptate făcută semenilor noștri, atunci la noi va intra Iisus și vom auzi și noi glasul cel dulce: «Astăzi s-a făcut mîntuirea casei acesteia...». Căci prin faptele noastre bune, care ajută la stabilirea unui climat de dreptate, de pace și de iubire între noi și semenii noștri, ne vom mîntui nu numai noi, ci și toți cei ai casei noastre, așa cum s-a întîmplat în casa lui Zaheu Vameșul, din Evanghelia de astăzi.

Pr. Prof. ENE BRANIȘTE

LA SFINȚII TREI IERARHI

Biserica noastră cinstește astăzi după cuviință «pe cei aleși ai Sfintei Treimi și florile cele bine mirositoare și prea frumoase ale grădinii celei nestricăcioase», pe Treimea cea pămîntească a dumnezeieștilor Ierarhi, «pe Grigorie, cel ce are numele teologiei, pe Vasile, cel ce poartă numele împărăției și pe Ioan, cel ce are cu adevărat numele darului» (stihira I de la Litie).

În vremea de început de strălucire a Imperiului Bizantin, în Capadocia păstora Sf. Vasile cel Mare cu înțelepciunea și adîncimea sa duhovnicească, tîlmăcind Exaimeronul, făcîndu-se pildă credincioșilor cu viața sa exemplară, mîngîind pîrintește pe bătrîni și suferinzi în Vasiloadă, ori lămurind tinerii cum să înțeleagă în duh creștin literatura elină clasică.

În același timp la Nazianz, în episcopia de Sasima, turma lui Hristos era păstorită cu vrednicie de episcopul Grigorie, pe care cu multă greutate l-a înduplecat prietenul său, Sf. Vasile să primească slujirea arhieriei. Osîrdia lui nedomolită în pătrunderea tainelor dumnezeiești, dorința de desăvîrșire, sfințenia vieții lui, ortodoxia lui neclintită, l-au ajutat să adîncească taina Prea Sfintei Treimi, iar ca slujire pastorală la numai 50 de ani să fie patriarh a toată lumea creștină și să stea în fruntea celui de al doilea sinod ecumenic.

La cumpăna dintre veacurile IV și V, în cetatea lui Constantin, cuvintele pline de duh și înțelepciune curgeau ca valurile la înălțimea celui mai sever orator, ale fericitului patriarh Ioan, din Antiohia Siriei, care pentru darul său și iscusința în tîlmăcirea Sf. Scripturi a binemeritat în întreaga creștinătate numele de Gură de Aur.

Rareori a strălucit pe bolta aceleiași epoci și au slujit Bisericii lui Hristos o asemenea întreită constelație de luceferi precum Sfinții Trei Ierarhi.

Trăind aproape în același secol, socotit de aur al Bisericii creștine, dar mult frămîntat, secol de plămădire, de cristalizare a învățaturii drepte a Sfintei Treimi, ei au lăsat o moștenire sfîntă ce reprezintă agonisita de mult preț a geniului și minții lor luminate, a rugăciunii și contemplației, a sfințirii în duhul și a muncii lor, din ale căror bogate daruri s-au hrănit toate generațiile de după ei.

Contemporani, prieteni nedespărțiți doi dintre ei, și cu o formație duhovnicească și intelectuală asemănătoare, însuflețiți toți de același ideal și zel creștin, dar și firi deosebite de la cel mai profund gînditor pînă la firea cea mai practică, ei au pus imensele lor daruri și puteri de muncă cu adevărată dragoste în slujba Bisericii lui Hristos, pe care au slujit-o cu devotament nețîrmurit, cu abnegație totală și cu jertfelnicie exemplară pentru slujitorii Domnului din toate timpurile și locurile.

Pentru împlinirea mai întii în viața lor și apoi a păstorităților a celor mai înalte principii ale Sfintei Evanghelii și pentru vasta lor cultură teo-

logică, pe bună dreptate creștinătatea îi ține în sfântă evlavie ca «mari dascăli ai lumii și ierarhi».

Ne aflăm în acest lăcaș de înaltă cultură și spiritualitate ortodoxă, care are fericirea de a-și desfășura activitatea sub directa supraveghere și patronajul Sfinților Trei Ierarhi. Aici sîntem călăuziți prin har și osteneală la slujirea lui Dumnezeu și a oamenilor ca viitori preoți ai Sfințelor noastre Altare străbune și patriei dragi. Din acest motiv găsim potrivit să stăruim asupra unei trăsături, unei laturi a vieții Sfinților Trei Ierarhi, anume asupra valorii și însemnătății prieteniei în formarea lor ca slujitori, modele demne de urmat nouă tuturor.

Domnul nostru Iisus Hristos, cînd a trimis pe cei 70 (72) de ucenici la propovăduire, i-a trimis cîte doi (Luca X, 1). I-a trimis cîte doi, legîndu-i cu binecuvîntarea unității prieteniei, și numai așa vom înțelege sensul duhovnicesc al cuvintelor spuse Sfinților Apostoli de Mîntuitorul : «Voi prietenii Mei sînteți dacă faceți ceea ce vă poruncesc» (Ioan XV, 14).

În acest duhovnicesc înțeles au lucrat Sfinții Ierarhi, mai cu seamă Sfinții Vasilie și Grigorie, ne oferă modelul ideal al tînărului teolog conștiind prieteni unul cu altul și cu toții laolaltă, sîntem prietenii lui Dumnezeu.

Încă din tinerețe, perioadă hotărîtoare în ceea ce aveau să devină, Sfinții Vasilie și Grigorie, ne oferă modelul ideal al tînărului teolog conștiind de misiunea care îl așteaptă. Au făcut studiile împreună la Atena, cum înșiși mărturisesc, cunoscînd în vremea șederii acolo doar calea Bisericii și a școlii, a Academiei. Odată cu bogăția de învățături, cea mai frumoasă amintire a tinereții a fost o prietenie temeinică, ziditoare, dusă pînă la confundarea unuia cu celălalt, pînă la a fi unul în celălalt, unul cu altul. Era prietenia temeluită pe Piatră, pe Hristos, cel ce ne-a iubit mai înainte de a-L iubi, cel ce se adresa ucenicilor : «Voi prietenii Mei sînteți». În acest duh, al lui Hristos, mărturisește Sf. Grigorie : «Avem totul în comun, trăim sub același acoperămint, mîncăm la aceeași masă, împărtășim aceleași păreri, trăim în deplină armonie și ne sporim reciproc dragostea unuia față de altul. Se părea că avem amîndoi un suflet, care punea în mișcare două trupuri. Fiecare din noi eram în celălalt și prin celălalt».

La rîndul său, Sfîntul Vasilie, ne oferă ca model de adevărată prietenie pe sfinți : «singurii prieteni ai lui Dumnezeu, care și între ei sînt prieteni, sînt sfinții».

Sfîntul Ioan Gură de Aur, cunoscînd și el puterea binefăcătoare a prieteniei, socotește că e de dorit lipsa luminii soarelui decît bezna neprieteniei.

Rădăcina prieteniei se află în dumnezeiasca revelație și în acest sens Sfîntul Părinte ne amintește icoane ale prieteniei la Vechiul Testament, precum : Avraam, Moise, Iacob, Iosif, David, ca icoana să de-

vină realitate, prin Hristos de la Dumnezeu. Prietenia devine filiație în raportul nostru cu Creatorul. «De acum sînteți fii și moștenitori...»

Prietenia adevărată are teme și motivație în Hristos, care și-a dat viața pentru prietenii Săi.

Numai așa și prietenia devine o lege care, stăpînește întreaga fire. În viața oamenilor ea dă echilibru, odihnă și forță acțiunii. Un prieten adevărat este remediul vieții. El este apărarea prin excelență. Nenumărate comori nu egalează valoarea lui. E mai prețios decît lumina, e mai ușor de suferit să stai cufundat în întuneric decît să fii fără prieteni, cum spune Sfîntul Ioan Gură de Aur. Prietenia dilată sufletul, așa cum căldura dilată corpurile, căci este încălzită de Hristos prin Duhul Sfînt. Din izvorul acestei prietenii curate Sfîntul Grigorie cu sora Sfîntului Vasilie, Macrina, l-au adus la botez pe Sfîntul Vasilie. Tot Sfîntul Grigorie l-a adus din pustiu lui și l-a convins să primească preoția, iar bătrînul episcop Grigorie la 90 de ani, tatăl Sfîntului Grigorie, îl susține pe Sfîntul Vasilie la episcopat în duhul aceleiași prietenii. În ce-l privește pe Sfîntul Vasilie, acest suport al prieteniei slujitoare și al iubirii l-a îndemnat pe Sfîntul Grigorie la episcopat, la Sasima, de unde mai tîrziu avea să ajungă la Constantinopol. Același duh l-a făcut pe Sfîntul Vasilie să se ocupe de toți oamenii, de leproși, cărora le săruta chiar rănile, bine știind că în înțelegerea adevăratei prietenii pînă și suferința este mai ușoară.

Urmînd prietenia, în slujirea oricărui semen, putea spune Sfîntul Ioan Gură de Aur : «Sînt gata de mii de ori să-mi dau viața pentru voi și nu trebuie să-mi mulțumiți pentru aceasta. Nu-mi fac decît datoria, căci un bun păstor își dă viața pentru oile sale». Această prietenie în acțiune și unire n-a rămas numai cît au trăit în trup, ci s-a continuat în viața de dincolo. Așa se explică cum ne închinăm astăzi tuturor trei cu toate că au fiecare zi de serbare individuală.

Iată cum au înțeles Sfinții Trei Ierarhi prietenia între ei și prin ei cu toți creștinii pînă în vremea noastră. Și iată că în acest sens ei devin modele demne de urmat nouă celor ce atît de mult avem trebuință de prietenie, de iubire adevărată, în tot ce facem spre a deveni slujitori ai Celui ce ne-a chemat la sfințenie și desăvîrșire.

Colegialitatea este un bun început, dar numai întemeiată și susținută cu o iubire sinceră, conferă tot ceea ce este mai propriu pentru noi în acest așezămînt de cultură teologică. Numai agonisindu-ne cunoștințele, culegînd cum ne îndeamnă marele Vasilie ca albină nectarul din multe flori și acestea înrădăcinate adînc în adevărurile revelate, vom fi vrednici ucenici ai ocrotitorilor noștri, Sfinții Trei Ierarhi.

Iubirea este aceea care ne leagă și ne încălzește inimile, căci vine de la cel ce s-a descoperit în umanitate : iubire, lumină, sfințenie, adevăr, Mîntuitorul Hristos, și care s-au armonizat atît de minunat în viața Sfinților Trei Ierarhi.

Sfinții Trei Ierarhi, înainte de a se sălășlui în ceruri cu sufletul, au sălășluit în trup pe pământ, înainte de a fi preamăriți ca sfinți, ei au fost lăudați ca preoți și Ierarhi. Au unit în modul cel mai fericit cuvântul cu fapta, învățătura cu viața. Au fost nu numai propovăduitori ai păcii și dragostei, ci și împlinitori ai acestora. Icoana desăvârșirii lor, ca adevărați slujitori ai Cuvântului și iubirii, zelul după îmbogățirea în duhul, adâncimea cugetării teologice, frumusețea pastorației lor, să ne fie călăuză în toată vremea vieții noastre și modele demne de slujire în preoție. Ce alte minunate chipuri de slujitori ai Cuvântului intraripat, plin de duh, asemenea Sfântului Ioan, adâncime teologică, precum Sfântul Grigore și milă și dragoste față de aproapele ca Sfântul Vasile putem găsi ?

Ce altă bucurie mai mare decât a ne împărtăși de dumnezeiescul dar la Sfânta Liturghie, unde sînt mereu prezenți doi dintre ei, alcătuitori în mare parte ai acesteia : Sf. Vasile și Sf. Ioan ? Iată pentru ce motive ne sînt scumpi și modele sfinte de urmat. Avîndu-i permanent în fața ochilor minții și în duh de evlavie, cu inimă smerită să înălțăm lui Dumnezeu, prin ei, rugăciune, zicînd : «Prea slăviților, trăirea voastră a fost în ceruri chiar de pe cînd purtați trup nepătat ; iar acum, locuind în ceruri în chip lămurit, rugați-vă ca noi cei ce trăim pe pământ, cele de sus să gîndim și să facem» Amin. (Din cîntările Canonului).

**Stud. CRĂCIUN COSTICĂ, an. IV,
Inst. teol. București**

LA ÎNTÎMPINAREA DOMNULUI

Sfînta Scriptură ne învață în mai multe locuri că în inima omului credincios există o înclinație și o aspirație continuă spre mai bine, care nu-i îngăduie să se mulțumească cu starea de tihnă și mulțumire de sine. În manifestarea de fiecare zi, această aspirație își propune deseori atingerea unor scopuri mai apropiate, alteori mai îndepărtate. Odată realizate aceste scopuri, aspirația nu scade în intensitate — cum s-ar aștepta — ci dimpotrivă aprinde parcă și mai mult cerința sa după alte și alte realizări, după alte și alte orizonturi.

Sfînta Evanghelie de azi ne pune în față clasicul exemplu de împlinire a aspirațiilor a două minunate chipuri de oameni și anume:

Văduva, bătrîna și binecredincioasa proorociță Ana și înțeleptul, bătrînul și dreptul Simeon. Doi oameni a căror exemplară viață de curățenie trupească și sufletească a fost răsplătită din plin de a avea marele și minunatul prilej să vadă și să simtă în puțin putincioasele lor brațe pe Domnul și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos.

După cum cunoaștem din Sfinta Scriptură și din Tradiția noastră bisericască, proorocița Ana era o femeie în vîrstă de 84 de ani și trăia încă din tinerețe în jurul templului, în post și rugăciuni, fiind exemplu de viață închinată slujirii lui Dumnezeu.

Celălalt, bătrînul Simon, era și el de asemeni un om drept, un om plin de evlavie, cu frica lui Dumnezeu și își ducea viața pe făgașul aspru dar plin de satisfacții religioase al împlinirii poruncilor Domnului. Desigur, amîndoi trăind în jurul templului vor fi avute multe cunoștințe privitor la Dumnezeu, agonisind de la tâlcuirile din cadrul slujbelor sfinte, din lectura cărților lui Moisi, a cărților profeților și celorlalte cărți sfinte, un bogat și larg orizont al existenței omului pe pămînt.

Totodată ei au aflat din aceste minunate călăuze spirituale că Dumnezeu este mai ales Creatorul Atotputernic și Judecătorul de neînduplecat care pedepsește aspru orice abatere de la poruncile Sale. Vor fi aflat de asemenea că Dumnezeu nu este numai dreptate, ci și iubire; că nu este numai Judecător aspru, dar și Părinte plin de iubire față de fiii Săi. Totodată această bogăție spirituală adunată cu grijă din cărțile sfinte i-au dus la convingerea fermă că făgăduința făcută dintru început de Dumnezeu că odată și odată, El va trimite pe Unsul Său oamenilor, pe Mesia, care să-i împace cu Tatăl Ceresc și să le ajute a înfăptui în viața lor omenia în toată plenitudinea ei. Generații după generații au așteptat plinirea acestor proorcii, cînd avea să vină Mesia, adică Iisus Hristos, Domnul nostru al tuturor, dar la puțini le-a fost dat să fie martorii acestui neobișnuit eveniment. Printre acești puțini binecuvîntați de Dumnezeu se numără și cei doi bătrîni credincioși, proorocița Ana și dreptul Simeon.

Astfel la plinirea vremii — cum spune Sfinta Scriptură — aceștia îndemnați fiind de Duhul Sfînt, au venit la templu tocmai în ceasul în care soseau acolo Sfinta Fecioară Maria cu dumnezeiescul Ei prunc, cu bunul și înțeleptul Iosif pentru a împlini cele scrise de lege și prooroci. Și era în templul acela mult popor adunat din multe colțuri ale țării. Bătrînul Simeon fără vreo ezitare se îndreaptă către pruncul Iisus, îl ia în brațele sale și rostește profeticele cuvinte: «Acum slobozește Doamne, pe robul Tău în pace, că văzură ochii mei mîntuirea Ta». Prin aceste cuvinte, dreptul Simeon a vrut să spună următoarele: Doamne, anii mei sînt mulți la număr fiind cel mai vîrstnic dintre frații mei. Știu Doamne, că numai Tu m-ai ținut în viață pînă la această vîrstă întărindu-mă în credința că nu voi trece din lumea aceasta pînă ce nu voi vedea cu ochii mei pe Unsul Tău, pe Mesia Cel prezis de prooroci. Iată, acum ochii mei văd mîntuirea Ta, văd pe Mîntuitorul lumii și al meu. Binecuvîntat să fii Tu Doamne, că mi-ai dat negrăita bucurie de a avea în brațele mele chiar pe Fiul Tău, Iisus Hristos.

Cuvinte de mulțumire și de preamărire a lui Dumnezeu a rostit și proorocița Ana care după cum ne istorisește Sfinta Evanghelie lauda pe Dumnezeu și cuvînta despre El tuturor celor ce așteptau mîntuirea în Israel (Luca II, 37—38). Iată deci la hotarul dintre Vechiul și Noul

Testament, acești doi oameni fac legătura între legea veche și cea nouă și vestesc venirea în trup a lui Mesia cel făgăduit de prooroci. Același rost îl va îndeplini Sfântul prooroc și Înaintemergător Ioan, mai târziu, care va rosti cuvîntul plin de înțeles că el și legea veche trebuie să micșoreze, iar cel ce stă în mijlocul lor și legea cea nouă să crească și să se proslăvească de către toate popoarele. Amîndoi : dreptul Simeon și proorocița Ana au fost printre cei dintîi vestitori ai venirii în lume a Mîntuitorului nostru Iisus Hristos. Cîntările noastre bisericești scrise în cinstea praznicului Întîmpinării Domnului descriu cu variate expresii că dreptul Simeon și proorocița Ana au cunoscut deplin — prin puterea Sfîntului Duh — că pruncul prezentat la templu, era însuși Mesia cel făgăduit, Dumnezeu întrupat. Neobișnuita întîlnire a celor doi, cu însuși Dumnezeu este proslăvită cu mare cinste și evlavie de întreaga Biserică creștină.

Întrebarea pentru noi, credincioșii de azi, este dacă avem minunata și dumnezeiasca posibilitate de a ne întîlni cu Iisus Hristos, Mîntuitorul nostru. Sfînta noastră Biserică ne învață că fiecare credincios poate întîlni cu adevărat pe Domnul Hristos, mai întîi în învățăturile și poruncile Sale cuprinse în Sfînta și de Dumnezeu insuflata Scriptură. În ea găsim viața, învățătura și cuvîntul lui Hristos.

Apoi credinciosul îl mai poate întîlni pe Mîntuitorul în Sfînta Sa icoană unde între chipul din icoană al Mîntuitorului și între personalitatea Lui se stabilește o strînsă legătură, încît credinciosul care se află în fața icoanei se află în prezența tainică, dar reală, a Mîntuitorului însuși.

Un alt loc în care fiecare credincios în intimitatea lui îl poate întîlni pe Mîntuitorul Hristos, sînt sfintele slujbe rînduite cu deosebită grijă și evlavie de Sfinții Părinți ai Bisericii noastre Ortodoxe. În sfîrșit, ne mai putem întîlni cu Mîntuitorul, în Sfintele Taine și dintre acestea, în mod cu totul deosebit în Sfînta Euharistie, unde primînd semnele văzute ale Sale, sîntem încredințați că ne apropiem și primim în adîncul ființei noastre pe însuși Domnul și Mîntuitorul nostru. Întîlnirea cu El este în chip tainic, întrucît nu-L putem vedea cu ochii fizici, ci cu ochii sufletului și numai dacă ochii aceștia sînt curați de întinăciunea poftelor murdare, a înclinării lor întunecate, a dorințelor și intereselor josnice. Întîlnirea cu El este de asemenea o binecuvîntare cerească întrucît El se identifică cu binele, El este binele întrupat. El este virtutea însăși, soarele sfințeniei, din care ca niște raze strălucesc toate virtuțile, cu o putere maximă și în deplină unitate și armonie. Tot creștinul doarește din inimă întîlnirea cu Hristos cel proorocit pentru că din El iradiază cu o strălucire deosebită iubirea de Dumnezeu și de aproapele, milostivirea, blîndețea, bunătatea, răbdarea, bărbăția, înțelepciunea, statornicia, ascultarea, smerenia și alte virtuți, care farmecă sufletul credincioșilor ce-i contemplă viața.

Exemplul viu al proorociței Ana și al dreptului Simeon în care s-au împlinit cu exactitate matematică proorociile Vechiului Testament privind venirea lui Mesia este un exemplu demn de urmat nu numai de

noi creștinii, ci de tot omul care dorește să cunoască și să urmeze învățătura lui Hristos în speranța că în viitorul apropiat se va întâlni în chip tainic cu El și cu toate virtuțile ce iradiază din El și farmecă sufletele celor ce doresc să-L cunoască.

Numai cunoscînd îndeaproape fermecătoarea frumusețe duhovnicească a lui Iisus Hristos alcătuită din : sfințenie, iubire și smerenie, numai atunci vom fi pătrunși de energiile Sale divine, de Harul Său, de sfințenia Sa, care toate la un loc ne unesc cu El și ne creează după chipul și asemănarea Sa.

Sărbătorim azi unul din marile praznice închinat Domnului și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos : Întîmpinarea Sa.

Rînduind această sărbătoare, sfînta noastră Biserică a voit să ne arate mai întîi exactitatea împlinirii proorociilor privind venirea lui Mesia pe pămînt și în al doilea rînd să ne învețe că fiecare credincios se poate întîlni cu Mîntuitorul Hristos ori de cîte ori dorește. Prin exemplul proorociței Ana și al dreptului Simeon, sfînta evanghelie ne învață că pe Hristos nu-L putem întîlni ca Mîntuitor al nostru decît dacă eliminăm din ființa și viața noastră păcatul și mergem hotărîți pe calea curățeniei, a iubirii de aproapele și a dreptății. Stăruind în continuu pe calea curățeniei trupești și sufletești și mergînd cu fermitate pe calea dreptății, putem avea încredințarea că Sfînta Scriptură, icoana Mîntuitorului, sfintele slujbe și Sfintele Taine nu sînt numai niște semne care ne duc cu gîndul la existența într-un anumit spațiu de timp a Domnului, ci sînt locul sigur în care noi credincioșii ne întîlnim în chip tainic, dar real cu Iisus Hristos, Mîntuitorul nostru, care e mereu prezent lângă noi, e mereu împreună cu noi.

Diac. Prof. MARIN VELEA

PENTRU PACEA A TOATĂ LUMEA

FAPTE ȘI ACȚIUNI ÎN SLUJBA PATRIEI ȘI A PĂCII

Mesajul de Anul Nou 1980, al Președintelui Nicolae Ceaușescu — mesaj de pace, destindere și colaborare

Noul deceniu în care am intrat sperăm să fie un timp al păcii statornice, al libertății, al colaborării neîngrădite, al progresului. Cu aceste speranțe popoarele lumii au pășit în noul an 1980.

În Mesajul de Anul Nou adresat de Președintele Nicolae Ceaușescu poporului nostru găsim ideile generoase ale înțelegerii și prieteniei, ale necesității clădirii unei civilizații în consens cu aspirațiile umanității. Prin cuvântul Președintelui Republicii a fost exprimată, de fapt, dorința tuturor fiilor acestui pământ de a-și făuri un viitor prosper și pașnic într-o lume a echității și justiției. Mesajul, primit cu vie satisfacție de întregul nostru popor, este o expresie sintetică și pregnantă a modului în care România Socialistă înțelege să-și privească ziua de mâine, să contribuie la împlinirea dezideratelor legitime ale tuturor popoarelor de a trăi în pace și colaborare. Patria noastră trăiește un timp bogat în înfăptuiri materiale și spirituale. O țară întreagă își clădește, cu voință fermă și chibzuință clară un viitor strălucit. Pentru anul 1980, planul național unic de dezvoltare economico-socială va atinge recordul valoric de 245 miliarde lei, vor intra în producție 670 capacități noi industriale și agrozootehnice și peste 600 de obiective principale de cercetare. Angajat plenar într-un continuu efort constructiv, poporul nostru dorește pacea, înțelegerea între toți oamenii de pe planeta noastră. «De aceea intrând în noul an — arată în Mesaj Președintele Nicolae Ceaușescu — este necesar să ne punem speranțele într-o politică mai înțeleaptă, mai rezonabilă, care să țină seama de voința și dorința popoarelor, de a pune capăt cursei înarmărilor, de a opri amplasarea de noi armamente nucleare în Europa și în alte părți ale lumii, de a trece realmente la tratative, la adoptarea de măsuri concrete de dezarmare».

Anul în care am intrat va fi marcat printre altele și de un moment de largă rezonanță mondială: este vorba de sesiunea specială a Organizației Națiunilor Unite consacrată noii ordini economice internaționale. Este știut că, din păcate, omenirea se împarte încă în bogați și săraci, în țări superdezvoltate și state care se află la primii pași pe calea propășirii economice. «Trebuie să ținem seamă — a subliniat în Mesaj Președintele Nicolae Ceaușescu — că mai mult de două treimi din omenire trăiesc în condiții de subdezvoltare, în mari lipsuri, ele se gîndesc la 1980 ca la un an în care să se realizeze, în fine, înțelegeri concrete în direcția înfăptuirii unor vaste programe de dezvoltare, de sprijinire a eforturilor țărilor subdezvoltate sau în curs de dezvoltare de a înainta pe calea progresului economic și social. Aceste speranțe

sînt legate și de faptul că în lunile august și septembrie 1980 va avea loc o sesiune specială a Organizației Națiunilor Unite consacrată acestui obiectiv. Toate țările în curs de dezvoltare — România se numără și ea printre ele — așteaptă ca țările dezvoltate, capitaliste și socialiste, să se prezinte la această reuniune cu o poziție constructivă, ținînd seama că nu se pot realiza destinderea, pacea și colaborarea internațională dacă nu se pune capăt actualei situații, marilor inegalități în dezvoltarea economică a statului. Nimeni nu va putea împiedica popoarele să se ridice la luptă și să folosească orice formă vor considera necesară pentru a pune capăt, odată pentru totdeauna, acestei situații, împărțirii lumii în bogați și săraci».

Indiscutabil, cursul istoriei se imprimă de către popoare; în această ordine de idei reținem sublinierea optimistă pe care Președintele Nicolae Ceaușescu a făcut-o în Mesajul adresat la prilejul Anului Nou: «Stă în puterea popoarelor ca, acționînd unite, cu fermitate și consecvență, să împiedice agravarea climatului internațional, izbucnirea unui nou război și să impună un curs nou în politica mondială, de destindere și colaborare, să asigure triumful cauzei libertății și independenței, pacea și securitatea pe planeta noastră».

Congresul educației și învățămîntului

În spiritul valorilor durabile ale umanismului, statul român situează în centrul operei de edificare a noii societăți omul, satisfacerea nevoilor sale materiale și spirituale; în acest context, școala, învățămîntul de toate gradele, ansamblul factorilor de propagare a culturii și civilizației se preocupă de pregătirea noilor generații pentru muncă și viață, de cultivarea în rîndul acestora a patriotismului, a pregătirii pentru a deveni schimbul de mîine al societății.

Accesul larg la cultură, la învățămînt constituie o trăsătură distinctă, profund elocventă pentru democrația orînduirii noastre socialiste.

În acest cadru a avut loc, în prima jumătate a lunii februarie a.c., din inițiativa Președintelui Republicii, Nicolae Ceaușescu, primul Congres al Educației și Învățămîntului, care s-a constituit drept o nouă și semnificativă expresie a democrației socialiste din România. Congresul, prin spiritul în care s-au desfășurat lucrările, prin hotărîrile adoptate, s-a dovedit a fi o parte integrantă a cadrului amplu de participare tot mai activă a unor largi categorii sociale la dezbaterile problemelor construcției socialiste, la adoptarea de hotărîri pe linia dinamizării progresului multilateral al patriei, înscriindu-se în șirul unor ample dezbateri de interes și de reprezentare națională.

Momentul central al Congresului Educației și Învățămîntului l-a constituit cuvîntarea Președintelui Republicii, Nicolae Ceaușescu în cadrul căreia s-a conferit o dimensiune nouă exigențelor învățămîntului și educației în țara noastră, în contextul larg al eforturilor consacrate dezvoltării multilaterale a societății noastre. După ce a trecut în revistă principalele aspecte ale dezvoltării social-economice a țării noastre, Președintele Nicolae Ceaușescu s-a referit apoi pe larg la conținutul bazei materiale a învățămîntului și educației, la perspectivele dezvoltării acestuia, la direcțiile de perfecționare și de ridicare pe o nouă treaptă, calitativ superioară a întregului proces instructiv-educativ în țara noastră. În cei patru ani ai actualului cincinal, ca o mărturie a capacității învățămîntului de a da economiei naționale puternice eșaloane de forță de muncă instruită, au intrat în cîmpul muncii 1.431.000 muncitori calificați și peste 132.000 de specialiști cu pregătire superioară. Învățămîntul în limbile naționalităților conlocuitoare s-a extins și s-a perfecționat, în peste 3.300 din cele 29.000 de

unități școlare în care se predă în limbile maghiară, germană, sîrbă sau ale altor naționalități.

În ampla sa cuvîntare, Președintele Nicolae Ceaușescu s-a referit amănunțit la direcțiile și orientările de perfecționare a învățămîntului și educației, la creșterea eficienței acestuia, crearea unui cadru de înalt profesionalism și de înaltă exigență în toate etapele de instruire, arătînd printre altele că «un obiectiv de cea mai mare importanță pentru perfecționarea în continuare a învățămîntului îl constituie legarea sa tot mai strînsă, organică cu producția și cercetarea — domenii fundamentale pentru accelerarea progresului economico-social al țării — integrarea complexă și profundă a studiului cu activitatea practică și construcția socialistă».

În cuvîntare s-a subliniat că școala românească are misiunea de înaltă răspundere socială, de a forma nu numai buni muncitori și specialiști, ci și cetățeni conștienți, promotori activi ai spiritului nou care guvernează societatea noastră. Vorbînd despre viața actuală a României Socialiste, împlinirile ei materiale și spirituale din anii orînduirii socialiste, Președintele Nicolae Ceaușescu s-a referit și la trecutul nostru îndepărtat, arătînd importanța aniversării împlinirii a 2050 de ani de la formarea primului stat centralizat și independent dac sub conducerea lui Burebista. «Această sărbătoare — a spus Președintele Nicolae Ceaușescu — trebuie să ofere posibilitatea tuturor cercetătorilor noștri, tuturor cadrelor din învățămînt, mai cu seamă celor din domeniul științelor sociale, al istoriei, de a ridica pe o nouă treaptă activitatea de cercetare în istorie, de a pune în evidență cu putere legile obiective care au guvernat dezvoltarea poporului nostru, faptul că de milenii aici s-a născut poporul nostru și aici a trăit, a înfrînt multe greutăți, dar și-a păstrat ființa, și-a dezvoltat-o pînă la nivelul de astăzi al națiunii noastre socialiste. Prin esența sa, istoria este o știință revoluționară. De aceea și istoricii trebuie să militeze de pe poziții revoluționare și să dea o ripostă fermă, științifică, acelor încercări ale unor istorici de peste hotare care se străduiesc — în neputință și nu vreau să-i jignesc, dar poate unii în neștiința lor — de a demonstra că pe aceste meleaguri a fost un vid. Vidul nu pe aceste meleaguri a fost, — ci, poate, în conștiința acestor istorici care, servind interese străine de națiunile și popoarele lor, lucrînd în interesul politicii imperialiste de dominație, încearcă, în continuare, ca și în trecut, să invenineze și să dezbine oamenii muncii de diferite naționalități».

Președintele Republicii a definit, apoi, exigențele morale ce trebuie însușite de tineretul patriei noastre în noua calitate — aceea de oameni noi — pe care trebuie să le probeze deplin și consecvent în întreaga viață și activitate. S-a subliniat că linierele trebuie educate în spiritul solidarității internaționale cu forțele progresiste de pretutindeni, a hotărîrii de a milita pentru înfăptuirea politicii statului nostru de construcție socialistă, de destindere, independență și pace, de respect față de valorile, de creația celorlalte națiuni. Președintele Nicolae Ceaușescu a adresat, de la tribuna forumului educației și învățămîntului, un cald și vibrant apel tuturor elevilor și studenților de a face totul pentru a-și însuși mărețul spirit innoitor al epocii noastre, de a cuceri piscurile cele mai înalte ale cunoașterii umane, de a se forma ca cetățeni demni ai patriei noastre, România.

În ampla sa cuvîntare, Președintele Nicolae Ceaușescu a consacrat un capitol principalelor probleme care confruntă, în prezent, viața internațională, făcînd o profundă analiză a tendințelor și proceselor celor mai semnificative de pe arena mondială, relevînd poziția statului român față de soluționarea complexelor și adesea gravelor probleme cu care se confruntă contemporaneitatea. S-a arătat că acumularea unor probleme deosebit de complicate, nesoluționarea unor conflicte vechi și apariția altora

noi, conjugarea unor elemente perturbatoare generează manifestarea politicii imperialiste de forță și dictat, lărgirea cursei înarmărilor etc. «România consideră că trebuie făcut totul — a subliniat Președintele Nicolae Ceaușescu — pentru oprirea accentuării încordării internaționale, pentru continuarea politicii de destindere, independență și pace. Este în interesul vital al tuturor națiunilor, al întregii omeniri ca popoarele, conducătorii de state, oamenii politici, forțele înaintate din întreaga lume să acționeze, pînă nu este prea târziu, într-un spirit de înaltă responsabilitate, pentru a pune capăt tensiunii și încordării internaționale, pentru renunțarea la forță, la folosirea căilor militare în soluționarea problemelor, pentru continuarea destinderii și promovarea fermă a politicii de colaborare și pace. Calea pe care trebuie mers în rezolvarea oricăror probleme și litigii dintre state, oricît de complicate ar fi ele, este nu aceea a înfruntărilor și ciocnirilor militare, ci numai și numai calea tratativelor, a discuțiilor politice, calea pașnică, pornindu-se de la respectarea riguroasă a principiilor deplinei egalități în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, a dreptului fiecărui popor de a fi deplin stăpîn pe destinele sale, de a-și hotărî de sine stătător soarta, calea dezvoltării economico-sociale. Mai mult ca oricînd trebuie întărită conlucrarea activă a popoarelor, a forțelor înaintate de pretutindeni, pentru continuarea cursului spre destindere, securitate și pace».

Prin dezbaterile și hotărîrile primului Congres al Educației și Învățămîntului s-a dat un nou impuls perfecționării și ridicării pe o treaptă nouă, calitativ superioară procesului instructiv-educativ în țara noastră.

Vizite oficiale în interesul păcii, prieteniei și colaborării

În zilele de 13 și 14 februarie a.c., Președintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, împreună cu Doamna Elena Ceaușescu, a făcut o vizită de prietenie în Republica Populară Bulgaria la invitația Președintelui Consiliului de Stat al R. P. Bulgaria, Todor Jivkov.

Primirea plină de căldură rezervată de poporul bulgar înălților soli ai poporului român a fost o dovadă a voinței comune de a extinde și de a adînci legăturile de prietenie și colaborare dintre țara noastră și țara vecină și prietenă făurite de-a lungul veacurilor în lupta comună pentru libertate și independență, legături care au cunoscut o nouă înflorire în ultimile decenii de construcție, în ambele țări, a noii orînduirii. Stima și prețuirea cu care Președintele Nicolae Ceaușescu și Doamna Elena Ceaușescu au fost înconjuțați pe parcursul întregii vizite în Bulgaria mărturisesc, totodată, recunoașterea activității prodigioase desfășurate de șeful statului român pe arena mondială, pentru întărirea colaborării și încrederii între națiunile lumii, pentru promovarea unor relații noi, democratice între state, pentru promovarea unei politici de securitate, pace și colaborare, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Cu prilejul acestei noi întîlniri, conducătorii celor două țări au examinat principalele probleme legate de adîncirea și extinderea pe mai departe a colaborării reciproc avantajoase româno-bulgare, prietenia și colaborarea dintre cele două țări contribuind la întărirea securității și colaborării în Balcani, în Europa și în lume.

Rezultatele rodnice cu care s-a încheiat noul dialog româno-bulgar la nivelul cel mai înalt dovedesc o dată în plus rolul determinant care revine, în impulsivitatea

cursului ascendent al raporturilor dintre țările noastre, tradiționalele întâlniri dintre Președinții Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov, convorbirilor pe care cei doi conducători de stat le poartă cu aceste prilejuri. «Intr-adevăr — sublinia în acest context Președintele Nicolae Ceaușescu — întâlnirile noastre au devenit o practică curentă în relațiile dintre partidele și popoarele noastre; ele au contribuit la extinderea colaborării și cooperării multilaterale, în toate domeniile, dintre cele două țări». La rândul său, Președintele Todor Jivkov declara: «După cum am constatat și în prezent, hotărârile pe care le-am adoptat în octombrie anul trecut la Sinaia, sînt îndeplinite cu rezultate bune. Încă de pe acum se poate spune că și întâlnirea actuală va aduce rezultate noi».

Întreaga desfășurare a vizitei în Bulgaria a înalților soli ai poporului român a reliefat caracterul de lucru al acesteia, cei doi șefi de stat purtînd convorbiri în orașul Ruse, la scurt timp după întâlnirea pe pămîntul țării vecine, convorbiri reluate apoi la Voden. În cursul acestor întâlniri de lucru — desfășurate într-o ambianță cordială, de prietenie și înțelegere reciprocă — cei doi Președinți s-au informat reciproc asupra mersului construcției socialiste în România și Bulgaria.

A fost, de asemenea, examinat stadiul dezvoltării relațiilor româno-bulgare, în diferitele sfere de manifestare a lor, precum și modul de îndeplinire a înțelegerilor, convenit la precedentele întâlniri la nivel înalt de la Voden și Sinaia, din anul trecut, privind intensificarea colaborării multilaterale — în construcțiile de mașini, chimie, metalurgie, electronică, energetică, agricultură, cercetările tehnico-științifice, știință și învățămînt, pregătirea cadrelor și în activitatea cultural-artistică. Cei doi conducători de stat și-au reafirmat, cu acest prilej, hotărîrea de a acționa pentru amplificarea și îmbogățirea acestor relații, pentru intensificarea și aprofundarea colaborării și cooperării economice româno-bulgare, prin valorificarea mai intensă a posibilităților crescînde pe care le oferă economiile dinamice ale celor două țări. S-a relevat cu satisfacție aprecierea că relațiile româno-bulgare au cunoscut în continuare o evoluție pozitivă, că raporturile de prietenie și bună vecinătate, de colaborare și solidaritate dintre România și Bulgaria se întăresc permanent, în folosul ambelor popoare, al cauzei socialismului, progresului și păcii.

Pe agenda convorbirilor româno-bulgare la nivelul cel mai înalt de la Ruse și Voden au fost și probleme ale vieții internaționale. Examinînd situația internațională actuală, cei doi conducători de stat și-au exprimat îngrijorarea față de agravarea, în ultimul timp, a acesteia, ca urmare a acumulării unor probleme nesoluționate a amestecului forțelor imperialiste în treburile interne ale altor state, a politicii de forță și de amenințare cu folosirea forței, a exaladării cursei înarmărilor. În acest cadru — se arată în Comunicatul dat publicității — a fost examinată hotărîrea celor două țări de a milita neabătut și în viitor împreună cu celelalte țări socialiste, cu toate forțele progresiste, antiimperialiste, iubitoare de pace, pentru împiedicarea agravării situației internaționale și continuarea cursului destinderii, pentru asigurarea păcii și securității internaționale, pentru dezvoltarea largă și neîngrădită a colaborării dintre popoare.

Opinia publică din cele două țări a salutat cu satisfacție actualul dialog româno-bulgar la nivel înalt, care deschide noi orizonturi colaborării frățești dintre cele două țări, prieteniei cu vechi tradiții istorice, cimentată de lupta comună a poporului român și bulgar pentru libertate și neafirmare, pentru progres și o viață mai bună.

Numeroasele telegrame din toate colțurile țării noastre adresate Președintelui Nicolae Ceaușescu sînt mărturia vie a deplinei satisfacții a poporului nostru față de noul dialog româno-bulgar la nivelul cel mai înalt, a aprobării rezultatelor rodnice cu care acesta s-a încheiat.

Noul dialog, înțelegerile la care s-a ajuns constituie, fără îndoială, o contribuție majoră la extinderea și aprofundarea în continuare a colaborării multilaterale dintre România și Bulgaria, fiind o dovadă elocventă a rolului hotărâtor al contactelor la nivel înalt în promovarea colaborării româno-bulgare pe planuri tot mai largi și forme mereu noi, superioare.

*

În a doua jumătate a lunii februarie a.c., la invitația Președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, țara noastră a avut ca oaspeți de seamă pe regele Hussein Ibn Talal al Iordaniei. Vizita oficială a înaltului oaspeț a prilejuit continuarea dialogului româno-iordanian, la nivel înalt, început în ianuarie 1974 la București și în aprilie 1975 la Amman.

În cadrul recentului dialog, cei doi șefi de stat au subliniat din nou bunele relații existente între țara noastră și Regatul Hașemit al Iordaniei, cursul lor ascendent pe multiple planuri, voința comună de a le dezvolta mai departe, în interesul celor două țări și popoare.

După cum se arată în comunicatul comun dat publicității la încheierea vizitei oficiale, în cadrul convorbirilor româno-iordaniene, ce au avut loc cu acest prilej și care s-au desfășurat într-o atmosferă cordială, de prietenie și deplină înțelegere reciprocă, părțile s-au informat asupra activității și preocupărilor actuale ale celor două țări și popoare, au acordat o atenție deosebită dezvoltării și extinderii relațiilor de prietenie dintre România și Iordania în toate domeniile de interes comun și au făcut un schimb de păreri cuprinzător asupra principalelor aspecte ale situației internaționale. În încheierea convorbirilor, cei doi șefi de stat au semnat declarația comună româno-iordaniană care cuprinde atât o caracterizare cuprinzătoare a aspectelor actuale și principalelor fenomene ale vieții internaționale; totodată, documentul exprimă poziția constructivă a celor două țări vizînd consolidarea păcii în lume, promovarea normelor de etică și morală în relațiile dintre state, instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale.

Cei doi șefi de stat au apreciat experiența dezvoltării relațiilor româno-iordaniene, care confirmă pe deplin justetea convingerilor țărilor lor că raporturile dintre toate statele lumii, indiferent de regimul lor social și politic, trebuie să fie întemeiate, pe principiile deplinei egalități în drepturi, respectului strict al egalității în drepturi, al independenței și suveranității naționale, integrității teritoriale, neamestecului direct sau indirect în treburile interne, dreptului fiecărui popor de a participa la rezolvarea problemelor internaționale de interes comun.

În cadrul noului dialog româno-iordanian s-a subliniat cu satisfacție că relațiile dintre cele două țări se dezvoltă continuu: schimburile comerciale, care se desfășoară pe baza acordului pe termen lung și a protocoalelor Comisiei mixte guvernamentale de cooperare economică și tehnico-științifică au înregistrat în ultimii ani dezvoltări notabile, corespunzător înțelegerilor la nivel înalt. De asemenea, s-a constatat posibilitatea creșterii exporturilor românești de echipament pentru transportul rutier și feroviar, de produse ale industriei ușoare, precum și alte mărfuri, ca și posibilitățile de sporire a exporturilor iordaniene de fosfați, de piei brute și semifabricate, de alte produse. Declarația comună menționează, în acest sens, că s-a reliefat hotărîrea părților de a sprijini firmele și organizațiile interesate din România și Iordania în identificarea de noi căi și mijloace pentru punerea în valoare a acestor posibilități, pentru realizarea unui ritm cât mai ridicat de creștere a comerțului dintre cele două țări, pe baza principiului avantajului reciproc. Convorbirile oficiale au subliniat și progresele făcute de cooperarea economică dintre cele două țări, materializate prin lucrările de

la rafinăria petrolieră de la Zarka, important obiectiv economic al țării prietene, care urmează să fie dat în folosință în următoarele luni, ca urmare a eforturilor comune ale muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor români și iordanieni, contribuție de preț la cimentarea raporturilor strânse dintre România și Iordania.

Așa după cum se subliniază în Declarația comună, Președintele Nicolae Ceaușescu și Regele Hussein Ibn Talal au efectuat un aprofundat schimb de păreri cu privire la problemele internaționale actuale și procesele ce au loc în lumea contemporană.

În cursul șederii sale în țara noastră, suveranul hașemit a adresat Președintelui Nicolae Ceaușescu invitația cordială de a efectua o vizită oficială în Iordania. Invitația a fost acceptată cu plăcere, data vizitei urmînd să fie stabilită ulterior.

Președintele Nicolae Ceaușescu și Regele Hussein Ibn Talal au dat o înaltă apreciere convorbirilor pe care le-au avut și au subliniat cu satisfacție rezultatele lor rodnice.

Vizita oficială în țara noastră a suveranului hașemit, dialogul româno-iordanian la nivel înalt desfășurat cu acest prilej constituie o nouă și prețioasă contribuție la întărirea și dezvoltarea relațiilor dintre România și Iordania. Poporul nostru, prieten sincer al poporului iordanian, ca și al celorlalte popoare arabe, și-a exprimat întreaga sa satisfacție pentru rezultatele fructuoase ale convorbirilor româno-iordaniene la nivel înalt, considerînd că extinderea relațiilor dintre cele două țări pe diverse planuri este în interesul ambelor popoare, ca și al păcii, înțelegerii și cooperării internaționale.

REDACȚIA

PLENARA COMITETULUI NAȚIONAL PENTRU APĂRAREA PĂCII DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

În ziua de 4 februarie a.c., a avut loc în București ședința plenară a Comitetului Național pentru apărarea păcii din Republica Socialistă România.

Cu această ocazie s-a prezentat informarea asupra activității Comitetului pe anul 1979 și apoi, în continuare, proiectul planului de activitate pe anul 1980.

În cuvîntările rostite reprezentanții tuturor categoriilor sociale și a cultelor din Țara noastră au apreciat eforturile depuse de Comitet în cursul anului trecut în rîndul maselor populare din Patria noastră pentru promovarea păcii și buneî înțelegeri între oameni. În mod deosebit a fost elogiată politica activă de pace a Statului român, în frunte cu Președintele Republicii Socialiste România, Domnul Nicolae Ceaușescu.

În lumina realităților lumii de azi, cînd se impune strîngerea rîndurilor tuturor oamenilor iubitori de pace, vorbitorii au exprimat deplina lor adeziune la proiectul planului de activitate a Comitetului și s-au angajat să activeze cu și mai multă dăruire pe o arie de acțiune cît mai vastă pe linia obiectivelor majore ale politicii Statului nostru pentru o lume a rezolvării diferendelor dintre state la masa tratativilor, o lume pentru dezarmare, înțelegere, colaborare pașnică și prosperitate.

Din partea Bisericii Ortodoxe Române a luat parte la ședință P. S. Episcop Vasile Tîrgovișteanul, Vicar-patriarhal, care adresîndu-se membrilor Plenei, a rostit următorul cuvînt:

**Onorat Prezidiu,
Onorat Comitet,**

Sfîrșitul fiecărui an este un prilej de examinare a tot ceea ce am realizat într-un domeniu de activitate în cursul anului care a trecut.

Cintărim și apreciem rezultatele și ne înțelegem puterile în vederea anului care începe. Privim apoi spre viitor pentru a desluși sarcinile ce ne revin. În cazul nostru ne referim la rezultatele și propunerile de viitor în domeniul apărării păcii.

Cu optimism, dar și cu realism, constatăm că deși au existat pericole în anul ce a trecut, tot mai puternic răsună glasul celor ce-și intensifică activitatea pentru zidirea păcii pe pământ. Doctrina clerului și credincioșilor Bisericii Ortodoxe Române este o doctrină de pace. Sintem convinși că pacea este o stare normală voită de Dumnezeu. «Munții se vor putea da înapoi și colinele pot să se clatine, dar milostivirea Mea, zice Domnul, nu se va depărta de la tine și legământul Meu de pace nu se va zdruncina», spune Profetul Isaia (56, 10). «Evanghelia păcii» adusă, descoperită și lăsată lumii ca legământ sfânt de Iisus Hristos se adresează spre trăire tuturor neamurilor din toate timpurile și din toate locurile. Această Evanghelie este pace «pentru cei de aproape» și pentru «cei de departe». Iisus Hristos n-a venit în lume numai pentru a vesti un mesaj de pace, ci și pentru a-l realiza. În spiritul Evangheliei creștinii sînt făcători de pace. Angajarea creștină în problema păcii face parte din conștiința morală a fiecărui creștin pentru că viața veșnică se dobîndește prin ceea ce facem pe pământ. Slujitorii păcii știu că fericirea veșnică se dobîndește prin acțiune, prin iubire față de semenii.

Propovăduind pacea ne aflăm în cadrul firesc al dorinței omnirii de pretutindeni și a misiunii centrale a Bisericii noastre. Fericitul Augustin spunea : «Întrebați pe toți oamenii : doriți pacea ? Neamul omnesc vă va răspunde într-un glas : o doresc, o aștept, o vreau, o iubesc».

Biserica Ortodoxă Română fiind alături de popor a sprijinit și sprijină cu toată tăria strădaniile lui pentru o viață mai bună. Fiind cunoscută firea pașnică a poporului nostru și Biserica Ortodoxă Română cunoscută ca Biserica slujitoare, a sprijinit năzuințele lui pentru pace.

În cuvîntul de întronizare Prea Fericitul Iustin, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române spunea : «În mod cu totul deosebit vom spori eforturile noastre pentru apărarea păcii, întrucît pacea se află plasată în însuși centrul misiunii noastre religioase. Împăcarea și viețuirea oamenilor în pace desăvîrșită unii cu alții constituie țelul cel mare al religiei noastre. De aceea, în slujba păcii noi punem adevărurile noastre de credință, căldura dragostei și zelul nostru statornic de înfăptuire a ei».

În lumina acestor angajamente ale Întîistătătorului Bisericii Ortodoxe Române, în satele și orașele Patriei noastre slujitorii tuturor altarelor ortodoxe, ca și slujitorii celorlalte culte religioase, se străduiesc prin cuvînt și faptă să țină mereu aprinsă în sufletul credincioșilor flacăra divină a dragostei și rivna pentru pace a toată lumea.

De asemenea, în pastoralele și îndemnurile chiriarhale ale tuturor ierarhilor Bisericii Ortodoxe Române adresate credincioșilor încredințați spre păstorie, tema păcii este mereu prezentă.

Conferințele de orientare ale preoților tratează teme consacrate păcii. Revistele teologice patriarhale (trei la număr) și (cinci) mitropolitane au rubrici permanente și chiar numere întregi închinată păcii, precum și articole și dări de seamă ale Congreselor naționale și internaționale.

În școlile noastre teologice se tratează problema păcii de pe pozițiile proprii crezului Bisericii noastre. În cadrul programului special dedicat educației cetățenești și patriotice toate școlile teologice tratează teme legate de pace, muncă și progres.

În Conferințele teologice interconfesionale din țara noastră reprezentanții diferitelor culte religioase din țara noastră, uniți în cuget, contribuie cu specificul lor doctrinar la efortul tuturor fiilor Patriei pentru stabilirea păcii în lume.

Făcînd parte din F.D.U.S., Biserica Ortodoxă Română, alături de celelalte culte din țara noastră, se simte într-o unitate deplină cu poporul, participînd de pe poziția ei specifică la toate acțiunile de folos obștești, care desigur își găsesc împlinirea numai într-un climat de pace.

Tot în egală măsură Biserica Ortodoxă Română contribuie financiar cu rîvnă și dragoste prin toate centrele eparhiale la Fondul păcii și la Fondul Solidarității Naționale. În anul ce a trecut contribuția ei la fondul păcii a fost de patru sute cincizeci mii lei, iar la fondul solidarității cu suma de 5.200.000 lei.

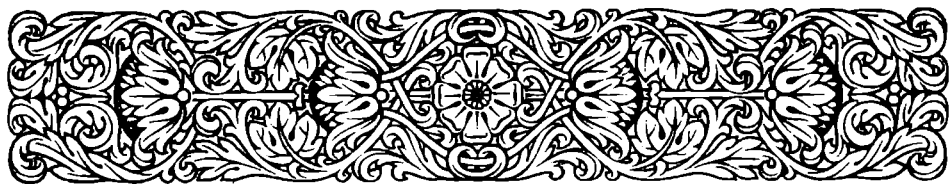
Biserica noastră fiind conștientă de importanța solidarității cu omenii făcători de pace de pretutindeni, conform cuvîntului sfînt «dacă un mădular suferă, toate măduarele suferă împreună» (I Cor. 12, 26), prin delegații ei participă în mod activ la organismele internaționale ca Conferința Creștină pentru Pace de la Praga, Conferința Bisericilor Europene, Consiliul Ecumenic al Bisericilor, unde aceștia fac să fie auzite pozițiile Bisericii noastre în problema păcii și colaborării.

Pe linia celor spuse pînă acum și în viziunea de viitor a păcii care este în mers, dar n-a fost definitiv instaurată, ne propunem să întărim flacăra entuziasmului nostru pentru o angajare cît mai activă a tuturor credincioșilor Bisericii noastre în lupta omenirii pentru apărarea păcii. Ne angajăm la fel să ne lărgim orizontul pășind la o colaborare mai strînsă în spirit ecumenic cu toate Bisericile și organizațiile creștine care desfășoară acțiuni pozitive pentru pace în scopul realizării unei unități cît mai largi a tuturor forțelor care luptă pentru apărarea păcii mondiale.

Majoritatea participanților care au luat cuvîntul, pornind de la realitatea înrăutățirii situației internaționale, de la tendințele unor state și grupări de state spre o nouă reimpărțire a lumii, a zonelor și a sferelor de influență, au scos în evidență necesitatea rezolvării marilor probleme care frămîntă la ora actuală, întreaga omenire și anume: dezarmarea generală și totală și în primul rînd cea nucleară, lichidarea decalajelor economice și instituirea unei noi ordini economice internaționale, eliminarea ultimelor rămășițe ale colonialismului, eradicarea apartheidului și discriminării rasiale, rezolvarea pe cale pașnică a tuturor conflictelor dintre state.

Numai prin găsirea unor soluții viabile în toate aceste chestiuni de interes vital pentru viitorul omenirii, prin efortul și contribuția tuturor statelor, indiferent de mărime și potențial, — au subliniat majoritatea vorbitorilor — se va ajunge la adevărata pace și colaborare între oameni și popoare.

Diac. asist. MIHAI COLIBĂ

ȘTIRI ECUMENICE

— La invitația oficială a Patriarhiei Ortodoxe Sirbe, Cardinalul vienez Franz König a vizitat la Belgrad pe Patriarhul sîrb Gherman. Este prima vizită oficială a unui Cardinal romano-catolic la Patriarhia Bisericii Sirbe. Cardinalul König a fost primit de Patriarhul Gherman cu multă amabilitate și cu un «să-ut frățesc». Progres ecumenic. (Ökumenische Information 40/1979).

— Dragostea este unica bază pentru relațiile umane, care voiesc să respecte demnitatea fiilor lui Dumnezeu. Unitatea noastră ca creștini trebuie să fie totdeauna unitatea dragostei în Iisus Hristos, Domnul nostru. (Aktueller Dienst, Ausland 233/1979).

— La Olten (Elveția) s-a înființat «Societatea pentru cîntarea bisericească răsăriteană» (Voz). Din societate fac parte ortodocși, romano-catolici, vechi catolici și protestanți. Rostul societății este de a cultiva tradiția și specificul acestei cîntări, aplicînd-o la serviciile divine. Totodată societatea cultivă contactele dintre Răsărit și Apus, servind și interesele ecumenice, stabilind relații vii între Confesiuni (Christ-Katholisches Kirchenblatt 22/1979).

— Arhiepiscopul ortodox rus Melchisedec, exarhul Patriarhiei Ruse pentru Europa Centrală, a stăruit la o recepție, dată de ziua onomastică a Patriarhului rus Pimen în Berlinul răsăritean, asupra importanței colaborării ecumenice pentru dezvoltarea relațiilor prietenești între popoare și pentru pace. (Ökumenische Information 39/1979).

— Premiul păcii «Nobel» a fost acordat anul acesta monahiei romano-catolice «Maica Tereza». Născută în 1910 la Skoplje (Iugoslavia) ca fiică a unei familii albaneze. La vârsta de 18 ani a intrat în Ordinul călugăresc și a început să activeze în suburbiile sărăcicioase din Kalkutta (India), ca «misionară a iubirii față de aproapele». În curînd și-a cîștigat un nume foarte bun în acțiunea caritativă. Avea lozinca: «Cea mai grea boală nu-i lepra sau tuberculoza, ci sentimentul de a te ști părăsit de cei din jur». În jurul ei se adunau mereu tinere și tineri lucrînd cu ea. A început apoi să-i sosească ajutoare medicale și financiare din alte țări. Azi țîn de societatea «Misionare ale iubirii față de aproapele» 1.800 de surori și peste 300 de frați. S-au înființat secții și în afară de India: În 1965 la Caracas (Venezuela); Tanzania (1968) suburbii din Roma (1968). Australia (1969), Iordania (1970), Londra (1970), New York pentru cei de culoare, în Belfast, Bangladesh (1971), un centru pentru leproși în Yemen (1973), — secții în Israel, Etiopia, Vietnam, Dar es Salam, Manila, Peru ș.a. (Katholische Nachrichtenagentur, Das Portract nr. 78/1979).

— În Braunschweig s-a înființat un «cerc biblic ecumenic feminin». Membrele se adună tot după 14 zile într-o locuință mai mare, se roagă împreună și apoi trec la

înțelegerea mai adincă de texte biblice. Nu se ocupă de temele deosebitoare între confesiuni, ci de cele comune, căutînd să pătrundă în bogăția duhovnicească a Sfinței Scripturi. Participă preoți și romano-catolici și evanghelici. (Kirchenzeitung 41/1979).

— «Asociația editorilor și librarilor catolici» și Alianța librarilor evanghelici lucrează la publicarea cataloagelor de specialitate ale «scrisului catolic» și «scrisului evanghelic». Evident, e o lucrare utilă. (Aktueller Dienst, Kultur 237/1979).

— Cu titlul «Vatican — 50 ani de mărci poștale» s-a deschis la Vatican o expoziție filatelică, cuprinzînd toate felurile de mărci poștale publicate pînă acum la Vatican. În plus, expoziția cuprinde toate raritățile filatelice și poștale adunate la Vatican din anul 1929. (Aktueller Dienst, Vatikan 243/1979).

— În biserica Sfîntul Petru din Kempen (R. F. Germania) s-a deschis un «muzeu de artă sacrală», cuprinzînd icoane, obiecte de sculptură, textilă bisericești și «tipărituri sacrale». (Aktueller Dienst, Kultur 243/1979).

— «Fără teologie Biserica evanghelică se transformă în sectă» a afirmat, într-o conferință, prof. evanghelic Dr. G. Maron, președintele Alianței evanghelice. (Evangelische Information 41/1979).

— «Placheta (apostolului) Pavel», cea mai înaltă distincție acordată de orașul Münster (R. F. Germania), a fost dată anul acesta, profesorului Dr. Iosif Sieper, filozof creștin. (Welt Kirche, Aktuell — Kultur 220/1979).

— La «Maglaas» (Danemarca) s-a ținut o conferință internațională a Consiliului Ecumenic al Bisericilor cu tema: «Drepturile omului». (Welt Kirche, Aktuell 110/1979).

— Desființarea schismei dintre Bisericile Ortodoxă și Romano-Catolică ar însemna restabilirea comuniunii euharistice între cele două Biserici, dar în nici un caz subordonarea Patriarhului ecumenic Papei, a declarat într-un interviu Mitropolitului Damaschin de Tranoupolis, conducătorul Centrului Ortodox de la Chambésy și secretarul Comisiunii pregătitoare pentru sinodul panortodox. Desființarea schismei, a mai afirmat Mitropolitul Damaschin n-ar atinge independența Ortodoxă. Fiecare trebuie să-l recunoască pe celălalt așa cum este. Impedimentul principal pentru restabilirea comunității între cele două Biserici este primatul de jurisdicție al Papei care ar pretinde o schimbare a structurii episcopale a Bisericii Ortodoxe. Dialogul bilateral dintre cele două Biserici n-ar micșora cu nimic importanța Consiliului Ecumenic al Bisericilor. Dimpotrivă ar putea determina sporirea dialogurilor ecumenice. Dialogul dintre Ortodoxie și Catolicism ar putea îmbunătăți și relațiile dintre Consiliul Ecumenic al Bisericilor și Vatican (Evangelische Information 51—52/979).

— Mitropolitul Methodios Foujas a fost numit de Patriarhia ecumenică din Constantinopol mitropolit de Thyatira și Marea Britanie cu sediul la Londra. Este urmaș al decedatului mitropolit Athenagora (Ökumenische Information 47/1979).

— Între Biserica din Constantinopol și Biserica din Roma există o deosebită legătură de prietenie, fiindcă întemeietorii și primii lor episcopi, Apostolii Petru și Andrei au fost frați. Este deci foarte firesc între aceste Biserici să existe o strînsă legătură de colaborare. (Aktueller Dienst, Ausland 279/1979).

— Asociația vieneză «Pro Oriente» a organizat al XXIV-lea simpozion ecumenic cu Bisericile necalcedoniene. Referat a fost Mitropolitul Hrisostom de Mira (Constantinopol), președintele Comisiunii panortodoxe pentru dialogul cu Bisericile menționate. (Ökumenische Information 47/1979).

— La Amman (Iordania) s-a ținut o conferință a Episcopilor romano-catolici din statele arabe: Iordania, Siria, Liban, Irak, Kuwelt, Sudan, Somalia, Egipt și Emiratele

arabe unite. În comunicatul publicat creștinii și moslemii din Orientul Apropiat sînt chemați la «fraternitate, iubirea față de aproapele, concurență, dreptate și pace» (Aktueller Dienst, Ausland 271/1979).

— Rasismul este un păcat, care scindează familia omenirii, șterge imaginea lui Dumnezeu și demnitatea umană a celor numiți copiii lui Dumnezeu. (Aktueller Dienst, Ausland 271/1979).

— Decalogul servește spre orientare în viață, s-a spus la o conferință ținută la Academia teologică din Hamburg. Dumnezeu a dat Decalogul poporului israelian în pustiu, — deci unde lipseau elemente de orientare. În privința cuprinsului Decalogului creștinii și necreștinii sînt de acord, deși în motivarea lui se deosebesc (Welt Kirche, Aktuell, Inland 136/1979).

— În Nürnberg (R. F. Germania) s-a ținut un congres internațional al «Prietenilor ieseii» cu lozincă: «Ieslea — expresia bucuriei». Au participat 800 reprezentanți ai Bisericilor din diferite țări europene. S-au ținut referate în legătură cu Nașterea Domnului și activitatea soteriologică a Mîntuitorului. (Welt Kirche, Aktuell 138/1979).

— Vaticanul a retras profesorului Dr. Hans Küng (Tübingen) dreptul de a preda de la catedră, fiindcă «Küng se abate în scrierile sale de la adevărul credinței catolice și, deci, nu poate fi socotit teolog catolic și, implicit, nu poate nici să țină cursuri». Küng, în scrierile sale, nu se prea împacă cu anumite prerogative papale. (Evangelische Information 51—52/1979).

— Bisericile Romano-Catolică, Luterană și Anglicană din Brazilia au convenit pentru recunoașterea reciprocă a botezului. Pînă acum Biserica Romano-Catolică pretindea repetarea botezului la un convertit din Bisericile menționate, asemenea și la partea necatolică la o căsătorie a unui catolic cu un necatolic. Progres ecumenic! (Ökumenische Information 50/1979).

— La Roma s-a ținut o conferință a delegaților Comisiunii ecumenice a Conferințelor episcopale din toată lumea. Au participat 60 de delegați, prezentînd situația ecumenică a țărilor lor. Scopul conferinței a fost de a se cunoaște dimensiunea ecumenică în toate manifestările bisericesti și a da noi «îndemnuri» ecumenice Bisericilor locale. (Ökumenische Information 48/1979).

— William Henry Lazareth — directorul secțiunii pentru «Biserică și societate» a Bisericii Luterane din America — este noul director al Comisiunii pentru «Credință și Constituție bisericească» de pe lîngă Consiliul Ecumenic al Bisericilor, înlocuindu-l pe Dr. Lukas Vischer, al cărui mandat ca funcționar la centrala Consiliului Ecumenic al Bisericilor a încetat. Dr. Lukas Vischer a fost 13 ani directorul Comisiunii menționate (Evangelische Information 51—52/1979).

— Vaticanul a predat Bisericii Ortodoxe din Salonic relicvele Sfîntului Dumitru. Rămășițele «cruții Sf. Andrei» aflate în biserica Sf. Victor din Marseille (Franța) au fost donate Bisericii Ortodoxe din Patras — orașul-port din Pelopones (Grecia) — unde, după legendă, Apostolul Andrei ar fi murit cu moarte de martir (Welt Kirche, Aktuell 134/1979).

— Vizita făcută Patriarhului ecumenic din Constantinopol, Papa Ioan Paul II a numit-o ca fiind «călătorie ecumenică» și foarte importantă, întrucît probează hotărîrea sa — manifestată de repetate ori, — de a continua străduințele pentru înfăptuirea unității tuturor creștinilor, în pofida schizmei care durează de peste 900 de ani, Biserica Romano-Catolică — a spus Papa — este legată de cea Ortodoxă, mai ales

pentru faptul că au împreună aceleași sfinte taine și succesiunea apostolică a Episcopilor. («Kirchenzeitung» 47/1979).

— Patriarhia Ortodoxă Rusă a acordat ordinul «sfântul Serghe de Radonesch» fostului președinte al Bisericii Evanghelice din Westfalen, Dr. Ernst Wilm, pentru merite în legătură cu «Conferința Bisericilor Europene» (Ökumenische Information 45/1979).

— Biserica ce nu se interesează de unitatea creștinilor își neglijează una dintre datoriile sale principale. Activitatea ecumenică înseamnă doar pastorația Bisericilor față de Biserici (Ökumenische Information 45/1979).

— Noul vicar al Patriarhului bulgar a fost numit Nicolae de Makariopol, fost mulți ani rector al Academiei duhovnicești «Sfântul Clement de Ohrida» din Sofia. (Ökumenische Information 45/1979).

— La o «Dies Academicus» cu tema: «Unitatea Bisericii — țeluri și scopuri» organizată la München, teologi romano-catolici și protestanți au prezentat viitoarea unitate a Bisericii ca acord în puncte însemnate de doctrină, dar nu ca acomodare în structura generală a Bisericii. La aceeași întâlnire prof. romano-catolic K. Rahner a afirmat că Papa, în hotărârile sale, este legat de normele morale și de credința Bisericii generale, pe cînd prof. Schlink a afirmat că Papa, pur și simplu, trebuie să renunțe la «puterea sa». (Aktueller Dienst, Inland 264/1979).

— Biblioteca bisericească centrală din Regensburg (R. F. Germania) a organizat o expoziție de cărți religioase, în care se află rarități ca Liber Psalmorum din 1538, Biblia Sacro din 1568, Biblia Hebraică din 1629, «Studii despre dreptul natural al iudeilor» din 1695, din care se află numai câteva exemplare peste tot și o ediție completă a Talmudului Babilonian din 1936 (Welt Kirche, Aktuell 261/1979).

— La Vatican s-a ținut adunarea plenară a Cardinalilor din toată lumea, — prima după patru sute de ani (Kirchen Zeitung 46/1979, Hildesheim).

— Biserica Luterană pregătește sărbătorirea jubileului de 450 ani de la apariția mărturisirii sale de credință «Confessio Augustana» (1530). (Ökumenische Information 46/1979).

— Comitetul internațional de legătură dintre Biserica Romano-Catolică și iudaism s-a întrunit în conferință la Flossenbürg (Oberpfalz — fost lagăr de concentrare), avînd ca teme de discuții: «Libertate religioasă» și «Educație la dialog». Ambele părți au convenit în final că acum trebuie elaborat un nou plan și o nouă metodă pentru dialogul lor, și anume în spiritul iubirii. (Ökumenische Information 46/1979).

— «Confessio Augustana», a spus Cardinalul Ratzinger, Arhiepiscop de München, poate fi interpretată în sensul că neagă total catolicismul, dar și în sensul că poate reprezenta un fel de catolicism. (Alt Katholische Kirchenzeitung 11/1979).

— Comitetul executiv al Alianței Luterane mondiale, întrunit la Joinville (Brazilia), a hotărît să se organizeze dialoguri teologice cu Consiliul Ecumenic al Bisericilor și cu Bisericile Romano-Catolice, Reformată și Ortodoxă — în vederea stabilirii unității creștine (Alt Katholische Kirchenzeitung 11/1979).

— Una dintre cele mai renumite picturi (pe lemn) ale lui Rafael «Schimbarea la față a lui Iisus» este obiectul unei speciale expoziții de fotografii la Roma. Opera, datînd din prima jumătate a sec. XVI și recent restaurată, a fost fotografiată, prin muncă îndelungată, cu camere fotografice speciale și din diferite părți. (Aktueller Dienst, Vatikan 248/1979).

— În munții Cașmiri, la înălțimea de 3657 m, s-a ridicat o capelă — este unica biserică din lume aflată la o astfel de înălțime. În ea se săvârșește permanent Sfânta Liturghie. (Welt Kirche, Aktuell 126/1979).

— «Integrare» și nu «unire» sau «alianță bisericească» (este cuvântul pe care Valdenzii și Metodistii italieni l-au ales pentru a-și numi unirea comunităților lor cu un singur sinod. Se păstrează identitatea confesională alături a singularilor credincioși cîl și a comunităților, — unitate deplină există în organizația bisericească centrală. Metodistii au acceptat principal, rînduiala Bisericii-valdenze, afirmînd în «pactul integrării» că recunosc moștenirea istorică și numele Bisericii valdenze pentru numele bun pe care ea și l-a cîștigat în opinia publică italiană. Valdenzii, la rîndul lor, recunosc organizația metodistă, cu întreg patrimoniul ei. Astfel s-a format o unitate bisericească, care permite consolidarea puterilor acestei părți a protestantismului italian fără ca Valdenzii și Metodistii să renunțe la puncte esențiale din doctrina lor. Sub raport ecleziologic «integrarea» prezintă o rezolvare unică în felul ei, întrucît se păstrează echilibrul între autonomia comunităților și responsabilitatea comună a sinodului, — în felul acesta de o parte se înfăptuiește unitatea Bisericilor și a credincioșilor, iar de altă parte se păstrează identitatea Bisericilor.

Cert este că «integrarea» înseamnă pentru cele două Biserici și pentru întreg protestantismul italian un mare pas înainte în sens ecumenic.

Progres și rezultat ecumenic (Evangelische Kommentar 11/79).

Diacon prof. O. BUCEVSCI

CONSULTAȚIA ECUMENICĂ „KARLOVY VARY IV“ CU TEMA „RELAȚIILE EST—VEST: SARCINILE BISERICILOR“ (Karlovy Vary—Cehoslovacia, 21—23 nov. 1979)

În perioada cînd între Uniunea Sovietică și celelalte țări socialiste din răsăritul Europei pe de o parte și SUA pe de altă parte, existau probleme litigioase și tensiuni, cînd se vorbea despre războiul rece și cînd escaladarea conflictului din Vietnam era în continuă creștere, din inițiativa prof. J. Hromadka și sub egida Conferinței Creștine pentru Pace, s-a organizat o primă întîlnire a mai multor conducători ai Bisericilor din țările socialiste și din SUA (Karlovy Vary, 1962) cu scopul de a promova cauza destinderii și mai bune înțelegeri dintre ceea ce s-a numit Est și Vest.

A doua întrunire de acest fel s-a ținut la Praga în 1974, sub denumirea «Karlovy Vary II», de această dată sub auspicii mai pozitive, urmare — printre altele — apariția unor noi orientări intervenite nu numai în politica internațională și în mentalitatea maselor largi americane, totodată în raporturile dintre Biserici pe plan ecumenic. De menționat că în SUA s-a creat în acest timp Organizația ecumenică «Christiane Associated for Relationships with Eastern Europe» (C.A.R.E.E.), purtînd subtitlul: «Asociația ecumenică pentru pace internațională și dreptate și pentru relații cu Conferința Creștină pentru Pace».

Din inițiativa Conferinței Creștine pentru Pace și C.A.R.E.E. s-a organizat în aprilie 1976 în SUA, reuniunea «Karlovy Vary III» cu tema: «Biserica slujitoare, cum își înțeleg Bisericile reprezentate la întrunire menirea în raport cu guvernele țărilor lor și cu societatea».

Intrunirea «Karlovy Vary IV» a avut loc în localitatea cu același nume, între 21—23 nov. 1979, cu tema : «Relațiile Est-Vest : sarcinile Bisericilor».

Din partea Bisericii Ortodoxe Române au participat I. P. S. Arhiepiscop și Mitropolit al Olteniei, NESTOR, și dl. Nicolae Mihăiță, secretarul Sectorului Relații Externe Bisericești.

Din SUA au participat :

— Dr. Arie R. Grouwer, Secretarul general al Bisericii Reformate din SUA
— Dr. James McCord, Președintele Alianței Mondiale Reformate, reprezentând Biserica Unită Presbiteriană din SUA

— Dr. John S. Groenfeldt, președintele Bisericii Morave din SUA
— Dr. Deuton Lotz, reprezentând Uniunea Bisericilor Baptiste Americane
— Dr. Robrt W. Neff, Secretar general al «Bisericii fraților» din SUA
— D. Paul Peschey, profesor de sociologie la Universitatea Catolică din Washington D. C., reprezentând «Biserica Menonită»

— Dr. Avery D. Post, Biserica Unită a lui Hristos din SUA
— Prof. Bruce Rigdon, președintele organizației C.A.R.E.E., presbiterian
— Dr. William P. Thompson, Biserica Presbiteriană Unită din SUA și președinte al Consiliului Național al Bisericilor din SUA

— Episcop Frederick Wertz, Biserica Metodistă Unită
— Prof. Dr. James Will, Biserica Metodistă Unită
— D-na Alice Wimer, conducătoarea Departamentului de relații externe al Consiliului Național al Bisericilor din SUA

— Din partea Conferinței Bisericilor Europene a participat Dr. Duncan Shaw, Scoția.

Din țările socialiste au participat :

— *Bulgaria* — Mitropolitul Kallinik
— *Cehoslovacia* — Mitropolitul Dorotei al Bisericii Ortodoxe și alți 10 delegați reprezentând Bisericile Luterană, a Fraților cehi, Husită, Metodistă și 2 reprezentanți ai Bisericii Romano-Catolice.

— *R.D.G.* — Episcop Hortmut Mitzenheim, Dun Christa Lewek și Past. Carl Ordnung al Bisericii Metodiste din RDG, Dr. Siegfried Plath

— *Polonia* — Ziaristul Janez Stefaniwicz, editorul principalului cotidian romano-catolic din Varșovia și W. Benediktowicz din partea Consiliului Ecumenic al Bisericilor din Polonia

— *România* — I. P. S. Mitropolit Nestor Vornicescu al Olteniei și dl. Nicolae Mihăiță, secretarul Sectorului Relații Externe Bisericești

— *Ungaria* — Biserica Reformată : Episcop Tibor Bartha, episcopul Karoly Toth și past. Attila Komlos ; Biserica Greco-catolică din Ungaria : episcopul Imre Timko ; Biserica Luterană : episcopul Ernő Ottiyyk

— *Uniunea Sovietică* : Biserica Ortodoxă Rusă : Mitropolitul Juvenalie de Kruțiți și Kolomna, episcopul German Timofejev, pr. Vitaly Borovoy, reprezentantul Patriarhiei Moscovei la Consiliul Ecumenic al Bisericilor din Geneva, pr. Vassily Stoykov din Leningrad ; Biserica Ortodoxă a Georgiei : Arhiepiscopul Nicolosi ; Biserica Armeană : episcopul Narek Shakerian ; Biserica luterană din Latvia : episcopul Janis Natulis ; Biserica luterană din Estonia : arhiepiscopul Edgar Hark ; Biserica Baptistă : pastor A. Siehkov, secretarul general al Uniunii Baptiste din URSS.

Consultația a început în seara zilei de 21 nov. cu un serviciu religios, scurte cuvântări ocazionale rostite de Dr. Karoly Toth, Dr. Groenfeldt și Mitropolitul Juvenalie, precum și cu obișnuita prezentare a participanților. De amintit că Ep. Karoly Toth a evocat cu deosebită elogiere pe cei doi înaintași la conducerea Conferinței Creștine pentru Pace: Prof. J. L. Hromadka de la a cărui naștere s-au implinit în acest an 90 ani, iar de la moarte 10 ani și pe Mitropolitul Nicolim de Leningrad mort anul trecut pe când se afla în vizită la Roma.

În ziua de 22 nov. 1979, prof. Witold Benediktowicz (Polonia) și Dr. Robert Neff (S.U.A.) au prezentat cite o conferință pe tema «Relațiile Est-Vest», primul avînd ca subtitlu: «Să fim instrumente ale păcii», iar al doilea «Relațiile Est-Vest: sarcinile Bisericilor».

Aceste două conferințe au constituit punctul de plecare al unor întrebări de-o parte și răspunsuri de alta, a unor formulări de opinii și discuții caracteristice prin sinceritate și bună-înțelegere, dorință de cunoaștere și informare reciprocă.

În prima conferință profesorul metodist Benediktowicz din Polonia a făcut o trecere în revistă a inițiativelor și realizărilor Bisericilor din Europa Răsăriteană în privința luptei pentru pace și promovarea destinderii de la precedentă Consultație Karlovy Vary III, ce a avut loc la Marietsville (S.U.A.) în anul 1976. Conferențiarul a menționat următoarele evenimente care au constituit momente importante ecumenice și bisericesti menită să promoveze pacea:

— În luna martie 1977 — întrunirea reprezentanților Bisericilor din Est la Budapesta, cu președintele Comitetului Central și Secretarul General al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, cînd s-au discutat posibilitățile unor mai strînse și mai bune cooperări.

— «Adunarea mondială a constructorilor păcii» — Varșovia, 6—10 mai 1977. Bisericile din țările socialiste au fost solid reprezentate și au luat inițiativa unei sesiuni speciale pentru a se discuta rolul specific al religiei în slujba păcii.

— Conferința ecumenică convocată de Patriarhul Pimen al Moscovei, între 6—10 iunie 1977, la Moscova, cu tema: «Oamenii de religie, luptători pentru pace, dezarmare și relații echitabile între națiuni». Conferința a elaborat apeluri către conducătorii religioși și credincioșii tuturor religiilor din lume, precum și către guvernele tuturor țărilor pentru sprijinirea cauzei păcii.

— Aniversarea a 60 de ani de la reînființarea Patriarhiei Moscovei, mai 1978, după revoluția socialistă din octombrie. Conferențiarul a spus: «Reînființarea Patriarhiei a fost rezultatul revoluției care a eliberat Biserica de legăturile prea mari cu Statul, iar era cezaropapismului a luat sfîrșit. S-a putut constata că Biserica într-un stat socialist poate să-și îndeplinească sarcinile sale specifice, bucurîndu-se de respect din partea autorităților de Stat...».

— Adunarea generală a Conferinței Creștine pentru Pace, Praga, 22—27 iunie 1978, care s-a desfășurat sub tema: «Chemarea lui Dumnezeu pentru solidaritate creștină, pentru pace, dreptate și eliberare».

— Vizita predicatorului baptist Billy Graham în Polonia, în octombrie 1978, la invitația Consiliului Ecumenic al Bisericilor din Polonia, după ce mai înainte vizitase Ungaria. De remarcat cooperarea Bisericii Catolice din Polonia la buna reușită a vizitei. Atitudinea lui Billy Graham a dovedit că există noi posibilități pentru angajarea americanilor și neamericanilor la cooperarea ecumenică și la solidaritatea pentru pace precum și la construirea de noi poduri de prietenie între creștinii din Est și Vest.

— Un alt moment subliniat de conferențiar a fost alegerea noului papă al Bisericii Romano-Catolice, în persoana Cardinalului Karol Wojtyła de Cracovia. Un papă originar din Polonia în mod inevitabil, va arăta preocuparea pentru pace și dreptate socială și internațională, și pontificatul său ar putea servi la construirea de noi poduri între Est și Vest, Nord și Sud. A menționat vizitele recente ale papei în Irlanda și SUA care s-au bucurat de mare succes, după autor. Cuvîntarea ținută de șeful Bisericii Romano-Catolice la Adunarea generală ONU «demonstrează preocuparea sa și a Bisericii sale pentru promovarea păcii, dreptății și slujirii umanității. Forțele creștine pentru pace au dobîndit în persoana sa și în Biserica catolică un bun aliat pentru slujirea păcii...».

— Tratatul de prietenie între Polonia și R. F. Germania încheiat în 1970, după autor, nu ar fi fost posibil fără contribuția Bisericilor și creștinilor în procesul de reconciliere care continuă să se desfășoare.

În încheiere conferențiarul s-a referit la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa din 1975 (Helsinki) care a deschis noi perspective guvernelor și popoarelor de pe continentul european pentru reconciliere și pace. Bisericile din Europa au sprijinit ideea acestei conferințe. După Helsinki ele au continuat sprijinul lor pentru pace și destindere în Europa, prin Conferința Bisericilor Europene din care fac parte și Bisericile din Europa Răsăriteană.

Conferențiarul a afirmat de asemenea că: «Bisericile au rol important în formarea conștiinței opiniei publice pentru dezarmare. În acest sens experiența avută de creștinii și Bisericile din țările socialiste arată clar că între Stat și Biserică există o cooperare strînsă în problema păcii și dezarmării ca și în multe alte domenii.

Tratatul SALT II încheiat între SUA și URSS reprezintă un pas important în procesul dezarmării, de aceea trebuie depuse toate eforturile pentru ca și partea americană să ratifice tratatul.

— Al doilea referat a fost susținut de Prof. Robert Heff, secretarul general al Bisericii fraților din SUA. În introducere, conferențiarul a făcut o analiză teologică a angajamentului ecumenic al Bisericilor, în special în lupta pentru pace și dezarmare acum cînd însăși supraviețuirea umanității este în joc, datorită cursei înarmărilor. Apoi, a împărțit referatul său în patru capitole: securitate, suficiență, ecologie și drepturile omului.

1. *Securitate.* Securitatea personală și colectivă este un drept fundamental al omului. Creștinul trebuie să plece de la credința că adevărata securitate și pace individuală rezidă numai în Iisus Hristos, iar înarmările sînt o amenințare la adresa acestei securități. De aceea cursa înarmărilor nu a adus și nu va aduce niciodată o securitate. A citat pe vicepreședintele W. Mondale care recent a afirmat: «Nici unul dintre noi — SUA și URSS — nu poate cîștiga cursa înarmărilor întrucît nu există nici o țintă de ajuns. Cursa reprezintă o alergare amăgitoare după un avantaj efemer. Cu cît fiecare parte își construiește armamente irațional, cu atît țările noastre sînt mai împovărate economic și devin mai puțin sigure de ele însele. Respectul nostru pentru umanitate trebuie să determine generația noastră să stopeze cursa înarmărilor pînă ce ea nu va distruge pe toți».

2. *Suficiență.* În acest capitol autorul referatului a introdus în discuție problema relației nu numai între Vest și Est ci mai ales între Nord și Sud, adică problema sărăciei și dezvoltării. El a propus ca atît lumea occidentală, cît și cea răsăriteană socialistă să se preocupe de problema dreptății sociale și dezvoltării economice în lumea

a treia. Aceasta ar contribui și mai mult la stabilitatea internațională și la o perspectivă autentică a păcii.

3. *Ecologia*. Conferențiarul a pornit de la analiza cărții teologului american Harvey Cox cu titlul «The Secular City» (Cetatea seculară) în care se vorbește despre relația dintre istorie și natură. Grijă pentru preservarea creației este un principiu biblic, iar adevărata istorie este întipărită în evoluția naturală a mediului inconjurător uman. În special tehnologia armamentului nuclear și convențional creează probleme care sînt în detrimentul armoniei și păcii.

4. *Drepturile omului: dreptate și pace*. În acest capitol autorul începe cu o analiză teologică privind libertatea omului, afirmînd că harul și dragostea divină este generală și fără limite în pacea și dreptatea lui Dumnezeu, extinzîndu-se la toți oamenii fără deosebire de religie, rasă, sex, nivel economic, cultural sau origine etnică. Cu toate acestea în lumea actuală există pericolul unui individualism crescînd care periclitează viața și bunăstarea colectivității ca atare.

După susținerea celor două referate principale s-a trecut la discuții, care deși se căzuse de acord asupra mai multor teme, s-au axat aproape în exclusivitate pe problema dezarmării și tratatului SALT II.

Dezarmarea și tratatul SALT II

Șirul discuțiilor a fost început de Mitropolitul Juvenalie, care a salutat consultația în numele Bisericii Ortodoxe Ruse și a Patriarhului Pimen, exprimîndu-și satisfacția că 10 delegați reprezentînd cultele religioase din URSS pot participa la «Mișcarea Karlovy Vary IV» care s-a instituționalizat datorită în mare măsură prof. Hromadka, fostul secretar general al Conferinței Creștine pentru Pace și președintele ei, Mitropolitul Nicodim al Leningradului. S-a referit apoi la Conferința bilaterală între reprezentanți bisericești din SUA și URSS, ce a avut loc la Geneva în martie 1979. Deci conferința a avut drept scop să discute preocupările lor comune pentru pace și dezarmare și responsabilitatea ce revine Bisericilor în lupta pentru dezarmare în țările lor. Documentul final al conferinței de la Geneva a fost înmînat personal la Kremlin, de către Mitropolitul Juvenalie.

În cadrul acestor discuții, asupra tratatului SALT II reprezentanții americani au făcut expuneri amănunțite asupra tipului de arme nucleare și a consecințelor nefaste pentru omenire în eventualitatea utilizării lor chiar și parțială. Ambele părți și-au exprimat speranța totuși că ratificarea cît mai grabnică va încuraja continuarea tratatelor pentru un SALT III și la alte măsuri similare pe plan mondial.

I. P. S. Mitropolit Nestor a luat cuvîntul de mai multe ori în sesiunile plenare precizînd că țara noastră apreciază că acordul privind limitarea armelor nucleare strategice ofensive SALT II, ca și alte măsuri ce s-ar adopta pe bază de acord sau de către unele state și care corespund intereselor edificării încrederii și dezangajării militare pot reprezenta o contribuție reală la destinderea și edificarea securității internaționale. În legătură cu aceasta țara noastră subliniază necesitatea de a se trece neîntîrziat la reducerea cheltuielilor, efectivelor militare și armamentelor, încetarea producției și perfecționarea armelor nucleare și clasice, precum și la alte măsuri. I.P.S. Sa a dat exemplu hotărîrea luată recent de conducerea țării noastre a nu mări bugetul militar al țării, fondurile economisite fiind alocate în favoarea copiilor.

La discuțiile privind drepturile omului a fost apreciată, în mod deosebit, intervenția I. P. S. Mitropolit Nestor care a susținut că una dintre sarcinile Bisericilor noastre trebuie să fie apărarea dreptului la viață al omenirii și apărarea dreptului la pace, căci morala noastră creștină se opune oricărei forme de înrobire a omului, oprimmării naționale, se pronunță cu fermitate pentru desființarea nedreptăților, pentru libertatea socială, națională, religioasă a tuturor oamenilor.

«Primul dar, și cel mai de preț, pe care Dumnezeu l-a făcut neamului omenesc este darul vieții. Semnul distincției și valorii acordate ființei umane este evident odată mai mult prin responsabilitatea cerută acesteia față de cele ce i-au fost încredințate, cum și raporturile cu semenii. De aceea apărarea vieții și a păcii sînt probleme primordiale ale lumii contemporane și noi trebuie să slujim lumea, apărînd viața, apărînd pacea.

Prea Fericitul Patriarh Iustin și toți membrii Sfintului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române consideră că trebuie dinamizată destinderea relațiilor dintre Est și Vest. Unele dintre sarcinile actuale ale Bisericilor noastre, trebuie să fie apărarea dreptului la viață al omenirii, apărarea dreptului la pace».

— În ziua de 22 nov. reprezentanța Patriarhiei Moscovei pe lângă Biserica Ortodoxă din Cehoslovacia a oferit o recepție în saloanele hotelului Moscova din Karlovy Vary. Arhim. Iohim a salutat pe cei prezenți în numele Patriarhului Pimen urînd succes la lucrările Consultației și exprimînd și el speranța că se va înfăptui ratificarea cît mai curînd posibil a tratatului SALT II și că și alte țări vor proceda ca președintele Brejnev care a anunțat retragerea unor efective militare din RDG, fapt ce arată preocuparea Uniunii Sovietice pentru pace și dezarmare.

— În ziua de 23 nov., Departamentul Cultelor din R. S. Cehoslovacă a oferit la Karlovy Vary un cocteil în cinstea participanților la Consultație. Au rostit cuvinte de salut președintele Departamentului Cultelor și au răspuns Dr. Karoly Toth și Dr. Groenfeldt din SUA.

— De asemenea, sîmbătă 24 noiembrie, Consiliul Ecumenic al Bisericilor din Cehoslovacia, a oferit un dîneu la Praga după încheierea lucrărilor. S-au rostit cuvîntări ocazionale.

Din comunicatul final al întrunirii menționăm următoarele :

În decursul celor mai întunecate zile ale așa-numitului război rece liderii creștini din Europa Răsăriteană și Statele Unite s-au întrunit la Karlovy Vary în 1962 pentru a afirma că în ciuda diferențelor politice, ideologice și geografice, Iisus Hristos este Domnul întregii Creații și pentru a-și afirma unitatea în ciuda diferențelor existente... În cadrul acestei întruniri, care nu a avut o agendă fixă, au fost discutate probleme dificile într-o atmosferă de încredere reciprocă pe care o considerăm a fi o expresie esențială a unității noastre în Hristos.

Încrederea noastră constă în realizarea faptului că dragostea lui Dumnezeu ni s-a manifestat prin Iisus Hristos. El este Speranța, Pacea și Securitatea noastră. Căutarea noastră a securității pe pămînt trebuie așadar să înceapă cu pacea care se găsește în Dumnezeu. Și prima noastră sarcină este să mărturisim securitatea și siguranța care se află numai în Dumnezeu. Această cunoștință ne eliberează de frică și ne în-

curajează să ne alăturăm creștinilor, precum și celorlalte forțe iubitoare de pace în activitatea comună pentru pace, justiție și securitate pentru toți...

Trebuie să se repete fără încetare că actuala cursă a înarmării nu a dus și nu poate în nici un caz duce la un sens al securității. Trebuie să se reafirme de asemenea că intrăm într-un stadiu critic al istoriei eforturilor depuse în domeniul controlului armelor nucleare și dezarmării. În cadrul acestor eforturi tratatul SALT II încheiat recent între Statele Unite și Uniunea Sovietică are o importanță decisivă. La Karlovy Vary s-a căzut de acord că nu trebuie să se precupească nici un efort pentru sprijinirea acestui tratat și pentru a nu se pierde șansa oferită prin creșterea înarmării în zonele menționate în tratat...

Dreptatea socială, reconstruirea fundamentală a ordinii economice mondiale și deplina realizare a drepturilor omului formulate în Actul Final de la Helsinki sînt de asemenea esențiale pentru securitatea persoanelor și națiunilor. Lupta pentru pace și dreptate ca și pentru dezarmare trebuie să angajeze toate națiunile pe baza independenței și suveranității lor naționale.

Dumnezeu ne cheamă să fim solidari cu săracii și exploatații. Atît dreptatea cît și pacea sînt concepte profund teologice. Întrucît nu există nici o limită pentru dreptatea și pacea lui Dumnezeu, nu poate exista nici un fel de negare a drepturilor pe baza religiei, rasei, vîrstei, sexului, statutului economic și cultural sau a originii naționale.

Astfel, Domnul spune : «Să nu se laude cel înțelept cu înțelepciunea sa, să nu se laude cel puternic cu puterea sa, nici cel bogat să nu se laude cu bogăția sa ! Ci de se laudă cineva, să se laude numai cu aceea că pricepe și mă cunoaște că eu sînt Domnul, cel ce fac milă și judecată și dreptate pe pămînt, căci numai aceasta-i plăcut înaintea mea» (Ieremia 9, 23, 24).

Mișcarea «Karlovy Vary» care a luat ființă în 1962, la inițiativa Bisericilor din țările socialiste, din fericire, idă roade pentru că a stabilit și menține contacte la înalt nivel între reprezentanți ai Bisericilor din Est, cu cei din SUA.

La Karlovy Vary s-a putut vedea dorința tuturor de a sprijini și de a lămuri pe enoriașii lor în legătură cu problematica curentă a întrunirii, anume ca dezarmarea și cooperarea între Est și Vest să constituie o preocupare permanentă a creștinilor din ambele continente.

La ordinea zilei fiind în discuție problema ratificării de către SUA a tratatului SALT II încheiat între URSS și SUA, toți și-au manifestat dorința în acest sens, cei din Vest aducînd la cunoștință și complexitatea problemei în legătură cu luarea de decizii privind ratificarea în sistemul legislativ și executiv american. Toți și-au manifestat angajamentul în problema dezarmării și a păcii, în procesul îmbunătățirii bunelor relații dintre Est și Vest. Activitatea delegației Bisericii Ortodoxe Române a fost mult apreciată pentru participarea ei activă la discuții și la corecta adaptare de soluții, unele dintre ele fiind amintite chiar în comunicatul final. Participarea delegației române și-a dovedit utilitatea și de data aceasta, dîndu-se posibilitatea a se lua pozițiile convenite în conformitate cu politica externă a țării noastre, care este mult apreciată în întreaga lume.

S-a accentuat de ambele părți că «Mișcarea» Karlovy Vary reprezintă o bună și utilă punte de legătură între Est și Vest prin intermediul Bisericilor.

Cea de a V-a Consultație «Karlovy Vary» va avea loc în SUA în anul 1982.

NICOLAE MIHĂIȚĂ

ARTICOLE ȘI STUDII

TĂLMĂCIRI ȘI ÎNDRUMĂRI ALE SFÎNTULUI VASILE CEL MARE PENTRU CEI DORITORI DE DESĂVÎRȘIRE MORALĂ

Cu educația pe care o primise în familie, îndeosebi de la bunica sa, Macrina, înainte de a pleca la studii — întâi la Constantinopol și apoi la Atena — Sfântul Vasile cel Mare a reușit ca împreună cu prietenul său nedespărțit, Sfântul Grigore de Nazianz, să se țină departe de felul de viață ușuratică pe care o ducea tineretul de la Atena. În același timp, însă, Sfântul Vasile a fost preocupat permanent să găsească cele mai potrivite mijloace și cele mai bune căi, prin care ar putea contribui la îndrumarea creștinilor în general și a tineretului în special către o viață curată, morală. Această preocupare a concretizat-o Sfântul Vasile cel Mare în cele *80 de Reguli morale*, cele *55 de Reguli mari* și cele *313 Reguli mici* pe care le-a întocmit în primii ani după înapoierea sa în Patrie, de la studii din Atena, în anul 356. Aceste Reguli sînt socotite, în general, ca privind pe asceți¹, pe cei retrași din lume. În realitate, însă, majoritatea acestor Reguli se referă la toată lumea, la toți cei care sînt preocupați și doritori să se ridice pe o treaptă cît mai înaltă pe scara virtuților, prin care se ajunge la desăvîrșirea morală.

Vom reda, mai întâi, cîteva din tîlmăcirile și îndrumările Sfîntului Vasile cel Mare, întocmite în acest scop și cuprinse în Regulile mici. Astfel, la *întrebarea nr. 10*: «Sufletul care s-a ticăloșit în multe păcate, cu ce fel de teamă și cu ce fel de lacrimi trebuie să se despartă de păcate și cu ce nădejde și dispoziție sufletească trebuie să se apropie de Dumnezeu?», Sfîntul Vasile a răspuns: «Mai întâi trebuie să urască viața lui dezordonată de mai înainte și însăși amintirea ei s-o deteste și să-i repugne: căci Scriptura spune: *«nedreptatea am urit și m-am scîrbit, dar am iubit legea Ta»* (Ps. 118, 163); apoi trebuie să învețe teama de judecata și pedeapsa veșnică, iar ca timp al lacrimilor să cunoască timpul pocăinței, așa cum a învățat David în psalmul șase, făcînd cunoscută curățirea păcatelor prin sîngele lui Hristos întru mărirea milei și a mulțimii îndurărilor lui Dumnezeu, celui care a zis că: *«de vor fi păcatele voastre (negre), cum e cîrmizul, ca zăpada le voi albi; și de vor fi roșii ca purpura, ca lîna le*

1. În aceeași grupă este socotită și «Povățuire către fiul duhovnicesc», în XX de capitole, păstrată numai în versiune latină (Migne, P.L., v 103, col. 683—700), după traducerea pe care ar fi făcut-o Rufin de Aquileea, după un manuscris grecesc ce s-a pierdut. Textul acestei «Povățuiri» a fost tradus în românește, de curînd, în rev. «Mitropolia Olteniei», nr. 1—3/1979, de I. Popa.

voi albi» (Isaia 1, 18). «Atunci, luînd autoritatea și puterea de a bine plăcea lui Dumnezeu, sufletul spune: *«seara vine cu lacrimi, iar dimineața-i bucurie», «ai prefăcut plînsul meu în bucurie; luat-ai sacul de pe mine, și m-ai încins cu veselie, ca să-ți cînte ție mărirea mea»* (Ps. 29, 5, 11, 12). Și așa apropiindu-se cînta lui Dumnezeu, grîind: *«Înălța-te-voi Doamne, că m-ai ridicat și n-ai lăsat pe vrăjmașii mei să se bucure împotriva mea»* (Ps. 29, 1). În continuare, la *întrebarea 11*: Cum ajunge cineva să urască păcatele, Sfîntul Vasile răspunde: «Ura împotriva cauzelor unor asemenea păcate se naște din consecința neplăcută și dureroasă a acestora. Așadar, dacă cineva se va încredința cît de multe și de mari rele produc păcatele, în mod automat și dinlăuntru sufletului încearcă ură față de acestea, așa cum a arătat psalmodul care a spus: *«Am urît nedreptatea și m-am scîrbit»* (Ps. 118, 163). Iar la *întrebarea 12*: Cum se va încredința sufletul că Dumnezeu i-a iertat păcatele lui, Sfîntul Vasile răspunde: «Dacă se va vedea pe sine în starea celui care a spus: *«Am urît nedreptatea și m-am scîrbit»* (Ps. 118, 163). Căci Dumnezeu, care a trimis pe Unul-Născut Fiul Său, pentru iertarea păcatelor noastre, anticipînd iertase deja tuturor în măsura în care depindea de El. Dar fiindcă Sfîntul David cîntă milă și judecată (Ps. 100, 1) și mărturisește că Dumnezeu este milostiv și drept, este nevoie ca cele spuse de către Profeți și de către Apostoli să se întîmple la noi în privința locurilor pentru pocăință, pentru ca judecățile dreptății lui Dumnezeu să se arate și mila lui să se împlinească spre iertarea păcatelor».

La întrebarea 13: «Dacă cel care a păcătuit după Botez trebuie să deznădăjduască pentru mîntuirea lui, dacă a făcut mulțime de păcate; sau pînă la ce limită a păcatelor trebuie să nădăjduiască în iubirea de oameni a lui Dumnezeu, prin pocăință», Sfîntul Vasile răspunde: Dacă este posibil să numărăm mulțimea îndurărilor lui Dumnezeu și să măsurăm mărirea milelor lui Dumnezeu, atunci, în comparație cu mulțimea și mărirea păcatelor să fie și deznădejdea. Dar dacă păcatele noastre, cum este natural, se întîmplă să le și măsurăm, să le și numărăm, în timp ce mila lui Dumnezeu este nemăsurată și îndurărilor lui de nenumărat, nu este timp de deznădejde, ci de cunoaștere a milei lui Dumnezeu și de condamnare a păcatelor, a căror iertare, precum spune Scriptura, există întru singele lui Hristos. Dar că nu trebuie să deznădăjduim, aceasta am învățat-o în multe locuri și în multe chipuri, dar mai ales din parabola Domnului nostru Iisus Hristos, cea referitoare la fiul care și-a luat de la tatăl său partea de avere și a cheltuit-o în păcate. De cîtă și de cît de mare sărbătorire s-a făcut vrednică pocăința lui, cunoaștem din înseși cuvintele Domnului (Luca 15, 13 ș.u.). Dar Dumnezeu vorbește în legătură cu aceasta și prin Isaia: *«de vor fi păcatele (negre) cum e cîrmizul, ca zăpada le voi albi; și de vor fi roșii ca purpura, ca lîna le voi albi»* (Isaia 1, 18). Aceasta trebuie să știm că este adevărat numai dacă pocăința se face în modul vrednic de luat în considerare, din dispoziția disprețuitoare a păcatului, precum s-a scris și în Vechiul și în Noul Testament (Ps. 118, 163; II Cor. 7, 11).

La întrebarea 15: Ce însemnează: «De cîte ori îmi va greși fratele meu și-l vor ierta lui (Matei 18, 21); și de cîte ori pot să-l iert?», Sf. Vasile a răspuns: Puterea de a ierta (păcatele), nu s-a dat fără limite, ci în dependență de ascultarea celui care se pocăiește și de armonia lui cu cel care se îngrijește de conducerea sufletului lui. Pentru că despre unii oa aceștia s-a scris că: *«de se vor uni doi dintre voi pe pămînt, tot lucrul pe care-l vor cere se va da lor de la Tatăl Meu care este în ceruri»* (Matei 18, 19). Iar în privința întrebării: cîte păcate putem să iertăm, aceasta nici nu trebuie să se pună, pentru că Noul Testament n-a făcut niți o deosebire, și făgă-

duiește iertarea de orice păcat celor care se pocăiesc cu adevărat și mai ales pentru că Domnul a făgăduit iertare «*pentru tot lucrul*» (Matei 18, 19).

Acest răspuns l-a completat Sf. Vasile cu răspunsul la *Întrebarea 293*: «Cum se cuvine să ne purtăm cu cei care se îndepărtează de la cele mai mari dintre păcate, dar pe cele mici le fac cu indiferență», spunind: «Mai întâi se cuvine să știm că în Noul Testament nu se face această deosebire între păcate. Căci singura hotărâre pentru toate păcatele se află, după cum a spus Domnul, în aceea că: *«cel care face păcatul este rob al păcatului»* (Ioan 8, 34); și iarăși că: *«cuvîntul pe care l-am grăit, acela îl va judeca pe el în ziua cea din apoi»* (Ioan 12, 48); și fiindcă Ioan a anunțat că *«cel care nu ascultă pe Fiul, nu va vedea viața, ci mînia lui Dumnezeu rămîne peste el»* (Ioan 3, 36), neascultarea își are amenințarea nu în deosebirea păcatelor, ci în nesupunere. Dar, pe scurt, dacă avem îngăduința să deosebim păcatele în mici și mari, în mod indiscutabil trebuie să se accepte de fiecare că mare este acela care stăpînește pe fiecare, și mic este acela pe care îl stăpînește fiecare; precum este la atleți; învingător este cel mai puternic, iar cel care a fost biruit este mai slab decît cel care a învins, oricare ar fi. Deci se cuvine pentru oricine greșește orice fel de păcat, să păzească judecata lui Dumnezeu care a zis că: *«de-ți va greși fratele tău, mergi și muștră-l pe el între tine și el singur, și de te va asculta, ai cîștigat pe fratele tău, iar de nu te va asculta, ia cu tine încă unul sau doi, ca din gura a doi sau trei martori să se statornicească orice cuvînt, și de nu-i va asculta pe ei, spune-l Bisericii; iar de nu va asculta nici de Biserică, să-ți fie ție ca un păgîn și ca un vameș* (Matei 18, 15—17). Dar să se păzească în toate cele ca acestea, ceea ce s-a spus de către Apostolul: *Pentru ce nu v-ați plîns mai de grabă, ca să fie scos din mijlocul vostru, cel care a săvîrșit această faptă*» (I Cor. 5, 2). Căci se cuvine ca îndelunga răbdare să urmeze asprimii».

Întrebarea 16: «Pentru ce citeodată sufletul, și fără să se străduiască, aproape în mod automat se reculege, ca și cum a fost cuprins de o durere, iar altă dată este atît de insensibil, încît chiar silindu-se nu poate să se reculeagă», Sfîntul Vasile o lămurește astfel: «O asemenea cîință este un dar al lui Dumnezeu, fie pentru încălzirea dorinței, ca sufletul, gustînd din dulceața unei astfel de dureri, să se străduiască s-o înlătore; fie pentru dovedirea că sufletul poate, printr-o grijă mai stăruitoare, să fie totdeauna în cîință, spre nejustificarea celor care au pierdut aceasta prin lenevire. Însă a ne sili și a nu putea să ne căim descoperire, în același timp, și neglijența noastră față de trecut, pentru că nu este posibil ca un om care se trezește pe neașteptate în fața a ceva, să biruie (pedica) fără cugetare și fără multă și continuă exercitare (împreună cu alți oameni) și că sufletul este stăpînit de alte patimi și nu-i este îngăduit să se elibereze de acelea și nici să facă pe cele pe care le vrea, după părerea spusă de Apostol cînd a zis: *«dar eu sînt trupesc, robît de păcat; pentru că nu fac ceea ce vreau, ci fac ceea ce urăsc»* (Romani 7, 14—15); și iarăși: *«acum nu mai fac eu aceasta, ci păcatul care locuiește în mine»* (Romani 7, 17). Pentru că Dumnezeu a îngăduit ca să ni se întimple și aceasta spre binele nostru, dacă desigur sufletul, prin pătimirile cele fără de voie ale lui, ar ajunge să cunoască cine este cel care-l stăpînește, și îndată ce s-ar cunoaște pe sine, în cele pe care le slujește fără voia lui în păcat, și-ar reveni din cursa diavolului, descoperind că mila lui Dumnezeu este gata să ajute celor care se pocăiesc sincer».

La Întrebarea 20: «Dacă cel care a trăit în păcate trebuie să se ferească să aibă relații cu eterodocșii, sau chiar să se și separe de cei care trăiesc rău», Sfîntul

Vasile a răspuns : «Fiindcă Apostolul a spus : «*să vă feriți de tot fratele care umblă în neorînduală, și nu după predania pe care a primit-o de la noi*» (II Tes. 3, 6), în general este păgubitoare și primejdioasă pentru orice om, orice legătură în orice lucru oprit și cu gîndul și cu cuvîntul și cu fapta ; dar cei care au trăit în păcate trebuie să fie cu atît mai mult atenți întii pentru că sufletul care s-a obișnuit cu păcatul este înclinat în mod obișnuit mult mai ușor către acesta, apoi fiindcă cei bolnavi cu sufletul au trebuință de mult mai mare asistență și grijă, de cum se întîmplă, desigur, cu cei bolnavi cu trupul, cînd îngrijirea lor pretinde o asistență mai amănunțită, ca să nu fie lipsiți de multe ori chiar și de acelea de care au nevoie cei sănătoși. Dar cît de mare este paguba rezultată din raporturile cu cei păcătoși o înfățișează însuși Apostolul, referîndu-se la un asemenea caz, cînd zice : «*pușin aluat dospește toată frămîntătura*» (I Cor. 5, 6). Așadar, dacă este atît de mare paguba care vine de la cei care cad în delictе morale, ce trebuie să spunem despre cei care învață greșit despre Dumnezeu ? Pentru că pe aceștia, învățătura greșită nu-i lasă să fie sănătoși nici în celelalte, fiindcă din cauza ei se dedau dintr-odată cu totul patimilor necinstirii, așa cum se vede din multe locuri și din cele spuse în epistola către Romani, pentru oarecare, astfel : «*și după cum nu s-au îngrijit să aibă pe Dumnezeu în cuget, i-a dat și Dumnezeu în seama minții lor celei rătăcite, ca să facă ceea ce nu se cade ; încît sînt plini de toată nedreptatea, de desfrînare, de vicleșug, de lăcomie, de răutate, de pismă, de ucidere, de certuri, de înșelătorie, de năravuri rele ; pîrîitori de rău, urîtori de Dumnezeu, batjocoritori, îfaloși, mîndri, scornitori de rele, neascultători de părinți, nechibzuți, călcători ai convențiilor, neubitori, de neîmpăcat, nemilostivi ; aceștia, cunoscînd dreptatea lui Dumnezeu, n-au înțeles că cei care fac unele ca acestea sînt vrednici de moarte ; căci nu numai că fac acestea, dar și laudă pe făptuitorii lor*» (Romani 1, 28—32).

La întrebarea 64 : «Domnul nostru Iisus Hristos a grăit : «*mai bine i-ar fi să-și lege o piatră de moară de gît și s-ar arunca în mare, decît să scandalizeze pe unul din aceștia mai mici*» (Matei 18, 6) ; ce este aceea a scandaliza ? sau cum ne vom păzi de aceasta, ca să nu vină asupra noastră o judecată înfricoșată ca aceasta ?». Sfîntul Vasile a dat următorul răspuns : «Cineva scandalizează cînd înfrînge legea cu cuvîntul sau cu lucrul și îndrumază și pe altul spre călcarea legii, cum a îndrumat șarpele pe Eva și Eva pe Adam, sau împiedică pe cineva să facă voia lui Dumnezeu, ca Petru pe Domnul, zicînd : «*Fii milostiv cu Tine, Doamne, să nu îți se întîmple Ție una ca aceasta*» și a auzit : «*Mergi înapoia mea, Satană, îmi ești sminteală că nu cugești cele ale lui Dumnezeu, și cele ale oamenilor*» (Matei 16, 22—23) ; sau întîrînd gîndul celui slab către ceva din cele oprite, după ceea ce s-a scris de către Apostolul, care a zis : «*căci dacă cineva te va vedea pe tine, care ai cunoștință, așezîndu-te la masa din templul idolorilor, nu se va întări conștiința lui, slabă fiind, spre a mînce jertfe idolești ?*» — la care adaugă : «*De aceea, dacă mîncarea smintește pe fratele meu nu voi mînce carne în veac, ca să nu smintesc pe fratele meu*» (I Cor. 8, 10, 13). Dar sminteală se face din mai multe pricini. Căci sminteala se datorează fie celui care scandalizează, fie celui scandalizat. Și chiar în aceste cazuri, sminteala se produce în mod diferit ; căci uneori depinde de neiscusința fie a unuia, fie a celuilalt, iar alteori răubatea celor scandalizați se face mai vădită, din (însăși) tălmăcirea dreaptă a cuvîntului ; și în lucruri se întîmplă la fel. Căci cel scandalizat se scandalizează fie pentru că cineva împlinește porunca lui Dumnezeu, fie pentru că cineva folosește după voia lui cele ce i s-au pus sub stăpînire. Așadar oamenii se ridică împotriva celor ce se fac după porunca

lui Dumnezeu și se scandalizează din cauza lor (așa cum în Evangheliile, unii s-au scandalizat din cauza celor ce se spuneau și se făceau de către Domnul, după voia Tatălui) atunci se cuvine a ne aminti de Domnul care a răspuns despre unii ca aceștia, când ucenicii apropiindu-se I-au zis: «*Știi că fariseii auzind ceea ce ai zis, s-au scandalizat, El le-a răspuns astfel: «toată sădirea pe care n-a sădit-o Tatăl Meu cel din ceruri, se va smulge; lăsați-i pe ei că sînt îndrumători orbi ai orbilor; și orb pe orb de va conduce, amîndoi vor cădea în groapă» (Matei 15, 12—14). Și multe ca acestea poate să găsească cineva și în Evangheliile și la Apostol. Dar cînd cineva s-ar poticni sau s-ar scandaliza în privința celor puse sub stăpînirea noastră, atunci trebuie să ne aducem aminte de cuvintele Domnului către Petru, cînd a zis: «*Așadar liii sînt scutiți; dar pentru ca să nu-i smintim, aruncă undița și ia cel dintîi pește care-ți va cădea, și deschizîndu-i gura vei găsi un statir; ia-l pe acela și dă-l acestora pentru Mine și pentru tine» (Matei 17, 26—27); și de cele scrise de Apostol către Corințeni, în care spune: «*nu voi mîncă carne în veac, ca să nu smintesc pe fratele meu» (I Cor. 8, 13); și iarăși: «e bine să nu mîncînci carne, să nu bei vin și să nu faci vreun lucru din cauza căruia fratele tău s-ar poticni, s-ar sminti sau s-ar slăbi» (Romani 14, 21). Dar cît de înfricoșător lucru este ca pentru cele care par că sînt sub stăpînirea noastră, să trecem cu vederea pe fratele care se scandalizează pentru aceasta, arată porunca Domnului care oprește sminteala cu totul în orice chip și zice: «*vedeți să nu nesocotiți pe vreunul din aceștia mici; pentru că vă spun vouă că Îngerii lor văd pururea fața Tatălui Meu, care este în ceruri» (Matei 18, 10). Dar și Apostolul mărturisește spunînd uneori: «*dar gîndiți-vă mai bine, ca să nu puneți piedică fratelui sau sminteală» (Romani 14, 13), iar alteori prin mai multă întocmire oprește mai tare necuviința, prin care zice: «*căci dacă cineva te va vedea pe tine, care ai cunoștință, așezîndu-te la masa din templul idolilor, nu se va întări conștiința lui, slabă fiind, spre a mîncă jertfe idolești? — și din pricina cunoștinței tale va pieri fratele cel neputincios, pentru care a murit Hristos? — la care adaugă: «Și astfel greșind, fraților, și biciuind conștiința lor slabă, păcătuiți împotriva lui Hristos; de aceea, dacă mîncarea smintește pe fratele meu, nu voi mîncă carne în veac, ca să nu smintesc pe fratele meu» (I Cor. 8, 10—13). Și în altă parte, zice: «*sau numai eu și Varna nu avem volnicie să nu lucrăm?»; și la urmă adaugă: «dar noi nu ne-am folosit de acest drept, ci răbdăm toate ca să nu aducem vreo stînjnire Evangheliei lui Hristos» (I Cor. 9, 6, 12). Deci, după ce s-a dovedit că este atît de înfricoșător lucru să smintești pe fratele din cauza celor pe care sîntem în drept să le facem, apoi ce ar putea spune cineva pentru cei care smintesc prin ceea ce fac sau grăiesc cele oprite?; și mai ales cînd cel care smintește s-ar părea că are mai multă cunoștință sau este socotit în treaptă ierarhică; acesta fiind dator să se înfățișeze celorlalți ca un îndreptar și ca un model, chiar dacă ar fi mic ceea ce s-ar țrece cu vederea din cele scrise, fie că ar face ceea ce este oprit, fie că n-ar face ceea ce este poruncit, fie că ar sta liniștit în privința unuia ca acesta, un asemenea și întru aceasta singură își are judecata, încît singele celui care a greșit, zice Scriptura, din miinile lui se va cere (Iezechiel 3, 18).*******

Acest aspect al răspunderii mai mari pe care o are cel care smintește pe frați, dacă face parte din ierarhia bisericească sau ocupă o demnitate în viața socială, îl lămurește și mai bine Sf. Vasile cel Mare, în răspunsul la întrebarea 231 (dacă un frate ar vicleni împotriva mea și m-ar vrăjmăși, sau cîteodată și un preot, oare îmi este îngăduit să păzesc poruncile care mi s-au dat pentru vrăjmaș și în privința

acestui) spunând: «Domnul, în poruncile sale despre vrăjmași, n-a făcut nici o deosebire între un vrăjmaș ori altul sau între o vrăjmașă sau alta; dar în plus, a hotărât că același păcat este mai greu când este făcut de cei care ocupă o treaptă mai înaltă, când a spus către aceștia: *«de ce vezi paiul în ochiul fratelui tău, iar bîrna din ochiul tău n-o simți?»* (Matei 7, 3). Așadar, mai ales în privința unora ca aceștia, și a celor care se socotesc că sînt mai slăviți este trebuință de sîrguință și de cercetare pentru ca și purtarea de grijă datorată lor s-o facem, cu convenită îndelungă-răbdare, fie prin mîngiere, fie prin muștrare, și celelalte toate după porunca Domnului observîndu-le să ne păzim pe noi nevinovați și în această parte».

La Întrebarea 75: «Dacă este potrivit să spunem că Satana este pricinuitorul oricărui păcat, fie cu gîndul, fie cu cuvîntul, fie cu fapta», Sfîntul Vasile a răspuns: «Cred că în general Satana, însuși de la sine, nu poate să fie pricinuitorul vreunui păcat, dar că încearcă să inducă în eroare pe cei neatenți față de neputințele lor, folosind uneori dorințele lor firești, iar alteori și patimile oprite. Dorințele firești le folosește, așa cum a încercat să facă cu Domnul, cînd îl simțise pe el că era flămînd, zicîndu-i: *«De ești Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă plini»* (Matei 4, 3). Dar folosește și patimile oprite, ca în cazul lui Iuda, pentru că atunci cînd s-a încredințat că acesta are boala iubirii de arginți, i-a exploatat această patimă și a aruncat pe iubitorul de arginți în crima trădării pentru treizeci de arginți.

Dar că și cele rele provin de la noi înșine ne-o arată clar Domnul, pentru că zice: *«din inimă ies gîndurile cele rele»* (Matei 15, 19). Acestea se întîmplă însă celor care din lene lasă nelucrate semințele naturale ale bunătăților, așa cum se relatează și în Pilde: *«bărbatul neînțelept este ca un teren agricol, și omul fără de minte ca o vie. Dacă-l lași pe el, se va înțeleni și se va îmburuia tot și devine părăsit»* (Pilde, 24, 30—31).

Deci în sufletul care a fost lăsat nelucrat și a fost părăsit dintr-o astfel de neputare de grijă, ca urmare, în mod necesar, răsar spini și ciulini, și pătimește aceea ce s-a zis: *«așteptam să facă struguri, și a făcut spini»* (Isaia 5, 4). Pentru acest suflet s-a zis: *«și am răsădit viță Sorih»* (Isaia 5, 2), care înseamnă de bun soi. Ceva apropiat de aceasta poate să găsească cineva și la Ieremia, care despre fața lui Dumnezeu grăiește: *«Eu am răsădit viță roditoare, toată adevărată; cum te-ai schimbat întru amărăciune, via cea strîind»* (Ieremia 2, 21).

La Întrebarea 80: «De unde provine faptul că minții îi lipsesc gîndurile bune și grijile ce plac lui Dumnezeu, și cum (să procedăm) ca să nu pășim aceasta, Sfîntul Vasile a răspuns: «Fiindcă David zice: *«dormitat-a sufletul din neglijență»* (Ps. 118, 28), este clar că aceasta se datorează dormitării sufletului și nesimțirii. Pentru că de sufletul treaz și stăpîn pe sine nu se îndepărtează gîndul bun și grija bine plăcută lui Dumnezeu, ci dimpotrivă sufletul observă că este lipsit de acestea. Căci dacă ochiul trupului este insuficient să vadă și numai puține din zidurile lui Dumnezeu și nu se satură dacă ar vedea ceva o singură dată, ci, chiar cînd ar vedea pururea același lucru, nu încetează să-l privească, cu cît mai mult ochiul sufletului, dacă ar fi treaz și stăpîn pe sine, nu este îndeajuns să privească lucrurile minunate și judecățile lui Dumnezeu? Pentru că *«judecățile tale — zice — sînt ca adîncul cel mare»* (Ps. 35, 6); și în altă parte: *«minunată este atotștiința ta pentru mine; s-a întărit și n-o pot pătrunde»* (Ps. 138, 6) și multe asemenea. Iar dacă-i lipsește sufletului gîndul cel bun, este clar că îi lipsește și lumina; nu pentru că lipsește cel care luminează, ci pentru că dormitează cel care este dator să se lumineze.

La *întrebarea următoare (81)*: «Oare se cuvine să fie certați deopotrivă cei evlavioși și cei indiferenți când se află în aceeași greșeală», Sfântul Vasile, a răspuns: «Dacă vom fi atenți la dispoziția celui care păcătuiește și la felul păcatului, vom cunoaște și felul canonului. Pentru că chiar dacă s-ar părea că greșeala este aceeași și a celui evlavios și a celui indiferent, totuși diferența între ei este mare; pentru că cel evlavios, fiindcă este evlavios, și se teme, și în același timp luptă ca să devină bine plăcut lui Dumnezeu, dintr-o întâmplare nefericită și aproape împotriva voinii lui greșește și cade în ispită, pe când cel indiferent, fiindcă nu contează nici pe sine, nici pe Dumnezeu și fiindcă nu face deosebire între păcat și virtute, cum arată clar și însuși numele (indiferent — ἀδιάφορος) se îmbolnăvește de cele dintâi și mai mari rele: adică sau defaimă pe Dumnezeu sau nu crede în existența lui. Fiindcă acestea două determină sufletul spre păcat, cum mărturisește Scriptura, când zice uneori, adică: «*Zis-a cel fără de lege, ca să greșească în sine: nu există frică de Dumnezeu înaintea ochilor lui*» (Ps. 35, 2); și în altă parte: «*Zis-a cel nebun în inima lui: nu este Dumnezeu. Stricatu-s-au oamenii și s-au făcut urși în meșteșuguri*» (Ps. 13, 1). Drept aceea, fie că a defăimat pe Dumnezeu, și prin aceasta păcătuiește, fie că tăgăduiește însăși existența lui Dumnezeu, și pentru aceasta se strică întru meșteșugurile lui, chiar dacă i s-ar părea că-L mărturisește, pentru că, așa cum spune Scriptura: «*ei (cu vorba) mărturisesc că cunosc pe Dumnezeu, dar cu faptele lor îl tăgăduiesc*» (Tit 1, 16).

Astfel fiind acestea, socotesc că și felul canonului trebuie să fie diferit în privința unor asemenea oameni. Pentru că cel evlavios, ca și cum are nevoie de un ajutor local și numai pentru lucrul în care a greșit este dator să suporte canonul, în timp ce cel indiferent, fiindcă a stricat ceea ce avea bun în sufletul lui și fiindcă suferă de acelea dintre răutăți mai generale, fie ca un defăimător, precum am spus, fie ca un necredincios, se cuvine ca, și să plîngă, și să fie sfătuit, și să fie certat, pînă ce va putea să creadă, fie că Dumnezeu este judecător drept și să se teamă, fie că Dumnezeu există în realitate și să se înspăimînte. Însă trebuie să cunoaștem și aceasta că greșelile celor evlavioși se întâmplă adesea și din purtarea de grijă spre folosul lor; pentru că Dumnezeu îngăduie cîteodată ca să fie ispitiți, pentru ca să se vindece mîndria care i-a cuprins deja, precum este ceea ce s-a spus de către Petru și i s-a întîmplat lui personal».

Cu privire la datoria de a asculta de cei îndreptățiți să poruncească, Sfântului Vasile i s-a pus următoarea *întrebare (114)*: «Domnul a poruncit: «*De te va sili cineva să mergi (cu el) o milă, mergi cu el două*» (Matei 5, 41) și Apostolul învață: «*Să vă supuneți unul altuia în trica lui Hristos*» (Efes. 5, 21); se cuvine oare a asculta de oricine și orice ar porunci? Sfântul Vasile a răspuns astfel: «Deosebirea celor care poruncesc nu trebuie să vatăme ascultarea celor cărora li se dau poruncile, pentru că și Moise n-a ascultat pe Ietro care îl sfătua cele bune (Ieșire 18, 19). Totuși fiindcă există mare deosebire în poruncile care se dau (căci unele sînt contrare poruncii Domnului, fie pentru că o strică fie pentru că o întinează în multe chipuri prin amestecarea faptei oprite, altele sînt de acord cu porunca, iar altele, chiar dacă nu sînt de acord în mod vădit, ajută totuși și sprijină observarea ei), se cuvine să ne aducem aminte de Apostolul care spune: «*Proorociile să nu le disprețuiți. Încercați toate și țineți ce este bun. De tot felul de rău să vă feriți*» (I Tes. 5, 20—22); și iarăși: «*dărimăm uneltirile și toată trufia ce se ridică împotriva cunoașterii de Dumnezeu, și robim toată cugetarea spre ascultarea lui Hristos*» (II Cor. 10, 5). Drept aceea, dacă ni s-ar porunci ceva ce este

în acord cu porunca Domnului sau contribuie la aceasta, se cuvine s-o primim cu mai multă sîrguință și cu mai multă grijă, ca pe o voie a lui Dumnezeu, împlinind astfel ceea ce s-a spus: «*îngăduindu-vă unul pe altul întru dragostea lui Hristos (Efes. 4, 2).*

Însă cînd cineva ne-ar porunci ceva ce este împotriva poruncii Domnului, care o strică sau o întîinează, este vremea să spunem atunci că: «*se cuvine să ascultăm mai mult de Dumnezeu decît de oameni*» (Fapte 5, 29), amintindu-ne pe de o parte de Domnul care a spus: «*celui străin nu vor urma, ci vor fugi de el, pentru că nu cunosc glasul celor străini*» (Ioan 10, 5), iar pe de altă parte de Apostolul care pentru siguranța noastră a îndrăznit să atace chiar pe ingeri, prin cele ce a spus: «*chiar dacă noi înșine sau inger din cer v-ar propovădui vouă altă Evanghelie decît cea pe care am propovăduit-o vouă, să fie anatema*» (Efes. 1, 8). Din acestea învățăm că, chiar dacă cineva ar fi rudă foarte apropiată și chiar dacă ar fi covirșitor de strălucit, împiedicînd ceea ce a fost poruncit de Domnul sau să se facă ceea ce este oprit de El, se cuvine să fie evitat și detestat de fiecare dintre cei care iubesc pe Domnul».

Atitudinea Sfîntului Vasile față de avere se desprinde din răspunsul său la *întrebarea 92*: Fiindcă Domnul a poruncit să vindem averile noastre, ce trebuie să înțelegem cînd facem aceasta, că facem aceasta, fiindcă averile noastre vatămă prin firea lor sau fiindcă provoacă grijă în suflet? — spunînd: Pentru aceasta se cade să spunem mai întîi că dacă fiecare dintre averi ar fi rea în sine, n-ar fi fost zidirea lui Dumnezeu; pentru că, după Scriptură: «*toată zidirea lui Dumnezeu este bună și nimic (nu este) de lepădat*» (I Tim. 4, 4); apoi trebuie să spunem că porunca lui Dumnezeu nu ne-a învățat să aruncăm averile ca rele și să fugim de ele, ci să le chivernisim. Și (că) cineva se condamnă nu pentru faptul că a avut averi, ci pentru că a ouetat rău în privința lor, sau pentru că nu s-a folosit bine de ele. Căci dispoziția sufletească nepătimașă și sănătoasă în privința acestora și chivernisirea lor după poruncă ne folosesc la multe și foarte necesare lucruri, uneori spre curățirea păcatelor noastre; drept aceea s-a scris: «*din ceea ce aveți dați mai bine milostenie și ială toate vă sînt curate*» (Luca 11, 41); iar alteori spre moștenirea împărăției cerurilor și spre cîștigarea vistieriei care nu se poate lua, potrivit cu ceea ce s-a zis în alt loc: «*Nu te teme, turmă mică, că a binevoit Tatăl vostru cel din ceruri să vă dea împărăția: vindeți-vă averile voastre și dați milostenie. Faceți-vă pungii care nu se învechesc; adunați-vă comoară, care nu se poate lua, în ceruri*» (Luca 12, 32—33).

Mai cuprinzător se desprinde atitudinea Sfîntului Vasile față de avere dacă se ia cunoștință și de cele arătate de el în *Regulile mari*, a opta și a noua. Astfel la *întrebarea a opta*: «*dacă cineva trebuie să se lepede mai întîi de toate și astfel să se apropie de modul de viață plăcut lui Dumnezeu*», Sfîntul Vasile a răspuns: 1. Fiindcă Domnul nostru Iisus Hristos, după o dovadă mare și întărită prin mai multe fapte, zice tuturor: «*De voiește cineva să vină la Mine, să se lepede de sine și să-și ia crucea sa și să-Mi urmeze Mie*» (Matei 16, 24; Luca 14, 27); și iarăși: «*Așadar fiecare dintre voi care nu se leapădă de averile sale, nu poate fi ucenicul Meu*» (Luca 14, 33), credem că porunca aceasta se extinde asupra mai multor (lucruri) de care este necesară înstrăinarea. Căci înainte de toate ne lepădăm de diavolul și de poftele cărnii, renunțînd la (faptele) cele ascunse de rușine, la înrudirile după trup, la întovărășirile dintre oameni și la viața obișnuită care se opune respectării stricte a Evangheliei mîntuirii, și, ceea ce este mai necesar decît toate acestea, acela se leapădă de sine, care se dezbracă de omul cel vechi cu poftele lui (Col. 3, 9), de cel stricat prin poftele rătăcirii (Efes. 4, 22). El se leapădă și de patimile lumești, care pot împiedica scopul pietății.

Un asemenea om îi va socoti ca părinți adevărați pe aceia care l-au născut în Hristos Iisus prin Evanghelie (I Cor. 4, 15), iar ca frați pe cei care au primit același Duh al înfieri, și va privi toate averile ca străine, precum și sînt în realitate. Cu un cuvînt, cum poate să mai fie pârtaș grijilor lumii cel pentru care s-a răstignit lumea întreagă prin Hristos, și el pentru lume? (Gal. 6, 14). Fiîndcă Domnul nostru Iisus Hristos cere ca alît ura contra sufletului cît și lepădarea de sine să fie absolută, atunci cînd zice: «*Dacă voiește cineva să vină după Mine, să se lepede de sine și să-și lucreze crucea lui*», și apoi adaugă: «*și să-Mi urmeze*» (Matei 16, 24). Și iarăși: «*Dacă cineva vine spre Mine și nu-și urăște pe tatăl lui și pe mamă și pe soție și pe copii și pe frați și pe surori, și chiar sufletul său, nu poate să-Mi fie ucenic*» (Luca 14, 26). Astfel renunțarea deplină se dobîndește cu indiferența omului chiar și față de viața proprie și cu încredințarea că îl așteaptă moarte sigură, încît să nu se încreadă în sine însuși (II Cor. 1, 9). Renunțarea desăvîrșită începe cu înstrăinarea de toate cele din afară, precum: de averi, de mărire deșartă, de viața obișnuită (socială), de străduința pentru lucruri nefolositoare, precum ne-au arătat și sfinții ucenici ai Domnului, Iacob și Ioan, care au părăsit pe tatăl lor Zevedeu, ba chiar și luntrea lor, singura lor sursă de mijloc pentru viață; și (de asemenea) Matei, care, sculîndu-se de la masa sa de vameș și urmînd Domnului, a părăsit astfel nu numai veniturile pe care i le aducea oficiul său de vameș, dar și disprețuit și pericolele care trebuiau să urmeze pentru el și pentru cei ai casei lui, din partea autorității (de stat), pentru că lăsase socotelile oficiului de vamă neisprăvite; iar pentru Pavel s-a răstignit lumea întreagă și el pentru lume (Gal. 6, 14).

2. Astfel, cel care este stăpînit de dorința puternică de a urma lui Hristos, nu se mai poate îngriji de cele ale acestei vieți, nici de iubirea părinților sau a rudeniilor, cînd aceasta ar fi contrară poruncilor lui Dumnezeu (căci atunci are loc și cuvîntul: «*dacă cineva vine spre mine și nu urăște pe tatăl și pe mama lui*»... și celelalte — Luca 14, 26); nici de frica oamenilor, încît din cauza aceasta să lase să i se sustragă ceva din interesele sale, lucru pe care l-au făcut și sfinții, spunînd: «*Trebuie să ascultăm mai mult de Dumnezeu decît de oameni*» (Fapte 5, 29); nici de cel care rîde de lucrurile bune din afară (de la neamuri), încît să se dea bătut din cauza disprețului lor. Iar dacă cineva dorește să cunoască mai precis și mai clar puterea legată de dorința celor care urmează Domnului, să-și aducă aminte de Apostolul, care istorisește lucruri care-l privesc pe dînsul, spre învățătura noastră, și spune: «*Dacă cineva socotește că poate să aibă încredere în carne, eu cu alît mai mult: tătăl împrejur a opta zi, descendent din neamul lui Israel, din seminția lui Voniamin, evreu din evrei, după lege fariseu, după zel, prigonitor Biserica, după dreptatea cea din lege fiind fără prihană, iar cîte erau pentru mine cîștig, pe acestea le-am socotit pagubă pentru Hristos. Dar mai ales socotesc că toate sînt pagubă pentru cîștigarea cunoașterii lui Hristos Iisus Domnul nostru pentru care m-am păgubit de toate și pe toate le socotesc gunoaie, ca să cîștig pe Hristos*» (Filip. 3, 4—8). Căci dacă (să spun un lucru îndrăzneț, dar adevărat), căci dacă Apostolul a asemănat privilegiile legii, care au fost date de Dumnezeu pentru un anumit timp, cu resturile pe care le elimină corpul omenesc și pe care căutăm să le îndepărtăm cît mai degrabă, fiîndcă a socotit că acestea sînt piedici pentru cunoașterea lui Dumnezeu, pentru dreptatea în el, și pentru conformarea noastră cu moartea lui, ce va spune cineva despre olviceirile dobîndite ale oamenilor? Și de ce este nevoie să fie întărită afirmația cu argumentele noastre raționale și cu exemplele sfinților? Pentru că este posibil să cităm înseși cuvintele Domnului, prin care putem con-

vinge și sufletul cel mai fricos, Domnul însuși mărturisind aceasta, cu înțelepciune și de nereplicat, când zice: «*Așadar, oricare dintre voi care nu se leapădă de toate averile sale, nu poate să-Mi fie ucenic* (Luca 14, 33); și în alt loc după (cuvintele): «*De voiești să fii desăvârșit*» a spus mai întâi: «*Mergi, vinde-ți averile și împarte-le săracilor*», și apoi a adăugat: «*Vino de-Mi urmează*» (Matei 19, 21). Este clar pentru orice om cu mintea întreagă, că și parabola negustorului la același învățămînt conduce. Căci «*asemenea este — spune el — împărăția cerurilor cu omul negustor care caută mărgăritare bune; acesta găsind un mărgăritar de preț mare, a mers de a vîndut toate cîte avea și l-a cumpărat*» (Matei 13, 45—46).

Este evident, deci, că mărgăritarul de mult preț a fost folosit ca asemănare a împărăției cerurilor, pe care, după cum ne învață cuvîntul Domnului, nu ne este cu putință s-o dobîndim, dacă nu vom jertfi, ca schimb, toate proprietățile pe care le avem, la un loc: și avere, și mărire, și neam, și orice altceva ce este căutat de mulți.

3. Apoi Domnul a declarat că este cu neputință să dobîndim ceea ce căutăm, cîtă vreme mîntea este împărțită la griji diferite, spunînd: «*Nimeni nu poate să slujească la doi domni*»; și «*Nu poți sluji lui Dumnezeu și lui mamona*» (Matei 6, 24) De aceea trebuie să alegem numai o comoară, cea cerească, ca să avem inima în ea, căci «*unde este comoara ta — spune Scriptura — acolo este și inima ta*» (Matei 6, 21). Deci, dacă ne vom păstra vreun bun pămîntesc și oarecare avere pieritoare, fiindcă mîntea noastră se îngroapă în acestea ca în țărîină, sufletul nostru în mod necesar nu poate să vadă pe Dumnezeu, nici nu poate să fie împins spre dorirea frumuseții cerești și a bunurilor ce ne sînt promise; posesiunea acestora nu este cu putință s-o dobîndim dacă o dorință neînteruptă și mai arzătoare nu ne îndrumază să le căutăm și nu ne ușurează osteneala necesară pentru ele.

Renunțarea este, deci, după cum arată cele spuse, o dezlegare de cătușele acestei vieți materiale și temporale, o eliberare de obligațiile omenești, care ne face mai apti să pornim pe drumul care duce la Dumnezeu; ea este punctul de punere în mișcare fără piedici pentru dobîndirea și folosirea de lucruri mai prețioase «*decît aurul și multe pietre scumpe*» (Ps. 18, 11); este, spus într-un cuvînt, o mutare a inimii omenești la petrecerea cerească, încît se poate spune: «*că sălașul nostru este în ceruri*» (Filip. 3, 20); dar, ceea ce este mai important, ea este începutul asemănării noastre cu Hristos, care bogat fiind, s-a făcut sărac pentru noi (II Cor. 8, 9). Dacă nu vom dobîndi această asemănare, va fi cu neputință să ajungem la modul de viață pe care îl cere Evanghelia lui Hristos. Căci, va putea fi cîștigată vreodată înfrînarea inimii sau umilința minții sau eliberarea de minie, de tristețe, de griji și, într-un cuvînt, de pasiunile pierzătoare de suflet, aflîndu-te în bogăție, în grijiile acestei vieți, în pofta către lucrurile din afară și în îndeletnicirea cu ele? Dar, pe scurt, cînd unui om nu i se îngăduie să poarte grijă nici chiar de cele necesare ca hrană și îmbrăcăminte, după care logică se îngăduie să se sufoce, ca de spini, de grijiile răutăcioase ale bogăției, care împiedică rodirea seminței pe care o seamănă cultivatorul în sufletele noastre? Pentru că Domnul nostru spune: «*Iar cele ce au căzut în spini, sînt aceia care se sufocă de griji, de bogăție și de plăcerile vieții și nu aduc roadă*» (Luca 8, 14).

Iar la întrebarea 9: «Dacă trebuie ca cel care se unește cu cei care se consacră Domnului, să lase averea sa fără nici o distincție rudelor nerecunoscătoare», Sfîntul Vasile a răspuns: 1. *Fiindcă Domnul spune: «Vinde averile tale și dă-le săracilor și vei avea comoară în cer și vino de-Mi urmează»* (Matei 19, 21); și iarăși: «*vindeți averile voastre și dați milostenie*» (Luca 12, 33), (pentru aceasta) cred că cel care se desparte de ai săi cu un astfel de scop (Matei 25, 14), nu trebuie să dispună de averea

lui, ci să se străduiască s-o transmită pe toată cu multă atenție, ca bunuri închinat pentru viitor lui Dumnezeu, și s-o administreze cu toată pietatea, sau el însuși, dacă este capabil și cu experiență, sau prin alții, care au fost aleși după atentă cercetare și au dovedit că sînt în măsură să administreze cu credință și prudență, cunoscînd că este primejdios să se lase averea neamurilor și să lase administrarea ei oricui s-ar întîmpla. Căci, dacă cel căruia i s-a încredințat grija domeniilor împărătești nu este scutit de acuzare, chiar dacă nu și-a însușit nimic din cele încredințate, dar din neglijență pierde ceea ce putea fi cîștigat, la ce pedeapsă trebuie să se aștepte că va veni asupra lor aceia care au administrat cu lene și neglijență, cele închinat Domnului? Nu vor fi vinovați de pedeapsa celor neglijenți, după cum este scris: *«Blestemat tot cel care face lucrurile Domnului cu neglijență?»* (Ieremia 3, 10).

2. În tot locul trebuie să ne păzim ca nu cumva, sub motivul îndeplinirii unei porunci, să fim vădiți că am călcat alta. Căci nu se cuvine nici să luptăm, nici să ne certăm cu cei nerecunoscători, pentru că *«robul Domnului nu trebuie să se certe»* (II Tim. 2, 24); ci cel care este nedreptățit de rudele sale după trup trebuie să-și aducă aminte cuvîntul Domnului, care zice: *«Nu este nimeni care să-și li lăsat casă, sau frați, sau surori, sau tată, sau mamă, sau soție, sau copii, sau țarine, nu așa simplu, ci pentru Mine și pentru Evanghelie, care să nu primească insultă în lumea aceasta și viața veșnică în veacul viitor»* (Marcu 10, 29—30). Dar celor nepricepuți să li se facă cunoscut păcatul sacrilegiului, după porunca Domnului, care spune: *«Dacă-ți va greși fratele tău, mergi și muștră-l pe el singur...»* ș.c.l. (Matei 18, 15). Ca să ne judecăm însă cu ei înaintea tribunalelor lumesti a oprit cuvîntul pietății, care spune: *«Celui care vrea să se judece cu tine și să-ți ia haina, dă-i și cămașa»* (Matei 5, 40); și *«Îndrăznește oare cineva dintre voi, cînd are vreo pricină cu altul, să se judece înaintea celor nedrepti și nu înaintea celor sfinți?»* (I Cor. 6, 1). Dar și înaintea acestora (a sfinților) vom chema în judecată, avînd în vedere mai mult mîntuirea fratelui, decît mărimea averii. Căci și Domnul, cînd a spus: *«Dacă te va asculta»*, a adăugat: *«ai cîștigat»*, nu averea, ci *«pe fratele tău»* (Matei 18, 15). Totuși, fiindcă adeseori se întîmplă ca însuși pricinuitorul nedreptății să ne cheme pentru dezlegarea diferendului de către arbitri, primim cercetarea, ca să se clarifice adevărul, fără să luăm însă vreo inițiativă, ci numai urmînd pe cei care ne poartă înaintea tribunalului, dar nu ca să ne satisfacem pasiunile noastre de minie și ceartă, ci ca să descoperim adevărul. Astfel, desigur, și pe acela, chiar fără s-o vrea el, îl vom scăpa de rele, și nici noi nu vom călca poruncile, ca niște servitori ai lui Dumnezeu, care nu se ceartă și nu iubesc argîntul, ci stăruiesc cu fermitate pentru descoperirea adevărului, fără a depăși totuși în vreun caz limitele zelului ce ne este îngăduit».

Între tîlmăcirile și îndrumările importante, cu caracter general, ale Sfîntului Vasile cel Mare, pot fi menționate cele cuprinse în ultima Regulă mare, a 55-a. Observînd exagerări chiar în conduita unor creștini evlavioși, care socoteau că, avînd încredere nezdruncinată în ajutorul lui Dumnezeu, ei pot disprețui și refuza ajutorul pe care li l-ar putea acorda în caz de boală unui semen, care, prin pregătire și practică, și-au însușit cunoștințele speciale în tratarea și vindecarea unor boli și suferințe trupești, Sfîntul Vasile cel Mare a dat un răspuns cuprinzător — în Regula mare menționată (55) —, răspuns care se potrivește și exagerărilor asemănătoare practicate în vremea noastră de unele grupări creștine, abătute de la adevărata înțelegere și trăire a învățăturii Mîntuitorului Hristos.

La întrebarea (55): «Dacă folosirea artei medicale corespunde scopului pietății», Sfîntul Vasile a răspuns: 1. «Fiecare artă ne-a fost dată de Dumnezeu, ca ajutor

pentru natura noastră slabă. Spre exemplu: agricultura ne-a fost dată pentru că cele ce cresc de la sine din pământ nu sînt îndeajuns pentru satisfacerea nevoilor noastre; apoi, arta țesutului, fiindcă purtarea îmbrăcămîntei este necesară și pentru cuviință și pentru apărarea de influența dăunătoare a aerului; și arhitectura (zidăria) la fel, și tot astfel și arta medicală. Deoarece corpul nostru, din cauza slăbiciunii lui, este supus la diferite influențe păgubitoare, parte venind din afară, parte născute dinăuntru, prin mîncări, și suferă, cînd din cauza abundenței, cînd din lipsă, de aceea ni s-a dat de către Dumnezeu, conducătorul vieții noastre întregi, arta medicală, ca un model pentru vindecarea sufletului, pentru ca prin ea să se taie ceea ce este de prisos și să se adauge ceea ce este lipsă. Căci precum n-am fi avut lipsă de inventarea și munca agriculturii, dacă am fi rămas în paradisul desfătării, la fel n-am avea lipsă de nici un ajutor medical pentru înlăturarea semenilor, dacă am fi rămas liberi de orice durere, așa cum ne era dat după creare, înainte de cădere. Dar, așa cum, după ce am fost izgoniți în acest loc și am auzit cuvintele: «*În sudoarea feții tale îți vei mîncă pîinea ta*» (Facere 3, 19), după lungă experiență și osteneală în lucrarea pămîntului, am deprins arta agriculturii spre micșorarea suferințelor (rezultatelor) din acest blestem, fiindcă Dumnezeu ne-a dat cunoașterea și priceperea acestei arte, la fel, fiindcă am primit porunca să ne întoarcem iarăși în pămînt, din care am fost luați, și fiindcă am fost uniți cu carnea cea pătimitoare, care din cauza păcatului a fost condamnată la pieire și pentru aceasta este supusă acestor boli, (de aceea) ni s-a dat și ajutorul artei medicale, care ajută, atît cît se poate, pe bolnavi.

2. Căci ierburile care sînt potrivite pentru fiecare boală, n-au răsărit din pămînt așa, la întîmplare, ci s-au produs în mod cert prin voința Creatorului, ca să ne fie nouă de folos. De aceea, puterile naturale ce se află în rădăcini și flori, sau în frunze sau în fructe sau în sucuri, și toate cîte din metale și din mare s-au găsit priincioase pentru folosul corpului, toate sînt asemenea aceloră, pe care le-am descoperit ca să mîncăm și să bem. Însă ceea ce s-a inventat pe deasupra, fără să fie de lipsă și este rod al curiozității și pretinde multă ocupațiune și ne ține aproape toată viața îndreptată spre grija cîrnii, (de așa ceva) creștinii trebuie să se ferească; iar de arta medicală, dacă ar fi cîndva necesară, trebuie să se îngrijească s-o folosească în așa fel încît să nu-i atribuie ei atît cauza sănătății cît și a bolii, ci să primească folosirea binefacerilor ei ca rînduială spre mărirea lui Dumnezeu și ca un model al îngrijirii sufletelor. Dar în lipsa ajutoarelor artei medicale să nu ne punem toată nădejdea pentru ușurarea durerilor numai în această artă, ci să știm că Domnul sau nu va lăsa să fim încercați mai mult decît putem suporta (I Cor. 10, 13), sau ca atunci cînd, citeodată, pregătea tină și ungea pe bolnavi și le porunca să se spele în Siloam (Igan 9, 6, 7), sau ca altădată, cînd se mărginea la simpla voință a lui, spunînd: «*Voiesc, fii curățit*» (Matei 8, 3); iar pe unii îi lasă să lupte cu suferințele, spre a-i face mai probați prin ispite; la fel se întîmplă și cu noi; citeodată ne ajută în mod nevăzut și în ascuns, cînd socotește că aceasta este în folosul sufletelor noastre, iar altă dată socotește de bine să întrebuițeze și mijloace materiale pentru bolile noastre, (așfel) ea prin amînarea vindecării să ne facă mai puternică și mai constantă amintirea binefacerii sau, încă, precum am spus, să ne dea un model de imitat pentru îngrijirea sufletului. Căci, precum în privința corpului este necesară fie îndepărtarea a ceea ce este străin, fie adăugarea a ceea ce este de lipsă, la fel și în privința sufletului nostru este necesar să îndepărtăm ceea ce este străin și să primim ceea ce este potrivit cu natura noastră. Pentru că Dumnezeu l-a făcut pe om drept (Eclesiast 7, 29) și pe noi ne-a creat spre fapte bune, ca întru ele să umblăm.

3. Și, desigur, așa cum în cazul artei medicale pentru vindecarea trupului suportăm operații, cauterizări și bem medicamente amare, la fel și pentru vindecarea sufletului trebuie să suportăm tăierea cuvintelor de mustrare și medicamentele cele amare ale epitiimiilor. Aceasta o spune și cuvîntul profetic celor care nu s-au îndreptat, muștrîndu-i: *«Oare nu mai există balsam în Galaad? Or nu mai este nici un medic acolo; De ce nu se ridică vindecarea pentru fiica poporului meu»* (Ier. 7, 22). Și faptul că vindecarea bolilor învechite se obține prin tratamente diferite și dureroase, aplicate timp îndelungat, aceasta constituie un indiciu că și păcatele sufletului trebuie să le îndreptăm prin rugăciune stăruitoare, prin căință îndelungată și printr-o disciplină aspră, pe care și Scriptura ne-o arată ca suficientă pentru însănătoșire. Așadar, pentru faptul că unii nu întrebunțează în mod cinstit arta medicală, nu se cade să fugim de orice folos pe care ea ni-l poate aduce. Căci dacă cîțiva neînfrînați în plăceri se folosesc de arta fierului, a coptului sau a țesutului pentru iscodirea deliciilor, trecînd peste limitele necesității, nu însemnează că trebuie să condamnăm toate artele la un loc; ci dimpotrivă, prin întrebunțarea dreaptă a lor, să muștrăm ceea ce s-a corupt de către aceia. Tot așa și în privința artei medicale, nu este drept ca din cauza unei rele întrebunțări a ei, să denigrăm darul lui Dumnezeu. Căci (dacă) pe de o parte este lucru dobitocesc să-și pună cineva toată nădejdea de însănătoșire a lui numai în minile doctorilor, cum vedem că fac unii dintre nefericiții suferinzi, care nu se dau în lături să-i numească pe doctori chiar mintuitori, pe de altă parte este chiar încăpăținare să fugi complet de orice folos din cele pe care le poate aduce medicina. Dar, precum Ezechia n-a socotit șirul de smochine (pus pe ranele lui), drept cauza principală a însănătoșirii lui (IV Regi 20, 7), și nici n-a atribuit acestuia vindecarea corpului său. ci, spre preamărirea lui Dumnezeu, a adăugat și mulțumire pentru crearea smochinilor, la fel și noi, cînd primim plăgi de la Dumnezeu, Cel care conduce cu dreptate și cu înțelepciune viața noastră, întii îl rugăm să ne facă să cunoaștem cauza pentru care ne lovește cu încercări, și apoi să ne scape de suferințe și să ne dea răbdare, așa fel încît odată cu încercarea (la care sintem supuși) să ne dea și puterea ca s-o putem suporta (I Cor. 10, 13).

4. Darul vindecării care ni se dă fie prin vin și untdelemn, ca în cazul celui căzut între tilhari (Luca 10, 34), fie prin smochine ca în cazul lui Ezechia (IV Regi 20, 7), îl primim cu recunoștință. Și nu vom face nici o deosebire, fie că purtarea de grijă a lui Dumnezeu se face în mod nevăzut, fie că se face printr-unul din mijloacele materiale, care adesea ne conduc mai eficace la cunoașterea harului (ce vine) de la Domnul. Dar fiindcă adesea ne îmbolnăvim pentru pedepsirea noastră, sintem condamnați să suportăm o vindecare dureroasă și grea, ca parte a pedepsei. Așadar, rațiunea sănătoasă ne învață să nu fugim nici de operații, nici de cauterizări, nici de suferințele pe care le provoacă medicamentele tari și dureroase, nici de postiri, nici de regim aspru, nici de abținerea de la lucruri vătămătoare; și toate astea, o repet, ca să se salveze scopul folosului sufletesc, așa încît, avînd pe acesta ca model, să se învete grija de sine însuși. Există însă pericolul de a cădea în concepția rătăcită că pentru orice boală este nevoie de ajutoarele medicinei. Căci nu toate bolile ne vin de la natură sau de la o dietă greșită sau din alte cauze corporale, pentru care vedem că medicina este cîteodată de folos. Fiindcă adesea bolile sint pedepse pentru păcatele noastre, venite asupra noastră pentru întoarcere. Căci Scriptura spune: *«Pe cine iubește Domnul, pe acela îl ceartă»* (Pilde 3, 12); și: *«Pentru aceasta mulți sînt slabi și bolnavi între voi, și mulți mor, căci dacă ne-am judeca pe noi înșine, (atunci) n-am fi judecați. Fiind însă judecați de Domnul, ne pedepsim ca să nu fim judecați cu lumea»* (I Cor. 10, 30—32).

Așadar, cei de felul acesta, când vom cunoaște greșelile lor, fiind liniștiți și uitînd de ajutoarele medicale trebuie să îndure cele trimise asupra lor, după exemplul celui care a zis: «*Vreau să sufăr minia Domnului, pentru că i-am păcăluit Lui*» (Mih. 7, 9), și să dea dovadă de îndreptare prin aceea că fac roade vrednice de cîință și să-și aducă aminte de Domnul care spune: «*Iată te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai păcătuiești, ca să nu îți se întîmple ceva mai rău*» (Ioan 5, 14). Dar bolile mai provin cîteodată și la cererea celui rău (a diavolului), cînd Stăpînul cel iubitor de oameni pune la luptă ca un împotrivor al acestuia pe un mare luptător și dărimă trufia lui, prin răbdarea la cea mai înaltă treaptă a servilor săi, ceea ce știm că s-a întîmplat în cazul lui Iov (Iov 2, 6). Sau, și ca exemplu pentru cei nerăbdători, se aduc de către Dumnezeu unii care pot să suporte durerile pînă la moarte, ca în cazul lui Lazăr, care, acoperit de astfel de bube, așa cum se arată în Scriptură (Luca 16, 20), niciodată n-a cerut ceva de la cel bogat și nici nu s-a arătat nemulțumit din cauza stării lui; de aceea a și obținut odihna în sinurile lui Avraam, ca unul ce primise cele rele în viața lui (Luca 16, 22, 25). Dar mai aflăm și altă cauză pentru care se întîmple bolile la sfinți, ca în cazul Apostolului. Căci ca să nu se pară că trece peste limitele naturii omenești și ca să nu creadă cineva că el ar fi inzestrat de la natură cu ceva în plus (lucru pe care l-au făcut unii Licaonieni, care i-au adus cununi și tauri, Fapte 14, 13), era bolnav neconștient ca să arate că natura lui era cu adevărat omenească.

5. Așadar, ce cîștig pot să aiă de la medicina oamenii de acest fel? Nu este mai degrabă un pericol (pentru ei), ca unii care s-au abătut de la învățătura cea dreaptă ca să se îngrijească de corp? Însă aceia care s-au îmbolnăvit dintr-o dietă rea, trebuie să se folosească de vindecarea corpului ca de un model și exemplu pentru îngrijirea sufletului, precum s-a spus mai înainte. Căci abținerea de la cele păgubitoare (cerută) de rațiunea medicală ne este și nouă folositoare, așa și alegerea celor folositoare și păzirea poruncilor (ei). Chiar și trecerea corpului de la boală la sănătate să ne fie o încurajare, ca să nu ne decepționăm în privința sufletului, ca și cum nu s-ar mai putea întoarce prin cîință de la păcate la integritatea sa proprie. Așadar nici nu trebuie să fugim cu totul de această artă, nici nu trebuie să ne punem toată nădejdea în ea. Ci precum folosim agricultura, dar roadele le cerem de la Dumnezeu, și precum cirna o încredințăm conducătorului, dar pentru salvarea din mare ne rugăm lui Dumnezeu, la fel și cînd chemăm pe medic, dacă ar fi nevoie, să nu părăsim nădejdea în Dumnezeu. Dar mie mi se pare că această artă contribuie mult și la înfrînare. Căci eu văd că ea suprimă desfătările, disprețuiește săturarea peste măsură și înlătură ca nepriitoare varietatea bucatelor dietei și abundența netrebuitoare a condimentelor, și, în general, ea numește sobrietatea ca maică a sănătății, încît și în această privință îndrumările ei ne sînt folositoare.

Așadar, fie că ne-am folosit cîndva de recomandările medicinei, fie că le-am respins pentru vreunul din motivele arătate mai înainte, să se păstreze totdeauna scopul de a plăcea lui Dumnezeu, să se poarte grijă de folosul sufletului și să se împlinescă porunca Apostolului, care spune: «*Deci, or de mîncăți, or de beți, or altceva de faceți, toate spre mărirea lui Dumnezeu să le faceți!*»

Din tălmăcirile și îndrumările Sfîntului Vasile cel Mare cuprinse în cele cîteva Reguli — mici și mari — pe care le-am amintit, se poate observa, cu ușurință, că ele pot fi de folos — într-adevăr — deopotrivă, atît creștinilor care trăiesc în societate, cît și celor care viețuiesc în comunități chinovitice, dacă urmează și îndeplinesc aceste îndrumări în spiritul și înțelesul lor, așa cum le-a evidențiat Sfîntul Vasile cel Mare.

Prof. IORGU D. IVAN

VIRTUTEA IUBIRII ÎN EPISTOLELE SFÎNTULUI IOAN

Dintre ucenicii Domnului, Sfântul Ioan Evanghelistul este adesea supranumit Apostolul «iubirii divine». Și pe bună dreptate, dat fiind că el face din viața sa imn adresat iubirii lui Dumnezeu, iar din iubire temă centrală și fir călăuzitor al lucrărilor sale teologice. Iubirea cîntată de Sfântul Ioan este o iubire neumbrită de micimile colbului, nemărginită de timp și spațiu, atotcuprinzătoare și jertfelnică. Este iubirea celui ce a trăit și a rodit iubirea divină.

Pentru Sfântul Ioan, iubirea este tot ceea ce este bun și frumos, ideea ce naște martiri ai credinței și ai omeniei, ai faptelor mari și ai virtuților, este esența dumnezeirii.

1. — *Dumnezeu este iubire*. Dacă despre atotputernicia lui Dumnezeu omul își poate face o idee din măreția creației Sale, prea puțin poate spune despre ființa Sa, pentru că mintea sa nu poate pătrunde dincolo de limitele creaturalului în tainicul nepătruns al ființei lui Dumnezeu. Însă în Noul Testament sînt două expresii care relevă ceva din ființa dumnezeirii: „Πνεύμα ὁ Θεός» — «Dumnezeu este Duh» (Ioan IV, 24) și „Ὁ Θεός ἀγαπή ἐστίν» — «Dumnezeu este iubire» (Ioan IV, 16)¹.

A spune duh, înseamnă a zice imaterial, iar a zice iubire, înseamnă afecțiune, nevoia de comuniune, împărtășire de nevoile și bucuriile cuiva și părtășia cuiva la viața și bunurile tale. Ori, iconomia mîntuirii este o mărturie vie și un lung șir de manifestări ale acestei iubiri. «Dumnezeu recomandă dragostea ca un îndrăgostit de sufletele noastre»². Creația lumii și a omului este prima manifestare a acestei iubiri. Din iubire a creat Dumnezeu lumea și tot din iubire l-a restabilit pe om la locul din care căzuse în păcat, dînd pe Fiul Său răscumpărare pentru mulți. «Întru aceasta s-a arătat dragostea lui Dumnezeu întru noi, că Dumnezeu pe Fiul Său cel Unul-Născut L-a trimis în lume, ca printr-Însul viață să avem» (I Ioan IV, 9). «Din dragoste față de noi, Stăpînul și-a însușit firea noastră și din dragoste și-a dat singele pentru noi»³.

Iubirea lui Dumnezeu față de om se arată în viața Fiului Său făcut om, însă în mod cu totul deosebit în momentul jertfei Sale de pe Golgota, pentru că «mai mare dragoste decît aceasta nimeni nu are, încît cineva să-și pună sufletul pentru prietenii săi» (Ioan XV, 13). Iar noi «întru aceasta am cunoscut dragostea (lui Dumnezeu) că El și-a pus sufletul Său pentru noi» (I Ioan III, 16; IV, 10). «Dumnezeu ne-a iubit întîi» (I Ioan IV, 19). Dar acestei iubiri se cuvine în mod firesc să i se răspundă prin iubire. Iubirea omului față de Dumnezeu este iubire a Fiului față de Tatăl Său. «Vedeți ce fel de dragoste ne-a dat nouă Tatăl, spune Sf. Ioan, ca să ne numim fii ai lui Dumnezeu» (I Ioan III, 1). Iubirea, această bună dispoziție, trebuie să aibă în prim plan persoana și cunoașterea lui Dumnezeu, zice Sfântul Maxim Mărturisitorul⁴.

1. «Iubirea este Izvorul și mămă tuturor bunurilor» (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omîlie la Cincizecime*, ed. Montfaucon, Ioannis Chrysostom, opera omnia, 1—13, Paris, 1834—1839, vol. 2, p. 473 B; Idem, *Omilia 30 la II Cor.*, vol. 10, p. 650 B).

2. Sf. Grigorie de Nysa, *Omilia 13 la Cîntarea Cîntărilor*, P.G., 44, 1044 B; Sf. Maxim Mărturisitorul, *Despre iubire*, P.G., 90, 976 C.

3. Clement Romanul, *Epistola I către Corinteni*, Ed. Bihlmeyer, 49, 6, «Iubirea cea nesticăcioasă este singele său pe care-l vreau ca băătură», zice Sf. Ignatie, *Epistola către Romani*, Ed. Bihlmeyer, 73.

4. Capitulum de caritate, I, 1 P.G., 90, 961 A.

După Sfântul Vasile cel Mare, această dragoste-răspuns «presupune o dispoziție proprie a naturii create, o sâmbînță sau o putere de iubire (*ἀγαπητικὴ δύναμις*) în ființa omului chemat să ajungă la desăvârșire prin dragoste»⁵.

✦ 2. — *Iubirea ca împlinire a Legii*. Iubirea de Dumnezeu se realizează în împlinirea poruncilor Lui. «Cel ce are poruncile Mele și le păzește, acela Mă iubește» (Ioan XIV, 21). Poruncile lui Dumnezeu se reduc în ultimă instanță la iubirea aproapei. «Iubirea de aproapele se arată în iubirea de Dumnezeu, iar iubirea de Dumnezeu se arată în iubirea de aproapele»⁶. Pentru că «dacă zice cineva: «eu iubesc pe Dumnezeu» (I Ioan IV, 20) și urăște pe fratele său, este un mincinos; căci cine nu iubește pe fratele său, pe care-l vede, cum va putea să iubească pe Dumnezeu, pe care nu-L vede? Aceasta, deci, este porunca pe care o avem de la El: cine iubește pe Dumnezeu, iubește și pe aproapele său» (I Ioan IV, 20—21; V, 2—3). Din contră, cine nu iubește, n-a cunoscut pe Dumnezeu (I Ioan IV, 8); cine urăște pe fratele său este în întuneric, umblă în întuneric și nu știe unde merge, pentru că întunericul i-a orbit ochii» (I Ioan II, 11); un om ca acesta «rămîne în moarte» (I Ioan III, 14), departe de izvorul vieții și este considerat un ucigaș (I Ioan III, 15).

Tilcuind spusele Apostolului, Sfântul Vasile spune că «fără iubire, chiar dacă sînt împlinite (poruncile cuprinse în Lege)... chiar dacă se săvîrșesc fapte mari și minunate (toate), să fie socotite lucrări ale nelegiuirii»⁷.

«Vrei să iubești pe Hristos, fără să iubești mădularele? întrebă Fericitul Augustin. Cine iubește mădularele lui Hristos, pe Hristos îl iubește; iubind pe Hristos, pe Fiul lui Dumnezeu, îl iubește; iubind pe Fiul lui Dumnezeu, pe Tatăl îl iubești. Această dragoste nu poate fi împărțită niciodată»⁸.

Iubirea este caracteristică omului desăvârșit și indeosebi creștinului⁹. Pentru că, după ce dă ucenicilor Săi porunca iubirii, Domnul zice: «Prin aceasta vor cunoaște toți că sînteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții» (Ioan XIII, 35; I Ioan II, 5).

3. — *Roadele iubirii*. «Cine are dragoste, este născut din Dumnezeu și cunoaște pe Dumnezeu» (I Ioan IV, 7), are pe Dumnezeu întru el și Dumnezeu îi inspiră gîndurile și-i poartă pașii¹⁰. Cine are dragoste, «rămîne întru lumină și în el nu este nici un prilej de poticnire» (I Ioan II, 10); un astfel de om a trecut din moarte la viață (I Ioan III, 14) și are viață veșnică¹¹. Cel ce are dragoste dobîndește moștenirea și este reasezat în starea cea dintîi¹², sufletul său se descătusează din lanțurile patimilor,

5. Vl. Lossky, *Essai sur la Théologie mystique de L'Eglise d'Orient*, Paris, 1944, p. 211; după Gh. Papuc, *Virtutea dragostei în scrierile Sfîntului Apostol Ioan*, în «Studii teologice» 5—6, mai-lunie 1956, p. 307.

6. Clement Alexandrinul, *Stromate*, P.G., 8, 1028 A; Sfîntul Vasile, *Reguliile mari*, 3, 2, P.G., 31, 917 C.

7. *Despre botez* I, 2, P.G., 31, 1168 B.

8. *Comentar la Ioan*, P.L., 35, 2055.

9. Origen, *Despre rugăciune* II, 2, P.G., 11, 449 A; Sf. Vasile, *Despre credință*, 5, P.G., 31, 688; Idem, *Cîntări morale*, 51, 1, P.G., 31, 709 A; Sf. Maxim Mărturisitorul, *Despre iubire*, 4, 100 P.G., 90, 1073 A.

10. Sfîntul Vasile, *Cuvîntări ascetice* 2, 2, P.G., 31, 885 B; Sf. Grigore de Nysa, *Omilia 5 despre crearea omului* P.G., 44, 137 C; Pseudo Dionisie Areopagitul, *Despre numele divine*, 4, 14, P.G., 3, 712 C; Sf. Maxim Mărturisitorul, *Despre iubire*, 4, 100 P.G., 90, 1073 A.

11. Sf. Ioan Gură de Aur, *Epistola 108*, Ed. Montfaucon 3, 653 D; Idem, *Omilia 2, 1 la Filipeni*, Ed. Montfaucon, 11, 203 B.

12. Clement Alexandrinul, *Covoare* 6, 9, P.G., 9, 296 B.

indeosebi din lanțurile invidiei și egoismului¹³. Dragostea este unită cu nepărtinirea¹⁴ și cu cumpătarea¹⁵. «În dragoste nu este frică (de judecată), pentru că dragostea adevărată izgonește frica» (I Ioan IV, 10). Dragostea alungă orice motiv de dezbinare și aduce pacea în trupul tainic al Domnului¹⁶ și armonia, făcând din totalitatea membrilor un tot unitar, simfonic¹⁷, unește pe cei dezbinați între ei¹⁸ și pe om cu Dumnezeu¹⁹.

Iubirea îndepărtează dușmanii și înmulțește prietenii, lărgeste sufletul pentru a îmbrățișa cu aceeași afecțiune, fără diferențieri trecătoare, pe toți semenii săi²⁰.

Dragostea dă aripi sufletului și puteri trupului, încât face din cel ce o nutrește un om de neînfrînt²¹.

Trei sînt cusele ce pîndesc în lume sufletul la tot pasul pentru ca să-l piardă: «pofța firii pămîntești, pofța ochilor și lăudăroșenia vieții» (I Ioan II, 16).

Iubirea însă este acea putere ce răstoarnă cele trei înclinări rele: mîndria, invidia și răutatea de tot felul²². Într-un cuvînt, iubirea de Dumnezeu și de aproapele este modul cel mai sigur de a împlini voia divină și calea ce duce la mîntuire (I Ioan V, 2; III, 11, 23).

Iubirea este cea mai mare dintre virtuți; prin ea sufletul se înalță la comuniunea cu Dumnezeu și la împărtășirea de bunul suprem²³. Fără iubire, nici o faptă, fie ea oricît de mare, nu este bineplăcută lui Dumnezeu și nu duce în mod necesar la mîntuire²⁴.

Iubirea însă, nu trebuie să fie o stare de completare abstractă, ci convertirea bunelor sentimente în fapte de bine. Altfel, așa cum spune Apostolul Pavel, este «aramă și chimval răsunător» (I Cor. XIII, 1).

«Să nu iubim doar cu vorba și cu limba, zice Apostolul Ioan, ci cu fapta și cu Adevărul» (I Ioan III, 18). Pentru că «dacă cel care are bogățiile lumii acesteia și vede pe fratele său în nevoie și își închide inima față de el, cum va rămîne întru el dragostea lui Dumnezeu?» (I Ioan III, 17).

Aceeași idee o redă la fel de frumos și Sfîntul Apostol Iacob atunci cînd zice: «Dacă un frate sau o soră sînt goi și lipsiți de hrana cea de toate zilele și va zice lor cineva dintre voi: mergeți în pace, încălziți-vă și vă săturați, și nu le-ar da lor cele de trebuință trupului, ce folos ar avea?» (Iacob II, 15—16). «A vorbi și a promite este ușor oricui, spune Sfîntul Ioan Gură de Aur, însă nu este la fel de ușor tradu-

13. *Ibidem*, 5, 4, P.G., 9, 37 C; Macarie Egipteanul, *Despre perfecțiunea în duh*, 6, P.G., 34, 845 D; Sf. Maxim Mărturisitorul, *Despre iubire*, 3, 50, P.G., 90, 1032 B; 976 C; 1004 B.

14. Sf. Maxim Mărturisitorul, *Despre dragoste*, 1, 2, P.G., 90, 971 A.

15. *Ibidem*, 4, 7, 2, P.G., 90, 1065 B.

16. Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilia 30 la II Corinteni*, Ed. Montfaucon 10, 650 B; Sf. Maxim Mărturisitorul, *Despre iubire*, P.G., 90, 1056 B.

17. Sf. Vasile cel Mare, *Epistola 70*, P.G., 32, 433 C.

18. Sf. Grigorie de Nysa, *Omilia 8 la Eclesiast*, P.G., 44, 753 B.

19. Sf. Clement Romanul, *Epistola I Corinteni*, Ed. Bihlmeyer, 49, 4; Origen, *Omilia 5*, 2 la Ieremia, P.G., 13, 300 A.

20. Sf. Maxim Mărturisitorul, *Despre iubire*, P.G., 90, 976 B.

21. Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilia 78 la Ioan*, Ed. Montfaucon 8, 463 C.

22. Sf. Maxim Mărturisitorul, *Despre dragoste*, P.G., 90, 1061 B.

23. Sf. Grigorie de Nysa, *Omilia 5 la Cîntarea Cîntărilor*, P.G., 44, 857 D; Idem, *Despre suflet și înviere*, P.G., 46; Sf. Andrei Criteanul, *Cuvîntări*, P.G., 97, 941 A.

24. Clement Romanul, *Epistola I către Corinteni*, Ed. Bihlmeyer 49, 5; Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilia 1, 2 la Efeseni*, Ed. Montfaucon 11, 5 A.

cerea acestora în viață. Pentru că sînt mulți cei ce zic că iubesc și se tem de Dumnezeu, dar faptele lor dovedesc contrariul; Dumnezeu vrea dragostea care se arată prin fapte. De aceea, spune ucenicilor Săi: «Dacă Mă iubiți, păziți poruncile Mele»²⁵.

Dragostea celui îmbelșugat nu suportă pe aproapele în lipsă, nici nu se lasă prinsă în vorbe cînd lipsesc cele de trebuință. «Dă deci după puterea ta, piine» — zice același Sfînt Părinte — dacă nu ai piine, dă un ban; dacă nu ai un ban, dă măcar un pahar cu apă. Nu ai nici atît? Atunci fă-te părtaş la durerea celui apăsător și vei avea răsplata, pentru că răsplata nu se măsoară cu nevoia lui, ci cu bunăvoința ta»²⁶. Dragostea este mobilul faptei bune²⁷, dar și elementul ce ușurează și ajută la împlinirea poruncilor Domnului. Pentru că «aceasta este dragostea lui Dumnezeu, ca să păzim poruncile Lui, și Poruncile Lui nu sînt grele» (I Ioan 5, 3). «Luați jugul Meu asupra voastră, zice Mîntuitorul, și vă învățați de la Mine că sînt blînd și smerit cu inima și veți afla odihna sufletelor voastre. Că jugul Meu este bun și sarcina Mea ușoară» (Matei XI, 29—30).

Măsura dragostei față de aproapele este dragostea lui Dumnezeu față de oameni. «Precum v-am iubit eu pe voi, zice, așa să vă iubiți unul pe altul» (Ioan XIII, 34).

Dragostea deplină, zice Fericitul Augustin, aceasta este: ca să fii pregătit să mori pentru fratele tău. Pe aceasta a avut-o Domnul murind pentru toți și rugîndu-se pentru cei ce-L răstigneau²⁸. «Întru aceasta am cunoscut dragostea lui Dumnezeu, că El și-a pus sufletul Său pentru noi. Și noi datorî sîntem să ne punem sufletul pentru frați» (I Ioan III, 16).

Dragostea, deci, este ființa dumnezeirii și noțiunea la care se rezumă voia Lui. Din dragoste se împlinesc momentele creației și ale economiei divine pentru mîntuirea omului și tot din dragoste pentru om se face Dumnezeu om pentru a-l îndumnezei pe acesta și a-l face părtaş al vieții sale.

Fără dragoste, celelalte virtuți pălesc, pentru că și demonii cred și se cutremură, dar încredințarea că Dumnezeu există nu-i ajută pentru a se abate de la calea rătăcirii. Numai iubirea de Dumnezeu și de oameni topește orice răutate și duce pe credincios, în mod firesc, la realizarea menirii sale pe acest pămînt, care este mîntuirea și asigurarea vieții veșnice.

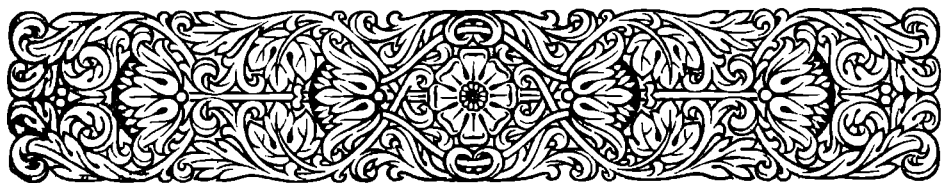
Ierom. drd. MODEST ZAMFIR

25. Omilia 75 la Ioan, P.G., 59, 403.

26. Sf. Ioan Gură de Aur, Omilia III, *Despre pocîință*, citat după T. Popescu, *Caritatea creștină*, în «Bis. Ort. Rom...», 1—3, 1945, p. 53.

27. Clement Alexandrinul, *Ce bogat se va mintui?*, 28, P.G., 9, 633 C.

28. *Comentar la I Ioan*, P.L., 35, 2014.

DOCUMENTARE

LOCALIZAREA CETĂȚII SODOMA

Cetatea Sodoma este bine cunoscută și despre distrugerea ei s-a scris mult, dar localizarea ei tradițională este discutabilă, în lumina cunoștințelor arheologice și istorice actuale.

1. Tradiție creștină

Evenimentele din epoca distrugerii cetății sînt bine cunoscute. Avram cu nepotul său Lot au plecat din cetatea Ur din Sumeria, au făcut un popas în regiunea Haran de pe cursul mijlociu al Eufratului (Fac. XI, 31), apoi au ajuns în Canaan (Facere XII, 5), dar o secetă îi face să plece în Egipt (Fac. XII, 10). La reîntoarcerea în Canaan, din cauza unor neînțelegeri dintre slugi (Facere XIII, 7), se despart plecînd în direcții opuse; Lot la Sodoma (Fac. XIII, 12), iar Avram la Hebron (Fac. XIII, 18). Înainte de distrugerea Sodomei, Lot s-a retras în cetatea Țoar (Fac. XIX, 23), iar mai tîrziu s-a sălășluit în munți (Fac. XIX, 30). Urmașii săi au fost moabiții și amoniții (Fac. XIX, 37—38), care au locuit la răsărit de Marea Moartă.

După distrugere, cetatea nu mai este amintită în Biblie decît tîrziu, ca exemplu (Deut. XXIX, 22; XXXII, 32; Înțelep. Solomon X, 6; Isaia I, 7—10; III, 9; XIII, 19; Ieremia, XXIII, 14; XLIX, 18; L, 40; Plîng. Ieremia, IV, 6; Iezechiel, XVI, 46—56; Amos, IV, 11; Sofonie, II, 9).

În secolul al IV-lea d.Hr., cînd biserica a fost recunoscută oficial, au început și căutările asidue de a identifica numeroasele locuri pomenite în Biblie.

Multe așezări mai existau sau se refăcuseră după exilul babilonian, pe baza tradiției populației locale, dar multe trebuiau regăsite după textele biblice. Pe baza cunoștințelor istorice și geografice din acea epocă, s-au propus o serie de localizări, care s-au păstrat multe pînă în prezent, pe două căi și au format tradiția creștină.

Itinerariile romane și Onomastikon-ul lui Eusebius din Cesarea (265—340 d.Hr.) ne-au păstrat aceste localizări, care s-au materializat în trecut prin ridicare de biserică, ale căror ruine sînt cercetate și identificate în prezent de arheologi¹.

La rîndul ei și populația autohtonă, care în timp s-a arabizat, a păstrat această tradiție, din epoca veche sau din cea creștină, ea fiind foarte bogată în Palestina.

Descoperirile actuale arheologice, pe baza ceramicii găsite, determină vechimea așezărilor cercetate, uneori confirmînd, dar alteori infirmînd tradiția.

1. M. Du Buit, *Géographie de la Terre Sainte*, Paris, 1958, vol. I, p. 87—91.

Într-un articol anterior, s-a arătat că în cazul traseului ieșirii din Egipt, puținele date geografice păstrate în Biblie în lumina cunoștințelor actuale, nu coincid cu tradiția localizărilor din epoca creștină, formată mult mai târziu pe baza unor deducții logice, ce nu corespund cu realitățile geografice și istorice locale².

Istoricii mai vechi, evrei sau creștini, pentru localizarea cetății Sodoma, au ținut seama de pasajele din Biblie, unde se spunea: «toată cîmpia Iordanului care, mai înainte ca să fi prăpădit Dumnezeu Sodoma și Gomora, era toată adăpată, pînă la Țoar» (Fac. XIII, 10), sau «au ieșit atunci regele Sodomei și regele Gomorei și regele din Adma și regele din Țeboim și regele din Bela, adică Țoar și s-au pus în rînd de bătălie în valea Sidim» (Fac. XIV, 8) sau «valea Sidim, adică Marea Sărată» (Fac. XIV, 3).

Pe baza textelor amintite s-a considerat că Marea Moartă s-a format pe o porțiune a văii Iordanului, acoperind cetățile amintite. Iezechiel pomenește că Samaria s-ar fi găsit la stînga Ierusalimului, iar Sodoma la dreapta, deci spre sud (XVI, 46). Josephus Flavius (*Antiquitates judaicae* IV, 8) și *Onomastikon* (XLII, 1) amintesc o cetate Țoar la capătul sudic al Mării Moarte.

Astfel pe malul sudic al Mării Moarte s-a întemeiat de creștini o episcopie a Sodomei și alta a Țoarului³.

Populația autohtonă arabizată, din aceste locuri, numește munții vecini Jebel Usdum⁴, ca o tradiție rămasă din epoca creștină, așa cum s-au păstrat numeroase denumiri de locuri sfinte din Palestina și Peninsula Sinai, și nu din epoca veche biblică, cum se crede uneori.

2. Ipoteze actuale

Majoritatea cercetătorilor moderni, luînd în considerație cunoștințele noi de geografie, care demonstrează că Marea Moartă s-a format într-o epocă geologică veche, amplasează Sodoma și Țoar, ținînd seama de tradiția creștină, pe țărîmul sudic al Mării Moarte. Săpăturile întreprinse pe locul cetății Țoar, amintită sub Alexandru Ianneus (103—76), azi Khirbet Sheikh Isa, au găsit numai obiecte elenistico-romane, deci această așezare a fost întemeiată mult mai târziu după întoarcerea din exil.

Unii cercetători însă continuă să amplaseze cele cinci cetăți (pentapolis) chiar în mare, în partea ei sudică, a cărei adîncime nu depășește 10 m⁶.

În epoca recentă în Negev au luat naștere așezări de colonizare cu numele de Sodom și Zohar, pe țărîmul de sud-vest al Mării Moarte⁷, însă mai departe de așezările din epoca romană.

2. A. A. Bolșacov-Ghimpu, *Drumul biblic străbătut de Moise din Egipt spre Canaan*, în «Glasul Bisericii», XXXV (1976), 9—12.

3. E. Honigmann, *La liste originale des pères de Nicée. A propos de l'évêché de «Sodoma» en Arabie*, în «Byzantion», XIV, 1939, fas. I, p. 17—76; F. van der Meer, Christine Mohrmann, *Atlas de l'antiquité chrétienne*, Paris-Bruxelles, 1960, harta 15 a.

4. Th. F. Mathesy, *Carte de la Terre Sainte*, Ierusalim, 1942; M. Du Buit., *op. cit.*, vol. I, p. 73, 225; vol. II, harta 4.

5. F. W. Putzgers, *Historischer Schul-Atlas*, ed. 52, Leipzig, 1935, harta 39; Ch. Marston, *La Bible a dit vrai*, Paris, 1956, p. 85—91; M. Du Buit, *op. cit.*, vol. I, p. 143, 193, 225; vol. II, harta 4; H. Haag, *Bibel-Lexikon*, Leipzig, 1969, col. 1609.

6. Daniel-Rops, *Histoire Sainte. Le peuple de la Bible*, Paris, 1943, p. 36; Ch. Marston, *op. cit.*, p. 91.

7. *Charta's Holyland Touring Map (Incl. Sinai)*, Ierusalim, 1967; *Israel. Mini Touring Map*, Ierusalim, 1970.

8. E. Power, *The Site of the Pentapolis*, în «Biblica», 11, 1930, p. 23—62, 194—182; F.—M. Abel, *Histoire d'une controverse*, în «Revue Biblique», 40, 1931, p. 388—400; M.—J. Lagrange, *La site de Sodome*

O ipoteză aparte, foarte combătută, este cea a lui E. Power, care pe baza textelor biblice susține că Sodoma se găsea în apropierea Ierihonului, în acest sens aducînd și mărturia lui Filon (13 î.Hr. — 54 d.Hr.)⁹.

S-a propus chiar localizarea Sodomei la Teleilat Ghassul, unde a întreprins săpături A. Mallon și a Gomorei la Tell Iktanu sau, după o altă ipoteză, Sodoma și Gomora la Teleilat Ghassul, unde sînt trei coline, și Țoar în apropierea la Tell Iktanu, iar A. Dupont-Sommer consideră că Gomora se regăsește în denumirea arabă Qumrân⁹.

În ce privește epoca în care s-a produs distrugerea Sodomei păreri sînt împărțite în funcție de data admisă pentru ieșirea din Egipt. Ținînd seama de mențiunea că evreei au lucrat la cetatea Ramses (Ieș. I, 11) și de stela lui Mernephtah, majoritatea cercetătorilor plasează în prezent exodul pe la circa 1250.

Unii cercetători admit ieșirea după Ramses III și după sosirea filistenilor, amintiți ca existînd în Canaan în vremea lui Iosua (Ieș. XIII, 2—3; Jud. III, 3), deci pe la circa 1150.

Alți cercetători ținînd seama că ieșirea ar fi avut loc cu 480 ani înainte de anul al patrulea al domniei lui Solomon (III Regi VI, 1) sau cu circa 600 de ani, rezultați prin adunarea diferitelor perioade indicate în textele biblice, datează ieșirea pe la circa 1450 sau circa 1550.

Toate ipotezele cronologice actuale¹⁰, au la bază anumite argumente, dar nu pot pune de acord toate datele istorice și arheologice cunoscute în prezent.

Plecînd de la datele propuse de diferiți cercetători și adăugînd circa 650 ani, perioada dintre sosirea lui Avram în Canaan și ieșirea din Egipt, rezultă că distrugerea Sodomei a putut avea loc între circa 2200—1800, adică după arheologii, la sfîrșitul epocii bronzului vechi sau în perioada bronzului mijlociu¹¹.

La răsărit de vărsarea Iordanului în Marea Moartă la Teleilat Ghassul s-a găsit o așezare preistorică importantă cu patru straturi principale, din care inițial două au fost datate în eneolitic și două în epoca bronzului vechi, considerîndu-se că cetatea a fost distrusă la 1900, deci ar corespunde cu data dispariției Sodomei. Dar cercetările ulterioare au arătat că toate straturile sînt din eneolitic¹², care se sfîrșește în

d'après les textes, in «Revue Biblique», 41, 1932, p. 489—514; J. P. Harland, *Sodom und Gomorrah*, in «The Biblical Archaeologist», 5, 1942, p. 17—32; 6, 1943, p. 41—54; cf. H. Haag, *Bibel—Lexikon*, col. 1344.

9. *Les Guides Bleus, Syrie-Palestine-Iraq-Transjordanie*, Paris, 1932, p. 631; H. Haag, *Dizionario Biblico*, Torino, 1960, p. 751—752; H. Haag, *Bibel—Lexikon*, col. 613, 1344.

10. A. Lods, *Israël des origines au milieu du VIII-e siècle*, Paris, p. 205—215; *The Cambridge Ancient History* (prescurtat C.A.H.) Cambridge, vol. II, 1931, S. A. Cook, p. 356; Fr. Kenyon, *The Bible and Archaeology*, Londra, 1946, p. 70—73; H. H. Rowley, *From Joseph to Joshua. Biblical Traditions in the Light of Archaeology*, Londra, 1950, p. 3—106; *La Bible et l'Orient*, Paris, 1955, p. 36—49; J. N. Schofield, *The Historical Background of the Bible*, Londra, 1938, p. 75—77; Ch. Marston, *op. cit.*, p. 78, 298—299; M. Avi-Yonah, E. G. Kraeling, *Die Bibel in ihrer Welt*, Konstanz, 1964, p. 41—42; O. Eissfeldt, *Palestine in the Time of the Time of the Nineteenth Dynasty*, C.A.H., f. 31, 1965, p. 8—26; *Lexikon des Judentums*, ed. J. F. Oppenheimer, New-York, 1967, col. 239—240; R. de Vaux, *Histoire ancienne d'Israel*, vol. I, *Des origines à l'installation en Canaan*, Paris, 1971, p. 365—368, 445—454; *La Bible de Jérusalem, illustrée*, 1977, p. 1805—1807.

11. C.F. Schaeffer, *Stratigraphie comparée et chronologie de l'Asie Occidentale (III-e et II-e millénaires)*, Londra, 1948, p. 122—213; M. Wheeler, *Walls of Jericho*, Londra, 1956, p. 17; A. Jirku, *Die Ausgrabungen in Palästina und Syrien*, Halle (Saale), 1956, p. 5; Guy Rochet, *L'univers de l'archéologie*, Verviers, 1970, trad. rom. București, 1977, vol. 2, p. 66—68.

12. A. Mallon, in «Syria», XIII, 1932, f. IV, p. 334—344; A. Mallon, R. Koeppel, R. Neuville, *Teleilat Ghassul*, Roma, vol. I, 1934 și vol. II, 1940; R. North, *Ghassul 1966 Excavation Report*, Roma,

funcție de opiniile diferiților cercetători între 3100—2800, deci rezultă că, în lumina cronologiei actuale, identificarea nu mai este valabilă. La Tell Iktanu, la 10 km de Iordan s-au descoperit vestigiile numai de la sfârșitul bronzului vechi¹³.

3. Datarea epocii existenței Sodomei

Cronologiile diverse, propuse de cercetători, au fost analizate în trei articole și s-a arătat că datele istorice și arheologice nu le mai confirmă.

Plecându-se de la observația, admisă parțial și de R. de Vaux, că nu se poate vorbi de prezența filistenilor decât după anul 1176, începând cu epoca lui Samson, și că textele rare anterioare care îi amintesc, încă din epoca lui Avram, sînt interpolații târzii, s-a propus o nouă cronologie, cu unele ezitări inițiale¹⁴. S-a precizat că judecătorii au condus în partea de răsărit a Canaanului, unde evreii sînt amintiți ca habiru, în timp ce zona dinspre Marea Mediterană se găsea sub oblăduirea egipteană. Pentru epoca anterioară a rezultat că evreii erau cunoscuți de egipteni sub numele de kusetiu și setiu și s-a putut preciza că ieșirea evreilor a avut loc pe la sfârșitul epocii regatului vechi, iar intrarea în Canaan la circa 2105 și că Avram a sosit în Canaan pe la circa 2800.

Această nouă cronologie este susținută nu numai de datele istorice și arheologice cunoscute în prezent, dar și de tradiția veche păstrată de Josephus Flavius, după care evreii au lucrat la piramidele de lângă Memfis (*Antiquitates judaicae* II, 5) și au ieșit din Egipt cu aproape o mie de ani (*Contra Apionem* I, 15) înainte de războiul troian (1195—1184/3) sau cu mai mult de 2000 ani înainte de epoca autorului (*Contra Apionem* II, 31).

Sosirea evreilor cu Avram în Canaan marchează arheologic sfârșitul epocii eneolitice, cînd își fac apariția vase în formă de ceainic¹⁵, asemănătoare cu cele contemporane în Sumeria¹⁶. Aceste vase sînt mult răspindite la începutul epocii bronzului vechi din Canaan, care este puțin anterioară primei dinastii din Egipt¹⁷, a cărei întemeiere cu faraonul Menes este datată de cercetători în prezent în perioada dintre

1961, cf. J. Deshayes, *Les civilisations de l'Orient Ancien*, Paris, 1969, trad. rom. București, 1976, vol. 3, p. 252.

13. «Antiquity», XLI, 1967, 162, p. 129—130.

14. A. A. Bolșacov-Ghimpu, *Date ale Bibliiei confirmate de cercetările arheologice și istorice*, în «Studii teologice», seria II, XXIII 1971, nr. 1—2, p. 85—95; A. A. Bolșacov-Ghimpu, *Biblia este confirmată de datele noi ale arheologiei și istoriei Orientului Apropiat*, în «Mitropolia Olteniei», XXIV (1972), nr. 5—6, p. 349—373; A. A. Bolșacov-Ghimpu, *Probleme de cronologie biblică veche*, în «Glasul Bisericii», XXXIII (1974), nr. 7—8, p. 652—671. În anul 1963 am făcut cunoscut regretatului R. de Vaux noua cronologie într-o formă inițială scurtă. În ultima sa lucrare monumentală *Histoire ancienne d'Israel*, vol. I, *Des origines à l'installation en Canaan*, Paris, 1971, p. 469 și vol. II, *La période des Juges*, Paris, 1973, p. 127, deși susține cronologia clasică cu ieșirea la circa 1250, admite totuși că filistenii sînt pomeniți des numai din epoca lui Samson, fără a putea explica mulțumitor amintirea lor sporadică anterioară.

15. R. Amiran, *Ancient Pottery of the Holy Land. From its Beginnings in the Neolithic Period to the End of the Iron Age*, 1970, p. 43—53.

16. G. Contenau, *Manuel d'archéologie orientale*, vol. IV, Paris, p. 1947, p. 1966, 2064; A. Parrot, *Archéologie mésopotamienne*, vol. II, Paris, 1953, p. 214—219; V. Gordon Childe, *New Light on the Most Ancient East*, Londra, 1952, trad. rusă., Moscova, 1956, p. 150, 186, 347.

17. J. Vandier, *Manuel d'archéologie égyptienne*, Paris, 1952, p. 305—306, 328, 452, 456, 478; F. van der Meer, *The Chronology of Ancient Western Asia and Egypt*, Leiden, 1955, p. 87—88; R. Amiran, *op. cit.*, p. 35, 43, 58.

anii 2850 și 2800. După cercetări recente, data poate fi coborită la circa 2765¹⁸ sau chiar 2750.

Deci, sosirea lui Avram pe la circa 2800 în Canaan și în Egipt a avut loc puțin înainte de faraonul Menes, ceea ce ar putea explica influențele asiatice în perioada de la sfârșitul epocii predinastice.

Săpăturile de la Hebron au indicat că acesta exista în eneolitic, iar cele pe locul, unde după tradiție a fost stejarul lui Mamte, au dus la descoperirea numai a unor vase din perioada de sfârșit a eneoliticului¹⁹, ceea ce ar confirma încă o dată cronologia propusă.

Deci distrugerea cetății Sodoma a avut loc în epoca de trecere de la eneolitic la bronzul vechi. Așezările amintite sub Avram în Canaan, se constată arheologic că existau la începutul epocii bronzului vechi²⁰.

4. Localizarea cetății

Analiza atentă a textelor biblice dă posibilitatea unei determinări apropiate a poziției cetății Sodoma.

După întoarcerea din Egipt, Avram și Lot s-au așezat lângă Betel și Ai (Fac. XIII, 3) și aici s-a produs despărțirea. Lot s-a așezat în cîmpia Iordanului la Sodoma (Fac. XIII, 10—12; XIV, 12), iar Avram în partea opusă la Hebron (Fac. XIII, 18), deci au pus probabil ca hotar între ei râul Iordan.

În această epocă atacă în Canaan (Fac. XIV, 1) o coaliție formată din regii din Șinear (Sumer?), Elasar (Asiria?), Elam și Goim (poate Gutim?), adică fie niște populații neprecizate sau binecunoscuții guti din vestul Iranului. Aceștia au străbătut (Fac. XIV, 5—7) ținuturile de la răsărit de Iordan pe drumul principal ce trecea prin Aștarot-Carnaim (Deut. I, 4; Iosua IX, 10; XII, 4), Ham, Chiriataim (Num. XXXII, 37; Iosua XIII, 19) și au ajuns pînă lângă muntele Seir (Gen. XXXII, 4; XXXIII, 14, 16; Num. XXIV, 18), la El Paran la marginea pustiului cu același nume (Fac. XXI, 21; Num. X, 12; XII, 16) și chiar pînă la En-Mișpat sau Cadeș, locul unde va sta mai târziu Moise (Fac. XVI, 14; XX, 1; Num. XIII, 26; XX, 1, 14, 16, 22; XXXII, 8).

S-au întors trecînd prin Hațațon-Tamar, care nu este alta decît Enghedi (II Cron. XX, 2), așezată la jumătatea țărmlui vestic al Mării Moarte.

După aceea în valea Sidim (Fac. XIV, 3, 8, 10), adică pe țărmlul Mării Moarte, le-au ieșit împotriva coaliția regilor din Sodoma, Gomora, Adma, Ţeboim și Bela, adică Ţoar (Fac. XIV, 8). Regii străini victorioși trec prin Sodoma și Gomora (Fac. XIV, 11) apoi se îndreaptă spre Dan (Fac. XIV, 14; Iosua, XIX, 47; Jud. XVIII, 29) și Hoba (Fac. XIV, 15) la nord de Damasc, unde sînt înfrinți de Avram (Fac. XIV, 14—15) și Lot se reîntoarce la Sodoma.

Nușele Sidim, care apare numai aici în Biblie, s-a pus în legătură cu cel al Sodomei și cu distrugerea acestei așezări printr-un cataclism și s-a considerat că

18. V. Milojević, *Chronologie der jügeren Steinzeit Mittel- und südosteuropas*, Berlin, 1949, p. 113; A. Scharif, *Ägypten und Vorderasien im Altertum*, München, 1950, p. 191—192; J. Delorme, *Chronologie des civilisations*, Paris, 1956, p. 26; R. P. Charles, în «*Journal of Near Eastern Studies*», XVI, 1957, 4, p. 240—253.

19. P. C. Hammond, în «*American Journal of Archaeology*», 69, 1965, 2, p. 168 și în «*Revue biblique*», 1965, 2, p. 267—270; H. Bardtke, *Bibel, Spaten und Geschichte*, Leipzig, 1968, p. 167.

20. A. Jirku, *Die Ausgrabungen in Palästina und Syrien*, p. 5—30.

Marea Moarfă s-a format acoperind cetățile Sodoma și Gomora, dar studiile geologice nu confirmă această ipoteză.

Rezultă dar că Sidim era denumirea veche a Mării Moarte, iar cetățile amintite trebuiau logic să se găsească după Enghedi, adică la capătul nordic și nu sudic al acestei mări.

Intrucât Lot s-a refugiat din Sodoma în apropiere la Țoar (Fac. XIX, 22—23), apoi s-a așezat în munți (Fac. XIX, 30) și a fost părintele moabiților și amoniților (Fac. XIX, 37—[8]), rezultă clar că Sodoma, Gomora și Țoar se găseau la răsărit de Iordan, unde au locuit aceste triburi. Cetatea Țoar se află probabil, în apropierea Ierihonului, la vărsarea Iordanului în Marea Moartă, la nord de Moab (Fac. XIII, 10; Deut. XXXIV, 31; Isaia XV, 5; Ieremia, XLVIII, 4, 34).

În schimb Adma și Țeboim se găseau pe țărmul apusean al Iordanului nu departe de ținutul Efraim (Osea XI, 8). Valea Țeboim era între Gheba și valea Iordanului (I Regi XIII, 18), deci nu departe de Ierihon în ținutul Veniamin, unde este amintită și mai tirziu o cetate cu acest nume (Neemia XI, 34).

Deci logic, Sodoma trebuie căutată la răsărit de Iordan spre vărsarea lui, în dreptul Ierihonului. În aceste locuri s-au oprit evreii la întoarcerea din Egipt, înainte de a traversa Iordanul, între Bet-Ieșimot (Num. XXXIII, 49; Iosua XII, 3; XIII, 20; Iezechiel, XXV, 9) și Abel-Șitim, adică riul Salcimilor (Num. XXV, 1; XXXIII, 49; Iosua II, 1; III, 1), oare poate perpetua amintirea cu numele deformat al cetății Sodoma, care a existat prin acele locuri.

Așezarea de la Teleilat Ghassul, ce se află în această zonă la răsărit de Iordan și a fost distrusă la sfârșitul eneoliticului, ar putea fi identificată cu cetatea Sodoma, în lumina noii cronologii propuse. De altfel așezarea eneolitică de la Teleilat Ghassul, unde s-au descoperit case cu pereți pictați și o ceramică pictată, ne poate arăta care era nivelul de dezvoltare a cetății Sodoma, unde Lot a avut casa.

Rezultă că E. Power s-a apropiat cel mai mult de adevăr, când plasa Sodoma în apropiere de Ierihon.

Se pare că încă în antichitate a existat și o tradiție o localizării Sodomei la capătul nordic al Mării Moarte, căci Dio Chrysostomos (40—120 d. Hr.) cunoștea că aceasta se găsea aproape de așezarea esenienilor, care în timpuri recente a fost identificată la Khirbet Qumrân la capătul nordic al Mării Moarte, nu departe de Ierihon²¹.

De altfel pentru o localizare nordică a Sodomei mai pledează și un fapt istoric logic, neglijat de cercetători. Unei coaliții puternice din Mesopotamia nu i se putea opune una slabă a unor așezări mici din regiunea săracă a Edomului, ci una oarecum corespunzătoare din cimpia bine populată a Iordanului, prin care a trecut armata invadatoare la întoarcere.

A. A. BOLȘACOV GHIMPU

21. C. Marston, *op. cit.*, p. 290—291, H. Haag, *Bibel—Lexikon*, col. 1430—1440.

MITROPOLITUL LUCA DIN CIPRU, UN REPREZENTANT AL CULTURII BIZANTINO-CIPRIOTE ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ. TREI SUTE CINCIZECI DE ANI DE LA MOARTEA SA: 1629-1979

S-au împlinit în 1979 trei sute cincizeci de ani de la trecerea spre cele veșnice a doi mari mitropoliți ai Bisericii Ortodoxe Române: *Anastasia Crimca*¹ și *Luca din Cipru*, două personalități distinse prin activitatea lor eclesiastică, cultural-artistică și devotamentul patriotic ce l-au adus și ni l-au lăsat moștenire.

Ne vom opri în cele ce urmează spre pomenirea mitropolitului Luca din Cipru.

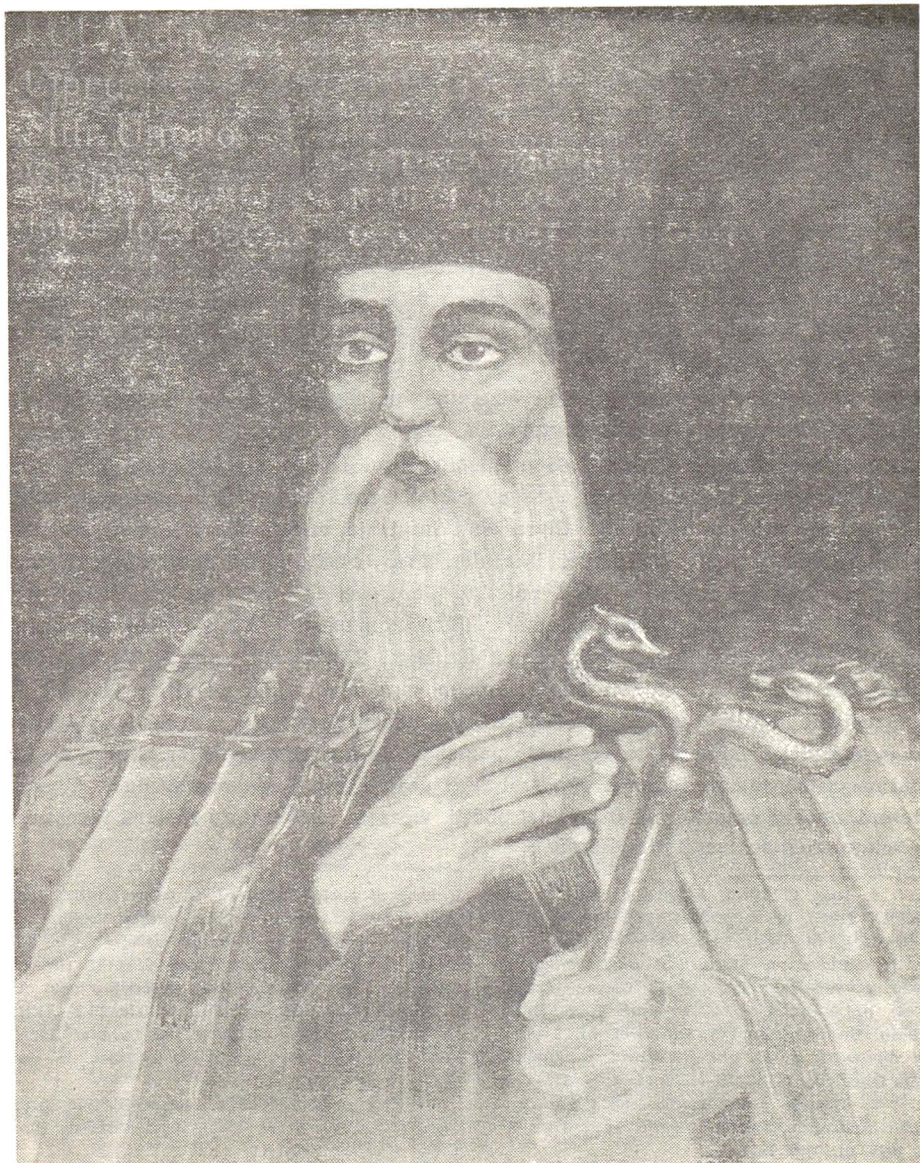
Voievodul independenței și al primei uniri politice a Țărilor Române, Mihai Viteazul, a folosit pentru realizarea marelui său țel, pe lângă luptele armate și mijloacele diplomatice abile. Visul său era de a fi conducătorul unei armate instruite și dotate de 100.000 de oameni, realizată prin unirea oștilor celor trei țări române, armată cu care să poată învinge pe turci².

Mergînd la Praga, după lupta de la Mirăslău (18 septembrie, 1600), fără să se lase descurajat de înfrîngere, ca și de izgonirea sa și din Moldova și din Țara Românească, pentru a pregăti o nouă ofensivă în Transilvania, unde românii de acolo îl așteptau, își dezvăluia planurile sale de cruciadă, pentru care-și oferise viteaza lui sabie Ligii Creștine, «*Sfînta Ligă*», înainte ca aceasta să i-o fi solicitat³, spaniolului San Clemente, că speră să cucerească nu numai Constantinopolul ci și Ierusalimul «*la Citta Santa nella quale il Redentore volse*»⁴.

Popoarele din Peninsula Balcanică vedeau în Mihai Viteazul pe eliberatorul lor, cum îl asigura mitropolitul Tîrnovei, Dionisie Rally, că «toată creștinătatea de acolo este aplecată către mîria ta»⁵.

În desfășurarea acțiunii sale politice, Mihai Viteazul a avut sprijinul devotat al Bisericii Ortodoxe, de care s-a folosit prin personalul ei clerical, atît cel din țară, cît și cel din afara granițelor țării sale⁶.

1. Pentru Anastasia Crimca, a se vedea mai recent, cu bibliografia la zi: Ștefan S. Gorovei, *Anastasia Crimca. Noi contribuții*, în «Mitropolia Moldovei și Sucevei» anul LV (1979), nr. 1—2, p. 144—159.
2. Memorialul lui Mihai Viteazul către împăratul Rudolf al II-lea, în «Tezaur de monumente», I, p. 262, cit., din «Mihai Viteazul. Culegere de studii», Edit. Academiei R. S. România, București, 1975, p. 112.
3. N. Iorga, *O istorie a lui Mihai Viteazul de el însuși*, Cultura Națională, București, 1925; *Sfînta Ligă*, alianța între Austria, Spania și ducatele italiene Toscana, Mantova și Ferrara, la care au aderat apoi Transilvania, Moldova și Țara Românească.
4. Al. Ciorănescu, *Michel le Brave et la politique espagnole*, «Études Roumaines», vol. I, Paris, 1938, p. 14, cit. «Mihai Viteazul. Culegere de studii», cit., p. 35; Carol Göllner, *Semnificația europeană a luptelor lui Mihai Viteazul în cadrul războaielor turcești din secolul al XVI-lea*, în «Mihai Viteazul. Culegere de studii», cit., p. 28, 35. Idem, *Despre aparatul diplomatic al lui Mihai Viteazul*, în «Anuarul Institutului de Istorie din Cluj», IX, 1966; M. Vircioroaveanu, *Mihai Viteazul în predica iezuitului Piotr Skarga*, în «Biserica Ortodoxă Română», an. XCIII (1975), nr. 5—6, p. 679—692; Colonel Victor Atanasiu, *Mihai Viteazul, proeminentă personalitate militară*, în «Revista de istorie», 28, 1975, nr. 4, p. 469—481.
5. Hurmuzaki XII, p. 291—292; Nicolae Stoicescu, *Oastea lui Mihai Viteazul*, «Culegere de Studii», cit., p. 99.
6. *Cincizeci de ani de la unirea Transilvaniei cu România. Contribuția clerului român la luptele poporului român pentru libertate națională și unitate*, în «Biserica Ortodoxă Română», anul LXXXVI (1968), 11—12, p. 1295—1299; Ion N. Mailat, *Mihai Voievod și Biserica Creștină*, în «Glasul Bisericii», anul XXIX (1970), nr. 7—8, p. 720—733; Prof. T. G. Bulat, *Mihai Vodă Viteazul și Biserica Olteniei*, în «Mitropolia Olteniei», anul XXVII (1975), nr. 5—6, p. 340—341; Prof. Pr. Mircea Păcurariu, *Mihai Viteazul și Biserica Ortodoxă românească din Transilvania*, în «Mitropolia Olteniei», anul XXVII (1975), nr. 5—6, p. 350—

Mitropolitul Luca din Cipru

Copie după tabloul aflat în Colecția Palatului Patriarhal din București

Unul din clericii greci, stabiliți în Țara Românească, ce s-a distins printr-o activitate cultural-artistică remarcabilă, și care i-a fost devotat toată viața luptei de

356; I. P. S. Nestor Vornicescu-Severineanul, *Realități și posibilități ecleziastice la valahi în vremea lui Mihai Viteazul*, în «Biserica Ortodoxă Română», an. XCIII (1975), nr. 5-6, p. 667-678.

cruciat, desfășurată de Mihai Viteazul și i-a stat în slujba acțiunilor sale diplomatice, a fost și Luca din Cipru⁷.

După căderea Constantinopolului, o parte din populația elenică, cuprinzând și pe artiști, s-a refugiat în insula Cipru, care era stăpinită de Lusignani din 1191, iar din 1485 fusese supusă controlului venețienilor. La 3 august 1571, insula Cipru a fost ocupată de otomani, sub Selim al II-lea (1566—1573), desăvârșindu-le controlul asupra Mediteranei orientale, pe care o socoteau «loc de trecere a pelerinilor musulmani din Africa spre Mecca și cheia legăturilor comerciale cu Egiptul, Yemenul și India»⁸.

În insula Cipru s-a dezvoltat o puternică mișcare de artă, a cărei caracteristică, după cum o definea N. Iorga, era o sinteză între arta bizantină, influențele persane, venite prin Armenia, ciliciene și cele occidentale, venite prin Veneția, în a cărei posesiune era insula⁹.

Cultura ca și arta de tradiție bizantină au căpătat aici un mare avânt și au creat opere demne de atenție și cercetare¹⁰.

În urma cuceririi Ciprului de otomani, grecul Luca s-a refugiat în Țara Românească, împreună cu un nepot al său, Lorinț, formă româniată a numelui italian *Lorenzo*, folosită de grecii din Cipru, sub influența venețienilor, și s-au stabilit în apropierea reședinței Episcopiei Buzăului. Prin căsătoria cu *Voica* din *Vernești*, Lorinț a intrat în rîndurile micii boierimi buzoiene, iar unii din urmași au primit titluri de boierie din partea voievozilor Țării Românești¹¹. Unul dintre descendenții familiei românișate a lui Lorinț avea să fie, după 200 de ani, poetul Vasile Cîrlova (1809—1831), cel dintîi poet romantic român, care s-a înrolat ca ofițer în anul 1831 în rîndurile tinerei armate naționale, de curînd înființate. O boală infecțioasă i-a curmat însă existența la vîrsta de numai 22 de ani, într-un lagăr militar de lîngă Craiova, fiind înmormîntat în cimitirul din jurul bisericii Madona Dudu¹². Opera sa literară, deși se rezumă numai la cinci poezii, vestește în literatura română începuturile lirismului elegiac, meditativ și eroic¹³.

7. Ioan C. Filitti, *Vlădica Luca (1583—1629). Strămoș al poetului Cîrlova*, în «Convorbiri Literare», anul LV (1923), nr. 4, p. 319—332; Idem, *Vlădica Luca († 1629). Strămoșul poetului buzoian Vasile Cîrlova, (1809—1831)*, București, 1935, Ediție revăzută; I. Ionașcu, *Mîndstirea Izvorani (Buzău)*, Buzău, 1936, p. 3—30; Pr. N. Șerbănescu, *Mitropoliții Ungrovlahiei*, în «Biserica Ortodoxă Română», anul LXXVII (1959), nr. 7—10, p. 768—772; Pr. Gabriel Cocora, *Episcopul Luca al Buzăului*, în «Glasul Bisericii», anul XXIII (1964), nr. 9—10, p. 897—914; Prof. T. G. Bulat, *Episcopia Buzăului, Titularii din secolele XVI—XVII*, în «Glasul Bisericii», anul XXIX (1970), nr. 7—8, p. 769—772; Gheorghe Cronț, *Episcopul Luca al Buzăului, sol diplomatic al lui Mihai Viteazul*, în «Apulum», XIII, Alba Iulia, 1975, p. 711—714; Idem, în «Mitropolia Olteniei», an XXVII (1975), 5—6, p. 357—363.

8. Mustafa Ali Mehmed, *Istoria turcilor*, Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1976, p. 219; Ștefan Andreescu, *Legături politice între Țara Românească și Moldova (1574—1593)*, în «Revista de Istorie», 32, 1979, nr. 7, p. 1253.

9. N. Iorga, *La figuration des évangélistes dans l'art roumain et l'école chypriote-valaque*, în «Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice», XXVI, 1933, p. 4.

10. Charles Delvoe, *L'Art byzantin* Paris, 1967; *Tresors de Chypre. Musée des Arts décoratifs. Palais du Louvre* — Paris, 1967.

11. I. Ionașcu, *op. cit.*

12. Locul unde i-a fost mormîntul este marcat printr-o cruce în curtea bisericii noi Madona Dudu, dar osemintele mormintelor, cimitirul fiind desființat în urma dispozițiilor din timpul lui Alexandru Ion Cuza, au fost transportate în cimitirul Sineasca din Craiova.

13. Academia Republicii Socialiste România, *Istoria Literaturii române*, II, București, 1968, p. 306—310; I. C. Filitti, *op. cit.*

Stabilit în apropierea episcopiei Buzăului, Luca s-a remarcat în curînd prin activitatea sa culturală și, îndeosebi, prin opera sa de caligraf și miniaturist iscusit, dovedindu-se a fi un reprezentant al culturii bizantino-cypriote în Țara Românească¹⁴.

Contemporanul său, mitropolitul Matei al Mirelor, stareț la mînăstirea Dealul, îl caracterizează că era «om bun și credincios, avînd din fire o inimă deschisă, crescînd din fragedă vîrstă în starea monahală și deprins foarte la caligrafie»¹⁵.

Apreciat pentru cultura sa, pentru calitățile sale artistice de iscusit caligraf și miniaturist și pentru virtuțile sale monastice, înrudit cu familia influentă a Verneștilor, Luca este ales episcop al Buzăului, după 24 februarie 1581, cînd este amintit pentru ultima dată înaintașul său în scaun, episcopul Atanasie¹⁶, «la o dată nu încă destul de bine precizată acum»¹⁷, considerată a fi anul 1583¹⁸, potrivit unui document de la Petru Cercel (iulie 1583 — aprilie 1585)¹⁹, prin care i se acordă dreptul de a judeca pe oamenii eparhiei sale după «pravila Sîntei Biserici», pînă să încaseze taxele de judecată. Este amintit și într-un document din 12 iulie 1584, prin care Petru Cercel îl împuternicește a lua dijmă de la preoții din județul Brăila din brînză și stupi²⁰. Este posibil ca voievodul cănturar, Petru Cercel, să-l fi cunoscut pe Luca în timpul pribegiei sale, cînd trăise și în insula Cipru, împreună cu cel care avea să fie voievodul Moldovei, Ioan Vodă cel Viteaz (1572—1574), mai mult de un an și jumătate²¹, să-i fi apreciat calitățile sale intelectuale, artistice și morale, să-i fi înlesnit venirea lui în Țara Românească și apoi numirea lui ca episcop de Buzău. Din insula Cipru mai cunoaștem pe preotul Adam, care fusese răscumpărat din robie de la turci și l-a însoțit pe voievodul Moldovei, Petru Șchiopul (1574—1577) în peregrinările sale din Apus, după ce-și pierduse tronul. Un alt cipriot cunoscut este și patriarhul Moscovei, Ignatie, de la 1605²².

Ca episcop al Buzăului, Luca s-a străduit să mărească posesiunile funciare ale episcopiei și zestrea ei gospodărească. În satul Izvorani, din județul Buzău, personal a zidit o mînăstire, pe care a înzestrat-o cu obiecte de cult, cu cărți necesare, cu

14. Pr. I. Ionescu, *Un représentant de la culture byzantine-chypriote dans le Pays Valaque, le Métropolitte Luca de Chypre (1603—1629)*, în «XV-e Congrès international d'Etudes byzantines. Communications», Athènes, 5—11 septembre 1976.

15. N. Iorga, *Manuscrite din biblioteci streine relative la Istoria Românilor*, în «Analele Academiei Române», seria II, Istorie, tomul XXI (1898—1899), p. 13, 22; idem, *Istoria Bisericii românești*, ed. a II-a, vol. I, București, 1929, p. 250.

Matei era originar din Pogoniana-Epir și a fost protosinghel și arhimandrit al Patriarhiei din Constantinopol. În anii 1595 și 1597 se găsea la Moscova, iar în 1600 la Lemberg. În 1602 a venit în Țara Românească, unde voievodul Radu Șerban (1602—1610; 1611) îl așează egumen la mînăstirea Dealu. În 1605 a fost hirotonit mitropolit pe seama scaunului onorar al Mirei Lichiei.

Matei era harnic și priceput caligraf, a alcătuit și a copiat multe slujbe de sfinți, ca slujba Sfîntului Grigore Decapolitul, și istoriograf al evenimentelor din Țara Românească dintre anii 1602—1618 (A se vedea D. Russo, *Studii istorice greco-române. Opere postume*, tomul I, București, 1939, p. 159—179).

16. *Documente*, XVI, 5, p. 12—13. Pr. N. Șerbănescu, *op. cit.*, p. 769.

17. Pr. N. Șerbănescu, *op. cit.*

18. Gheorghe Cronț, *op. cit.*; Dimitrie Ionescu, *Istoria orașului Buzău*, București, 1979, p. 50; «Luca din Cipru, episcop între 1653—1603...» — este o eroare de tipar, care se cere rectificată.

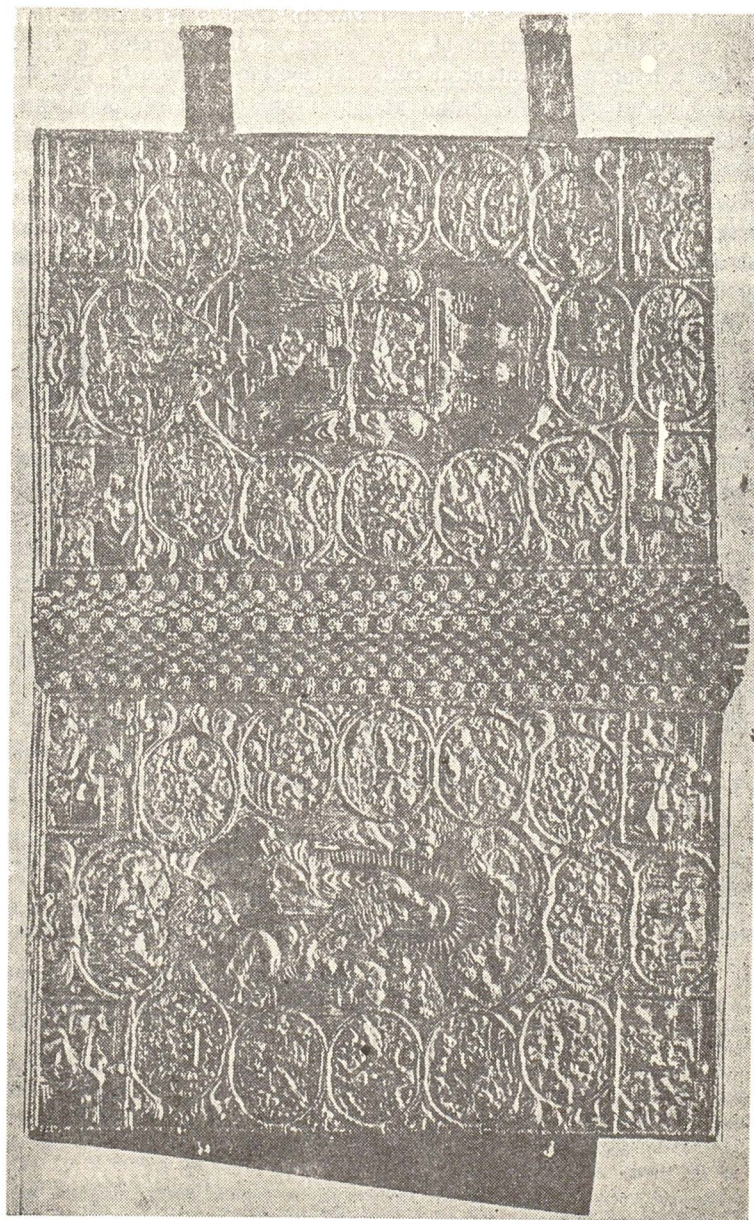
19. *Documente*, XVI, 5, p. 135, document socotit dintre anii 1583—1585.

20. *Documente*, XVI, 5, p. 167.

21. Ion N. Mailat, Florea M. Costache, Petre Voivozeanu, *Cine a fost Teodora, devenită maica Teofana, Mama lui Mihai Viteazul*, în «Glasul Bisericii», anul XXXIII (1974), 11—12, p. 1098.

22. N. Iorga, *Istoria Bisericii Românești*, cit., p. 250.

Scoartele Evangheliei Episcopului Luca, 1616.

moșii și sate pe care le-a cumpărat de la țăranii români din împrejurimi²⁵. Biserica mînăstirii însă, în timpul lui Șerban Cantacuzino (1679—1688), s-a surpat din cauza unor cutremure și a fost rezidită, nemaipăstrîndu-se din vechea arhitectură de către urmașii familiei nepotului episcopului Luca, Lorinț, iar astăzi este deservită ca biserică de sat a parohiei Izvorani²⁴.

Prin desfășurarea activității sale în cadrul episcopiei Buzăului, prin cultura și calitățile sale, episcopul Luca s-a remarcat în Sfatul Țării Românești.

Multe din cărțile de judecată date de episcopul Luca sînt în limba română, care îi poartă semnătura sa caligrafică, citeodată în românește, altele în slavonește sau grecește²⁵.

Ajuns pe tronul Țării Românești, Mihai Viteazul (1593—1601), care mai înainte făcuse parte din marii dregători ai țării, mare ban al Craiovei (după 18 februarie 1592)²⁶, i-a arătat episcopului Luca în tot timpul domniei sale o prețuire aleasă și și-a făcut din el un apropiat confident, incredințîndu-i solii și pește hotare. În cel dintîi an de cîrmuire, în august 1594, Mihai Viteazul își trimite ierarhii — mitropolitul Mihail și episcopii Partenie de Rîmnic și Luca de Buzău — la sinodul ținut la Iași, sub președinția reprezentantului Patriarhiei de Constantinopol — Nichifor Dascălul, spre a combate trecerea rutenilor ortodocși la catolicism²⁷. Curînd după aceasta, mitropolitul Mihail II murînd²⁸, este ales în locul său *Eltimie II* (1594—1602). În sinodul din 1596 ținut la Tîrgoviște, la parte și episcopul Luca, unde se discută măsurile pentru o mai bună gospodărire a mînăstirilor și a vieții călugărilor. În hotărîrile luate la 13 aprilie se prevedea că boierii nu au dreptul să primească daruri decît cu voia soborului; egumenii erau datori să păstreze cu mare grijă averea comunității, călugării pot părăsi mînăstirea, numai pentru a se duce la Sfîntul Munte, la vreun schit sau «la pustie»; abaterile și greșelile vor fi judecate de un arierhure. La baza acestor hotărîri era un așezămint mai vechi, din vremea lui Petru Cercel, dat de episcopul Luca pentru episcopia Buzăului, în care se prevedeau o sumă de cazuri care «după pravila Sfîntei Biserici», au a fi judecate de către episcop, neamestecîndu-se «nici banii, nici pîrcălabii, nici dvornicii»²⁹.

La încheierea tratatului de alianță militară împotriva expansiunii otomane cu voievodul Transilvaniei, Sigismund Bathory, la 20 mai 1595, la Alba Iulia, episcopul Luca, împreună cu Teofil, episcopul Rîmnicului, și cu Eftimie, mitropolitul Țării Românești, a făcut parte din delegația celor 12 boieri, trimisă de Mihai Viteazul ca

25. I. Ionașcu, *op. cit.*, Pr. N. Șerbănescu, *op. cit.*, Pr. Gabriel Cocora, *op. cit.*, Prof. T. G. Bulat, *op. cit.*

24. Pr. Gabriel Cocora, *op. cit.*, p. 904—906.

25. N. Iorga, *Istoria Bisericii Românești și a vieții religioase a românilor*, ed. II-a, vol. I, p. 250. În documentul din 26 august 1627 (7135), prin care mitropolitul Luca scrie lui Fiera logofăt să nu-l mai bîntuiescă pe Tudor logofăt pentru averile lăsate acestuia de jupineasa Maria Boldeasca la moartea ei, semnează în grecește: † ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας Δουκᾶς (= Smeritul mitropolit al Ungrovlahiei, Luca) (Documenta Romaniae Historica. B. Țara Românească. vol. XI (1593—1600), doc. 262, p. 430—431). 26. Aurel H. Golimaș, în «Ramuris», 5 (22), 5 mai, 1966.

27. Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu, *Istoria românilor*, 2, București, 1976, p. 371 (Asupra acestui sinod sînt încă discuții, dacă a avut loc).

28. Este vorba de mitropolitul Mihail II (c. 1593—c. 1594), care, după Pr. N. Șerbănescu, nemaînspirînd încredere lui Mihai Viteazul, l-ar fi scos din divanul țării. Rămîne însă numai ca o ipoteză, fiindcă din documente nu reiese acest fapt (Pr. N. Șerbănescu, *op. cit.*, p. 765).

29. Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu, *op. cit.*, p. 371—372; D. R. H. B. Țara Românească, vol. XI, Domnia lui Mihai Viteazul, București, 1975, p. 205—206.

să-l reprezinte, obținându-se ca punct important, prin art. 13, ca «toate bisericile (ortodoxe) din stăpînirile seninătății sale (=Sigismund) vor fi sub jurisdicția mitropolitului de la Tîrgoviște». Cunoaștem cît de mult a însemnat recunoașterea acestei clauze pentru dobîndirea Transilvaniei de către Mihai Viteazul și unirea ei cu Țara Românească, la 1 noiembrie 1599, cînd voievodul intră cu alai impresionant ca biruitor în Alba Iulia³⁰.

Episcopul Luca l-a slujit cu devotament pe marele voievod Mihai Viteazul, în care vedea atît pe eroul unirii Țărilor Române, cît și pe eliberatorul popoarelor creștine de sub dominația otomană. În aceste împrejurări, episcopul Luca s-a dovedit un priceput diplomat, căruia Mihai Viteazul i-a încredințat misiuni deosebit de importante pentru politica externă a Țării Românești.

În 1597 Mihai Viteazul i-a încredințat episcopului Luca o misiune diplomatică secretă în Rusia, fiind numit în fruntea soliei de boieri, spre a trata cu țarul Feodor Ivanovici (1584—1598), înțelegerea «privind acțiunile comune ce trebuiau să ducă la slăbirea amenințărilor tătarilor și a polonilor — cît și atragerii cazacilor de partea sa»³¹. Pentru a disimula planul, solia Țării Românești, condusă de episcopul Luca, trebuia să aibă caracterul aparent al unei misiuni religioase pentru obținerea de ajutoare destinate refacerii bisericilor și mînăstirilor, care fuseseră distruse de tătari în toamna anului 1596 și urma să călătorească spre Moscova prin Polonia, care nu se găsea în raporturi amicale cu Marele Ducat al Moscovei. Pentru aceasta Mihai Viteazul a trebuit să ceară Poloniei, pentru solia românească, permisiunea de liberă trecere prin această țară, ca pentru o călătorie în scopuri religioase³². Solia a ajuns la Moscova în luna iulie 1597, unde a fost primită de țar și de sfetnicul său, Boris Godunov, asigurînd-o că îl va sprijini pe Mihai Viteazul împotriva oricărui dușman. Peste două luni episcopul Luca se înapoia la Tîrgoviște, comunicînd voievodului rezultatul misiunii sale, aducînd și o scrisoare din partea țarului, din care se deduc tratativele secrete purtate de episcopul Luca în numele lui Mihai Viteazul³³ și unele daruri: 200 de galbeni, cinci perechi de blăni de samur și de vulpe neagră³⁴. Cît de viabile au fost asigurările primite s-a văzut prin intervenția polonă în Moldova, și consecințele ei asupra războiului lui Mihai Viteazul cu turcii»³⁵.

Recunoscător loialității și activității în slujba țării depusă de episcopul Luca, Mihai Viteazul i-a fost recunoscător, cum rezultă și din dania pe care o face Episcopiei din Buzău la 27 mai 1598, în sate și vecini în valoare de 145.000 aspri³⁶, și

30. Ștefan Pascu, *Mihai Viteazul și Transilvania*, în «Mihai Viteazul. Culegere de studii», cit., p. 11—24; Pavel Binder, *Contribuții privind domnia lui Mihai Viteazul în Transilvania*, în «Revista de istorie», tom. 28, 4, 1975, p. 575—602.

31. Constantin Bălan, *Cîteva considerații despre activitatea politică și diplomatică a lui Mihai Viteazul în 1597*, în «Revista de Istorie», tom. 28, 4, 1975, p. 515—526 (p. 521).

32. Gheoghe Cronț, *op. cit.*, în «Apulum», XII, p. 713.

33. Al. Grecu (P. P. Panaitescu), *Mihai Viteazul și Rusia, o scrisoare inedită*, în «Studii, Istorie, I, (1948), nr. 4, p. 142—147; I. Georgescu, *Ierarhi români soli diplomatici în veacurile XVI—XVII*, în «Studii teologice», IX (1957), p. 267—268; Negrea V., *Relațiile lui Mihai Viteazul cu Rusia*, București, 1946.

34. Al. Grecu, *op. cit.*; P. P. Panaitescu, *Mihai Viteazul*, București, 1936, p. 102; P. Constantinescu-Iași, *Relațiile culturale române-ruse în trecut*, București, 1954, p. 89.

35. Ilie Corfus, în «Revista de istorie», tom. 28, 4, 1975, p. 527—540.

36. D.R.H., XI, p. 389—392; Traian Ionașcu, Nișcov, *Cancelaria domnească a lui Mihai Viteazul*, în «Revista de istorie», tom. 32, 5, 1979, p. 868.

pe care îl numea: «prea cinstitul și prea sfințitul părinte arhiepiscop chir Luca al Buzăului»^{36 a}.

După sfârșitul tragic al lui Mihai Viteazul, episcopul Luca al Buzăului, în timpul voievodului Radu Șerban (1602—1610; 1611), poate în toamna anului 1603, ajunge mitropolit al Țării Românești, care păstorește până în anul 1629, când moare, fiind înmormintat probabil în ctitoria sa de la Izvoranii Buzăului³⁷.

Ca mitropolit, fiind de drept și membru al Sfatului Domnesc, a dovedit înalte sentimente patriotice față de țara sa adoptivă, cu care s-a identificat întru totul, rămânând un adept al politicii lui Mihai Viteazul de unitate națională și de eliberare a popoarelor ortodoxe oprimare de puterea otomană.

La 15 noiembrie 1624 scria din Tîrgoviște țarului Mihail Feodorovici (1613—1645) al Rusiei, recomandându-l pe mitropolitul Serghie al Grevenei, «care-i foarte necăjit de agarenii necurați pentru Biserica lui Hristos și pentru dreapta credință», rugându-l să-l ajute în cele ce-i va cere³⁸.

Dintre marii ierarhi ai Bisericii Ortodoxe, mitropolitul Luca, numit în acte și «arhimitropolit»^{38 a}, a avut strânse legături de prietenie cu patriarhul Chiril Lucaris de Alexandria (1602—1620), apoi patriarh ecumenic (1620—1638), ales pe cînd se afla în Țara Românească (la 4 noiembrie), unde îl întîlnim pentru prima dată în 1613, după ce fusese în 1612, pentru scurt timp locțiitor al Scaunului ecumenic și se retrăsese din pricina intrigilor, iar cu unele întreruperi și în anii 1614, 1615, 1619, predicînd în grecește la Tîrgoviște, București și Iași, înaintea domnului și a curții, avînd legături de prietenie cu cel ce-și făcuse studiile la Athos și la Veneția, cu Radu Mihnea (1601—1602; 1611—1616; 1620—1623), (în Moldova: 1616—1619; 1623—1626), cu mormîntul în biserica fostei mînăstiri Radu Vodă din București, voievodul care a rezidit biserica mînăstirii Radu Vodă din București, după ce fusese aruncată în aer, în 1595, în retragerea lui Sinan Pașa din București. Terminată în toamna anului 1614, la sfințirea ei de către mitropolitul Luca al Țării Românești, a luat parte și Chiril Lucaris³⁹. Mînăstirea este închinată apoi, după sfințire, mînăstirii Ivir

36 a. *Documenta Romaniae Historica*. B. Țara Românească. vol. XI, București, 1975 (1593—1600), p. 289, doc. 217.

37. Actul lui Radu Șerban din noiembrie 1603 pomenește de «părintele vlădica Luca» în divanul țării. Antimisul sfințit de mitropolitul Luca, cel mai vechi păstrat, aflat în biserica Schitului Brădet din Argeș, poartă data 7112 (= 1603—1604), Pr. N. Șerbănescu, *op. cit.*; Gh. Cronș, *op. cit.*, Dimitrie Ionescu, *op. cit.*, p. 50; Pr. Prof. Mircea Păcurariu, *Listele cronologice ale ierarhilor Bisericii Ortodoxe Române*, în «Biserica Ortodoxă Română», an. XCIII (1975), nr. 3—4, p. 326, îl menționează pe Luca din Cipru, «fost la Buzău, toamna lui 1602, — † începutul anului 1629, mormîntul la Mitropolia Tîrgoviște». *Documenta Romaniae Historica*. B. Țara Românească, vol. XXII, București, 1969, p. 752: «Luca, mitropolit al Ungrovlahiei (1605—1629), fost episcop al Buzăului (1587—1605). «Pe portretul care i se păstrează pictat pe fond de lemn (stil icoană), în Palatul Patriarhal din București, e trecut anul «1604—1629», dată menționată și în «Istoria Bisericii Române», manual pentru Institutele teologice, București, 1958, vol. II, p. 12. Considerăm anul 1603 ca cel mai îndreptățit pentru urcarea episcopului Luca de Buzău pe scaunul mitropolitan al Țării Românești, iar mormîntul său îl considerăm că se află în ctitoria sa de la Izvoranii Buzăului. Și Vlad Vintilă de la Slatina (1532—1535), fiul lui Radu cel Mare (1495—1508), omorît în pădurea Bucovăț de lângă Craiova, 10—11 iunie 1535, care a zidit mînăstirea Menedic din jud. Buzău, a fost înmormîntat tot aici, în ctitoria sa buzoiană.

38. Silviu Dragomir, *Contribuții la relațiile Bisericii Românești cu Rusia în secolul al XVII-lea*, în «Analele Academiei Române — Mem. Secț. Ist.», Seria II-a, 34, 1912, p. 1140—1141.

38 a. *Catalogul documentelor Țării Românești din Arhivele Statului*, vol. III (1621—1632), București, 1977, p. 272, 315 (doc. 548, p. 625).

39. Dimitrie G. Ionescu, *Relațiile țărilor române cu Patriarhia de Alexandria*, București, 1935; Diac. Asist. I. Pulpea-Rămureanu, *Legăturile Patriarhiei de Alexandria cu țările române*, în «Studii teologice», seria II-a, an. VIII (1956), p. 59—80; Pr. Nicolae M. Popescu, *Chiril Lucaris și Ortodoxia româ-*

de la Muntele Athos⁴⁰. Mitropolitul Luca înlesnește închinarea minăstirii Stănești, din Jud. Vilcea, ctitoria strămoșilor boierilor Buzești (Mogoș banul, fiul său, Mogoș spătar, și Giura logofăt, la 1536—1537)⁴¹ refăcută și completată cu chiliile de Buzești, la sfârșitul sec. XVI — începutul sec. XVII⁴², Patriarhiei din Alexandria, de către fiii lui Radu Buzescul, marea băneasă Maria Catargi și fratele său, Radu Postelnicul. Se păstrează atit hrisovul lui Radu Mihnea, prin care se întărește închinarea, cât și cartea sinodală a lui Luca al Țării Românești, cu însăși desfășurarea solemnității închinării, la Mitropolia din Tirgoviște. Alături de semnătura mitropolitului Luca, a episcopilor de Rimnic și Buzău, se află și semnătura mitropolitului Matei al Mirelor, egumen la Dealu, Partenie al Ohridei și Ioachim al Dristrei, care semnează în grecește, ca și mitropolitul Luca⁴³. Mitropoliți greci aflați în Țara Românească, mai însemnați, erau și Ieremia al Chitrii, Ioasaf al Greveneii, Partenie al Presponului, stareț la Snagov, ș.a.⁴⁴. Prezența acestor numeroși prelați în Țara Românească în timpul mitropolitului Luca însemna întărirea unirii popoarelor creștine și ajutorarea lor în lupta de rezistență împotriva oprimării otomane. În același timp a însemnat și prezența unei culturi grecești desfășurate în Țara Românească, acel «*Byzance après Byzance*», cum a dovedit atit Mitropolitul Luca, cit și Mitropolitul Matei al Mirelor, egumenul Dealului, Partenie al Prespei, egumenul Snagovului, vlădica Macarie, urmașul lui Matei al Mirelor la Dealu în 1629 etc. Că elementul grecesc așezat mai cu seamă la conducerea minăstirilor fruntașe, ca și amestecul tot mai insistent al Bisericii de limbă greacă din Orient în viața românească nu și-a înțeles rolul limitat, avea să ducă după anul 1630 la o atitudine autohtonă adversară elementului grecesc, cunoscută prin «*Așezămintul*» lui Leon Tomșa din 1631, care a fost silit a pune capăt abuzurilor ce se petreceau în minăstirile închinare și amestecul în viața bisericească a țării a elementului grecesc, și urcarea pe tronul Țării Românești, prin lupte a lui Matei Basarab (1632—1654), care a luat măsurile de «dezînchinare» a marilor minăstiri ale țării, din 1639—1641, recunoscute ulterior și de patriarhul ecumenic⁴⁵, promovind cultura, tiparnițele, scrisul, tipăriturile și în limba autohtonă, cu sprijinul mitropoliților Teofil (1637—1648), fost episcop al Rimnicului (1619—1637), care a făcut parte din solia ce l-a cerut Domn pe Matei Basarab de la Poartă, și Ștefan (1648—1653; 1656—1668), fost egumen al minăstirii Tismana, ambii mitropoliți ridicați din popor.

nă-ardeleană, în «Biserica Ortodoxă Română», an. LXIV (1946), nr. 7—9, extras, p. 9—15; C. Săndulescu-Vesnea, *Biserica Radu Vodă din București*, București, 1930; Nicolae Stoicescu, *Repertoriul bibliografic al monumentelor feudale din București*, București, 1961, p. 260; Pr. N. Șerbănescu, *op. cit.* Ca patriarh ecumenic, Chiril Lucaris aprobă în 1632 alegerea și intronizarea lui Petru Movilă ca mitropolit al Chieului. Solemnitatea intronizării a avut loc în biserica Sfinta Sofia din Lemberg (Maxime de Sardes, *Le Patriarcat Oecuménique dans l'Eglise Orthodoxe*, Paris, 1975, p. 359).

40. D.I.R., XVII, B. Țara Românească, vol. II (1611—1615), București, 1951, p. 352.

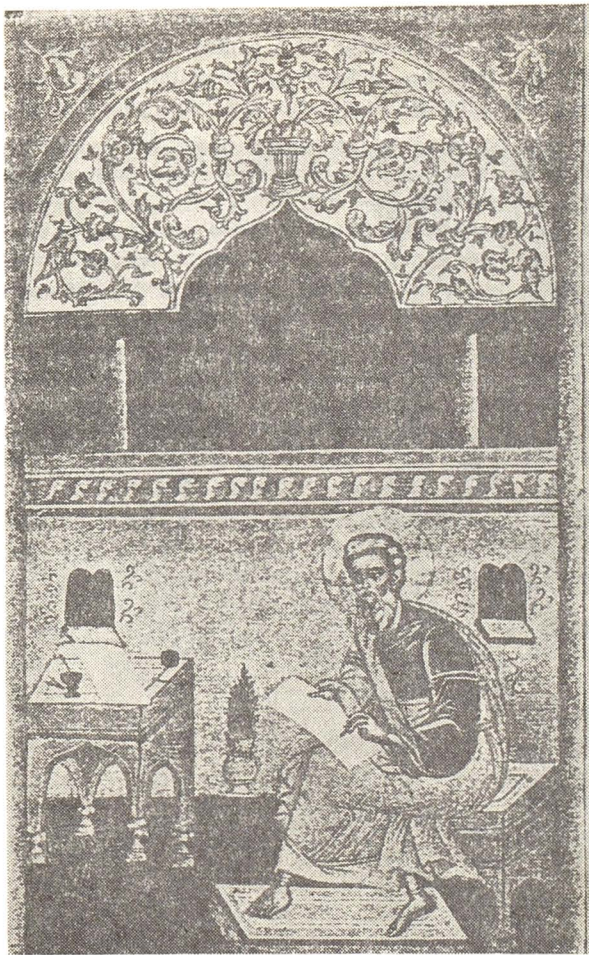
41. *Idem*, p. 340.

42. Nicolae Stoicescu, *Bibliografia localităților și monumentelor feudale din România, Țara Românească*, vol. 2, 1970, p. 594—595; I. Barnea, *Sondaajul de la Stănești*, în «Materiale și cercetări arheologice», vol. IX, p. 345—351; și extras.

43. D.I.R., B. Țara Românească, vol. II (1611—1615), cit., p. 390—392; nr. 340 și p. 392—393 și nr. 341; Prof. Al. Elian, *Legăturile Mitropoliei Ungrovlahiei cu Patriarhia de Constantinopol și cu celelalte Biserici Ortodoxe*, în «Biserica Ortodoxă Română», an. LXXVII (1959), 7—10, p. 919.

44. *Documente*, cit., XVII/3, p. 70, XVII/4, p. 569; Pr. N. Șerbănescu, *op. cit.*

45. Prof. Alex. Elian, *op. cit.*, p. 921; Cezar Boliac, *Mănăstirile închinare din România*, București, 1862, p. 465—490.

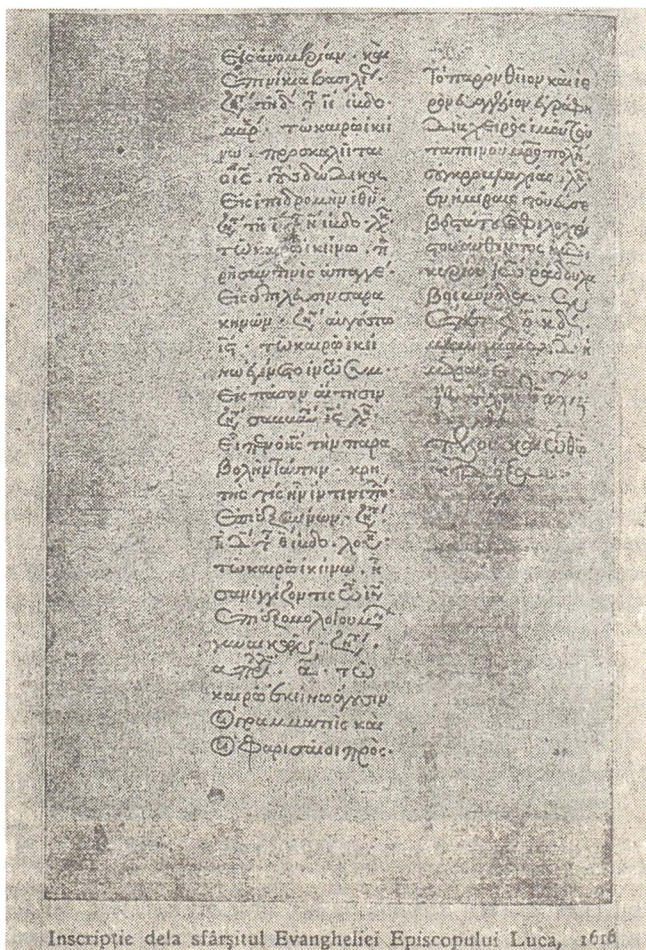
Pagină din Evanghelia Luca din 1616.

Mitropolitul Luca al Țării Românești, deși grec prin naștere, nu s-a făcut vinovat de a fi fost străin de interesele Țării și ale Bisericii românești. A purtat bune relații cu mitropolitul Ardealului *Teoctist*, hirotonit arhieru la București, se crede de mitropolitul Luca, și cu mitropolitul *Anastasia Crimca* al Moldovei, vestit caligraf și miniaturist ca și el, care donase Mitropoliei din Tîrgoviște «*niște proloage slavone*»⁴⁶, pentru care a fost și trecut în pomelnicul Mitropoliei, avînd pe margine adaosul: «*pentru proloagele Sfintei Mitropolii*»⁴⁷. Mitropolitul Luca a înțeles să slujească unitatea spirituală a poporului român din cele trei țări românești, pe care politic le unise

46. Vieți de sfinți.

47. Biblioteca Academiei R. S. România, Secția Manuscrise. Ms. 2101, f. 12 v, la Pr. N. Șerbănescu, *op. cit.*, p. 172.

Mihai Viteazul, pentru scurt timp, dar care, prin opera lui, «a însumat o evoluție istorică seculară și a fixat un obiectiv vital pentru dănuirea și progresul poporului român — statul național român — independent și unitar. Libertatea patriei și unitatea ei au rămas, după Mihai Viteazul, în conștiința fiecărei generații, au constituit o idee

Inscripție dela sfârșitul Evangheliei Episcopului Luca, 1616

Sfârșitul Evangheliei Episcopului Luca, 1616.

forță, au luminat gândurile patrioților, însuflețindu-i în mărețea operă desăvârșită în 1918, prin voința națiunii întregi»⁴⁸.

Actul patriotic semnificativ pentru atitudinea mitropolitului Luca, ce slujise pe Mihai Viteazul în marea sa epopee, a fost refuzul său, cum a ajuns mitropolit al Țării

48. Dinu C. Giurescu, *Principe demn de glorie, erou între eroii marii epopei a eliberării poporului român. — 375 de ani de la moartea lui Mihai Viteazul —*, în «Scnteia», — anul XLV, nr. 10563. Vineri 6 august, 1976, p. 4.

Românești, de a mai plăti Patriarhiei din Constantinopol, de sub supravegherea turcilor, contribuția anuală uzuală, numită «pescheș»⁴⁹.

Atitudinea luată de Mitropolitul Luca față de Patriarhia din Constantinopol este «de fapt» prima manifestare realizată de autocefalie a Bisericii Țării Românești, care «de drept» se va realiza mult mai târziu, cînd Biserica Ortodoxă Română va obține Tomosul de autocefalie, în aprilie 1885, din partea patriarhului ecumenic Ioachim IV (1884—1886).

Prin două acte sinodale din septembrie 1615⁵⁰, patriarhul ecumenic Timotei II (1612—1621), împreună cu sinodul său, avînd și consimțămîntul lui *Teofan al Ierusalimului* (1608—1644), procedează la caterisirea mitropolitului Luca și la iposifierea candidaților (mitropolitul Macarie de Ganos și Chora, protosinghelul Ignatie ieromonah și protosinghelul Antîm ieromonah).

Motivul caterisirii, consemnat în actul patriarhal a fost că, «...nimeni dintre arhieriei de sub eparhia noastră nu s-a arătat a o strica, numai Luca acel ce este mitropolit al Ungrovlahiei a ajuns neascultător și nesupus. Căci, de cînd a fost numit Mitropolit al acelei eparhii, nici nu s-a învoit vreodată, nici n-a voit a da pescheșul anual legiuit sau alt ajutor pentru nevoile Bisericii în fruntea căreia stăm noi, precum făceau confrați ai noștri arhieriei, nici n-a arătat primire și ospitalitate către oamenii bisericesti, ci-i desprețuia și nu-i socotea întru nimic. Și, mai știind bine și aceia cum că prin uzurpare a luat în stăpînire Scaunul său și că la alte mii de călcări de lege și lucruri fără rost era părtaş și supus, pentru aceea am hotărît cu părere de obște sinodicească, și a preafericitului și prea sfințitului Patriarh de Ierusalim chir Teofan și a celorlalți preasfințiți arhieriei și prea cinstiți, cei întru Duhul Sfințit iubiți ai noștri frați și coliturghisitori, ca acesta mai sus arătat Mitropolit al Ungrovlahiei Luca, fiind neascultător și nesupus și uzurpator și aflînd plăcere în călcări de lege și lucruri fără socoteală, să fie caterisit și despoiat de toată puterea și rînduiala arhierescă și să fie căzut din Scaunul și din cinstea lui și actul în locul lui să fie hirotonit, fără oprire și împiedicare, legiuit și canonic... În anul 7124, luna lui septembrie, indictia a 15-a (Semnături: al Salonicului, Partenie; al Mesembriei, Achile; al Gangrelor, Gavriil; al Chitrului, Ieremia)».

Acțiunea luată de Patriarhia ecumenică a rămas fără urmări. Mitropolitul Luca a continuat să păstorească în scaunul Mitropoliei Țării Românești pînă la moarte. Dintre istoricii noștri, prof. Alex. Elian a căutat să explice «Această procedură nemai-întîlnită în întreaga istorie a legăturilor dintre Marea Biserică și Mitropolia Ungrovlahiei»⁵¹. Un prim motiv ar fi fost raporturile de dușmănie regretabile, purtate între cei doi patriarhi: Timotei II și Chiril Lucaris. Timotei, fost mitropolit al Vechiului Patras, l-a înlocuit, prin intrigi, în 1612, pe Chiril Lucaris, care fusese pentru scurt timp locțiitor al Scaunului ecumenic. Dușmănia între ei a continuat de acum tot timpul, cu urmări, de altfel, tragice pentru amîndoi. Pentru acest motiv, Timotei n-a

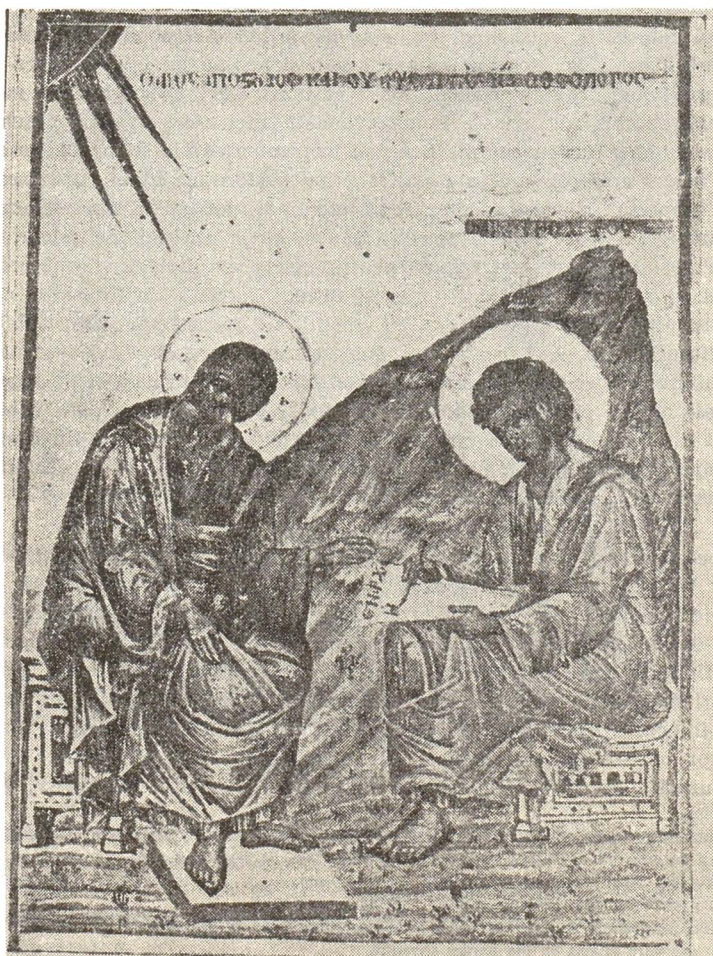
49. Nicolae Stoicescu, *Curteni și slujitori*, București, 1968, p. 553; M. Berza, *Haraciul Moldovei și Țării Românești în secolele XV—XIX*, în «Studii și materiale de istorie medie», II, 1957, p. 7—45; Idem, *Variațiunile exploatării Țării Românești de către Poarta Otomană în sec. XV—XVIII*, în «Studii», XI, 1958, nr. 2, p. 59—71; *Istoria României*, II, p. 776—785 și III, p. 13—23.

În studiile menționate nu este cuprinsă și această obligație de plată a țării, datorată Patriarhiei de Constantinopol, din care Poarta își lua partea cuvenită.

50. Actul sinodal de caterisire din sept. 1615, la Hurmuzaki-Iorga, *Documente*, XIV, 1, p. 112, nr. CCXII, din prima sau cel mult a doua zi a lunii, fiindcă la 2 septembrie 1615 se trece la iposifiere, *ibidem*, p. 113, nr. CCXIII.

51. Prof. Alexandru Elian, *op. cit.*, p. 920.

privit cu ochi buni legăturile de prietenie ale lui Chiril Lucaris cu mitropolitul Luca, vizitele dese, ajutoarele primite din Țara Românească, și a căutat să se răzbune pe mitropolitul Luca, procedând la caterisirea lui. Momentul caterisirii ar fi coincis cu trecerea lui Radu Mihnea, ocrotitorul lui Luca și a lui Chiril Lucaris, ca domn în Moldova și cu venirea în locul său a lui Alexandru Iliș (sept. 1616 — mai 1618; noiembrie (după 3); 1627 — octombrie (înainte de 15) 1629). Caterisirea mitropolitului Luca a rămas însă fără urmări, probabil că Alexandru Iliș, mare ocrotitor al grecilor, să fi arătat prețuire strălucitului cărturar, caligraful Luca, și să nu se fi învoit cu hotărîrea luată de Constantinopol. Se poate, iarăși, ca Luca să fi început să se arate mai darnic cu cererile Patriarhiei...

Pagină inluminată din Evanghelia trimisă din țară
Minăstirii Lavra.

De la 1620 înainte, de altfel, la Constantinopol se afla în scaunul ecumenic Chiril Lucaris, «care nu avea să-l tulbure în nici un chip»⁵². Această situație nu se putea remedia însă canonic decât prin ridicarea caterisirii tot de Sinodul patriarhal, în fruntea căruia se afla acum Chiril Lucaris. Actul acesta nu-l avem, dar e de presupus că a trebuit să existe. În două acte emise de Chiril Lucaris pentru Țara Românească din 1626, mitropolitul Luca apare ca martor, alături de alți membri ai Sinodului patriarhal, unde semnează: «*Smeritul al Ungrovlahiei Luca*», «† *Smerit Luca al Ungrovlahiei*»⁵³.

Considerăm că înțelegerea problemei, importantă pentru trecutul Bisericii și al Țării Românești, comportă o mai atentă analiză, care pune, într-adevăr, într-o lumină deosebită actul de curaj patriotic al mitropolitului Luca.

De la început, reținem că mitropolitul Luca a ocupat scaunul Mitropoliei Țării Românești în timpul voievodului Radu Șerban (1602—1610; 1611), desigur cu sprijinul și aprobarea sa. Se știe «că domnia lui Radu Șerban este întru chiparea moștenirii politice a lui Mihai Viteazul. În fond, nu avem de-a face decât cu o nouă variantă, adaptată împrejurărilor politice ale epocii, a vechii politici duse de domnii români, care n-au înțeles să fie simpli năimiți ai sultanului»⁵⁴.

Având în vedere această realitate internă a Țării Românești, căreia mitropolitul Luca i s-a identificat de la început și pînă la sfîrșitul vieții sale, înțelegem de ce este acuzat în actul caterisirii ca «neascultător și nesupus» patriarhului de Constantinopol și «nici nu s-a învoit vreodată, nici n-a binevoit a da pescheșul anual legiuit sau alt ajutor» Patriarhiei ecumenice și nici «n-a arătat primire și ospitalitate către oamenii bisericești, ci-i disprețuia și nu-i socotea întru nimic» (= adică, pe cei ai Patriarhiei de Constantinopol, n.n.). Între acuzații, este și aceea, cum «prin uzurpare a luat în stăpînire scaunul său», adică n-ar fi cerut aprobarea Patriarhului ecumenic.

Pătrunderea masivă a elementului grecesc, pe care o inaugurează domnia lui Radu Mihnea, a pus boierimea românească în fața unui adversar pe cît de neașteptat, pe atît de puternic. Dușmanul cel mai de temut nu mai era în afara hotarelor țării, ci înlăuntrul lor. Această invazie camuflată și lentă a greșității pe teritoriul românesc era o consecință a diplomației otomane. Reacția boierimii autohtone va triumfa prin ridicarea în scaun a lui Matei Basarab.

Pătrunderea masivă a elementului grecesc în aparatul de stat, ierarhia ecleziastică și viața economică, s-a făcut sub scutul Imperiului otoman. Asocierea elementului grecesc în dominarea de către turci a Peninsulei Balcanice a dus la numita: «Turco-graecia» și a făcut ca în ochii popoarelor supuse Porții, lupta de emancipare națională să fie în același timp și o luptă împotriva elementului grecesc, fie și sub forma culturii sale⁵⁵. Reacția boierimii din amîndouă țările românești a fost aprigă

52. *Ibidem*.

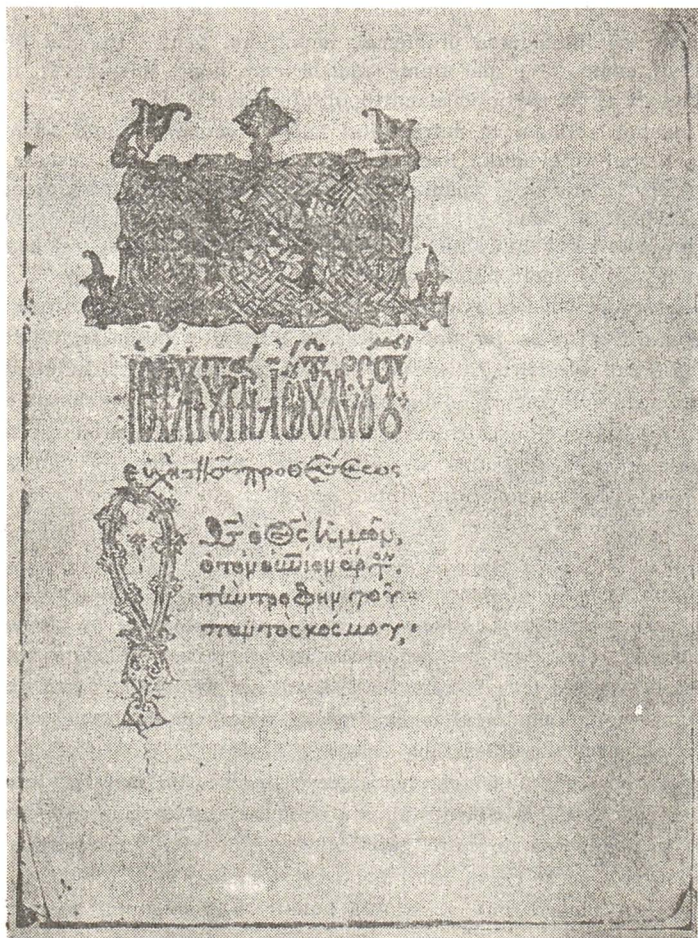
53. *Documenta Romaniae Historica*. B. Țara Românească, vol. XXI (1626—1627), București, 1965, doc. 15 (1626, feb.—april), p. 20—22; doc. 148, oct. 13, p. 276.

54. a. D.I.R., B. XVII, I.

54. Florin Constantiniu, *De la Mihai Viteazul la fanarioți: Observații asupra politicii externe românești*, în «*Studii și materiale de istorie medie*», vol. VIII, 1975, p. 113.

55. Cazul luptei pentru renașterea culturii naționale bulgare, împotriva obstacolului culturii grecești—Paisic din Hilandar, *Istoria slavo-bulgară* (1762). În țările române, dezvoltarea culturii naționale în timpul voievozilor Matei Basarab și Vasile Lupu.

și violentă. Documentele de condamnare și de expulzare a grecilor impuse lui Leon Tomșa și lui Radu Leon în Țara Românească, izgonirea lui Alexandru Iliăș și uciderea lui Batiște Vevelli în Moldova, pribegia în Transilvania a agăi Matei din Brîncoveni «au fost manifestările cele mai spectaculoase ale acestui conflict dintre autohtoni și alogeni din sfera clasei conducătoare»⁵⁶.

Pagină din liturghia Episcopului Luca
(mănăstirea Lavra).

Cînd Imperiul otoman își manifestase intenția de a introduce regimul de pașalic la nord de Dunăre, boierimea românească fusese gata să pună mîna pe arme și să treacă la lupta fățișă necruțătoare, ca sub Mihai Viteazul.

56. Florin Constantiniu, *op. cit.*, p. 119.

Secolul al XVII-lea avea să aducă o nouă primejdie: pierderea monopolului puterii prin infiltrarea elementului grecesc. Cum acapararea dregătoriilor de către greci se făcea cu aprobarea Porții și voința, desigur, a domnului adus de Poartă, boierimii autohtone nu-i mai rămânea decît un singur aliat să lupte alături de ea: masele populare. Presiunea care putea fi executată asupra domniei prin intermediul lor (cazul alungării lui Alexandru Iliăș și a anturajului său grecesc)⁵⁶ a, șantajul fiscal, prin indemnul adresat casei de contribuabili de a nu plăti birurile, erau armele pe care boierimea autohtonă le-a folosit împotriva domnilor tutelați de greci, «chiar dacă aceste arme închideau în sine și mari primejdii pentru ea însăși»⁵⁷.

În prezentarea acestor stări de lucruri interne din timpul păstoriei mitropolitului Luca, înțelegem motivele caterisirii sale, din septembrie 1615 de către patriarhul ecumenic Timotei II (1612—1620), adversarul patriarhului Chiril Lucaris, dar adeptul politicii turcești, și pentru ce măsurile luate de el împotriva mitropolitului Luca au rămas inoperante, fiindcă mitropolitul Luca a slujit interesele Țării și a rămas al Țării Românești, pe care ea a știut să-l ocrotească și să-l cinstească, cum și-a cinstit pe eroii și slujitorii ei devotați. În plus, ne-a lăsat și o moștenire cultural-artistică prețioasă.

Arta miniaturisticii din Țara Românească avea să cunoască prin mitropolitul Luca din Cipru, om de cultură, autor de versuri, caligraf neîntrecut, o ultimă perioadă de înflorire, care stă alături de tot ceea ce s-a creat mai reprezentativ pe plan european. Se păstrează de la finele sec. al XVI-lea câteva manuscrise ale acestui ierarh, ca mărturii ale artei medievale românești, pe care Nicolae Iorga o caracteriza ca aparținînd «școlii ciprioto-române»⁵⁸, mult mai deschisă influențelor occidentale, pe care o regăsim în lucrările meșterilor iconari din părțile Buzăului⁵⁹.

Ne-a lăsat cel mai vechi antimis, pe care-l cunoaștem, găsit și descris de N. Iorga în biserica Schitului Brădet din Argeș, și poartă într-un desen ritual, inscripția: «S-a sfințit acest antimis de către preasfințitul mitropolit chir Luca a toată Țara Românească, în zilele binecinstiului Io Radu Voievod, în anul 7112 (= 1603—1604)», adică anul începutului păstoriei sale la Tîrgoviște. Cîteva manuscrise grecești, cu caligrafie distinsă, îi poartă numele, cum este cel din 20 martie 1588, pe cînd era episcop la Buzău⁶¹. Un *Evangheliar*, caligrafiat și ilustrat de el se află la Paris⁶², poate cel scris în 1624, cu cheltuiala *vel vistierului Hrizea* și dăruit mînăstirii Ivirilor din Sfîntul Munte⁶³.

56 a. Miron Costin, *Opere*, ed. P. P. Panaitescu, București, 1958, p. 98—99.

57. Florin Constantiniu, *op. cit.*, p. 119—120.

58. N. Iorga, *La figuration des évangélistes dans l'art roumain et l'école cyprito-valaque*, în «Bulletinul Comis. Monumentelor Ist.», XXVI, 1933, p. 1—4.

59. Dimitrie Ionescu, *op. cit.*, p. 50.

60. N. Iorga, *Un antimis al mitropolitului Luca (1604)*, în «Bis. Ort. Rom.», LIII (1936), p. 484—487.

61. Hurmuzaki-Iorga, XIV, 1, p. 719.

62. Henri Bordier, *Description des peintures ornements contenus dans les manuscrits grecs de la Bibliothèque Nationale*, 1883, p. 292—293; Dimitrie Ionescu, *op. cit.*, Emile Legrand; *Recueil de documents grecs*, Paris, 1859, p. 89.

63. Hurmuzaki-Iorga, XIV, 1, p. 723.

Ca episcop de Buzău a scris, sub Mihai Viteazul, la 1594, «o strălucită Evanghelie greacă»⁶⁴, pe care a donat-o Patriarhiei din Ierusalim «care s-a pierdut»⁶⁵. În schimb, ni s-a păstrat o altă *Evanghelie* de la el, care se găsește la Ierusalim, și care este și «cea mai frumoasă» și poartă data de 4 mai 1616⁶⁶. O *Psaltire*, începută de el, a fost terminată prin 1634—1635 de ucenicul său, arhiereul Iacov⁶⁷.

Activitatea de episcop și mitropolit, de aproape o jumătate de secol, pe care Luca din Cipru a desfășurat-o în Țara Românească, atât eclesiastică, cultural-artistică și patriotică, l-au impus printre personalitățile reprezentative de la sfârșitul secolului al XVI-lea și începutul secolului al XVII-lea în istoria Țării Românești.

Alături de eroii care și-au înscris numele în marea epopee de eliberare națională și unitate politică a țărilor române realizată de Mihai Viteazul în anul 1600, comemorăm și numele *Mitropolitului Luca din Cipru*.

Pr. Prof. I. IONESCU

64. N. Iorga, *Istoria Bisericii românești*, ed. II-a, Buc., 1929, vol. I, p. 250.

65. Marcu Beza, *Urme românești în Răsăritul Ortodox*, București, 1935, p. 24.

66. *Ibidem*, p. 24—25.

67. Hurmuzaki-Iorga, XIV, 1, p. 726 ; Pr. N. Șerbănescu, *op. cit.*, p. 772.

VIAȚA BISERICESCĂ ÎN CUPRINSUL MITROPOLIEI

ALEGEREA, RECUNOAȘTEREA ȘI HIROTONIREA ÎNTRU ARHIEREU A NOULUI EPISCOP-VICAR PATRIARHAL, ARHIM. DR. VASILE COSTIN-TÎRGOVIȘTEANUL

În ziua de 10 decembrie 1979, în sala de festivități a Palatului patriarhal, a avut loc sesiunea de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, sub conducerea Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin.

A fost prezent Dl. Ion Roșianu, Președintele Departamentului Cultelor, însoțit de colaboratorii apropiați.

În cadrul acestei sesiuni Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin a prezentat membrilor Sfântului Sinod propunerea alegerii părintelui arhimandrit Vasile Costin, superiorul Așezămintelor românești de la Ierusalim, în postul de Episcop-vicar patriarhal, post devenit vacant prin alegerea Prea Sfințitului Episcop Antonie Plămădeală ca Episcop al Buzăului.

Comisia canonică, juridică și pentru disciplină a Sfântului Sinod, procedînd la examinarea canonică a celui recomandat, a constatat că acesta întrunește condițiile necesare și a propus — iar Sfîntul Sinod a aprobat în unanimitate — alegerea P. Cuv. Arhim. Vasile Costin în postul de Episcop-vicar patriarhal din cadrul Administrației Patriarhale și ridicarea sa la treapta arhieriei cu titlul de «Tîrговиșteanul».

După această procedură, părintele arhimandrit Vasile Costin a fost invitat în sala sinodală, iar Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin i-a adus la cunoștință hotărîrea Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. În continuare, Prea Fericitul Sa, după ce i-a vorbit noului ales despre importanța activității și misiunii pe care va trebui să o desfășoare în viitor, i-a făcut urări de bine, sănătate și frumoase realizări în noua funcție care urmează să i se încredințeze.

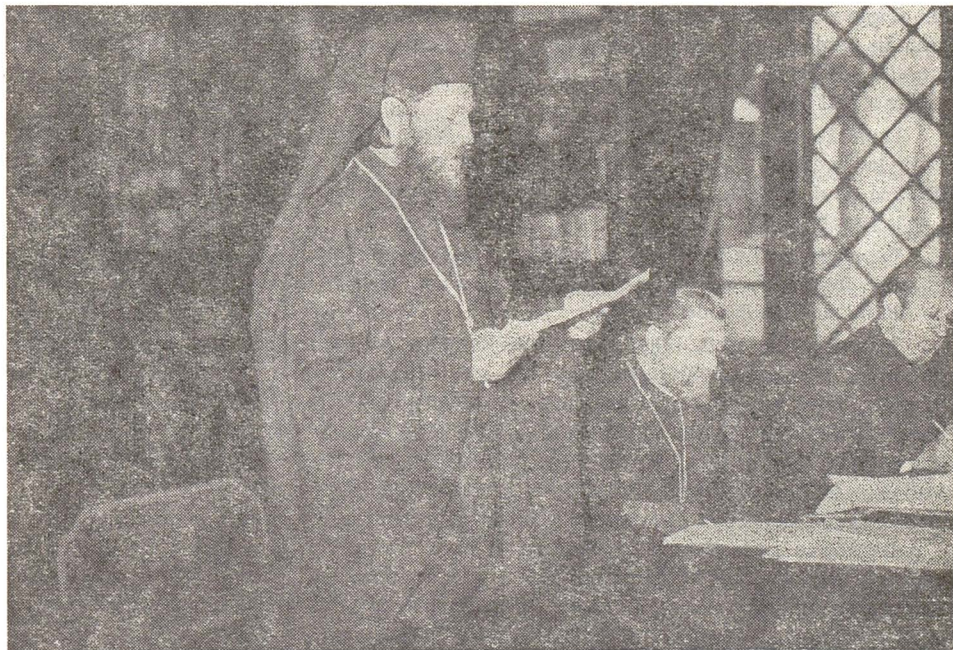

Prea Sfințitul dr. Vasile Costin-Tirgovișteanul,
noul Episcop-vicar patriarhal.

A luat cuvîntul P. Cuv. Arhim. Vasile Costin care, după ce a adus respectuoase mulțumiri Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin și membrilor Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române pentru încrederea acordată, a evidențiat grija părintească a Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin față de slujitorii bisericești din țară și de peste hotare, în vederea unei bune desfășurări a activității Bisericii noastre. Dînd asigurări tuturor că va depune neobosite strădanii pentru justificarea încrederii ce i-a fost acordată, P. Cuv. Arhim. Vasile Costin a spus printre altele :

«În slujirea nouă la care ați binevoit să mă chemați astăzi, Vă rog să-mi permiteți să Vă încredințez că voi răspunde cu tot devotamentul și cu puterea mea de muncă în a îndeplini sarcinile pe care mi le veți încredința... Știu că sînt multe și

mari îndatoririle mele de acum înainte, dar nădăjduiesc în ajutorul lui Dumnezeu și în îndrumarea părintească a Prea Fericirii Voastre, care se întemeiază pe ani lungi de experiență și înțelepciune. Același sprijin nădăjduiesc să îl am în Înalt Prea Sfințiile Voastre și Prea Sfințiile Voastre.

Prea Cuviosul Arhim. dr. Vasile Costin rostind cuvîntarea, în sala sinodală, după alegerea sa ca Episcop-vicar patriarhal.

Tuturor exprim astăzi hotărîrea fermă de a primi cu recunoștință orice sfat și orice îndrumare pentru a sluji cît mai bine și cu cît mai mare folos Biserica strămoșească și neamul românesc».

În finalul cuvîntării, P. Cuv. Arhim. Vasile Costin a asigurat pe Dl. Ion Roșianu, Președintele Departamentului Cultelor — prezent la lucrările Sfîntului Sinod — de sincerul său devotament față de conducerea statului nostru, care asigură un climat de deplină libertate tuturor cultelor din țara noastră.

La sfîrșit, membrii Sfîntului Sinod au felicitat călduros pe noul chemat la treapta arhieriei, urîndu-i ani mulți și fericiți, cu frumoase realizări în ogorul Bisericii noastre strămoșești.

*

Prea Cuviosul Arhimandrit Vasile Costin s-a născut la 7 iulie 1938, în Satu-Nou-de-Sus, în apropiere de orașul Baia Sprie, în jud. Maramureș. Între 1959—1963 a urmat cursurile Institutului teologic ortodox de la Sibiu, unde și-a dat licența în teologie cu teza: *Profesori ardeleni la școlile de învățămînt religios din Țările Ro-*

mâne. Între 1963—1966 a urmat, la Institutul teologic din București, cursurile pentru candidații la doctorat în Teologie, secția de teologie practică, specializându-se în disciplinele liturgice, pe care le-a absolvit cu rezultate excepționale.

Între 1967—1972 a studiat în străinătate ca bursier al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, la Facultatea de teologie a Universității din Atena și la Institutul de arheologie coptă din Cairo; în luna martie 1972 a susținut la Atena teza sa de doctorat în teologie cu titlul «Cultul Bisericii Copte în comparație cu cultul Bisericii Ortodoxe». Acest doctorat i-a fost confirmat la facultatea de teologie din București, în ziua de 21 martie 1974.

După întoarcerea în țară, P. C. Arhim. Vasile Costin a funcționat ca documentarist la Sectorul Relații externe (1969), ca secretar eparhial al Episcopiei Oradiei (1972) și apoi ca vicar administrativ al Episcopiei Oradiei (1973), fiind hirotonit diacon și apoi preot celib.

Exprimându-și dorința de a intra în cinul monahal, Sfântul Sinod a aprobat tundera sa în monahism, iar la recomandarea P. S. Episcop Vasile al Oradiei, i-a acordat rangul de Arhimandrit (1974).

Începînd cu anul 1975, Patriarhia Română i-a încredințat postul de preot și superior al Așezămintelor românești din Ierusalim și reprezentant al Patriarhiei Române pe lângă Patriarhia Ierusalimului. În această nouă calitate, P. C. Arhim. Vasile Costin, bun cunoscător al limbilor greacă, franceză și engleză, a întreținut bune relații cu Patriarhia din Ierusalim, fiind apreciat atît în rîndul ierarhilor greci din Ierusalim, cît și al celorlalți reprezentanți ai cultelor religioase de acolo.

Pe lângă calitățile de bun slujitor și îndrumător al românilor ortodocși care vin în pelerinaj la Locurile Sfinte, P. Cuv. Arhim. Vasile Costin s-a dovedit a fi și un bun gospodar al Așezămintelor românești de la Ierusalim, remarcîndu-se deopotrivă și prin strădaniile pe care le-a depus pentru editarea publicației românești «Învierea».

Prin rîvna, disciplina, competența, seriozitatea, tactul și înțelepciunea de care a dat dovadă în activitatea depusă ca preot, teolog și în administrația bisericească, P. C. Arhim. Vasile Costin a dovedit că i se pot încredința și alte sarcini de mai mare răspundere în cadrul Bisericii Ortodoxe Române.

*

Ca seminarist, student și doctorand în teologie, P. Cuv. Arhim. Vasile Costin a dat dovadă de reale posibilități și înclinații pentru studiul disciplinelor teologiei practice.

În perioada studiilor de doctorat, cît și după aceea, prea cuvioșia sa a publicat numeroase articole de specialitate, recenzii, note bibliografice, articole omagiale, însemnări de călătorie și reportaje, dintre care amintim :

Comuniunea între ortodocși, de Arhim. Ilie Mastroianopoulos, în «Mitropolia Banatului», 1973, XXIII, nr. 10—12, p. 632—635; *Biserica Ortodoxă a Greciei: Moartea lui Hamilcar Alivizatos*, în revista «Mitropolia Olteniei», anul XXI, 1969, nr. 7—8, p. 622—623; *Munca — factor de apropiere a creștinilor*, în «Mitropolia Ardealului», 1975, XIX, nr. 1—3, p. 71—76; *Problema limbilor liturgice în lumina preocupărilor ecumeniste actuale*, în «Studii teologice», seria II, 1966, XVIII, nr. 7—8, p. 420—433; *Scrierea pseudoepigrală «Testamentum Domini» ca izvor pentru istoria cultului creștin*, în «Studii teologice», seria II, 1965, XVII, nr. 3—4, p. 204—218; *Vizita în România a I. P. S. Mitropolit Iacov de Mitilene, Președintele Comisiei pentru relații bisericești*

externe a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe a Greciei, în «Biserica Ortodoxă Română», 1969, LXXXVII, nr. 9—10, p. 924—925; *Vizita în România a Prot. Gheorghe Tretzis și Gaio Grassi, membri în Departamentul de Întraajutorare al Consiliului Ecu-menic al Bisericilor*, în «Biserica Ortodoxă Română», 1969, LXXXVII, nr. 9—10, p. 923; *Cultul Bisericii monofiziților iacobiți*, în «Ortodoxia», 1965, nr. 3, p. 354—366; *Liturgia Sfântului Iacob din ritul sirienilor iacobiți*, în «Ortodoxia», 1966, nr. 1, p. 99—114.

Dintre articolele publicației românești «INVIEREA», de la Ierusalim, menționăm :

În anul 1975, nr. 5—7, an III, — Sfântul Vasile cel Mare : Despre folosul vieții în comun, (traducere din limba greacă); — Vizita Prea Fericitului Justinian în Țara Sffntă; — Cincizecimea izvor de unitate, armonie și desăvârșire creștină.

În anul 1976, nr. 4—6, an IV : — Sărbătoarea hramului Bisericii Române din Ieru-salim; — Un mare sprijinitor al Locurilor Sfinte, domnitorul Moldovei Vasile Lupu (traducere din limba greacă); — Congresul Culturii și educației; — Biserica Sfântului Mormint. În numărul 7—9 : — Sărbătorirea numelui Prea Fericitului Justinian la bise-rica română din Ierusalim; — Sfântul Vasile cel Mare «despre invidie» (traducere din limba greacă).

Dintre articolele publicate în anul 1977, amintim : în nr. 1—4, an V, — Răs-coală țaranilor din 1907; — O putere ce nu se dă învinsă. În numărul 5—6, — Ale-gerea și întronizarea noului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. În nr. 7—10, — Cu piept de leu și aripi de furtună; — Dositei patriarhul Ierusalimului și legăturile lui cu Biserica acestora (recenzie la teza de doctorat a teologului Ioan Dură); — Alegerea și întronizarea noului Mitropolit al Moldovei și Sucevei; — La Adormirea Maicii Domnului. În nr. 11—12 : — Nașterea Domnului; — La aniversarea Republicii; — Mormintul lui Nicolae Bălcescu.

În anul 1978, nr. 1—3, an VI : — La aniversarea de 60 de ani a Președintelui României. În nr. 7—9, — Cinstind pe cei ce iubesc podoaba Casei Domnului. În nr. 10—12 : — Colindele românești, primos pe altarul credinței străbune.

În anul 1979, nr. 1—3 : — Sfântul Vasile cel Mare. În nr. 4—6 : — Copiii viito-ruului omenirii. În nr. 7—9, — Noul Arhiepiscop al Bisericii etiopiene din Ierusalim. În nr. 10—12, — Să ne reamintim; — Un neam și o lege, etc.

Strădaniile depuse de prea cuviosul arhimandrit Vasile Costin, ca bursier al Bisericii Ortodoxe Române peste hotare, s-au concretizat prin obținerea titlului de doctor în teologie, la universitatea din Atena, cu lucrarea : *Cultul Bisericii Copte în comparație cu cultul Bisericii Ortodoxe*. Teza de doctorat a P. Cuv. Sale a fost pu-blicată la Atena, în limba greacă, la editura Soukis, 1972. În cursul acestui an ea va fi tradusă și publicată într-una din revistele Patriarhiei Române.

Potrivit rînduielilor statornicite de o veche tradiție în viața bisericească și de stat din țara noastră, hotărîrea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a fost adusă la cunoștința Conducerii superioare de stat, care a recunoscut această alegere.

Solemnitatea înmînării Decretului prezidențial privind recunoașterea numirii P. C. Arhim. Vasile Costin în postul de Episcop-vicar patriarhal al Administrației Patriar-hale a avut loc, într-un cadru festiv, sîmbătă 12 ianuarie 1980, la Departamentul Cul-telor. Au fost de față : Domnul Ion Roșianu, Președintele Departamentului Cultelor, personalul superior al acestui Departament, ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, în

frunte cu Prea Fericitul Părinte Iustin, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, șefi ai cultelor religioase din București și consilierii de la Administrația Patriarhală.

După citirea Decretului prezidențial acesta a fost înmînat P. C. Arhim. Vasile Costin de către Dl. Ion Roșianu, Președintele Departamentului Cultelor. D-Sa a felicitat călduros pe noul vicar patriarhal pentru funcția în care a fost ales de către Sinodul Bisericii Ortodoxe Române și recunoscut de Conducerea Statului.

Arătînd că înmînarea Decretului prezidențial constituie un simbol al încrederii și aprecierii acordate de Conducerea Statului nostru, P. S. Episcop-vicar Vasile Costin-Tîrgovișteanul, Domnul Președinte Ion Roșianu a spus printre altele :

Prea Sfințite Vasile Costin,

«Prin alegerea dumneavoastră ca episcop-vicar patriarhal vi s-a încredințat o muncă de mare răspundere.

Din activitatea ce ați desfășurat-o pînă acum ca vicar al Episcopiei Oradiei și, mai ales ca superior al Așezămîntului mănăstiresc de la Ierusalim, a străbătut pregnant spiritul de hărnicie și sentimentul datoriei, al patriotismului cu care v-ați îndeplinit misiunile încredințate.

Tocmai de aceea este necesar pentru aceasta : pregătire culturală, experiență în activitatea administrativă, simțul datoriei, conștiința de a servi cu devotament biserica și țara.

La toate acestea adăugîndu-se beneficiul de a lucra sub directa și înțeleapta îndrumare a Prea Fericitului patriarh Iustin».

Mulțumind pentru înmînarea Decretului prezidențial, P. Cuv. Arhim. Vasile Costin a rostit următoarea cuvîntare :

Domnule Președinte al Departamentului Cultelor,

Primind prin mijlocirea Domniei Voastre decretul prezidențial pentru recunoașterea alegerii mele de către Sfîntul Sinod, la propunerea Prea Fericitului Patriarh Iustin, în demnitatea de episcop-vicar patriarhal, Vă rog să transmiteți Conducerii Statului nostru asigurarea atașamentului meu sincer față de orînduirea socialistă din țara noastră.

În contextul social nou de mari prefaceri și realizări, izvorîte din voința solidară a întregului popor, cînd Conducerea Statului asigură prin Constituție deplină libertate tuturor cultelor religioase din țara noastră, ca fiu al Bisericii Ortodoxe Române, am nețărmurita convingere că este o datorie sfîntă să slujesc cu toată dăruirea credincioșilor Bisericii străbune și poporului Patriei noastre dragi.

Mi-am petrecut aproape toți anii vieții mele de pînă acum fiind martor ocular al marilor succese obținute de poporul nostru în toate domeniile de activitate, sub îndrumarea înțeleaptă a Conducătorilor lui. Am fost și sînt însuflețit și întărit în slujirea năzuințelor înalte ale poporului, de tradiția slujitorilor luminați ai Bisericii noastre, care au fost

alături de popor în tot cursul istoriei noastre și de exemplul viu al chibzuinței cu care Conducerea Statului nostru socialist împlinește prin planuri de dezvoltare socială, economică și culturală, idealurile pentru care în trecut s-au jertfit cu dorul neîmplinit generații de fii aleși ai Patriei.

Crescînd odată cu viața cea nouă a țării și avînd drept dascăl istoria noastră cu năzuințele spre mai bine ale poporului, care formează tradiția sănătoasă a neamului românesc din care ne nutrim sufletește, m-am pregătit și eu în școlile teologice din țară și din străinătate, pentru a mă încadra cu folos, în calitate de preot, în slujirea poporului care trăiește azi o perioadă de mare avînt creator.

La începutul activității mele am fost încadrat ca secretar și apoi vicar administrativ al Episcopiei Oradiei, în acest colț de țară, unde, ca de altfel și în alte părți ale Patriei noastre, românii muncesc alături de naționalitățile conlocuitoare, pentru continua înflorire a Patriei, datorită climatului de frățietate și solidaritate instaurat de către Conducerea Statului nostru socialist, care acordă tuturor cetățenilor țării deplină egalitate în drepturi.

Prea Cuviosul Arhim. dr. Vasile Costin rostind cuvîntarea,
la Departamentul Cultelor, după primirea Decretului prezidențial.

În ultimii cinci ani de activitate, în calitate de superior al așezămintelor românești din Ierusalim și reprezentant al Prea Fericitului Patriarh Iustin pe lângă Patriarhia Ortodoxă a Ierusalimului, deși de-

parte de țară, depărtarea n-a fost nici o clipă un obstacol în fața legăturilor cu Biserica și poporul nostru. Zestrea mea sufletească creștea cu orice veste bună despre realizările din ce în ce mai bune ale cetățenilor mei din Patria mamă. Această legătură spirituală cu credincioșii Bisericii noastre și cu poporul nostru mi-au oferit suportul și puterea morală ca, în noul context de viață, să fiu o punte de legătură pentru păstrarea credinței strămoșești la ortodocșii români stabiliți pe acele meleaguri, a unității de simțire și gândire a românilor de pretutindeni.

În propovăduirea mea ca preot și redactor al ziarului «Învierea», am sădit în sufletele credincioșilor români de acolo dorința fraților de același neam, care se află în țară, de a trăi în pace și bună înțelegere cu toată lumea.

În calitate de reprezentant al Prea Fericitului Patriarh Iustin pe lângă Patriarhia Ierusalimului, am cultivat dragostea frățească menită să întărească solidaritatea de acțiune a Bisericii Ortodoxe.

Avînd exemplul colaborarea cultelor religioase din țara noastră, în cadrul ecumenismului local, pentru sprijinirea înfloririi Patriei, față de reprezentanții diferitelor culte religioase din Ierusalim, unde activează cele trei mari religii ale lumii, religia mozaică, religia creștină și religia mahomedană — am promovat relații de prietenie pentru slujirea marilor idealuri de pace și progres material și spiritual, care stau azi în fața omenirii de pretutindeni. În aceste manifestări m-am străduit cu toate puterile să exprim cît mai fidel climatul spiritual al vieții celei noi din țara noastră, climat în care am fost crescut și educat.

Domnule Președinte,

Acum cînd primesc din mîna Domniei Voastre Decretul Prezidențial de recunoaștere din partea Conducerii de Stat a alegerii mele de către Sfîntul Sinod, la propunerea Prea Fericitului Patriarh Iustin, în demnitatea de episcop-vicar patriarhal, Vă rog să fiți interpretul sentimentelor mele de mulțumire și recunoștință față de Conducerea Statului nostru, pentru condițiile noi de viață pe care mi le-a asigurat pentru formarea mea ca slujitor al Bisericii și cetățean al Patriei noastre, Republica Socialistă România.

Vă mulțumesc personal, Domnule Președinte, pentru deosebitul sprijin și îndrumările de pînă acum acordate prin Departamentul Cultelor și sper să mă bucur de ele și în viitor.

Asigur pe Prea Fericitul Patriarh Iustin și pe membrii Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române de sinceră și devotată colaborare, iar reprezentanților celorlalte culte care m-au cinstit cu prezența în acest moment solemn, le promit că voi colabora cu toate cultele religioase din țara noastră, spre binele poporului nostru pe calea lui spre un viitor tot mai luminos.

În slujirea mea de episcop, făgăduiesc solemn că voi sprijini cu fermitate și dăruire toate măsurile pe care Conducerea de Stat le va

lua cu scopul de a dinamiza voința solidară a întregului popor pentru o viață din ce în ce mai prosperă pentru pace și pentru progres.

La sfârșitul festivității de înmînare a Decretului de stat, toți cei de față au felicitat călduros pe P. Cuv. Arhim. Vasile Costin, făcîndu-i urări de sănătate și succes în noua activitate.

*

Hirotonirea în treapta de episcop a P. C. Arhim. Vasile Costin a avut loc duminică, 20 ianuarie 1980, în catedrala patriarhală din București.

În ajun, sîmbătă 19 ianuarie, după oficierea slujbei vecerniei, a avut loc ceremonia «ipopsifierii» viitorului episcop, potrivit rînduielilor tipiconale ortodoxe.

Taina hirotonirii a avut loc în cadrul Sfintei Liturghii, săvîrșită de Prea Fericitul Părinte Iustin Moisescu, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, I. P. S. Arhiepiscop Antim Nica al Tomisului și Dunării de Jos și P. S. Episcop Roman Ialomîțeanul, vicarul Arhiepiscopiei Bucureștilor, în fruntea unui sobor de preoți și diaconi de la catedrala patriarhală.

Au fost de față: I. P. S. Mitropolit Nestor Vornicescu al Olteniei, P. S. Episcop Emilian Birdaș al Alba Iuliei; P. S. Episcop Epifanie Tomitanul, vicarul Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos; PP. CC. Consilieri de la Administrația Patriarhală; preoți, monahi și monahii din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor, numeroși credincioși.

A fost de față, de asemenea, reprezentantul Departamentului Cultelor.

În cadrul Sfintei Liturghii, la momentul prescris de rînduiala tipiconală, arhimandritul Vasile Costin a fost adus înaintea celor trei ierarhi slujitori, în mijlocul

Prea Cuv. Arhim. dr. Vasile Costin-Tîrgovișteanul
semnează «Mărturisirea de credință».

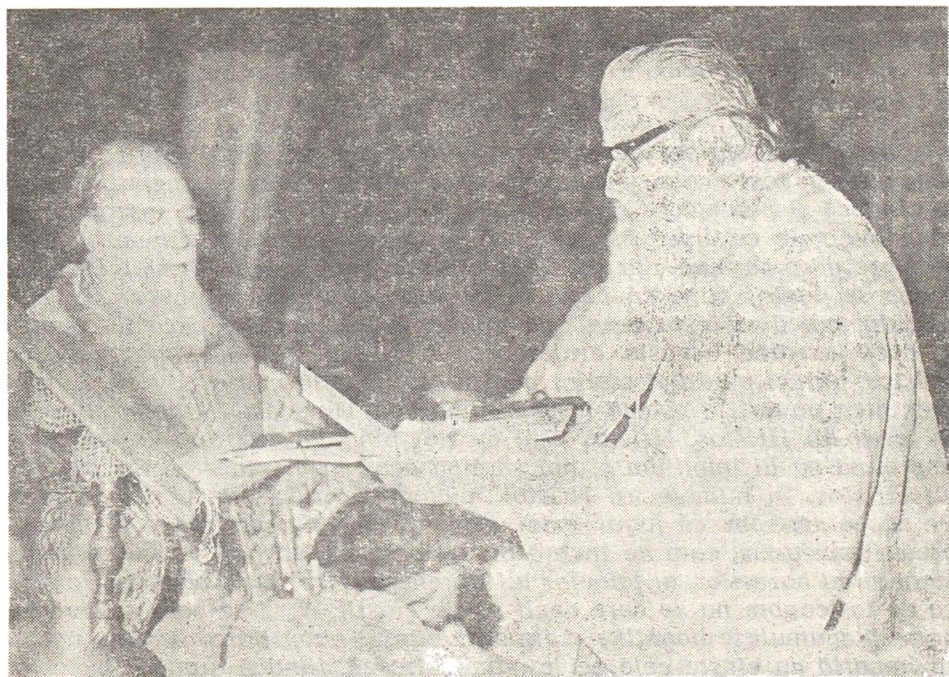
bisericii, spre a face cuvenita mărturisire publică de credință. P. C. Sa a rostit Simbolul credinței, apoi — răspunzînd întrebărilor înalților ierarhi slujitori — a făcut expunerea amănunțită a dreptei credințe a Bisericii Ortodoxe, declarînd solemn că mărturisește și apără această credință împotriva ereziilor, care de-a lungul timpului au încercat să-i zdruncine unitatea. Înaintea celor de față, ingenunchind, a semnat declarația făcută.

Soborul ierarhilor și slujitorilor a intrat apoi în altar, unde s-a săvîrșit ritualul hirotonirii în arhierie a arhimandritului Vasile Costin. În fața Sfintei Mese, punîndu-și mîinile pe capul noului chemat la slujirea arhieriei, Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin a rostit rugăciunile de invocare a Sfîntului Duh. După săvîrșirea ritualului hirotonirii, Întîistătătorul Bisericii Ortodoxe Române a înfățișat credincioșilor, în fața sfintelor uși ale altarului, pe noul Episcop, Vasile Tîrgovișteanul, căruia i-a încredințat însemnele rangului arhieresc: sacosul, omoforul, engolpionul și mitra, în timp ce corul și întreaga asistență intonau imnul «Vrednic este /».

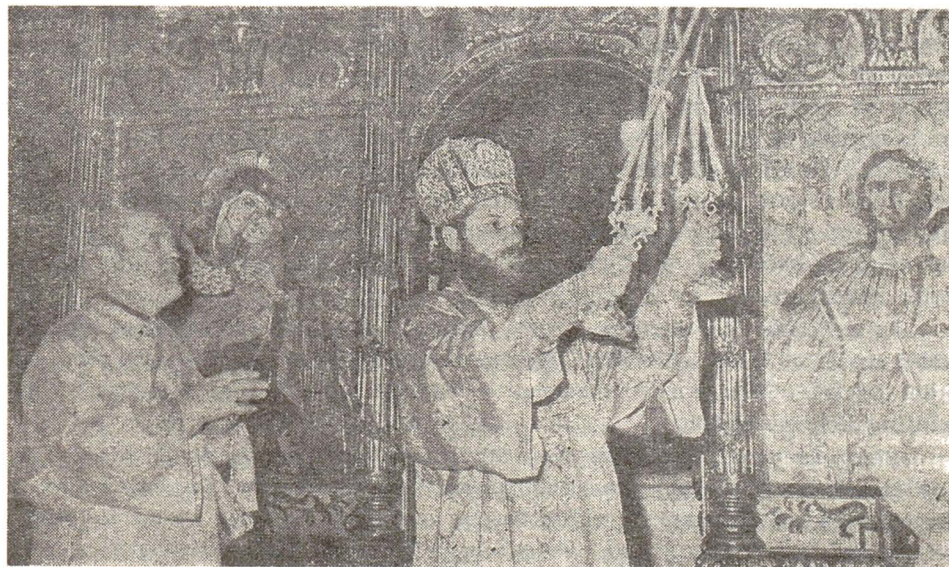

Moment din ceremonia hirotoniei intru arhierie
a P. Cuv. Arhim. dr. Vasile Costin.

La sfîrșitul Sfintei Liturghii, Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin, trecînd în strana arhierescă, a rostit o cuvîntare în care a prezentat tuturor celor de față pe noul Episcop-vicar patriarhal. Mai întîi, Prea Fericirea Sa a amintit momentele mai însemnate din viața și activitatea P. Cuv. Arhim. Vasile Costin, studiile și funcțiile îndeplinite pînă în prezent, apreciîndu-i seriozitatea, pregătirea cărturărească, viața evlavioasă, dragostea și dăruirea pe care noul ales le închină, cu smerenie, Bisericii și neamului nostru.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin rostește rugăciunea de invocare a Sfințitului Duh asupra noului chemat la slujirea arhierescă.

Prima binecuvîntare arhierescă a Prea Sfințitului Vasile Costin-Tîrgovișteanul, vicar-patriarhal.

Vorbind, apoi, despre rolul și însemnătatea slujirii arhieresti, Prea Fericitul Fărinte Patriarh Iustin a spus :

Prea Sfințite Vasile,

«În timpul slujbei de ridicare la arhierie, cel dintâi lucru pe care l-ați auzit a fost acela : «Dumnezeescul har care pe cele neputincioase le vindecă și pe cele ce sînt de lipsă le plinește». Aceasta înseamnă că se adeverește cuvîntul Sfintei Scripturi care spune că Dumnezeu este cel care dă o sarcină, dar tot El este acela care poartă greutatea ei. De aceea se poate spune că jugul lui Hristos este ușor și povara Sa este plăcută, adică nu este grea. Într-adevăr se adeverește aceasta, pentru că dacă lucrarea aceasta arhierescă o săvîrșește omul împreună cu Hristos, atunci pe drept cuvînt pentru om nu este nici o povară, fiindcă greutatea poverii o poartă însuși Dumnezeu, fiindcă nu sîntem episcopi în locul lui Hristos. Hristos este cu noi pînă la sfîrșitul veacurilor și împreună cu El împlinim și noi sarcina aceasta a arhieriei. Cu puterea lui Hristos, în numele lui Hristos, niciodată însă în locul lui Hristos. De aceea spunem că jugul este ușor și sarcina este plăcută, nu este grea. Propriu-zis, cum ne învață Sf. Apostol Pavel, noi nu sîntem decît iconomi ai harurilor, ai tainelor lui Dumnezeu. Dar tot Apostolul adaugă că de la iconom nu se cere decît să fie cinstit. Nu i se cere să fie iconom să acumuleze bogății ; să fie el creatorul bunurilor. I se cere numai să împartă cu cinste cele ce le administrează, fiindcă greul îl duce tot stăpînul. Avînd deci Prea Sfinția Voastră încrederea aceasta deplină în Mîntuitorul Dumnezeu, iată azi ați săvîrșit primul act cu puterea lui Dumnezeu în slujba aceasta a arhieriei. Ați sfințit un diacon. Este lucrul cel mai mare pe care îl poate îndeplini un arhieriu. Ați făcut-o însă cu puterea Mîntuitorului, care împlinește lipsurile aceluia care a venit să-i slujească. De aceea în lucrarea pe care o veți avea de împlinit de acum înainte, păstorirea pentru mîntuirea credincioșilor o veți face împreună cu Dumnezeu, sfințirea împreună cu Sfîntul Duh, propovăduirea învățăturii împreună cu Domnul nostru Iisus Hristos. Nu sînteți deci singur, sînteți înconjurat cu tot ceea ce este mai mult ca învățătură, cu tot ceea ce este mai puternic ca Sfîntul Duh : sfințirea și cu tot ceea ce este mai nobil ca păstorirea, călăuzirea turmei credincioșilor spre mîntuire».

În încheiere, Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin, asigurînd pe noul intrat în rîndul ierarhilor Bisericii Ortodoxe Române de dragostea, prețuirea și sprijinul membrilor Sfîntului Sinod, i-a făcut acestuia călduroase urări de bine și rodnice înfăptuiri în viitoarea sa misiune.

Vădit emoționat, a răspuns Prea Sfințitul Episcop-vicar patriarhal Vasile Tirgovișteanul. P. S. Sa a adus, mai întîi, pioase mulțumiri bunului Dumnezeu care, în dragostea Sa cea nesfîrșită, în voința Sa cea nepătrunsă și prin a Sa lucrare asupra voinței Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin și a membrilor Sfîntului Sinod, l-a ales pentru înalta slujire arhierescă.

Referindu-se la marile responsabilități ale acestei sfinte slujiri, despre care Sfântul Ioan Gură de Aur afirma că — *se săvârșește pe pământ, dar are rînduiala ceteilor din ceruri, fapt pentru care se cere arhierelui să fie ca acelea* —, P. S. Vasile Tîrgovișteanul a spus: «În acest moment solemn din viața mea, cu sufletul plin de bucurie sfântă, supunîndu-mă voinței Celui Atotputernic, spun și eu împreună cu Sfântul Chiril: «Astfel a binevoit cu mine Dătătorul a toate ... Dătătorul libertății, izvorul și cauza a tot binele». Cu adevărat, astfel a binevoit Dumnezeu ca astăzi, în acest sfânt locaș, în prezența clerului și a credincioșilor, să primesc de la Marele arhieru Iisus Hristos, prin punerea mîinilor episcopilor și prin succesiune apostolică neîntreruptă, taina Sfintei preoții, care trece peste veacuri și ajunge pînă la noi, fiind o garanție a unității Bisericii și o mărturie a adevărului credinței noastre ortodoxe.

Dumnezeiescul har care «pe cele slabe le vindecă și pe cele ce lipsesc le plinește» m-a făcut, prin deplinătatea Sfintei Taine a preoției, vas al venirii Sfântului Duh și mă cheamă de acum înainte la slujire arhierescă spre lucrare bineplăcută lui Dumnezeu.

În fața necontenitei trăiri peste veacuri a Cincizecimii în Sfînta Biserică prin Taina preoției, mă plec cu smerenie înaintea voinței Domnului și împreună cu Sfîntul Apostol Pavel spun: «Iată-mă, vin să fac voia Ta Dumnezeule» (Evrei 10, 9).

Cunosc, Prea Fericite Părinte Patriarh, Prea Sfințiți și iubiți credincioși, că sînt grele sarcinile slujirii arhieresti. Mă gîndesc la sarcina mea spirituală și răspunderea morală în fața lui Dumnezeu și a oamenilor. Aud peste veacuri glasul marelui Fotie, care zice: «Mare este dregătoria arhieriei, înfricoșător și de gîndit și chiar de către puterile îngerești este de dorit».

Adînc emoționat pentru că Dumnezeu, prin milostivirea Sa cea neagrăită, m-a condus la Sfîntul Său jertfelnic, de care cu frică și cu cutremur mă apropii, am nădejdea nemărginită, că Domnul care a mărit mila Sa peste mine și care pururea mă întărește, mă va conduce și în slujirea arhierescă cu dragoste, așa cum de altfel, m-a condus și pînă acum în slujirea de preot.

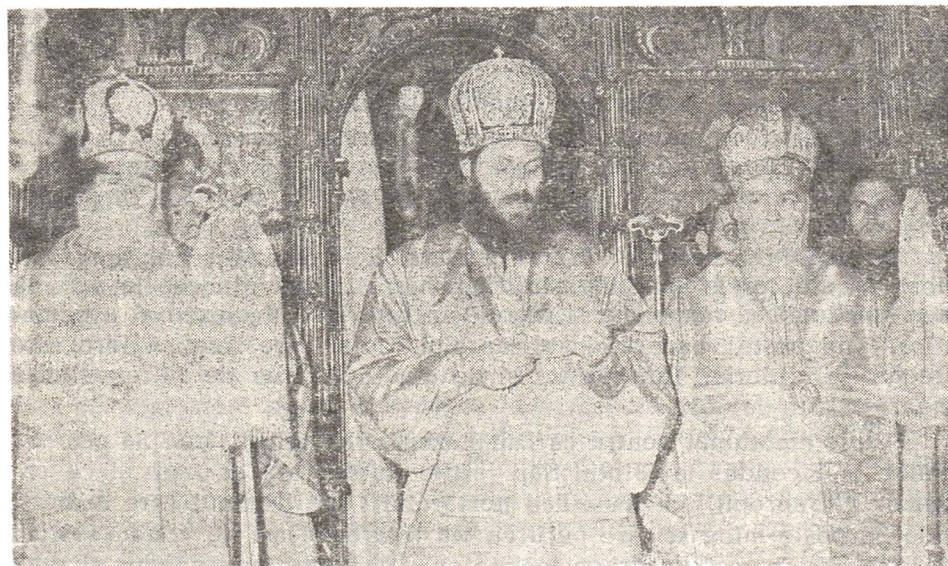
Este bine cunoscut că pregătirea în viață întru întîmpinarea a orice lucrare de răspundere este necesară și este o obligație de bază a fiecărui. De aceea, m-am pregătit după putință ca să iau sorțul și «slujirea acestei apostolii» (Fapte 1, 25), dar lăsînd răspunderea și ascultarea simplă a slujirii preotului știu cît de mare și cît de largă este aria misiunii episcopului.

Am încredere nestrămutată însă în cuvîntul lui Dumnezeu, care se adresează lui Isus Navi, însoțitorul lui Moisi, zicîndu-i: «Întărește-te și îmbărbătează-te. Nu te înpăimînta și nu te îngriji. Dumnezeuul tău este cu tine în tot ce vei face» (Isus Navi 1, 9) și asemenea am încurajarea Sfîntului Apostol Pavel, care zice: «Îți ajunge harul Meu, căci puterea mea în neputință se desăvîrșește» (II Cor. 12, 9).

Prea Fericite Părinte Patriarh,

Urmare recomandării Prea Fericirii Voastre, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a binevoit să mă aleagă în ziua de 10 decembrie 1979, Episcop-vicar patriarhal, iar astăzi, prin invocarea dumnezeescului har, am fost hirotonit arhiereu.

Dumnezeu, care toate le rânduiește, în a Sa înțelepciune a hotărît ca această hirotonie să aibă loc la început de an nou. La răsăritul noului an și la început de nouă misiune, multe sînt gîndurile pe care le doresc fapte în slujirea pe viitor a credincioșilor Bisericii noastre strămoșești și a poporului nostru. Timpul mărginit mă obligă să enumăr doar pe cîteva din ele.

Noul Episcop-vicar patriarhal rostind cuvîntarea de mulțumire,
în Catedrală, după terminarea slujbei solemne.

Avînd întotdeauna în fața mea modelul Mintuitorului, Marele arhiereu, care n-a venit în lume ca să I se slujească, ci El să slujească» (Matei 20, 28), făgăduiesc ca în demnitatea de arhiereu, noua misiune care azi mi s-a încredințat, să slujesc cu rivnă și smerenie viața cea în Hristos a credincioșilor și viața cea nouă a poporului nostru.

De asemenea, avînd pilda ierarhilor luminați din trecutul și prezentul Bisericii noastre Ortodoxe, mă voi strădui din toate puterile să împletesc, ca și aceștia, în mod armonios, dragostea de neamul și legea strămoșească spre binele și progresul credincioșilor și al poporului nostru.

Dragostea, pacea, buna-înțelegere și frăția între oameni, precum și omenia — această caracteristică a neamului nostru — vor fi în viitor în centrul propovăduirii și a faptelor mele.

Voi păzi ca pe lumina ochilor mei dogmele, canoanele și rînduielele Sfintei Biserici Ortodoxe, pentru că ele ne asigură o slujire autentic creștină ortodoxă.

Fiind ales dintre oameni și pentru oameni, ca arhiereu (Evrei 5, 1), nu voi uita că pe lîngă conducerea credincioșilor pe calea mîntuirii, sînt și cetățean al Patriei noastre dragi, care prin munca fiilor țării trece printr-o perioadă de mari împliniri și la fel, că sînt parte integrantă a omenirii de pretutindeni, care se află pe calea descătușării de nedreptate, suferință, boli și sărăcie, cu scopul de a asigura condiției umane o stare vrednică de demnitatea de creatură a lui Dumnezeu.

Păstrării atmosferei de pace și bună-înțelegere între oameni, mediu în care este posibil progresul tuturor fiilor acestei țări, a unității religioase și naționale, în care se păstrează și consolidează independența fiecărui popor și vieții libere și creatoare, mă voi dăruie cu toate puterile mele, pentru a le sluji și de acum înainte cu și mai multă hotărîre».

În continuare, P. S. Episcop-vicar Vasile Tîrgovișteanul a adus smerite mulțumiri Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin, care a binevoit să-l propună membrilor Sfîntului Sinod pentru a fi ales în funcția de Episcop-vicar patriarhal. «Promit că voi fi ascultător — a spus P. S. Sa — și voi primi tot sfatul părintesc pe care veți binevoi a mi-l da, pentru a avea o arhierie încununată cu bogate roade duhovnicești. Mi s-a oferit marele avantaj să fiu ucenicul Prea Fericirii Voastre, care v-ați împodobit viața cu alese realizări în arhipăstoria Bisericii Ortodoxe Române, rod al unei munci susținute cu dăruire și dragoste pentru Biserica și neamul nostru. Mă încred în dragostea părintească și în înțelepciunea Prea Fericirii Voastre și Vă încredințez că nu voi precupeți nici un efort în strădania mea, pentru a răspunde nădejdlor pe care le-ați pus în mine.

Dragostea părintească cu care mi-ați urmărit activitatea de pînă acum, ca și sfaturile înțelepte date, vor fi pentru mine și în viitor tezaur de mare preț și bogată moștenire, din care voi primi curaj și putere în slujirea mea cea nouă. Vă rog să fiți și în viitor pentru mine părinte duhovnicesc, îndrumător și călăuză. Faptul că ați binevoit personal să mă hirotoniți, mă obligă la o recunoștință și mai adîncă».

Prea Sfințitul Vasile Tîrgovișteanul a mulțumit, de asemenea, Conducerii noastre de stat, care a binevoit să recunoască alegerea sa în funcția de Episcop-vicar patriarhal, asigurînd-o că va sluji cu devotament și dăruire tot ceea ce este menit să contribuie la bunăstarea poporului nostru.

Calde mulțumiri a mai adresat: Înalt Prea Sfințitului Antim, Arhiepiscopul Tomisului și Dunării de Jos, Prea Sfințitului Roman Ialomîțeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, care au făcut parte din soborul slujitor la hirotonia sa întru arhiereu, precum și preoților și credincioșilor prezenți în catedrala patriarhală.

Înceind cuvîntarea, P. S. Sa a spus :

«În acest moment sfînt, se cuvine un gînd de recunoștință pentru memoria părinților mei, care m-au crescut în dragoste de Dumnezeu și în cinstire față de aproapele și care se odihnesc sub glia strămoșească de pe meleagurile natale maramureșene, pentru dascălii și pentru toți binefăcătorii și îndrumătorii mei, rugînd pe Bunul Dumnezeu să le răsplătească osteneala și jertfele și să-i înscrie în cartea vieții.

Îngăduiți-mi, acum, să rostesc și eu împreună cu Psalmistul : «primește Doamne simțămintele mele și învață-mă legile Tale» (Ps. 119, 108), pentru ca ajutat fiind de puterea cea sfîntă, izvorită din bogăția harului divin al hirotoniei, să mă fac vrednic de slujirea arhierescă cu care azi Sfînta Biserică, prin slujitorii ei canonici, m-a investit».

*

După terminarea slujbei religioase, cei invitați la acest eveniment deosebit din viața Patriarhiei române, au participat la agapa frățească de la Palatul patriarhal, dată în cinstea noului ierarh al Bisericii Ortodoxe Române, Prea Sfințitul Vasile Costin-Tîrgovișteanul, vicar patriarhal.

Cu prilejul acestui moment solemn din viața Prea Sfințitului Episcop-vicar Vasile Costin-Tîrgovișteanul, redacția noastră îi aduce, pe această cale, cele mai sincere urări de bine, sănătate deplină, alese bucurii duhovnicești și puteri sporite de muncă, cu frumoase realizări în slujba Bisericii noastre strămoșești și a Patriei.

REDAȚIA

RESFINȚIREA BISERICII CU HRAMUL „SFÎNTULUI NICOLAE“ DIN PAROHIA SLOBOZIA NOUĂ — JUDEȚUL IALOMIȚA

În dimineața zilei de 9 septembrie 1979, credincioșii bisericii din parohia Slobozia Nouă, precum și din alte parohii vecine, în frunte cu preoții lor, primeau în mijlocul lor pe Prea Sfințitul episcop Roman Ialomiteanul, vicarul Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, care venea cu deosebită bucurie, să sfințească lucrările de pictură și de reînnoiri de la biserică și să aducă binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin, credincioșilor acestor meleaguri ialomițene.

După datina strămoșească a primirii cu piine și sare de către enoriașul Iacob Stanciu, un destoinic consilier din Consiliul parohial al parohiei Slobozia Nouă, s-a trecut la ceremonia sfințirii apei, cu ocolirea bisericii și cu rugăciunile speciale pentru reînnoirea bisericii, încununându-se cu Sfinta Liturghie și cu parastasul pentru ctitorii bisericii.

Au mai fost alături de Prea Sfințitul Părinte Episcop Roman Ialomiteanul și P. C. Părinte Tache — consilier al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, P. C. Protoieru Cosma Drăghicescu, preotul Alexandru Nuță, P. C. Androne Ion de la parohia Grivița, Neagu Marian de la Cocora, Leu Mănăilă de la Scinteia, Pantelică Gheorghe de la Perieți, Păun Nicolae de la parohia Gh. Doja, P. C. Diacon Traian Petrescu și P. C. Diacon Popescu din cadrul Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor.

Predica zilei s-a rostit de către preotul Păun Nicolae de la parohia Gheorghe Doja, jud. Ialomița.

La sfârșitul slujbei a luat cuvîntul preotul protoieru Cosma P. Drăghicescu, care, după cuvîntul de bun venit adresat Prea Sfințitului Episcop Roman Ialomiteanul, a prezentat activitatea preoților din cuprinsul protoieriei Slobozia. La sfârșit, aduce îndreptățite felicitări părintelui paroh Nuță Nicolae pentru munca depusă pentru înfrumusețarea sfintei biserici.

A luat apoi cuvîntul preotul paroh Nuță Nicolae, care a făcut o dare de seamă a muncii sale în cei 4 ani de păstorie a acestei parohii, remarcînd printre altele:

La venirea mea în parohie, în decurs de o lună de zile, din fondurile proprii bănești donate cu dragoste de acești enoriași, am renovat casa parohială. Am procedat, apoi, la renovarea bisericii, strîngînd fonduri bănești pentru reparații interioare și exterioare, pentru vopsitorie și reparații de tinichigerie, instalație de paratrăznet, lumină în biserică, cilindri pentru racordare de sobe în biserică, ușă la altar, obiecte de cult și mobilier. Am fost ajutat, cu dragoste și dăruire, în tot ceea ce am făcut, de bunii mei credincioși, cărora le mulțumesc din adîncul inimii. De asemenea, pentru terminarea lucrărilor, Arhiepiscopia Bucureștilor ne-a dat un ajutor substanțial și mulțumirile noastre se îndreaptă către Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin și respectiv către Prea Sfinția Voastră, care mereu ne purtați de grijă, ca un bun părinte ce sînteți».

În încheiere, a luat cuvîntul Prea Sfințitul Episcop Roman Ialomițeanul, care, aducînd binecuvîntarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin, credincioșilor parohiei Slobozia Nouă și tuturor celor ce au luat parte la sfînta și dumnezeiasca slujbă, și-a arătat mulțumirea pentru frumoasele realizări de la parohia Slobozia Nouă.

Într-un cuvînt de aleasă ținută duhovnicească, Prea Sfinția Sa arată că a iubi biserica este un lucru plăcut lui Dumnezeu și credincioșilor, amintînd cuvintele psalmistului «cît sînt de iubite locașurile tale Doamne al Puterilor».

Vorbește despre biserica pe care a întemeiat-o Hristos, biserica luptătoare. Arată importanța bisericii pentru credincioși ca loc de rugăciune, reculegere sufletească, înfrățire între oameni. A elogiat în cuvinte călduroase munca depusă de preotul Nuță Nicolae.

«Iubiții mei, a zis P. S. Sa, în încheiere, v-ați străduit să înfrumusețați acest sfînt lăcaș în care sălășluiește Dumnezeu și în care veți primi darurile Sale.

Fie ca această zi să însemneze începutul hotărîrii voastre de a înfrumuseța biserica sufletului vostru cu care vă puteți prezenta în fața lui Dumnezeu pentru răsplata ce ne așteaptă la sfîrșitul vieții pămîntești. Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu-Tatăl și împărtășirea Sffntului Duh să fie cu noi cu toți».

A urmat apoi, obișnuitul polihroniu pentru Conducerea Țării și a Bisericii noastre Ortodoxe, în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin, precum și pentru P. S. Episcop Roman Ialomițeanul și toți cei care au contribuit cu obolul lor la înfrumusețarea bisericii «Sfîntul Nicolae» din parohia Slobozia Nouă.

Cu acestea, solemnitatea resfințirii sfîntului lăcaș a luat sfîrșit, aducînd în sufilele credincioșilor alese bucurii duhovnicești.

ASISTENT

RESFINȚIREA BISERICII DIN PAROHIA CIOCĂNEȘTI — MĂRGINENI, JUD. IALOMIȚA

În ziua de 14 octombrie 1979, într-un cadru solemn, a avut loc resfințirea bisericii din parohia Ciocănești Mărgineni, Comuna Ciocănești, jud. Ialomița, ca urmare a lucrărilor de pictură ce s-au executat.

Încă de dimineață, credincioșii parohiei s-au adunat în număr mare la sfînta biserică, în așteptarea Prea Sfințitului Episcop Roman Ialomițeanul, vicarul Sf. Arhiepiscopii a Bucureștilor, care a sosit la orele 9. Întîmpinat de credincioși cu flori și luminări aprinse, Prea Sfinția Sa îi binecuvîntează cu căldură, spre marea bucurie a tuturor, pentru prilejul de a primi arhiereshile binecuvîntări.

În fața bisericii, Prea Sfințitul Episcop este primit după datină, cu Sfînta Evanghelie și Sfînta cruce de către soborul de preoți.

Se oficiază sfințirea apei, se înconjoară biserica, se citesc rugăciunile speciale pentru sfințirea interiorului sfîntului lăcaș.

Se citește documentul, după care se intră în sfînta Liturghie. Răspunsurile Sf. Liturghii sînt date de credincioșii parohiei, omofon. Slujba Sf. Liturghii a reținut atenția credincioșilor prin elementele noi intervenite și anume hirotonia a doi tineri — unul în diacon, iar altul în preot. Faptul în sine a constituit un moment de participare

totală a credincioșilor la sfânta slujbă, deoarece sfânta taină a hirotoniei, pentru marea majoritate a credincioșilor, a fost pentru prima dată văzută.

Predica zilei a fost rostită de către părintele Dan B. Haralambie, de la parohia Andolina, com. Ciocănești.

După terminarea Sf. Liturghii, Părintele Ioan Purcărea, Protoiereul Protopopiatului Călărași, salută prezența P. S. Episcop Roman Ialomițeanul și a celor ce-l însoțeau și prezintă un raport în care sînt scoase în relief acțiunile de înfrumusețare întreprinse de parohiile din Protoierie, arătînd printre altele că o nouă biserică și anume aceea a parohiei Gălățui este gata pentru a fi sfințită, întrucît lucrările de pictură, din nou, sînt terminate și recepționate.

Subliniază, printre altele, că lucrările executate de către parohii, precum și slujbele săvîrșite, atestă climatul de totală libertate religioasă ce există în patria noastră, libertate garantată de Constituția Republicii Socialiste România.

După părintele Protoiereu Ioan Purcărea, a luat cuvîntul părintele Alecu Zamfir, parohul parohiei Ciocănești—Mărgineni, care prezintă un raport asupra lucrărilor executate.

În final, ia cuvîntul Prea Sfințitul Roman Ialomițeanul, care, cu multă căldură sufletească, după ce transmite patriarhiceștile binecuvîntări, explică învățătura pildei semănătorului, subliniind cu cîtă grijă și efort trebuie să se pregătească omul sufletește pentru primirea cuvîntului lui Dumnezeu, pentru ca să meargă pe calea mîntuirii.

După cuvîntul Prea Sfințitului Episcop, a avut loc hirotesia în iconom a părintelui paroh Alecu Zamfir, ca o recunoaștere și apreciere a muncii la această parohie, atît de către P.C. Sa, cît și de credincioșii parohiei, care și-au dat obolul pentru realizarea tuturor lucrărilor executate și pentru buna întreținere a sfîntului lăcaș.

S-a săvîrșit un polihroniu pentru Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin, Conducătorii Țării și credincioșii parohiei.

ASISTENT

RESFINȚIREA BISERICII „MĂRȚIȘOR“ DIN CAPITALĂ

Pe una dintre cele mai frumoase poziții geografice ale Capitalei, — Dealul Mărțișor — pentru trebuințele sufletesti a celor cîteva sute de familii situate aci, între anii 1943—1947, s-a ridicat o bisericuță de proporții modeste, însă plină de gingășie arhitecturală. În formă de navă, — aidoma bisericilor din primele secole creștine — pe o fundație din piatră de Albești, cu 6 contraforți — ca la bisericile din epoca lui Ștefan cel Mare — cu 11 ferestre încadrate de frumoase stucasuri, o singură turlă mare după modelul Coziei și înecată într-o verdeață luxuriantă. Încă de la punerea fundației și pînă mai de curînd, pana multor scriitori a zugrăvit-o și a apreciat-o.

Deși de curînd zidită, în scurta sa istorie, biserica Mărțișor a suferit cîteva încercări. Ivindu-se cîteva fisuri la turlă și bolți, neesențiale pentru construcție, au făcut ca reparația lor să impună restaurarea întregii picturi.

Duminică 4 noiembrie 1979, Prea Fericirea Sa Părintele Patriarh Dr. Iustin Moisescu, a dat înalta binecuvîntare pentru resfințirea bisericii, însărcinînd cu aceasta

pe Prea Sfințitul Episcop Antonie Ploieșteanul, vicar Patriarhal. Festivitatea a început la 9,30 dimineața cu sfințirea apei, ocolirea sfintei biserici și cu citirea impresionantelor rugăciuni de resfințire și citirea documentului. Sf. Liturghie a început la orele 10,30, răspunsurile fiind date omofonic de către credincioși. Ceea ce a sporit frumusețea acestui eveniment, a fost hirotonirea, cu acest prilej și în această biserică a unui preot și a unui diacon, lucru ce a fost de mare folos duhovnicesc pentru mulțimea credincioșilor, prin înțelegerea preoției ca Taină. Predica zilei a fost rostită de preotul Ion Ionescu, slujitor la această biserică.

După terminarea Sf. Liturghii, s-a oficiat Polihroniu și parastas pentru ctitorii bisericii, membrii fostelor consilii și comitete parohiale, ca și toți închinătorii acestui sfânt locaș trecuți la cele veșnice.

La sfârșit, P.C. Protoieru Constantin Toma a făcut o expunere asupra situației bisericilor din Protoieria III Capitală, arătând parohiile în care preoții s-au străduit și se străduiesc să țină sfintele locașuri în bună stare, evidențind printre alții și preoții de la biserică Mărțișor. Preotul paroh Mihai Tătărim, el însuși ctitor al bisericii, ca și cel prin străduința căruia s-a zidit din temelii această biserică, ajutat de enoriașii parohiei, a făcut un interesant istoric asupra acestei biserici. A mulțumit Prea Fericitului Părinte Patriarh pentru strădania Prea Fericirii Sale, de a păstra și împodobi sfintele lăcașuri, ca și Prea Sfințitului Episcop Antonie Ploieșteanul, vicar Patriarhal, pentru osteneala ce și-a luat de a aduce atita bucurie spirituală în inimile acestor credincioși.

Prea Sfințitul Episcop Antonie Ploieșteanul, după ce a felicitat slujitorii, organele parohiale și enoriașii acestei biserici, pentru zelul lor arătat Casei Domnului, a ținut un cuvânt plin de adâncă învățătură, pentru cei de față, accentuând că tot ceea ce facem ajutând semenii sau un sfânt locaș, facem pentru noi și pentru a noastră mîntuire.

Festivitatea resfințirii bisericii Mărțișor s-a încheiat cu săvîrșirea slujbei Te-Deumului.

ASISTENT

SFINȚIREA BISERICII DIN PAROHIA IZVOARELE, JUDEȚUL PRAHOVA

Pe frumoasa vale a Teleajenului, în apropiere de Vălenii de Munte, se află comuna Izvoarele, veche așezare moșnenească, ce-și întinde dealurile în sus către Mîneciu și spre Mînăstirile Suzana și Cheia. Drumul care șerpuiește astăzi spre munți se oprește în mijlocul satului în fața unei frumoase și monumentale biserici, construcție a veacului nostru, pe care mulți, cu bună dreptate, o numesc — Catedrala Văii Teleajenului.

După cutremurul din 1977 și această biserică a avut de suferit, dar rîvna preotului Mateescu Gheorghe și a credincioșilor din parohie a făcut ca din nou, ea să strălucească, cu frumusețea cea dintîi, de mai bine de trei decenii în urmă.

Astfel în ziua de duminică 9 decembrie 1979 credincioșii bisericii, așteptau cu emoție sosirea delegatului Prea Fericitului Părinte patriarh Iustin de la Centrul Eparhial.

La orele 9 P. C. Preot Ilie Georgescu, consilier mitropolitan, însoțit de P. C. Preot David Popescu și diaconul Traian Petrescu de la Centrul eparhial, au fost întim-

pinați de către preotul și credincioșii parohiei, în frunte cu P. C. Protoiereu de la Vălenii de Munte, Ilie Vasile.

După sfințirea apei și ocolirea Bisericii și stropirea ei cu aghiazmă, au fost sfințite lucrările de reînnoire a bisericii și de restaurare a picturii, operă a unui zugrav popular rural, ce poate sta alături cu lucrarea oricărui pictor consacrat.

În cadrul Sfintei Liturghii, la care au dat răspunsurile omofonic toți credincioșii prezenți, a rostit predica zilei P. C. Preot David Popescu. În continuare a luat cuvântul P. C. Protoiereu Ilie Vasile, care a salutat prezența delegatului Prea Fericitului Părinte Patriarh și a prezentat o succintă dare de seamă asupra activității preoțimii din cuprinsul protoieriei Vălenii de Munte, accentuând activitatea bisericească și obștească din parohia Izvoarele, păstorită de către preotul Mateescu Gheorghe. Prin serviciile religioase frumoase, predici bine studiate, cateheze și cântarea omofonă, viața religioasă din această parohie este vie. Biserica, rezidită de către fostul paroh Gheorghe Iliescu a fost restaurată cu jertfa și contribuțiile credincioșilor, prin rîvna preotului paroh, pentru care îi prezintă felicitări.

Preotul Mateescu Gheorghe, parohul bisericii prezintă o dare de seamă asupra desfășurării lucrărilor făcute în mai mulți ani, și menționează, în mod deosebit munca voluntară depusă de către enoriașii din parohia Izvoarele. În încheiere, aduce mulțumiri P. F. Părinte Patriarh Iustin și Departamentului Cultelor pentru ajutorul și sollicitudinea arătată pentru executarea lucrărilor, precum și credincioșilor din parohie, care au contribuit la lucrările făcute, cu obolul lor.

Preotul Ilie Georgescu, consilier mitropolitan și delegat al Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin aduce binecuvîntări și urări de sănătate și fericire credincioșilor din această parohie și păstorului lor sufletesc. În continuare, într-o frumoasă lecție catehetică, P. C. Sa arată însemnătatea și rolul bisericii în viața religioasă și obștească a neamului nostru. Printre altele, a spus: «Biserica este casa în care ne botezăm și în care venim la cele mai importante momente din viață. În ea este siguranța mîntuirii, este locul comuniunii cu sfinții, care sînt frații noștri mai mari în credință și nădejde, este hrana vieții, apa vieții. Tot ce are nevoie credinciosul găsește în biserică».

Încheie, felicitînd pe credincioși și pe preotul lor pentru frumoasele realizări și le urează spor și progres în toate și să aibe în grijă casa sufletului lor — Biserica.

Pr. DAVID POPESCU

PREOTUL ICONOM STAVROFOR VASILE POP (1915 — 1979)

Cu sufletele cernite de durere și cu frățescă prețuire în ziua de 9 octombrie 1979 am prohodit moartea timpurie și îngroparea mult regretatului preot iconom stavrofor Vasile Pop, de la biserica Sf. Gheorghe-Capră din Capitală.

Stingerea lui din viața pămîntească, după o scurtă și grea suferință, a mișcat profund sufletele enoriașilor care l-au stimat și a fraților preoți din protoieria II Capitală.

S-a născut dintr-o familie de preoți, în parohia Turț din Oaș-Maramureș.

Tînărul absolvent de liceu și-a continuat studiile la Teologia din Blaj, după care s-a căsătorit cu una din fiicele vrednicului canonic Pop Ștefan din Sighetul Marmației.

A fost numit preot slujitor în frumoasa parohie Turț-Oaș, unde a funcționat 10 ani, afirmându-se ca un distins tînăr predicator, entuziast și bun gospodar.

După actul istoric al unificării din 1 octombrie 1948, care l-a aflat în rîndul preoților care au revenit cu dragoste și entuziasm la Biserica strămoșească și pentru calitățile lui sufletești și intelectuale, preotul Vasile Pop a fost numit în 1954 consilier cultural al Episcopiei Oradea pînă în 1960, cînd, la cerere, a fost transferat la Satu Mare. În 1967 a fost numit preot în Capitală, la parohia Sf. Gheorghe-Capră, unde și-a dat obștescul sfîrșit, în plină activitate pastorală și în regretul tuturor.

Slujba pogribaniei a fost oficiată în biserica parohială, de un sobor de preoți condus de preotul delegat Vasile Ionescu, Pr. I. Manu și Pr. C. Sava, foști colegi și împreună slujitori ai decedatului.

În această calitate de apropiați colaboratori, P. C. preoți amintiți, prin cuvîntul lor, au omagiat și întregit cu date biografice, viața și frumoasa activitate pastorală și obștească a răposatului.

Părintele Vasile Pop a fost dăruit de Dumnezeu cu suflet nobil și plin de bună-tate, optimist în fața încercărilor vieții, luptător cu convingeri sincere și intransigente, privind înaltele idealuri religioase și obștești, puse în slujba vieții înnoitoare din viața credincioșilor noștri. Aici la București el și-a dus la bun sfîrșit misiunea sa, cu rezultate îmbucurătoare, alături de frajii coslujitori de la același altar străbun.

Dar mai presus de toate, preotul Vasile Pop a fost un păstor sufletesc cu adinci convingeri, pe care le împărtășea credincioșilor prin puterea cuvîntului predicatorial, prin inteligența lui pătrunzătoare, susținute de o temeinică argumentare biblică, un adevărat misionar, un entuziast practicant al apostolatului social. În calitate de consilier cultural, a organizat în Eparhia Oradei un corp select de preoți misionari, dînd rezultate pilduitoare, iar în protopopiatul Satu Mare, el însuși fiind un foarte bun orator, a continuat misiunea sa pastorală pentru întoarcerea la dreapta credință a celor plecați din sinul ortodoxiei românești, prin cateheze, teme religioase și predici ținute liber, convingător și atractiv. Prin munca dezinteresată și modestă desfășurată la această biserică și-a dobîndit atît între enoriași și colegii din protoierie, un sentiment de prețuire prin comportarea demnă, prin participare la conferințe, discuții, prin articole apologetice publicate în «Glasul Bisericii» etc.

În cuvîntul ultim de tristă despărțire de ai săi, s-au adresat sincere condoleanțe soției neconsolate, copiilor săi dragi și rudelor apropiate.

Pe ultimul său drum, preotul Vasile Pop a fost condus de credincioși și preoții slujitori, la locul de veci din cimitirul Belu, ca un pios omagiu unui devotat slujitor al Bisericii strămoșești.

Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii !

Pr. C. SAVA

† PREOTUL „ICONOM“ MIHALACHE IOAN

La 13 octombrie 1979, după o grea și îndelungată suferință, trece la cele veșnice, iubitul nostru frate în Domnul, preotul pensionar Mihalache Ioan, vrednic păstor de suflete și gospodar desăvîrșit în treburile bisericesti, timp de 40 ani.

Părintele Mihalache Ioan s-a născut la 4 octombrie anul 1913, în comuna Urleasca, Județul Brăila, din părinți Ieremia și Marla Mihalache, oameni pașnici și buni gospo-

dari. A urmat școala primară în satul natal. Terminând cele 6 clase primare, după dorința părinților și înclinarea lui spre cele sfinte, este dus la Seminarul din Buzău, pe care l-a absolvit cu rezultate foarte bune, dându-i-se dreptul să se prezinte la sfânta Taină a Preoției. Se căsătorește cu domnișoara Eliza M. Vlad, în anul 1935, Dumnezeu binecuvîntîndu-le căsătoria cu doi copii: Ion-Alexandru și Victor-Silvian.

Tînărul teolog și proaspătul căsătorit Ioan Mihalache este diaconit în aprilie 1936, iar în noiembrie 1939, este hirotonit preot, pe seama parohiei Dobromir Deal, din Județul Constanța. În 1946 se transferă reciproc cu preotul de la parohia Căldăușa din județul Buzău. După cuvîntul Scripturii care zice: «Mergînd, învățați toate neamurile...», Pr. Mihalache merge, și rînd pe rînd, îl găsim învățînd și botezînd, la parohiile: Tîrlele Fillului, Bordeiu Verde, Beilic, com. Săgeata, și la Oprișănești com. Ianca. De la parohia Oprișănești, iese la pensie în anul 1976, pe caz de sănătate, și se stabilește în municipiul Tîrgoviște, Județul Dimbovița.

În tot timpul activității sale preoțești, cucernicul preot Mihalache Ioan este un bun păstor și duhovnic al turmei lui Hristos, pildă făcîndu-se enoriașilor săi și preoților mai tineri, cu cuvîntul și fapta, cu timp și fără timp, pe vremea bună și pe furtună, în suferință și lipsuri, ca să-și facă slujba deplin, după cuvîntul care zice: «Tu fi treaz în toate, suferă răul, fă lucru de evanghelist, slujba ta fă-o deplin»! (II Tim. IV, 5).

Pe la toate bisericile care a trecut, a înnoit fața lor pe cît i-a fost cu putință lui și enoriașilor lui, recunoscîndu-i-se aceste merite, de către Centrul eparhial, prin rangul acordat, de «Iconom».

Relațiile cu ceilalți frați preoți, au fost totdeauna foarte bune, raporturi bazate pe principiul evanghelic al dragostei, al respectului reciproc. Nu și-a însușit nimic din ceea ce nu i-a aparținut, ci dimpotrivă, din puținul său a ajutat pe cei aflați la strîm-torări.

Calitățile de preot, de bun cetățean, de adevărat slujitor al lui Hristos și bun frate de slujire, au fost enumerate de cucernicii preoți care au luat cuvîntul la slujba înmormîntării.

Părinte și duhovnic cu un simț de înaltă ținută morală și spirituală, părintele Mihalache Ioan a fost și va rămîne în memoria celor ce l-au cunoscut, pildă vie; păstoriiților săi, generației celei linere de preoți; soț ideal, părinte devotat copiilor săi. Iată doar cîteva virtuți ce stăpînea figura acestui distins sacerdot.

Slujba pogribaniei i s-a oficiat în ziua de marți 16 octombrie 1979, de un sobor de preoți din municipiul Tîrgoviște la care s-au adăugat și cei doi preoți, veniți de la Ianca Buzăului de unde a slujit părintele Mihalache, care au ținut să aducă ultimul omagiu, al preoției din protoieria Brăilei și enoriașilor săi, precum și mîngîieri, doamnei preotese, copiilor, nepoților și rudelor apropiate.

Dumnezeu să-l ierte și veșnică să-i fie amintirea /

Pr. CEAUȘU GH. ION
Biserica Albă—Tîrgoviște.

† PREOTUL ICONOM STAVROFOR DORU CRISTEA

În ziua de 7 noiembrie 1979, a încetat din viață preotul pensionar Doru Cristea, fostul paroh al parohiei Livadea, comuna Vărbilău, Protoieria Vălenii de Munte, județul Prahova.

S-a născut în ziua de 23 mai 1901, în comuna Brădeanu, județul Buzău, a urmat școala primară în satul natal, apoi Seminarul din Buzău. Se căsătorește cu Maria Simache din Cosminele — Prahova, iar la 1 august 1927 este hirotonit preot pe seama parohiei Livadea, unde păstorește vreme de 52 de ani.

A fost un bun chivernisitor al bunurilor parohiale. Încă în primul an al păstoriei a executat reparația și consolidarea bisericii, refacerea acoperișului, pictura bisericii, construirea pridvorului, împrejmuirea cimitirului și a bisericii cu zid de piatră etc.

În ziua de 11 noiembrie 1979 a fost prohodit de un număr impunător de preoți, în frunte cu P. C. Protoiereu Ilie T. Vasile, însoțit de mulți enoriași.

La sfârșitul slujbei pogribaniei, în numele preoților din Protoieria Vălenii de Munte, P. C. Protoiereu Ilie T. Vasile aduce cuvânt de mângâiere familiei și enoriașilor pe care i-a păstorit timp de 52 de ani. Arătând misiunea de păstor pe care răposatul a desfășurat-o, cu toată rîvna preoțească, P. C. Sa spune printre altele :

«Cine ar putea spune cîte îndrumări a dat, cîte povețe și chemări a făcut dînsul pentru ca cei bolnavi să fie cercetați și mîngiați, cei învrăjbiți să se împace, orfanii să simtă dragostea celor din jur, cei despărțiți sau cu familiile destrămate să se unească și să se înțeleagă.

Părintele Doru Cristea a trăit cu adevărat preoția, și-a făcut datoria de păstor sufletesc și a trecut la odihna cea mare, cu fruntea senină și cu cugetul împăcat, ca unul care «lupta cea bună s-a luptat, credința a păzit, Evanghelia a propovăduit și iată că i s-a gătit și cununa dreptății».

Conducerea Bisericii noastre i-a acordat rangul de «Iconom Stavrofor».

A vorbit, în continuare, tinărul Preot Niculescu Alexandru, actualul paroh al parohiei Livadea, fiu al satului, călăuzit și îndrumat de către decedatul preot Doru Cristea, căruia îi aduce un omagiu de cinste și respect pentru tot ajutorul dat în formarea lui preoțească.

Însoțit de dangătul clopotelor, purtat pe umeri de preoți și urmat de enoriașii săi, este ocolit în jurul bisericii și apoi coborît în cripta din dreapta bisericii, mai înainte pregătită.

ASISTENT

† PREOTUL NICOLAE CODREANU

În ziua de 21 februarie 1980, în Spitalul nr. 1 din Constanța, a încetat din viață preotul Nicolae Codreanu de la parohia Ovidiu, județul Constanța.

Disparația lui fulgerătoare, la vîrsta de 59 de ani încă neîmpliniți, a surprins pe mulți dintre colegii, prietenii și cunoscuții săi, deoarece funcționase pînă în ultima vreme și se părea că dispune de o vitalitate deosebită.

S-a născut la 23 mai 1921, în comuna Făcăieni județul Ialomița. După terminarea școlii primare în satul natal a urmat Seminarul teologic Sf. Ap. Andrei din Galați.

După terminarea războiului își continuă Facultatea de teologie din București, după care se căsătorește și este hirotonit preot pe seama parohiei Dobromir-Vale, județul Constanța, în anul 1945.

La cerere este transferat în parohia Chioara, județul Ialomița, dar peste câțiva ani revine în Dobrogea și este transferat în parohia Ovidiu județul Constanța, unde păstorește timp de 18 ani.

Primește între timp funcția de protoiereu al protoieriei Constanța, pe care o reprezintă în această calitate 9 ani, fiind apreciat pentru activitatea bisericească și obștească pe care a depus-o. A primit distincția de iconom stavrofor și i s-a acordat Crucea patriarhală din partea autorităților bisericești.

Slujba înmormântării a fost oficiată în ziua de 24 febr. 1980, «Duminica Ortodoxiei», de către P. S. Episcop-vicar Epifanie Tomitanul, înconjurat de un mare sobor de preoți din Constanța și împrejurimi.

După terminarea slujbei, a vorbit P. S. Episcop Epifanie Tomitanul, care a transmis familiei din partea Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Antim al Tomisului și Dunării de Jos, cuvinte de mângâiere și a făcut elogiioase aprecieri privind activitatea desfășurată ca preot de parohie și ca protoiereu de către preotul Nicolae Codreanu.

A arătat că această activitate a fost încununată de multe realizări, între care în mod deosebit rămâne zidirea și pictarea bisericii din comuna Ovidiu. Face aprecieri asupra motivelor de echilibru sufletesc pe care îl aduce învățătura noastră creștină în cazuri de acestea și care consideră moartea o poartă de intrare în viața veșnică cu nădejdea învierii. Îndeamnă pe credincioșii parohiei Ovidiu, cărora preotul N. Codreanu le-a fost duhovnic și păstor sufletesc, să-l păstreze o pioasă amintire.

A urmat la cuvînt preotul protoiereu Stănei Dumitru care, în numele protoieriei Constanța, aduce familiei condoleanțe și face o scurtă prezentare a vieții celui dispărut. «Pierderea lui lasă un gol în cuprinsul protoieriei și colegii îl vor regreta multă vreme».

În numele protoieriei Medgidia vorbește preotul protoiereu Virgil Nicolae, consătean și coleg cu preotul Nicolae Codreanu, care, în cuvinte emoționante, evocă împrejurări din anii copilăriei comune și se consideră îndatorat să-l poarte în amintirile și sufletul său multă vreme.

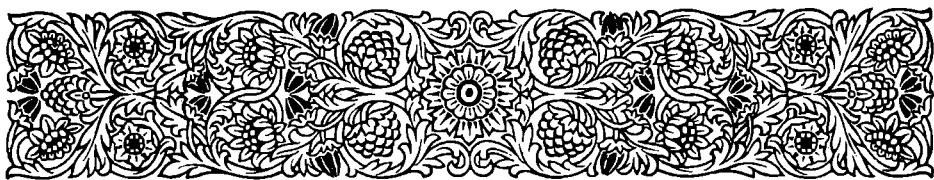
A luat cuvîntul apoi preotul Nicolae Cănanău, de la Catedrala din Constanța, cu care defunctul a colaborat în probleme misionare și care arată că Biserica l-a pregătit prin slujbele ei de înmormîntare și l-a încredințat în brațele lui Dumnezeu pentru viața de dincolo de moarte, în nădejdea învierii de apoi.

Ultimul care a luat cuvîntul a fost c. preot Ioan Coman de la parohia Sf. Ioan Botezătorul din Constanța, care a apreciat activitatea și preocupările ca familist ale defunctului, ca soț și tată, pentru creșterea și pregătirea celor trei copii cărora societatea le-a încredințat astăzi îndatoriri onorabile cetățenești.

În dangătul rar al clopotului, sicriul a fost luat pe umeri de preoții și credincioși și așezat în mormîntul săpat în curtea bisericii din comuna Ovidiu.

Numărul mare al credincioșilor prezenți la slujbă, a arătat stima de care se bucura preotul Nicolae Codreanu și aprecierea contribuției lui pentru viața spirituală, pentru creșterea morală și viața obștească a parohiei. Cu priviri încă nedumerite, dar cu consolare de creștini care privesc realitățile de viață în semnificația lor netrecătoare, credincioșii parohiei au omagiat pe fostul lor păstor sufletesc cu recunoștință și cu înalt respect, Dumnezeu să-l odihnească!

Pr. N. CĂNĂNĂU

ARHIEPISCOPIA TOMISULUI ȘI DUNARII DE JOS

DIN ACTIVITATEA CENTRULUI ARHIEPISCOPAL GALAȚI

1. Prăznuirea Nașterii Domnului la Centrul Arhiepiscopal

În fiecare an praznicul Nașterii Domnului aduce daruri duhovnicești credincioșilor, care se pregătesc să îl întâmpine cu toată cuviința, potrivit vechilor datini ale Bisericii noastre.

În cadrul Centrului Arhiepiscopal sărbătoarea a început din Ajun, când soborul catedralei a venit cu Icoana Nașterii la reședința arhiepiscopală, vestind sosirea praznicului și făcând urări Înalț Prea Sfințitului Arhiepiscop Antim de a se bucura de harul și binecuvîntarea revărsată asupra peșterii din Betleem de Pruncul dumnezeiesc.

Seara s-a oficiat privegherea, după care Înalț Prea Sfinția Sa, însoțit de colaboratorii apropiați și de membrii din Consiliul Eparhial a primit corul catedralei arhiepiscopale, condus de dirijorul Stanciu Lazăr, care a executat un program de colinde tradiționale.

Mărți, 25 decembrie, în ziua praznicului, Înalț Prea Sfințitul Arhiepiscop Antim a oficiat slujba arhierescă înconjurat de clerul catedralei. La momentul liturgic convenit I.P.S. Sa a hirotonit în preot pe protodiaconul Necula Nica, de la catedrala arhiepiscopală, pe seama parohiei Adormirea Maicii Domnului — Cimitir, din municipiul Galați.

La sfârșitul slujbei Înalț Prea Sfinția Sa a rostit cuvîntul pastoral la Nașterea Domnului, din anul mîntuirii 1979.

În seara de Crăciun — după vecernie — corul catedralei a prezentat un bogat concert de colinde în catedrală, la care au participat preoți și credincioși din oraș. Despre însemnătatea colindelor a vorbit P. C. diacon Eugen Drăgoi — secretar eparhial.

P. S. Episcop-vicar, Epifanie Tomitanul, a slujit în prima zi a praznicului la catedrala Sfinții Apostoli din Constanța, iar în ziua a doua la parohia Sfinții Împărați din același oraș.

În întreaga eparhie prăznuirea Nașterii Domnului s-a desfășurat într-o atmosferă de bucurie duhovnicească, cu mulțumire și cu pace pentru toți credincioșii.

2. Slujbe arhieresti

— Sfințirea bisericii Sf. Arhangheli-Metoc din Galați.

În ziua de 8 noiembrie, odată cu serbarea hramului, a avut loc sfințirea bisericii Sf. Arhangheli-Metoc, din orașul Galați, păstorită de P. C. arhim. Teofil Pandele. La această îndoită sărbătoare au participat Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Antim și P.S. Episcop-vicar, Epifanie Tomitanul. Slujba sfințirii bisericii a fost oficiată de P. S. Episcop-vicar Epifanie Tomitanul, iar sfânta liturghie arhierescă de Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop ANTIM.

În timpul sfintei liturghii, diaconul Ciupitu Iacob a fost hirotonit preot pe seama parohiei Bălăbănești, protopopiatul Galați, iar candidatul Nichitoaia Ioan — diacon.

La sfârșitul slujbei, P.C. protoiereu Mălția Stanciu, în numele preoților și credincioșilor din protoieria Galați, a rostit un cuvânt în cinstea I.P.S. Arhiepiscop Antim și a P. S. Episcop-vicar Epifanie, care au oficiat sfințirea acestei biserici reparată și înfrumusețată prin stăruința preotului paroh și a enoriașilor. A asigurat apoi că și la celelalte lăcașuri de cult din protopopiat se desfășoară o activitate duhovnicească și gospodărească rodnică, după îndrumările date de Centrul eparhial.

P. C. arhim. Teofil Pandele a făcut, în continuare, o dare de seamă asupra reparațiilor capitale, arătând că toate au fost îndeplinite prin sprijinul organelor parohiale și al enoriașilor. În încheiere a exprimat mulțumiri pentru înălțătoarea slujbă arhierescă.

Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Antim, luând cuvântul, a spus printre altele: «Astăzi prin sfințirea acestui locaș de închinare s-a făcut încununarea strădaniei de 12 ani, de când păstorește la această biserică P. C. arhim Teofil Pandele, ca paroh. Lucrările ce s-au executat sînt de o deosebită însemnătate, dat fiind faptul că acest sfînt lăcaș este declarat monument istoric și face parte din Patrimoniul Cultural Național.

Aici se păstrează mărturii ale trecutului poporului nostru din aceste părți, strădaniile lui pentru unitate sufletească, pentru libertate și o viață mai bună.

Biserica aceasta este ctitorie a mănăstirii Neamț și centrul de legătură, din trecut, al părților de jos cu cele de sus ale Moldovei. Ea a avut și un rol cultural. În chiliile ei a funcționat cea dintîi școală publică românească din orașul Galați. Anul viitor se va sărbători jubileul de 150 de ani de la înființarea acestei școli».

În încheiere, Înalt Prea Sfinția Sa a adus mulțumiri preotului paroh, organelor parohiale și enoriașilor pentru grija ce o poartă sfîntului locaș, i-a felicitat și le-a împărțit arhieresti binecuvîntări.

Hramul bisericii Vovidenia — Galați

La 21 noiembrie, la praznicul Intrării Maicii Domnului în Biserică, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Antim înconjurat de un distins sobor de preoți, a săvîrșit slujba arhierescă, de hram, la biserica Vovidenia din municipiul Galați, păstorită de preotul consilier Constantin Lungu.

Cu acest prilej, diaconul Teodosiade Alexandru a fost hirotonit preot pe seama parohiei Negureni, protopopiatul Medgidia, județul Constanța, candidatul Curt Vasile a fost hirotonit diacon, iar P. C. Pr. consilier economic C. Lungu a fost hirotesit Iconom stavrofor.

Preotul Nicolae Vicol a rostit predica zilei. La încheierea slujbei P. C. protoieru Mălița Stanciu a salutat cu bucurie pe Înalt Prea Sfinția Sa, în numele preoților și credincioșilor din protopopiat.

P. C. preot paroh C. Lungu, a prezentat mulțumiri, în numele credincioșilor și a organelor parohiale, pentru bucuria de a fi avut slujbă arhierescă de hram, oficiată de I.P.S. Sa, la această biserică, cu o vechime de peste 200 de ani, care perpetuează amintirea despre Domnitorul Unirii, Alexandru Ioan Cuza, a cărui mamă, Ruxandra Cuza, a fost înmormântată în curtea bisericii, aproape de altar.

I.P.S. Arhiepiscop Antim, adresându-se celor de față și-a exprima bucuria sufletească pentru evlavia și dragostea credincioșilor acestei biserici, manifestată la slujbă și prin dorința lor de a primi binecuvîntarea arhierescă. A elogiât apoi activitatea pastoral-bisericească și gospodărească a P. C. consilier C. Lungu.

Referindu-se la praznicul Maicii Domnului, Înalt Prea Sfinția Sa a spus printre altele: «Cinstind Intrarea ei în Biserică, să reflectăm mai adînc și la importanța pe care o are fiecare intrare a noastră în biserică, știut fiind că biserica este o școală a evlaviei, un locaș al iertării între oameni, al dragostei creștine și al păcii. De aceea, de cîte ori intrăm și ieșim din biserică, se cuvine să fim curajii cu trupul și cu sufletul și să folosim orice contact cu biserica, drept mijloc de ridicare pe noi trepte de desăvîrșire duhovnicească». Tuturor celor de față I.P.S. Sa le-a împărtășit apoi arhieresti binecuvîntări.

P. S. Episcop-vicar Epifanie Tomitanul a oficiat de asemenea următoarele slujbe arhieresti :

— Duminică, 4 noiembrie, la parohia Șerbănești, protopopiatul Tecuci, păstorită de c. preoți Guguianu Iancu — paroh și Iftode Ioan. Cu acest prilej, P.S. Sa a hirotonit pe diaconul Chipar Gheorghe ca preot pe seama parohiei N. Bălcescu, protopopiatul Babadag, iar pe candidatul Ciupitu Iacob ca diacon.

— Vineri, 9 noiembrie, P.S. Sa a slujit la catedrala arhiepiscopală și a hirotonit pe candidatul Nichitoaia Ioan ca diacon.

— Sîmbătă, 17 noiembrie, P.S. Sa a hirotonit pe candidatul Teodosiade Alexandru ca diacon.

— Duminică, 18 noiembrie, P.S. Sa a resfințit biserica din parohia Ioan Corvin, protopopiatul Medgidia, păstorită de preotul Timotei Popa.

— Luni, 19 noiembrie, P.S. Sa a slujit la biserica Schimbarea la Față — Constanța.

— Duminică, 2 decembrie, P.S. Sa a resfințit biserica filialei Movilița din parohia Topraisar, protopopiatul Medgidia, păstorită de preotul Răileanu Gheorghe. Cu acest prilej diaconul Curt Vasile a fost hirotonit preot pe seama parohiei N. Bălcescu, protopopiatul Medgidia.

— Sîmbătă, 15 decembrie, P.S. Sa a slujit la biserica Sf. Îngeri din Constanța și a hirotonit ca diacon pe candidatul Picu Nicolae.

— Duminică, 16 decembrie, P.S. Sa a slujit la catedrala din Constanța și a hirotonit pe diaconul Picu Nicolae, ca preot, pe seama parohiei 23 August, protopopiatul Constanța.

3. Ședința anuală de lucru a Adunării eparhiale

La 11 noiembrie a.c., a avut loc la Centrul eparhial ședința ordinară de lucru, pe anul 1979, a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, sub președinția Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Antim.

Potrivit ordinei de zi, în prezența Înalt Prea Sfinției Sale, a consilierilor eparhiali și a membrilor Adunării Eparhiale, la orele 8, P. S. Episcop-vicar Epifanie Tomitanul, înconjurat de un sobor de clerici, a oficiat un Te-Deum în catedrala arhiepiscopală. După această slujbă, întreaga asistență a trecut în sala de ședințe.

La orele 9, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Antim, ca Președinte, a deschis ședința printr-o frumoasă cuvîntare din care reținem părțile mai semnificative.

După ce a salutat pe membrii prezenți ai Adunării, le-a adus la cunoștință că în cursul acestui an, unul dintre membrii, Anton Zaharia, a decedat și a propus ca în semn de prețuire și regret pentru cel plecat dintre noi, să se păstreze un moment de reculegere.

Înalt Prea Sfinția Sa a înfățișat apoi unele din preocupările și problemele mai însemnate care au făcut obiectul activității multiple a eparhiei. Atenția deosebită s-a acordat stimulării slujitorilor bisericești în lucrarea misionară — a spus I.P.S. Sa — în care s-au remarcat o serie de preoți și misionari protopoștești.

Totodată, preoții și cîntăreții bisericești au depus eforturi susținute pentru generalizarea cîntării omofone.

Pentru cunoașterea și stimularea activității pastoral-misionare și gospodărești a preoțimii, s-au făcut vizite chiriarhale, canonice și de lucru la parohii, s-au săvîrșit slujbe arhieresti misionare, precum și cu ocazia sfințirilor de biserici sau a hramurilor.

«În această lucrare de teren au fost antrenați și au adus un aport substanțial preoții protoierei și îndeosebi colaboratorii noștri apropiați de la Centrul eparhial, în frunte cu P.S. Episcop-vicar Epifanie Tomitanul».

Înalt Prea Sfinția Sa, a subliniat, de asemenea, eforturile depuse de Centrul eparhial pentru repararea și înfrumusețarea unor locașuri de cult, mai ales dintre cele avariate de cutremurul din 1977, printre care se află și catedrala arhiepiscopală și unele biserici monumente istorice și mănăstiri.

«O preocupare constantă a conducerii eparhiale s-a referit la îndrumarea și disciplina clerului, efectuată în cadrul conferințelor de orientare, a conferințelor administrative, a consfătuirilor misionare și cu alte multe prilejuri. În general, se poate constata că avem o preoțime demnă, bine pregătită, devotată și conștientă de rolul și misiunea ei pastorală și obștească în mijlocul credincioșilor».

În același timp, «preoții au fost îndrumați să sprijine opera de educație morală a credincioșilor și de aplicare a normelor de comportare socială, atît de la amvon cît și în multe ale prilejuri. De asemenea, ei au dat ascultare îndrumărilor noastre și ale Sfîntului Sinod pentru o participare cît mai activă la marea operă de propășire materială și spirituală ce se desfășoară în țara noastră, sprijinind acțiunile inițiate de autoritățile locale și de organizațiile obștești, sub înțeleapta conducere de Stat, în frunte cu iubitul Președinte al țării noastre, Nicolae Ceaușescu.

Clerul și credincioșii noștri au luat cunoștință cu deosebită satisfacție de lărgirea rolului Frontului Democrației și Unității Socialiste, în cadrul căruia sînt chemate și cultele religioase să-și dea concursul pentru bunăstarea și progresul poporului nostru».

Avînd în vedere numărul mare de posturi vacante de preoți și cîntăreți, Înalt Prea Sfinția Sa arată că în realizarea programului de activitate pe plan eparhial, apare tot mai evidentă problema ocupării posturilor vacante de preoți și cîntăreți și consideră că «Primenirea cadrelor bisericești își poate găsi rezolvarea adecvată prin primirea în școli de învățămînt teologic a unui număr corespunzător de candidați cu vocație pentru preoție, potrivit cerințelor de asigurare a asistenței religioase a credincioșilor».

În încheiere Înalt Prea Sfinția Sa arată că realizările și preocupările din cursul acestui an sînt înscrise în cele trei Dări de seamă ce vor fi prezentate Adunării și ele s-au efectuat prin truda și dragostea clerului, credincioșilor și a ostenitorilor de la Centrul Eparhial.

Urînd tuturor membrilor Adunării Eparhiale bun venit, Înalt Prea Sfinția Sa a declarat ședința deschisă.

Ca omagiu și recunoștință față de iubiții noștri conducători, la propunerea Înalt Prea Sfinției Sale au fost adresate telegrame: Președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, Prea Fericitului Părinte Iustin, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Domnului Ion Roșianu, Președintele Departamentului Cultelor, Comitetului Național pentru Apărarea Păcii din Republica Socialistă România.

Înalt Prea Sfințitul Președinte Antim a înmînat apoi raporturilor celor trei Comisii ale Adunării Eparhiale, Dările de seamă ale sectoarelor administrativ-bisericesc, cultural și economic pe trim. IV/1978 și trim. I, II, III/1979, conturile de execuție bugetară, bilanțul pe anul 1978, precum și proiectul de buget pe anul 1980, lucrări întocmite de pp.cc. consilieri administrativi eparhiali și însușite de Consiliul Eparhial, pentru a fi studiate și pentru întocmirea rapoartelor.

După aceasta ședința a fost suspendată pentru examinarea acestor documente.

La redeschiderea ședinței, raportorii au prezentat rapoartele Comisiilor, pentru deliberarea și hotărîrea Adunării Eparhiale în plenul ei, în ordinea următoare :

P.c. pr. Dumitru Stănei citește raportul Comisiunii bisericești ; p.c.pr. Mihai Verban, citește raportul Comisiunii culturale ; iar p.c.pr. Constantin Mohonea citește raportul Comisiunii economice.

După prezentarea rapoartelor, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Antim a invitat pe membrii Adunării să se pronunțe asupra lor. Au luat cuvîntul următorii preoți : Virgil Nicolae, Teodor Niculescu, Ioan Secuianu, Vasile Blănaru, Nicolae Grosu, Mihai Verban, Nicolae Vidrașcu, Arhim. Teofil Pandele, Nicolae Ionescu, Vasile Cristea, etc.

Vorbitorii au subliniat și au apreciat activitatea Centrului Eparhial pe această perioadă, ca deosebit de bogată și au exprimat mulțumiri Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop în numele preoților și credincioșilor.

P. S. Episcop-vicar Epifanie în cuvîntul său arată că Dările de seamă, rapoartele Comisiunilor ca și discuțiile ce au urmat au înfățișat atît realizările cît și unele lip-suri izolate, care se întîmplă în orice activitate, însă care nu umbresc lucrarea deosebit de rodnică a Bisericii în rîndul credincioșilor. Centrul Eparhial se străduiește să se înscrie în atmosfera generală de muncă din țara noastră pentru mai bine, pentru progres. Totodată P.S. Sa a amintit că la 9 noiembrie a.c. s-au împlinit patru ani de la înființarea Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos și a prezentat Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Antim feicitări la acest popas aniversar.

Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop, luînd cuvîntul, a mulțumit Prea Sfințitului Episcop-vicar Epifanie pentru colaborare.

Înalt Prea Sfinția Sa a supus apoi spre aprobarea Adunării Eparhiale Dările de seamă prezentate în ședință, pentru cele trei sectoare. Adunarea Eparhială le-a aprobat în unanimitate.

I.P.S. Președinte a mulțumit și a arătat că și pentru viitor activitatea din eparhie va fi îndrumată și sprijinită de Centrul Eparhial spre noi împliniri atît pe plan bisericesc cît și obștesc.

Ultimul punct din ordinea de zi a fost delegarea unui membru mirean în Adunarea Națională Bisericească, în locul rămas vacant. A fost ales Teodor Niculescu membru în Adunarea Eparhială, căruia i s-a înmînat mandatul cuvenit.

La sfârșitul cuvântării I.P.S. Antim a exprimat mulțumiri Departamentului Cultelor pentru sprijinul și sollicitudinea arătată, cu asigurarea că întreaga preoțime își va da aportul său mai departe pentru susținerea intereselor Patriei noastre și pentru prosperitatea întregii națiuni. Totodată a mulțumit conducerii Consiliilor Populare județene Galați, Constanța și Tulcea pentru sprijinul dat Eparhiei la rezolvarea problemelor bisericesti și obștești.

De asemenea, a exprimat călduroase mulțumiri membrilor Adunării Eparhiale pentru participarea, contribuția și aprecierile arătate cu privire la activitatea Centrului Eparhial.

Tuturor le-a făcut cele mai bune urări de sănătate și de prosperitate pentru noul an 1980.

Cu aceasta ședința a luat sfârșit.

Lucrările Adunării Eparhiale au fost rodnice și constructive și ele se înscriu ca o activitate meritorie în viața Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos.

Conferința administrativă cu P. C. Protoierei

La 23 noiembrie a avut loc la Centrul Eparhial conferința administrativă cu p.c. protoierei din eparhie pe trimestrul III/1979, sub președinția Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Antim.

Pe ordinea de zi au figurat mai multe probleme de analiză și îndrumare de la cele trei sectoare, din care menționăm pe cele mai importante :

Sectorul administrativ-bisericesc

- Analiza posibilităților de susținere a parohiilor mici de către parohiile mari.
- Necesitatea și criteriile unei repartizări a parohiilor pe categorii, precum și a unei arondări a parohiilor urbane.
- Asigurarea asistenței religioase la parohiile mici și izolate.

Sectorul cultural

- Planificarea parohiilor cu materiale de colportaj pe anul 1981.
- Întocmirea proiectului de nomenclator pentru arhivele protoierilor și mănăstirilor.
- Analiza comportării și capacității profesionale a preoților de la parohiile misionare.

Sectorul economic

- Recapitulare asupra reparațiilor de biserici și a altor edificii parohiale pe perioada 1 iulie—1 noiembrie 1979 și propuneri pentru lucrări ce urmează a fi executate în 1980.
- Situația lucrărilor de pictură bisericească la parohii pe perioada 1 iulie—15 noiembrie 1979 și proiecte pentru executarea lucrărilor pe anul 1980.
- Proiect de decizie pentru atribuțiile de serviciu cu caracter administrativ-economic și financiar ale preotului paroh.
- Sarcinile obștești și răspunderile gestionare ale clerului.
- Referatele și materialele prezentate de preoții consilieri au fost analizate în ședință cu preoții protoierei și completate cu datele necesare. Înalt Prea Sfințitul Arhi-

episcop a dat explicațiile cuvenite și a stabilit un punct de vedere unitar la fiecare problemă pentru luarea de cunoștință și trecerea la acțiune.

Conferința s-a dovedit a fi un bun mijloc de îndrumare a activității protopopiatelor și a parohiilor din eparhie.

5. Conferințele de orientare pe trim. IV/1979

La 27 și 29 noiembrie a.c. au avut loc conferințele de orientare ale preoților, pe trim. IV/1979, cu tema: «Invățămintele morale și sociale în opera Sfântului Vasile cel Mare, necesare activității preoților în vremea noastră». (Cu prilejul comemorării a 1600 ani de la moartea sa).

Conferințele de la protopopiatele Medgidia și Constanța au fost prezidate de Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Antim, asistat de P. C. consilier Ioan Teoharie. În cuvântul de deschidere, Înalt Prea Sfinția Sa a arătat că «marele ierarh Vasile, prin faptele lui pilduitoare, a depășit vremurile și rămîne un model vrednic de imitat și pentru timpul nostru. El a apărut cu dirzenie bazele apostolice ale creștinismului, consfințite la Sinodul I Ecumenic de la Niceea, la anul 325. A organizat monahismul, a scris tratate dogmatice, omilii, epistole și canoane, a întemeiat instituții filantropice ca: «Vasilida». Opera lui s-a clădit pe dragostea față de Dumnezeu și de oameni».

La concluzii, I.P.S. Arhiepiscop a arătat că «preotul trebuie să studieze tot ce apare în legătură cu misiunea Bisericii, care este pusă în slujba omului, a vieții, a umanității». Ca activități practice pastorale a indicat, între altele, «ca preoții să nu uite de cercetarea bolnavilor și milostenia. Parohiile mai mari de asemenea să ajute pe cele mai mici».

Cu acest prilej, I.P.S. Sa a reamintit obligațiile care revin parohiilor față de Fondul Central Misionar din care sînt ajutate unele parohii și se acoperă și alte trebuințe ale Bisericii noastre pe plan obștesc și misionar.

Conferința de la Galați a fost prezidată de P. C. consilier Igor Jechiu, cea de la protoieria Tecuci de P. C. vicar Ieronim Motoc, iar cele de la protoieriile Babadag și Tulcea de P. C. inspector bisericesc D. Găureanu.

Toate referatele au fost bine întocmite, iar la discuții s-au înscris mulți preoți care au adus completări prețioase și și-au luat angajamente pentru activitatea pastoral-bisericească de viitor.

La concluzii s-a precizat că preoțimea are chemarea de a sluji obștea credincioșilor în numele Mîntuitorului Iisus Hristos. După cum Sf. Vasile a slujit cu abnegație aspirațiile spre mai bine ale păstoriților săi, potrivit cerințelor din vremea aceea, așa și preotul zilelor noastre, slujind Biserica la cerința timpului de astăzi, el slujește totodată Patria și poporul nostru cu năzuințele sale de unitate, independență și progres spiritual și material, care să înfăptuiește cu fiecare zi de muncă în viața aceasta nouă pe care o trăim cu toții și ne bucurăm de fiecare succes.

Conferințele de orientare de la toate protoieriile din eparhie au decurs normal și cu rezultate satisfăcătoare pentru orientarea preoților în problemele pastorale și obștești din vremea noastră.

Preoții au dat dovadă că au studiat materialul bibliografic, în mod deosebit, și au cules învățămintele necesare, în vederea aplicării în viața pastorală și obștească.

Arhim. IERONIM MOTOC
Vicar-administrativ

EPISCOPIA BUZĂULUI

ALEGEREA, RECUNOAȘTEREA ȘI INSTALAREA PREA SFINȚITULUI DR. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ CA EPISCOPI AL EPARHIEI BUZĂULUI

Începînd cu data de 1 septembrie 1979, scaunul episcopal al Eparhiei Buzăului a devenit vacant, prin retragerea la pensie a Prea Sfințitului Episcop Antim Angelescu, care timp de peste 35 de ani a condus, cu înțelepciune și dragoste, cu bunătate și dăruire de sine, destinele Episcopiei Buzăului, fiind un adevărat părinte sufletelesc pentru toți credincioșii din această străveche vatră creștină.

În vederea ocupării scaunului vacant de la Episcopia Buzăului, Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin a convocat Colegiul Electoral Bisericesc pentru ziua de 9 decembrie 1979.

În dimineața zilei, la orele 9, în Paraclisul Patriarhal, s-a săvîrșit slujba Te-Deum-ului, invocîndu-se ajutorul lui Dumnezeu pentru lucrările ce urmau să aibă loc.

La orele 11, în sala sinodală au început lucrările Colegiului Electoral Bisericesc. Erau prezenți în sală membrii Colegiului Electoral Bisericesc, în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin.

— Din partea Conducerei de stat a luat parte la lucrări Dl. Virgil Teodorescu, vicepreședinte al Marii Adunări Naționale.

— Din partea Departamentului Cultelor au participat la lucrări: Dl. Președinte Ion Roșianu, D-nii directori: Dr. Ion Popescu și Eugen Munteanu; Dl. Iulian Sorin, director adjunct și alți colaboratori.

În conformitate cu prevederile Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, s-a consfățuit un Secretariat al Colegiului electoral, care a constatat numărul legal al membrilor și apoi s-a dat citire instrucțiunilor regulamentare.

După terminarea acestei proceduri, Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin a rostit o frumoasă cuvîntare, în care a prezentat, mai întîi, viața și activitatea fostului Episcop Dr. Antim Angelescu, retras la pensie în urma cererii sale, remarcînd strădaniile și activitatea acestuia, timp de peste 35 de ani, în slujba împlinirii cu prisosință a îndatoririlor sale arhieresti. A evocat apoi trecutul ținutului Buzăului și galeria unor iluștri ierarhi care au păstorit, de-a lungul veacurilor, pe binecuvîntatele meleaguri buzoiene, cum au fost: Luca (1583—1602), sfetnic al marelui Domnitor Mihai Viteazul; Mitrofan, tipograf și cărturar vestit, care a adus contribuții de seamă la

dezvoltarea limbii române literare; *Chesarie* (1825—1846), ctitorul seminarului teologic ce-și continuă activitatea și astăzi; *Dionisie Romano*, mare cărturar și înflăcărat luptător pentru unirea Țărilor Române etc.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin deschizând lucrările Sfintului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în vederea alegerii noului Episcop pentru Eparhia Buzăului.

În incheiere, Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin a dat membrilor Colegiului electoral îndrumarea de a chibzui pentru alegerea în scaunul episcopal de la Buzău «pe cel mai bun dintre cei buni».

După deliberare, membrii Colegiului electoral bisericesc au trecut la vot. După despuierea scrutinului și în aplauzele tuturor celor de față, Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin a anunțat alegerea Prea Sfințitului Dr. Antonie Plămădeală, vicar patriarhal, ca Episcop al Buzăului.

Cu acest prilej, Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române a rostit o cuvîntare în care a prezentat biografia noului episcop ales. Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin a subliniat munca și strădaniile pe care Prea Sfințitul Episcop Dr. Antonie Plămădeală le-a depus, de-a lungul anilor, pentru însușirea unei temeinice culturi teologice și pentru conjugarea trăirii monahale cu slujirea bisericească și obștească. Prea Fericitul Sa a remarcat, de asemenea, activitatea remarcabilă pe care P. S. Episcop Antonie a depus-o în cadrul Sectorului Relații Externe al Patriarhiei Române și datorită căreia, P. S. Sa a fost numit în cele mai înalte foruri ale organizațiilor intercreștine mondiale. În cadrul lor, P. S. Episcop Dr. Antonie, ca delegat al Bisericii

P. S. Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ
Episcopul Buzăului

Ortodoxe Române, a participat la numeroase întruniri peste hotare, ducând pretutindeni mesajul de pace prietenie și colaborare al credincioșilor noștri.

La sfârșitul cuvântării, Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin a îndemnat pe noul ierarh al Episcopiei Buzăului să continue cu aceeași râvnă viitoarea sa activitate arhipăstorească în ținuturile cu vechi tradiții bisericești și culturale ale Buzăului, păstrându-și neștirbită dragostea față de Biserică și Țară, veghind la păstrarea dreptei credințe și fiind călăuzitor bun al clerului și credincioșilor săi.

În continuare, a luat cuvântul, Prea Sfințitul Episcop Dr. Antonie Plămădeală, care a rostit următoarea cuvântare :

**Prea Fericirea Voastră,
Domnule Președinte al Departamentului Cultelor
și reprezentant al Guvernului Republicii Socialiste România,
în acest Colegiu,
Domnule Vicepreședinte al Marii Adunări Naționale
a Republicii Socialiste România,
Mărit Colegiu electoral,**

Votul Dv. mă desemnează astăzi episcop al Eparhiei Buzăului, succesor al venerabilului, mai mult decît octogenar, episcop dr. Antim Angelescu, retras la pensie după 35 de ani de păstorire neîntreruptă, încununată de bogate roade duhovnicești, administrative, culturale și pastorale. A fost cel de al 33-lea episcop al Buzăului, ultimul său an de păstorire, acesta, 1979, fiind al 471-lea de cînd ființează această episcopie.

Prea Fericirea Voastră,

Ați arătat magistral în cuvîntul de deschidere al acestui Colegiu electoral bisericesc, activitatea deosebită desfășurată de P. S. Episcop Antim Angelescu, pe teren bisericesc, ca preot și apoi ca episcop, pe teren cultural, ca profesor, după strălucite studii în România și în Franța, și ca bun român și înflăcărat patriot, cleric luminat care și-a înțeles bine misiunea, dedicîndu-se statornic și înțelept, în egală măsură slujirii lui Dumnezeu, a credincioșilor și a Patriei. Ce-aș mai putea eu adăuga acum, în afară poate de dragostea și respectul ce i-am purtat totdeauna și îi port și azi, pentru deosebitele sale calități umane, pentru firea sa deschisă și optimistă, printre altele și pentru că P. S. Sa a fost cel care, delegat de Sfințul Sinod, a prezidat examenul meu de doctorat în teologie la București și m-a proclamat doctor și acasă, după ce veneam cu un doctorat de la Oxford. Menționez acest lucru și pentru că P. S. Sale îi place să mi-l amintească totdeauna cu simpatie, ori de cîte ori ne întîlnim. Sper din toată inima că alegerea mea ca succesor al P. S. Sale să-l bucure, și îl încredințez că se va bucura pînă la sfîrșitul vieții de liniște, de dragoste și de respect.

Moștenirea pe care o lasă și pe care votul Dv. mi-o încredințează acum mie, constă în primul rînd din tezaurul în aur curat al strădaniilor și al înfăptuirilor celor 33 de episcopi înaintași, inclusiv ale sale, în cei

471 de ani de istorie a Episcopiei, ani în care toți au purtat părintește de grijă credincioșilor ce le-au fost încredințați, idealului ortodox și românesc. Printre ei, de-a lungul celor aproape cinci secole, au fost unii buni gospodari, alții diplomați domnești trimiși la curți străine, ca Luca (1583—1603), pe timpul lui Mihai Viteazul, Misail (1740—1752), trimis în misiune diplomatică la vizirul de la Adrianopol și Dositei (1787—1793), trimis la Ecaterina a II-a a Rusiei.

Nu puțini dintre dînșii, și nu în mică măsură, s-au înscris cu cinste în marele șir al cărturarilor începuturilor noastre culturale și literare.

Mitrofan (1691—1702), ucenic al primului poet român, Dosoftei al Moldovei, a ostenit la tipărirea — poate și la traducerea — *Bibliei de la București* (1688), acest monument de răsruce al limbii românești care încheie procesul ei de formare, făcîndu-și intrarea triumfală în epoca modernă, sigură pe sine și gata să exprime orice, imn, poezie, fabulă, proverb, istorie, teologie, în sfîrșit și filozofie, prin introducerea drept a IV-a carte a Macabeilor a tratatului filozofic «Despre rațiunea dominantă», aproape un miracol, în fața căruia istoricii vechii noastre culturi nu vor înceta niciodată a se mira. Tot Mitrofan a tipărit în tipografia de el adusă la Buzău (1691), cu cheltuiala lui Constantin Brîncoveanu, *Pravoslavnică Mărturisire*, pentru prima oară în românește, și cele 12 *Minee*, punînd astfel umărul ca într-un efort final și decisiv, la biruința limbii române în cult. Patrusprezece cărți se tipăresc «pren osîrdia și prin nevoința iubitorului de osteneli Mitrofan, episcopul Buzăului».

Poate credeți cumva că porunca și se făcea? Nu. Mitrofan era tipograf: lucra cu mîinile lui «făcînd adesea din noapte zi», după cum ne informează chiar el.

Episcopul Luca, pe care l-am pomenit în rîndul diplomaților, era și un mare miniaturist, de delicată finețe și de rafinat simț artistic. Lucra și acesta, ca și Mitrofan, cu mîinile lui. Iată ce scria pe o Evangheliie (ajunsă azi la Ierusalim): «S-a isprăvit cea de față dumnezeiasca și Sfînta Evangheliie cu mîna mea, a smeritului și de nici un preț episcop de Buzău Luca ... în zilele prea cucernicului Domn al Nostru Io Mihail Voevod, în anul de la întrupare 1594». Frumoasă postfață! Se înțelege că nouă ne vine să trecem acum dincolo de smerenia lui, și să transcriem așa cum se cuvine pe «de nici un preț episcop de Buzău, Luca», prin «neprețuitul episcop»!

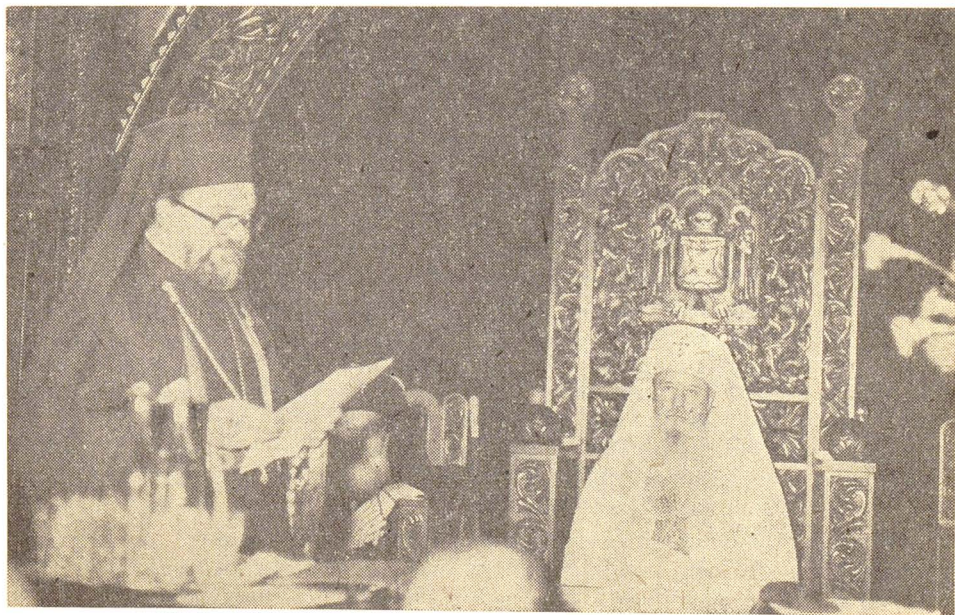
Acestora trebuie să li-l adăugăm pe Damaschin «dascălul» (1703—1708), tipograf și el (Apostol, 1704) și să nu-l uităm pe Filotei (1850—1860), cunoscut luptător pentru unire, care a tipărit «*Biblia de la Buzău*», în cîinci volume 1854—1856).

Între 1832—1843, primul învățător al școlii publice din Buzău, a fost un transilvănean din Săliște, pe nume Dionisie Romano, mai tîrziu vicar și apoi episcop al Buzăului (1859—1873), a cărui bibliotecă de 6.000 de volume a pus bazele Bibliotecii Academiei Române, iar el, ctitorul Bibliotecii, a fost ales membru onorar al înaltei instituții, Academia Română.

Episcopul Chesarie (1825—1846) a întemeiat Seminarul și o școală de zugrăvi. Înainte de el exista o școală de cântăreți și, în incinta episcopiei, o școală de grămăticii. La Buzău a învățat pictura Gheorghe Tătarescu, la Școala vestitului zugrav, pitarul Nicolae Teodorescu, iar la Seminarul din Buzău a fost profesor Ion Andreescu.

În aceeași măsură în care au slujit culturii, episcopii și clericii Buzăului au slujit și idealului național de unitate, libertate și independență. L-am numit mai înainte pe unionistul episcop Filotei, despre care diplomatul francez Talleyrand scria că în toiul luptelor pentru unire «episcopul de Buzău a semnat programul partidului național, l-a binecuvîntat cu solemnitate și a poruncit rugăciuni în Eparhia sa, pentru succesul ideii pentru care a aderat». Dar încă înainte de el, Protosinghelul Varlaam, Gavriil Munteanu, primul director al Seminarului, ierodiaconul Ipatie Petrescu, cunoscutul Iosafat Snagoveanu, ieromonahul Ambrozie, zis Popa Tun fiindcă s-a aruncat pe un tun care trăgea în mulțime, toți au fost pașoptiști vestiți, ca și Dionisie Romano de altfel.

Episcopia păstrează vie în amintire trecerea pe acolo a mai multor domnitori, printre care Constantin Brîncoveanu (1691), Nicolae Mavro-

Prea Sfințitul Antonie Plămădeală rostind cuvîntarea în sala sinodală, după alegerea P.S. Sale ca Episcop al Eparhiei Buzăului.

cordat (1728), Alexandru Ghica (1841), George Bibescu (1844) și de două ori Cuza Vodă (1859 și 1860), care a și dormit acolo, în actuala reședință episcopală. În capitalele în care a domnit, nu știu de i s-au mai păstrat casele; Buzăul îi păstrează odaia în care a dormit, așa cum a

fost ea în noaptea aceea, ca pe o relicvă de sfânt. Pentru că el a fost sfântul unirii, sfântul visului românesc de veacuri, de a se vedea frații împreună !

Mărit Colegiu Electoral,

În această moștenire intră cel de al 34-lea episcop al Buzăului, chemat de bunăvoința dv. la această succesiune. Zic bunăvoință pentru că este, și este pentru că vine să mă cinstească, să mă onoreze cu încrederea că eu însumi, la rîndul meu, voi onora o asemenea moștenire. Îmi dau seama că nu e ușoară. Nu e ușor să te rînduiești cu tot sufletul și cu toată răspunderea duhovnicească, cu inima și cu mintea, cu graiul și cu condeiul, în șirul atîtor evlavioși și înțelepți păstori de suflete, în rîndul atîtor etitori de limbă și cultură, în ceata atîtor dascăli de cuget și simțire românească.

Vreau să vă încredințez că simt de pe acum povara tuturor acestor răspunderi, și o simt mai ales pentru că mi-o asum cu toată seriozitatea.

Înțeleg chemarea pe care mi-ați făcut-o, ca pe o chemare la slujire, după modelul lui Hristos și al apostolilor. A fi în frunte, a fi mai mare undeva, înseamnă de fapt, a purta grija tuturor, a te împovăra cu problemele tuturor, a nu mai fi al tău, ci al tuturor. Așa înțelege Iisus condiția căpeteniei, și dacă stăm să ne gîndim bine, acest înțeles nu e drept numai fiindcă a revelat de Dumnezeu, ci pentru că la o dreaptă chibzuire, așa e în fapt. E un lucru de domeniul evidenței. Între voi să fie așa, spune Iisus apostolilor : «Cel mai mare dintre voi, să fie ca cel mai mic, și căpetenia ca acela care slujește» (Luca XXII, 25—26).

Pe cînd îmi făceam ucenicia monahicească în Mănăstirea Lăpușneanului, mai din jos de Voroneț, în codrii Moldovei de Sus, acum aproape 30 de ani, starețul meu, după ce a fost ales stareț, tot spunea : «Acum nu mai pot zice : mă doare capul meu ; acum mă doare capul nostru !». Cîte griji nu sînt într-o mănăstire mare ! Grijiile tuturor îl bîntuiau pe el, întru împlinirea cuvîntului Mîntuitorului ca «Cel care este mai mare între voi, să fie slujitorul vostru» (Matei XXIII, 11). Așa a poruncit Iisus ucenicilor săi, și prin ei nouă tuturor, și s-a dat exemplu chiar pe Sine : «Eu sînt în mijlocul vostru ca cel ce slujește» (Luca XXII, 26). Și după ce a spălat picioarele ucenicilor, le-a spus : «Să faceți cum am făcut eu» (Ioan XIII, 15).

Sînt cuvinte decisive, categorice. Iisus condiționează apartenența la creștinism de felul cum te situezi față de aproapele, și în mod deliberat îi lămurește în legătură cu aceasta, pe cei care, fiind rînduiți a fi în frunte, ar putea crede că aceasta le crează drepturi și privilegii. Despre acestea Iisus nici nu spune nimic. A fi în frunte, îți crează numai răspunderi. Sîntem invitați să vedem în orice om și mai ales în cei despre care am putea gîndi că sînt mai prejos decît noi, pe Dumnezeu însuși umblînd incognito prin lume. «Cînd Te-am văzut și Te-am ospătat, sau ți-am ostoit setea ? Sau, cînd, Te-am întilnit și nu Ți-am făcut toate acestea ?» Așa vom întreba nedumeriți, și puțin ofensați ca de o

acuzăție nedreaptă, la judecată și răspunsul îl știm tot din (Matei XXV, 31 și urm.).

Slujirea lui Dumnezeu se validează, se verifică, prin slujirea oamenilor. Așa dovedim că am înțeles că sîntem frați, și că ne asumăm răspunderea unii pentru alții.

În ultima vreme, în acest veac al ecumenismului, se utilizează din ce în ce mai mult îndemnul lui Iisus » ca toți să fie una». Întrebuințarea acestui îndemn, în context exclusiv ecumenist, vrînd să însemneze «ca toți creștinii, de toate confesiunile, să revină la unitatea dintii», pune textul în pericolul de a i se acredita un înțeles limitat și chiar ușor lateral. Textul din Ioan XVII, 21—23, se citește așa : «Ca toți să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine și Eu întru Tine, așa și aceștia în Noi să fie una ... precum Noi una sîntem : Eu întru ei și Tu întru Mine ca ei să fie desăvîrșiți întru unime ...» (în alte traduceri : «ca ei să fie în chip desăvîrșit una»). Textul nu e desigur destinat numai uzului ecumenist. Pornind de la unitatea Treimei, Iisus se roagă pentru unitatea apostolilor și prin extensiune și a tuturor creștinilor. Despre ce fel de unitate e vorba ? În primul rînd, desigur, despre unitatea de credință, dar și despre orice alt fel de unitate, unitatea de simțire, de ideal, de neam, de limbă, de cultură, de aspirații. E chemarea la comuniune, la slujire reciprocă. Așa trebuie înțeles și un cuvînt al Sfîntului Ignatie de Antiohia : «În zadar credeți că o acțiune particulară (ruptă de ceilalți) are valoare. Nu e bun decît ceea ce faceți în comun» (Epistola către Magnezieni, VII, 1. P.G., 5, 68 B). Și Clement Romanul scria : «Să luăm exemplul de la trupul nostru : capul fără picioare nu poate nimic ; picioarele fără cap, de asemenea. Cele mai mici mădulare ale corpului nostru sînt utile și necesare corpului întreg (Ep. I către Cor. XXXVII, 5, ed, Funk, p. 146). De aceea, trebuie «ca toți să fie una».

Mărit Colegiu Electoral,

Înțeleg chemarea mea la această slujire, ca pe o chemare la slujirea unității credincioșilor mie încredințați. A unității lor în credința ortodoxă, dreaptă adică, așa cum am moștenit-o de la moșii și strămoșii noștri. Pentru păstrarea zestrei acesteia, scumpă nouă tuturor, veghea mea nu va cunoaște odihna.

Înțeleg chemarea la această slujire, ca pe o chemare la slujirea oamenilor, așa cum sînt ei *azi, aici, la noi*.

Înțeleg chemarea la această slujire, ca pe o chemare la slujirea Patriei noastre scumpe, împletind misiunea față de suflete și de mintuirea lor, cu misiunea față de colectivitate și față de bunăstarea și fericirea tuturor, «precum în cer și pre pămînt». Niciodată Biserica noastră ortodoxă Română n-a împărțit strict în două, preocuparea de cele cerești de preocuparea de cele pămîntești și astăzi, mai mult ca oricînd, ea își poate afirma și își afirmă vocația ei de slujitoare a societății noastre contemporane, cu idealurile ei de progres, de libertate, de egalitate, de independență, de unitate de gînd și de faptă.

Așa făcînd și numai așa, ne rînduim în șirul înaintașilor cu care ne mîndrim și care stau mărturie că iubirea lor, și osteneala lor, și moștenirea lor, n-a fost niciodată altfel, decît, în aceeași măsură închinată Bisericii și Patriei. Aceasta e ortodoxia. Aceasta este ortodoxia noastră românească.

Am tot spus mereu și e bine că am spus, e bine că ne-am reamintit acest lucru din vreme în vreme, că am fost și sîntem o Biserică legată de popor, că am fost și sîntem alături de popor. Așa este, dar am putea spune și altfel: că am fost și sîntem în și din popor, integrați cu trup și suflet în el, în așpirațiile lui, în lupta lui pentru mai bine, pentru libertatea Patriei și fericirea românilor. Fiecare din noi respiră în și din această realitate și așa își umple viața cu aerul sănătos și pur, cu acest elixir miraculos care este Patria.

Noi creștinii știm să gîndim paradoxal. Nu că afirmațiile noastre paradoxale — cînd sînt paradoxale — ar contrazice logica, sau ar fi în afara ei. Dimpotrivă, ele găsesc noi valențe gîndirii, descopăr posibilități mai largi operațiilor cu inteligența. Pascal spunea că omul e o trestie — slabă — dar o trestie care gîndește. Tocmai acest dar face din om regele creațiunii. Noi creștinii zicem că iubim în aceeași măsură pe Dumnezeu și pe oameni, că avem cetate pe pămînt și în ceruri, cum spunea mai tîrziu autorul Epistolei către Diognet, sau cum va face împărțirea în același fel, Fericitul Augustin. Zicem că iubim în aceeași măsură Patria cerească și pe cea pămîntească. Unde ar fi aici paradoxul? În faptul că zicem, fără să ne temem de contradicție, pe de o parte că ne dăm întreaga iubire lui Dumnezeu, pe de alta că, de asemenea, ne dăm întreaga iubire Patriei. Întreagă, fără scăderea niciunui procent de iubire, din întregul iubirii față de fiecare în parte. Pare un paradox al logicii, dar nu e și al inimii, căci inima bate întreagă la noi creștinii ortodocși români, pentru Patria română.

Inimile noastre bat în ritmul Patriei, *azi, aici, la noi*. Cînd poetul a scos din adîncul lui de simțire patriotică acest titlu de poezie, *La noi*, a știut că a găsit esența Patriei, în cea mai lapidară exprimare. *La noi, acasă*, în trecutul și prezentul nostru, una cu toții, umăr la umăr, inimă la inimă.

Așa îmi înțeleg, Mărit Colegiu, misiunea la care m-a chemat astăzi votul dv., alegîndu-mă în scaunul de episcop al Buzăului. Să fiu, după vorba Scripturii, «Din toată inima, din tot cugetul și din tot sufletul» cu iubire către Dumnezeu și către Pație, să fiu la noi, întru ale noastre, și așa să-mi povățuiesc și păstoriții.

Prea Fericite Părinte Patriarh,

Mai întii Vă rog să-mi îngăduiți să Vă mulțumesc pentru cuvintele calde ce mi-ați adresat, pentru prea generoasa prezentare pe care mi-ați făcut-o în fața onoratului Colegiu Electoral, și pentru, nu numai îngăduința de a pleca din postul de vicar patriarhal, ci și pentru încurajarea și sfaturile pe care mi le-ați dat în perspectiva noii mele misiuni

bisericești și duhovnicești la Buzău. Mulți ani am ucenicit la Prea Fericirea Voastră, mai întâi în relațiile externe bisericesti, în care m-ați introdus și m-ați povățuit. V-am însoțit pe aproape toate meridianele și uneori, cu generozitate, mi-ați predat ștafeta, când m-ați considerat destul de copt pentru aceasta. Apoi am ucenicit la Prea Fericirea Voastră ca vicar-patriarhal, acumulînd și aici, în cele interne, ca și în cele externe, o experiență unică, pe lîngă un bărbat unic, înțelept, priceput, cumpănit, bun fără a strica măsura dreptății și drept fără a strica măsura bunătății.

Ar fi greu de cuprins în formule, în sinteze verbale, toate dimensiunile, orizontale și verticale, ale experienței pe care o deprinde cel ce stă în preajma Prea Fericirii Voastre. Ele țin de un fel de restructurare profundă, pluridimensională, de o neogeneză. Sper să mă folosesc de tot ce am învățat de la Prea Fericirea Voastră. Și n-aș vrea să omit să spun că, și Noul Testament, ca student la București, l-am învățat tot cu Prea Fericirea Voastră, admirîndu-vă atunci ca și acum, competența savantă în tainele și sensurile profunde ale Sfintei Cărți, la care, în anii de cînd Vă cunosc, V-am văzut iară și iară apelînd, pentru a Vă fundamenta hotărîrile, mai ales în problemele delicate de doctrină, dar uneori și în cele de administrație.

S-a vorbit aici în legătură cu mine de niște studii: filozofia și un doctorat în teologie la Oxford și la București și s-a mai vorbit de multe contacte internaționale, la multe Universități, la centre ecumenice, la conduceri de confesiuni creștine și uneori și de alte religii.

Nu mi-ar sta bine să le minimalizez, dar aș vrea să le pun alături sau în cumpănă, cu ceea ce aș numi, poate nu un doctorat, ca să nu fiu prea pretențios, dar măcar o licență nouă pe care am făcut-o alături de Prea Fericirea Voastră, sub Rectoratul Prea Fericirii Voastre, în munca externă și în administrația patriarhală, aici la București. Există pe vremuri Marea Academie de pe lîngă Patriarhia Ecumenică de la Constantinopol, cu profesori vestiți, printre care Teofil Koridaleus, Gabriel Blassios, Ioan Cariofilis, Gherasim Cretanul și alții, Academie la care au studiat un Nicolae Milescu, un Constantin Duca, viitor domn, un Dimitrie Cantemir, Stolnicul Constantin Cantacuzino și alții. A lucra aici la Patriarhia Română, cu un profesor vestit ca Prea Fericirea Voastră, e cel puțin tot ațit cît însemna pe vremuri să urmezi la Marea Academie de pe lîngă Marea Biserică a Constantinopolului!

Nu pot face mai mult decît să rezum toate sentimentele și recunoștința mea față de Prea Fericirea Voastră prin tot ce poate spune, cînd e spus din inimă, românescul și adînc omenescul «mulțumesc».

Domnule Președinte al Departamentului Cultelor,

Permiteți-mi să vă adresez un cald și respectuos cuvînd de mulțumire pentru încrederea ce-mi acordați acum, ca și pentru încrederea de care m-am bucurat din partea Dvs. și a colaboratorilor Dv. în decursul anilor. Am putut aprecia totdeauna în raporturile cu Dv., largă înțelegere față de problemele religioase, competența în exercitarea politicii

răporturilor dintre Stat și Biserică, iar personal am fost bucuros să constat cum, în rezolvarea problemelor cu care adesea, pin natura îndatoririlor mele, am venit la Dv., ați găsit întotdeauna soluțiile cele mai înțelepte, în spiritul libertății și al respectului reciproc, cultivate de conducerea Țării noastre, între Stat și Biserică. N-aș vrea să credeți că aplic un șablon, după ce am vorbit de «Academia» uceniciei pe lângă Prea Fericitul Patriarh, dar sînt tentat să spun că și relațiile și buna colaborare cu Departamentul Cultelor au echivalat și echivalează cu o înaltă Academie.

Viața Bisericii, ca și oamenii Bisericii, instituția și slujitorii ei știu astfel cum să se situeze exact acolo unde trebuie, onest, deschis, loial, în contextul vieții, al realităților, al aspirațiilor vieții noi din țara noastră. În Dvs. Domnule Președinte, Biserica și oamenii Bisericii, găsesc întotdeauna un om deschis, binevoitor, promovînd împreună, cu onestitate față de Stat și față de Biserică, politica sănătoasă a Statului nostru în acest domeniu, politică despre care nu numai odată noi spunem că realmente convine vieții și intereselor noastre, pentru că ne permite să ne desfășurăm viața în libertate, să ne păstrăm identitatea religioasă proprie, fundamentată pe izvoarele noastre de credință, pure și nealterate de nimic și să fim în același timp ecătăteni buni, bucurîndu-ne de această calitate în deplinătatea ei.

Spuneam mai înainte că noi ortodocșii ne prezentăm adesea drept o Biserică a poporului, alături de popor, în și din popor. Statul nostru Român nu numai că ia act de această legătură organică, dar ne și încurajează în direcția aceasta, dîndu-ne astfel libertatea absolută de a fi ceea ce sîntem, ceea ce vrem să fim, de a spune ceea ce simțim, de a ne ști integrați în marea obște, în popor, în viața lui de azi.

Vă rog respectuos Domnule Președinte, să asigurați pe Dl. Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România că, animat de astfel de sentimente față de Patrie și față de realitățile și realizările de astăzi din Țara noastră, voi lucra în noua misiune la care am fost chemat, cu devotament, cu dragoste și cu rivnă, eu și cei cu care voi colabora acolo, în așa fel încît și umărul nostru să se simtă, alături de efortul general al tuturor cetățenilor Patriei, spre înflorirea și progresul ei.

Domnule Vicepreședinte al Marii Adunări Naționale,

Vă mulțumesc pentru osteneala ce v-ați luat de a participa ca delegat al Marii Adunări Naționale, potrivit Statutului de funcționare al Bisericii Ortodoxe Române, la alegerea mea ca Episcop al Eparhiei Buzăului. Noi salutăm în Dv. nu numai pe delegatul acestui înalt for al Republicii noastre, ci și pe marele, sensibilul poet național Virgil Teodorescu, al cărui nume e de mult înscris între clasicii poeziei românești. Vă rog să transmiteți D-lui Nicolae Giosan, Președintele Marii Adunări Naționale, toată stima și respectul meu.

**Onorați membri ai Colegiului Electoral,
I. P. S. și P. S. Mitropoliți, Arhiepiscopi, Episcopi și Arhierei,
P. C. Părinți, Domnilor,**

Cu o bună parte din Dv., anume cu membrii Adunării Naționale Bisericești, lucrez împreună de nouă ani de zile. Ca secretar al Sfintului Sinod, ca înlocuitor al Prea Fericitului Patriarh la președinția Consiliului Național Bisericesc, ca și al Permanenței, aceștia uneori, am colaborat, după părerea mea, în cele mai bune condițiuni, am analizat anual întreaga activitate a Patriarhiei și, în cadrul ei, a fost adesea vorba și de activitatea Vicarului patriarhal. Aprecierile Dv. au fost întotdeauna îndatoritoare, ca și votul Dv. de astăzi. În cei nouă ani de când lucrăm împreună, am votat, împreună, multe alegeri de ierarhi, pentru diferite scaune. Iată a venit acum vremea ca gândurile și opțiunea Dv. să se oprească și asupra mea, fapt pentru care Vă mulțumesc cu recunoștință și Vă încredințez de aceeași colaborare în continuare, din noua funcție la care m-ați chemat.

**Onorați membri ai Adunării Eparhiale a Eparhiei Buzăului,
membri ai Colegiului Electoral,**

Englezii au o vorbă când se adresează cuiva abia la urmă: «Last but not least» — într-o traducere liberă asta ar însemna: «Ultimilor, dar de loc mai puțin decât celorlalți». Vi se adresează recunoștința mea în acest moment.

Împreună cu votul celorlalți membri ai Colegiului Electoral, votul Dv. a adăugat desigur preferinței pentru numele meu o contribuție masivă. Vă mulțumesc din inimă și vă asigur că vom colabora așa cum trebuie, pentru prosperarea Eparhiei, pentru bunul ei nume, pentru pacea sufletelor, în duh de dragoste și de dreptate.

Eparhia Buzăului este vechi teritoriu românesc și creștinesc, așa cum a arătat Prea Fericitul Părinte Patriarh în cuvîntul său, cu atestări documentare neîndoielnice. Sf. Sava, martirizat în apa Buzăului în anul 372, era contemporan cu marii sfinți capadocieni, trăind între primul și al doilea sinod ecumenic, când se fixau în formule definitive dogmele credinței ortodoxe. Eparhia e deci un teritoriu binecuvîntat, o Biserică zidită pe altar de martir. Dacă la Sinoade adevărurile se fixau prin discuții și controverse, martirii le fixau printr-o mărturisire mai directă. Vom cinsti cum se cuvine această moștenire sfântă. Ea atestă printre altele și fermitatea cu care civilizația creștină era deja bine implantată în aceste părți ale noastre, în acele vremuri din secolul al IV-lea.

Știu că în zilele noastre Buzăul, ca și celelalte orașe ale Eparhiei și ale Țării, se înnoiește în ritm vertiginos, se clădesc locuințe, fabrici și instituții noi, căci noul e vocația specială a epocii noastre și oamenii locului muncesc cu hărnicie și spor. Vom intra și noi în acest ritm entuziast, cu uneltele noastre, cultivînd în credincioșii Eparhiei dragostea de muncă, sentimentul datoriei, iubirea pentru tot ce e frumos și bun. Căci ființa credinciosului și a cetățeanului e una. Ea nu se poate

divide, în mintea credinciosului, căci s-ar mutila. Chemarea noastră la unitatea dintre cele dinăuntru și cele dinafară, nu va cunoaște răgaz.

Clement Romanul redă într-una din epistolele lui un cuvânt al lui Iisus, care nu s-a păstrat în Evanghелиi, dar care mi se pare în sine foarte grăitor pentru funcția unității și pentru necesitatea ei în viața oamenilor, indiferent de autenticitatea rostirii lui de către Iisus. E oricum, în spiritul învățaturii lui. «La întrebarea când va veni Împărăția, Domnul a spus : când cele două lucruri, interiorul și exteriorul, nu vor fi decît unul» (Ep. II, Cor. XII, 2—6, ed. Funk, p. 198). Și românul are o vorbă frumoasă pentru a exprima aceasta : ori te poartă cum ți-e vorba, ori vorbește cum ți-e portul. Această unitate dă oamenilor autenticitatea, îi apără de duplicitate, face din ei ființe libere. În acest sens plinar, înțelegem noi și chemarea care s-a făcut și cultelor de a face parte și ei din această unitate națională și de angajare în viața Patriei, efectiv, concret, nu numai ca spectatori și nu numai cu cele dinafară, formal, ci cu sufletul și cu inima. Am în vedere Frontul Unității Socialiste !

Vom ajunge, desigur, Domnilor membri ai Adunării Eparhiale de la Buzău, să ne cunoaștem și mai bine. Mă bucur să adresez un cuvînt special unuia dintre Dv. care, poate, vă va și fi dat o mărturie bună despre mine, încă înainte de alegeri : profesorul meu de latină din Seminar și dirigintele clasei, Dl. Vasile Cojocaru, cu care de altfel am și vizitat prima mănăstire pe care am văzut-o în viața mea.

Poate că atunci va fi și încolțit în gîndul și inima mea hotărîrea de a mă dedica monahismului, ajungînd astfel, astăzi, după ani, în fața dumneavoastră.

Acum cîteva zile am văzut la televizor o ceremonie în cadrul căreia Președintele țării noastre, Dl. Nicolae Ceaușescu, a înmînat o înaltă decorație unui ministru, D-lui Angelo Miculescu cu prilejul împlinirii a 50 de ani. I-a spus cu acel prilej că i-o acordă desigur pentru merite deosebite în dezvoltarea agriculturii, dar i-o acordă și sub formă de credit că va înfăptui lucruri și mai mari și că va obține succese și mai deosebite. Creditul — așa e legea — trebuie fructificat și restituit.

Presupun că și dv., domnilor membri ai Colegiului Electoral, v-ați gîndit să faceți tot cam așa. Să-mi acordați un credit. Aș vrea să vă asigur că investiția dv. nu va fi în gol.

Dacă ne aducem aminte de Pilda Talanților din Evanghелиe, vedem că și acolo cel care și-a îngropat talantul în pămînt, ca să-l restituie doar pe el, așa cum l-a primit, fără să-l fi fructificat, nu s-a bucurat deloc de aprecierea celui ce i-l dăduse.

Mă rog lui Dumnezeu să binecuvînteze chemarea pe care mi-ați făcut-o astăzi, și rog pe toți cei cărora le va sta în putință, să-mi stea în ajutor în continuare.

Vă mulțumesc tuturor.

Prea Sfințitul Episcop Antonie Plămădeală s-a născut la 17 noiembrie 1926, în comuna Stolniceni. A absolvit Seminarul «Nifon Mitropolitul» din București, în anul 1945. Între 1945—1948 a urmat cursurile Facultății de teologie a Universității din București, iar în 1948—1949 anul IV la Institutul teologic de grad universitar din Cluj, unde a trecut și examenul de licență cu teza: «Importanța antropologiei carreliene pentru o pedagogie creștină», lucrată sub îndrumarea Prof. Diac. N. Balcă.

În 1949 a intrat în monahism la Mănăstirea Prislop din eparhia Aradului, fiind hirotonit diacon și tuns în monahism de către episcopul Andrei Magieru. În 1950 s-a transferat la Mănăstirea Slatina din Arhiepiscopia Iașilor, funcționând ca profesor la Școala monahală și îndeplinind munci didactice și administrative, atât la Slatina cât și la Mănăstirile Rîșca și Dragomirna.

În 1953 a fost hirotonit preot (ieromonah) la Mănăstirea Slatina, de către P. S. Episcop Partenie Ciopron.

Între 1956—1959 a urmat cursurile de doctorat în teologie la Institutul teologic de grad universitar din București. A fost un timp secretar-șef la Institutul teologic din București. În 1968 a susținut examenul aprofundat de admisibilitate la doctorat, în urma căruia a fost trimis pentru continuarea studiilor și pregătirea tezei de doctorat în Anglia. Între decembrie 1968 — decembrie 1970 a frecventat cursuri de teologie și filozofie la «Heythrop College», Ateneu Pontifical de rang universitar de lângă Oxford, mutat în iunie 1970 în cadrul Universității din Londra.

În decembrie 1970 a fost chemat în țară, ales arhieru la 15 decembrie și hirotonit la 27 decembrie, cu sarcini de Episcop-vicar patriarhal, încredințându-i-se Sec torul Relații Externe Bisericești, Sectoarele economice și Comisia de pictură bisericească. La 1 septembrie 1971 a fost numit și Rector la Institutul teologic de grad universitar din București.

În timpul șederii în Occident și cu prilejul unor invitații, după aceea, a ținut conferințe, cursuri și comunicări în Spania, (la Universitatea pontificală din Salamanca), Anglia, Franța, Belgia, Elveția, R. F. a Germaniei, S.U.A. Multe din ele au fost publicate.

În anul 1972 a obținut titlul de doctor în teologie la Institutul teologic universitar din București, cu teza «Biserica slujitoare în Sfânta Scriptură, Sfânta Tradiție și în teologia contemporană», lucrare care a reprezentat un adevărat eveniment pentru scrisul, gândirea teologică și orientarea activității Bisericii noastre.

A reprezentat Biserica Ortodoxă Română la diferite adunări, congrese și conferințe ale organizațiilor intercreștine mondiale peste hotare, a făcut parte din înalte delegații bisericești care au stabilit sau au aprofundat relații cu alte Biserici, a adus însemnate aporturi în cadrul unor comisii de dialog teologic interconfesional și interreligios, făcând cunoscute pozițiile Bisericii Ortodoxe Române în problemele de doctrină teologică sau în cele care preocupă omenirea contemporană. Pentru competența și rezultatele activității sale, a fost ales în forurile cele mai înalte de conducere ale unor organizații creștine internaționale (ca, de exemplu, membru în Comitetul Central și Comitetul Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, precum și în alte foruri de conducere ale acestui important organism intercreștin, membru în Comitetul Consultativ al Conferinței Bisericilor Europene ș.a.).

Pe linia dezvoltării interne a Bisericii noastre, a adus contribuții de seamă la desfășurarea lucrării misionare, pastorale și administrative bisericești, ca apropiat

colaborator al fostului patriarh Justinian și ca vicar al actualului Îmiiistătător al Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin sub îndrumarea căruia și-a desăvârșit experiența impusă de cerințele și exigențele mereu crescînde ale vieții bisericești și ale societății contemporane.

*

Prea Sfințitul Episcop Dr. Antonie Plămădeală a elaborat și tipărit — în țară și peste hotare — numeroase lucrări, studii, articole, reportaje, recenzii etc., tratînd probleme teologice și de cultură din cele mai variate, dintre care amintim :

— Preocupări dogmatice-simbolice în literatura teologică contemporană, în «Ortodoxia», nr. 2, 1957, p. 296—317 și nr. 3, 1957, p. 460—475; — Ideea de sacru la R. Otto din punct de vedere catolic și ortodox, în «Ortodoxia», nr. 3/1958, p. 430—440; — Rugăciune și cunoaștere în învățătura ortodoxă, în «Studii teologice», nr. 3—4/1958, p. 216—224; — Cîteva aspecte ale trăirii duhovnicești în ortodoxie, în «Glasul Bisericii», nr. 3/1958, p. 236—244; — Umanismul marilor filozofi chinezi, în «Glasul Bisericii», nr. 3—4/1960, p. 321—332; — Monahul Sofronie Vîrnav (1836—1868), în «Mitropolia Moldovei și Sucevei», nr. 7—8/1968, p. 409—421; — Învățătura ortodoxă despre răi și iad, în «Studii teologice», nr. 7—8, 1968, p. 558—575; — Chiese aggiornate, în «Biserica Ortodoxă Română», 1969, nr. 11—12, p. 1236—1247; — Biserica Romano-catolică într-un «ceas de neliniște», în «Ortodoxia», nr. 3, 1969, p. 464—474; — The Altar, review of the Romanian Orthodox Parish in London, nr. 1, 1969, p. 46—55; — Adevăruri de credință, Dogme, Teologumene și Părerii Teologice, în «Altarul», revista parohiei ortodoxe române din Londra, nr. 1, 1969, p. 46—55; — Cuprinsul teologic al «Învățăturilor lui Neagoe», în «Studii teologice», nr. 3—4/1969, p. 245—272; — Monastic spirituality in Romania Today, în «Eastern Churches Review», Anglia, 2 (4), 1969, p. 376—385; — Ce speră un catolic de la Dialogul cu Ortodoxia, de prof. Robert Murray, în «Ortodoxia», nr. 1, 1970, p. 146—152; — Cîteva probleme în legătură cu Ebed-Iahve în Deutero-Isaia. Preliminarii la o teologie a slujirii, în «Mitropolia Banatului», nr. 1—3/1970, p. 70—97; — Ebed-Iahve în lumina Noului Testament. Preliminarii la o Teologie a slujirii, în «Mitropolia Banatului», nr. 4—6/1970, p. 284—304; — România, loc al înfîlîrilor de A. M. Allehin, în «Ortodoxia», nr. 1/1970, p. 152—154 (recenzie); — Prière et action dans l'optique de la tradition orthodoxe, în «Recherche oecuménique, prière et action», Tournai, 1970, p. 119—140; — Teologia și lumea modernă, în «Calendarul Credința», 1970, p. 67—69; — Contribution monastique au rapprochement oecuménique, în «Collectanea Cisterciensia», tom. XXXII, Belgia, 1970, p. 22—45; — Monastische Spiritualität im heutigen Rumänien, in rev. «Erbe und Auftrag», Beuron, nr. 6/1970, p. 478—488; — Some lines on Fr. Stăniloae's Theology, în «The altar almanach», London, 1970, p. 24—30; — Father Cleopa of Sihăstria, în «The Altar almanach», London, 1970, p. 122—128; — «Avva Ioil», Pagini de pateric românesc, în «Altarul», Londra, 1970, anul I, p. 7—10; — «Outlook on Romanian Church History», în «The Altar», London, 1970, I, p. 12—14; «Trei ceasuri în iad», roman, Editura Mihai Eminescu, București, 1970. Acest roman a fost tradus în limba bulgară, la Sofia, în 1972, 415 p. I s-au făcut prezentări în «Săplămîna» nr. 301 — 10.IX.1970, p. 3, de către Dan Muțășcu; în «România literară» din 24 iunie 1970, p. 2 de către Boris Buzilă și în revista «Luceafărul», 1970, de către Alexandru Ștefănescu. — Lucrările pregătitoare ale Sfințului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe, în «Biserica Ortodoxă Română», nr. 7—8/1971, p. 783—787; — Monnikendom in Roeme-

nië, în «Benedictijns Tijdschrift» II, 1971 — Olanda, p. 42—51; — Monnikendon in Roemenië, în «Monastike informatie», 1971, nr. 21, Nijmegen, Olanda, p. 222—235; — Propos sur l'hésychasme, în «Collectanea Cisterciensia», tom. 33, 1971, nr. 1, p. 107—112; — Our Lady in orthodox theology and life, în «The Altar Almanach», London, 1971—1972, p. 29—40; — Liberty and Tradition in Orthodox Monasticism, în «The Tradition of life Romanian essays in spirituality and theology» by M. Allchin, London 1971 — Studies supplementary to Sobornost, nr. 2, p. 33—48; — Le monachisme dans la société moderne à partir de l'expérience orthodoxe (Conférence donnée aux Journées oecuméniques du Mont des-Cots — 12—17 juillet, 1971), în «Collectanea Cisterciensia», Belgia, 1971, p. 20—37; — Activitatea Bisericii Ortodoxe Române în întruniri intercreștine, în «Biserica Ortodoxă Română», XC, 1972, 11—12, 1170—1177; — Sesiunea Prezidiului Conferinței Bisericii Europene de la Moscova. — Zăgorsk, în «B.O.R.», nr. 3—4, 1972, p. 302—303; — L'obéissance dans la Tradition Orthodoxe, în «Vie consacrée», 4, 1972, p. 193—204; — Biserica slujitoare în Sfânta Scriptură, Sfânta Tradiție și în teologia contemporană — Teză de doctorat, în «Studii teologice», nr. 5—8, 1972, 344 p.; — I monastiki ananeosis eis tin Roumanian, în «Ekklesia», 1973, p. 1—30, Atena; — La obediencia en la tradicion ortodoxa ayer y hoy. Traducere din «Vie Consacrée», în «Cuadernos Monasticos», nr. 25, 1973, p. 287—295, Buenos Aires; — «Hans Küng și Declarația Mysterium Ecclesiae», în «Ortodoxia», nr. 1, 1974, p. 5—69; — Patriarhia Ecumenică și dialogul cu romano-catolicii, în «Ortodoxia», 1/1974, p. 157—163; — Bizanț-Constantinopol-Istanbul în istorie și astăzi, în «B.O.R.», nr. 9—10/1974, p. 1087—1164; — La pauvreté Expérience orthodoxe, în «Vie Consacrée», nr. 2/1974, p. 78—88; — Lucrările Comitetului Executiv și ale Comitetului Central al Consiliului Ecumenic al Bisericii, în «B.O.R.», nr. 9—12/1977, p. 887—895; — Opinii asupra pregătirii Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe, în «Ortodoxia», nr. 2/1977, p. 232—257; — Clerici ortodocși cititori de limbă și cultură românească, în «Ortodoxia», nr. 1/1977, p. 5—69; — Biserica Ortodoxă Română și războiul de independență, în «B.O.R.», nr. 5—6, 1977, p. 535—550; — Sfântul și Marele Sinod ortodox în pregătire, București, 1977, 30 p. — extras din revista «Ortodoxia», XXIX (1977), nr. 2; — Stimmen zur Varhereitung der Heiligen und Grossen Synode der orthodoxen Kirche. (Vortrag gehalten am 2.6.1977 in Wien anlässlich eines Ökumenischen Symposiums, veranstaltet vom Stiftungsfond Pro-Oriente), în «Ostkirchliche Studien», 26, Band. Dez. 1977, Heft 4, p. 281—304; — Une reponse orthodoxe (Les catechismes roumaines sur la question à quelle fin Dieu a fait l'homme), în «Concilium», nr. 128, 1977, p. 55—63; — II Respuesta ortodoxa, în «Concilium», 128, 1977 (Spania), p. 197—206; — 2. Una riposta ortodossa, în «Concilium», Brescia, 1977, p. 67—78; — 2. Una resposta ortodoxa, în «O meu viver tem sentido? Um debate sobre a razao do existir», «Concilium», 128—1977/8, p. 42—51; — Maica Domnului în teologia și viața ortodoxă, în «B.O.R.», 9—10 — 1978, p. 1113—1128; — Biblia de la București. Cine a făcut traducerea?, în «B.O.R.», nr. 9—10/1978, p. 1004—1018; — A fi creștin în timp sau în contratimp?, în «Glasul Bisericii», nr. 7—8/1978, p. 707—715; — Un episod important din lupta pentru limba română, în «Ortodoxia», nr. 3/1978, p. 417—465; — Maica Domnului în teologia și viața ortodoxă, în «B.O.R.», nr. 9—10/1978, p. 1113—1123; — Andrei Mureșanu și poezia lui nemuritoare, în «Telegraful Român», nr. 39—40/1978, p. 2; — Maria Hociotă — Maica Mina de la Săliștea Sibiului, «O nouă Ecaterină Teodoroiu» în războiul din 1916—1918, în «B.O.R.», nr. 11—12/1978, p. 1274—1283; Biblia de la București ce «s-au dăruit neamului românesc la 1688», în «Telegraful Român», nr. 41—42/1978, p. 2—3; — Church and State in

România, în «Church and state — Opening, a new ecumenical disension. Faith and Order Paper», nr. 85, World Council of Churches, Geneva, 1978, p. 90—106; — Momente și documente din anul bucuriei, 1918, în «Telegraful Român», nr. 45—48/1978, p. 2; — Eveniment mondial la Iași: «Sinodul din 1642», în «Telegraful Român», nr. 35—36/1978, p. 2—3; — Sesiunea unită anuală a Prezidiului și Comitetului Consultativ al Conferinței Bisericilor Europene (Trondheim, Norvegia), în «B.O.R.», 9—10/1978, p. 912—916; — Lucrările Comitetului Executiv al C.E.B., în «B.O.R.», nr. 1—2/1979, p. 28—34; — Lucrările Comitetului Central al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, Kingston (Jamaica), în «B.O.R.», 1—2/1979, p. 34—46; — Coordonate pentru o teologie a slujirii, în «Ortodoxia», nr. 1/1979, p. 168—184; — Biblia de la 1936, în «B.O.R.», 1979, XCVII, 3—4, p. 414—450; — A IV-a Consultație între reprezentanți ai Bisericilor Ortodoxe Orientale și ai Bisericii Romano-Catolice, în «Ortodoxia», nr. 1/1979, p. 208—210; — Zece teze despre catolicitate și etnicitate, în «Studii teologice», nr. 1—4/1979, p. 301—315; — Scopul vieții după Catehismele ortodoxe românești, în «Ortodoxia», nr. 2/1979, p. 377—390; — L'Eglise Orthodoxe Roumaine dans le passé et aujourd'hui, Bucarest, 1979, 64 p.; — Gheorghe Asachi, ctitor moldovean al culturii românești, în «Telegraful Român», nr. 11—12/1979, p. 1—2; — Gheorghe Șincai și problemele controversate ale Istoriei Românilor (I), în «Telegraful Român», nr. 7—8/1979, p. 1, partea a II-a în nr. 9—10/1979, p. 2—3; — Șaguna, cîrmuitor de oameni și îndreptător de vremuri, în «Telegraful Român», nr. 27—28/1979, p. 1 și 3; — Ecumenism și relații externe bisericești 1944—1979, în «Telegraful Român», nr. 31—34/1979, p. 5; — Simion Bărnuțiu în epocă și în vecii vecilor, în «Telegraful Român», nr. 19—20/1979, p. 3; «Ca toți să fie una», Editura Institutului Biblic și de Misiune, București, 1979, 596 p.; Dascăl de cuget și simțire românească, în curs de apariție pentru anul 1980, etc.

* * *

Simbătă, 12 ianuarie 1980, la Departamentul Cultelor, a avut loc înminarea Decretului prezidențial de recunoaștere a Prea Sfințitului Antonie Plămădeală ca Episcop al Eparhiei Buzăului.

La solemnitatea înminării Decretului prezidențial au luat parte: Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin, însoțit de alți membri ai Sfintului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, conducători și reprezentanți ai cultelor religioase, consilieri patriarhali și reprezentanți ai Centrului eparhial Buzău.

Intr-o atmosferă sărbătorească s-a dat citire Decretului prezidențial nr. 400/1979, prin care Conducerea țării noastre recunoștea pe P. S. Antonie Plămădeală ca Episcop al Eparhiei Buzăului.

După citire, Domnul Ion Roșianu, Președintele Departamentului Cultelor, a înminat Prea Sfințitului Antonie Plămădeală Decretul prezidențial, felicitându-l călduros pentru noua funcție în care P. S. Sa a fost ales și recunoscut. Apoi, Domnia Sa, în alese cuvinte, i-a urat delin succes P. S. Antonie în noua activitate spunînd:

Prea Sfințite episcop Antonie

«Preluînd conducerea Episcopiei Buzăului, vă înscrieți în șirul ierarhilor patrioți care au onorat activitatea lor și au cinstit această multi-seculară eparhie ale cărei parohii se găsesc în cuprinsul județelor Buzău, Brăila și Vrancea.

Moment din timpul citirii Decretului prezidențial de recunoaștere a Prea Sfințitului Antonie ca Episcop al Buzăului.

Fiecare dintre aceste județe cunosc azi o impetuoasă dezvoltare economică, socială și culturală.

Nu de mult, unele descoperiri arheologice atestă existența omului pe meleagurile Buzăului în urmă cu 3—4 mii de ani.

Mărturii certe evidențiază faptul că pe acest teritoriu au ființat puternice așezări geto-dacice.

Numeroși domnitori ca: Matei Basarab, Mihai Viteazul, Constantin Brîncoveanu, Al. I. Cuza și-au legat numele de acest ținut, fie prin construirea unor așezăminte culturale, fie prin participarea, împreună cu locuitorii de pe aceste meleaguri, la lupta pentru apărarea și păstrarea ființei noastre naționale.

Înfălișarea contemporană a județului Buzău evidențiază o rapidă dezvoltare pe toate planurile și, îndeosebi economic, al cărui ritm de creștere a atins peste 19%.

În industria județului lucrează astăzi peste 73.000 de oameni ai muncii, față de 8.000 în anul 1950.

Din 80 de produse realizate în întreprinderile buzoiene, 45 sînt exportate.

Județul Brăila, atestat ca unitate teritorial-administrativă încă de la întemeierea Țării Românești și a cărui populație a participat activ la marile bătălii care au contribuit la făurirea noului destin al națiunii noastre, înregistrează astăzi vertiginoase creșteri în toate domeniile.

Brăila a devenit astăzi o puternică cetate a industriei metalurgice, a construcției de mașini și chimiei.

Întreprinderii de utilaj greu «Progresul», Combinatului de celuloză, șantierului naval li se adaugă mereu noi și importante capacități de producție.

Județul Vrancea — străvechi pământ cu nume de legendă și vatră statornică a poporului român — este apreciat unanim nu numai pentru trecutul său plin de evenimente cu profunde rezonanțe istorice dar și pentru hărnicia locuitorilor săi, ale căror eforturi vor determina ca în 1980 producția industrială a județului să fie de 43 de ori mai mare decît cea realizată în 1938.

Iată doar cîteva imagini ale celor trei județe care sînt semnificative pentru perspectivele înfloritoare care se deschid în dezvoltarea viitoare a acestor ținuturi.

Ne exprimăm convingerea că dumneavoastră, Prea Sfințite Antonie, împreună cu toți clericii și credincioșii, vă veți aduce contribuția în realizarea acestor minunate obiective.

Vă cunoaștem bine erudiția dumneavoastră, capacitatea intelectuală, talentul de condeier, dar și marea putere de muncă, spiritul de abnegație în îndeplinirea numeroaselor misiuni care vi s-au încredințat de biserică, atașamentul profund față de patrie și popor.

Toate acestea sînt o garanție că în noua treaptă în care ați fost statornicit vă veți afirma cu și mai multă putere întreaga capacitate în slujirea intereselor Bisericii și a țării.

Ca reprezentant al Bisericii ortodoxe române în organismele internaționale, sub îndrumarea înțeleaptă a Prea Fericitului părinte patriarh Iustin Moiescu, ați promovat cu consecvență principiul angajării bisericilor în abordarea marilor probleme ce confruntă omenirea în epoca contemporană și sporirea aportului bisericii în soluționarea lor.

Prin aceasta v-ați cîștigat un binemeritat prestigiu.

Sîntem convinși că și în viitor veți milita cu aceeași fermitate, pentru ca în calitatea ce o aveți în cadrul organizațiilor internaționale, biserica să sprijine cu mai multă consecvență apărarea păcii în lume și lupta dreaptă a popoarelor pentru progres, independență și suveranitate națională».

Mulțumind Domnului Președinte pentru frumoasele gânduri exprimate, Prea Sfințitul Episcop Antonie Plămădeală a rostit următoarea cuvîntare :

Domnule Președinte al Departamentului Cultelor,

Am ascultat și am primit cu emoție **DECRETUL PREZIDENTIAL** de recunoaștere a mea ca episcop al Eparhiei Buzăului. Primul meu gând se îndreaptă în aceste momente solemne către domnul **NICOLAE CEAUȘESCU**, Președintele Republicii Socialiste România, ctitor de Țară Nouă, omul tuturor împlinirilor și al tuturor speranțelor noastre, omul care întrupează înțelepciunea, entuziasmul și dăruirea, în efortul de zidire a unei Românie moderne.

Numele Președintelui NICOLAE CEAUȘESCU e de mult un nume familiar, prețuit și respectat pe toate meridianele globului. Este o experiență mărturisită de toți cei care călătoresc în străinătate, că atunci când spun că sînt din România, interlocutorul străin rostește imediat ROMÂNIA-CEAUȘESCU ! Eu însumi m-am întilnit cu asemenea replică de nenumărate ori, și în toate țările prin care am avut prilejul să ajung. Numele său și numele Țării au devenit sinonime și e lesne de înțeles de ce te simți literalmente inundat de un copleșitor sentiment de mîndrie, cînd vezi de cită prețuire se bucură Țara ta în lume, datorită prestigiului Președintelui ei.

Cărturarii noștri din vechime, cronicarii mai ales, aduceau întru apărarea prestigiului poporului român, originea lui daco-romană, noblețea gînteii, vechimea culturii, frumusețea limbii, virtuțile bărbătești, curajul și îndrăzneala. Ei au ținut astfel trează conștiința și mîndria națională, mai ales în acele vremuri în care a trebuit să îndurăm cotropiri străine, amenințări cu desființarea și uneori să pare că ne împăcăm cu gîndul «că nu sînt vremile sub om, ci bietul om sub vremi».

Președintele Ceaușescu e mare și toți îl iubim pentru că a îndreptat șira spinării acestei națiuni, greu și de multe ori încercate în trecut, făcînd să se vadă prin fapte de netăgăduit că, «vremurile sînt sub om», cînd acest om e om cu adevărat.

România de azi, rotundă și frumoasă ca pîinea caldă cu care țărănul își întîmpină oaspeții mari, e Țara pe care o cîntăm nu pentru virtuțile trecutului, ca altădată ci, fără să uităm aceste virtuți care ne curg în sînge și ne bat în piepturi, o cîntăm mai ales pentru prezentul ei.

Președintele Ceaușescu a redat Țării întregi bucuria de a cînta. Se știe că poporul cîntă de bucurie cînd îi merge bine, cînd și-a pus totul în rînduială, cînd are de toate, cînd se simte liber, independent, suveran pe vatra lui moștenită din moși strămoși. România de azi e o astfel de Țară și Președintele ei, NICOLAE CEAUȘESCU, e marele ei arhitect — însușire care, în cazul său se numește o înțeleaptă politică internă.

Faima care i s-a dus în lume e, desigur, motivată și de înaltele și deosebitele sale calități de om al soluțiilor și anume al soluțiilor pașnice, în cele mai grele conflicte dintre națiuni. Principiile politicii sale, independența, suveranitatea, neamestecul în treburile interne, renunțarea la forță și la amenințarea cu forța, egalitate între națiuni, instaurarea în lume a unei noi ordine politice și economice, propunerile întotdeauna originale și constructive din cadrul Organizației Națiunilor Unite, au impus și impun în aceeași măsură pe Președintele nostru, ca pe un mare strateg și al acestei științe, din totdeauna delicate, care cere iscusință, finețe și înțelepciune clarvăzătoare, care este știința relațiilor, a politicii externe.

Domnule Președinte al Departamentului Cultelor,

Încărcătura emoțională a acestui moment solemn, cînd mi-ați înmînat DECRETUL de recunoaștere a alegerii mele ca Episcop al Buzăului, e unică și profundă, căci acest DECRET poartă semnătura celui pe

care, nu avem destule cuvinte să-l omagiem, să-i arătăm că tot gândul și iubirea noastră se îndreaptă spre el, cu cea mai înaltă stimă și respect. Vă rog să vă faceți interpretul meu pe lângă Domnia Sa, asigurându-l de sincera mea grațitudine și de întreaga recunoștință, pentru încrederea pe care mi-a acordat-o și, în același timp, să-l asigurați de devotamentul meu nețărmurit față de scumpa noastră Patrie și față de Domnia Sa personal. Îmi voi îndeplini funcția pentru care am fost recunoscut astăzi, în așa fel, încât ea să poată fi recunoscută, reconfirmată în fiecare zi din nou, pe baza roadelor ce va aduce.

Înțeleg să sprijin din tot sufletul și cu toate puterile, tot ceea ce se face în țara noastră pentru fericirea oamenilor.

Înțeleg să fiu celor încredințați mie spre păstorie, îndemn și exemplu spre tot lucrul bun, să cultiv în ei dragostea de Patrie și de conducătorii ei.

Înțeleg să răspund, eu și împreună cu mine toți credincioșii Eparhiei, chemării Președintelui nostru iubit: «Să ne angajăm că și în continuare, într-o deplină unitate, vom face totul pentru gloria poporului

Prea Sfințitul Episcop Antonie rostind cuvîntarea, la Departamentul Cultelor, după primirea Decretului prezidențial.

nostru, pentru măreția patriei noastre socialiste, pentru ridicarea ei pe cele mai înalte culmi de progres și civilizație, pentru demnitatea, independența ei, pentru a trăi egală în rîndul națiunilor lumii».

Înțeleg răspunderea mea pastorală ca pe o slujire, tot așa cum înțeleg rolul și rostul Bisericii în lumea de azi, în societatea vremii noastre și în cadrul orînduirii socialiste din Patria noastră, ca pe o Biserică slujitoare, alături de interesele poporului și de idealurile lui.

Credincioși tradițiilor și învățăturii noastre de credință, putem, în cea mai deplină răspundere față de conștiința noastră, să ne dăruim alături de întregul nostru popor, eforturile lui spre mai bine, cultivînd munca și omenia. Ne afirmăm hotărîrea să sprijinim politica internă a Statului nostru — și, de asemenea, să facem tot ce stă în puterea noastră, ca să sprijinim și acele eforturi ale conducătorilor noștri, care urmăresc să instaureze în întreaga lume dreptatea, egalitatea între națiuni, libertatea și pacea — să sprijinim cu tot entuziasmul politica externă a statului nostru. Avem prilejul să facem acest lucru acasă ca și în afară, în cadrul organizațiilor internaționale bisericești, în care sîntem angajați.

Biserica noastră n-a rămas în izolare și în nepăsare, nici în trecutul ei, atunci cînd a fost în joc libertatea țării, nici cînd nedreptatea față de cei de jos i-a ridicat pe aceștia împotriva împilatorilor și jefuitorilor, fie ei localnici sau străini. Mulți luptători s-au ridicat și din rîndurile clerului în 1821, în 1848, în 1907, ca să enumerăm numai cîteva momente din istoria noastră, așa încît implicarea în viața socială, în cauzele nobile ale poporului, are o tradiție îndelungată la noi.

Domnule Președinte,

Voi merge chiar de mîine în Eparhia Buzăului, o Eparhie grea — ca un strugure uriaș din părțile Panciului — de istorie, de tradiții culturale, de amintiri de revoluționari de la 1848, de luptători pentru marea unire din 1859, dar tot atît de grea — ca recolta din anii socialismului de pe un hectar din Bărăgan — de realizări extraordinare din vremea noastră, opere ale muncii și ale orînduirii noastre socialiste.

Orașele și satele din cuprinsul celor trei județe: Brăila, Buzău și Vrancea, sînt astăzi, datorită eforturilor creatoare și unite ale întregului popor și, desigur, mai ales ale celor din părțile locului, centre moderne în care instituțiile culturale, întreprinderile industriale ca și agricultura, viticultura și pomicultura, schimbă de la o zi la alta fața Patriei, o întineresc și o înfrumusețază.

Biserica acestor meleaguri, alături de tot ce are de făcut pentru suflete, se va înscrie în frunte cu episcopul, în acest efort colectiv spre mai bine și spre mai multă fericire, tihnă și bucurie a oamenilor.

Vă mulțumesc pentru recomandarea pe care ați făcut-o pentru recunoașterea mea în funcția de Episcop al Buzăului și pentru cîntea ce mi-ați făcut, înmîinîndu-mi personal **DECRETUL** de recunoaștere.

Vă rog respectuos să asigurați pe Domnul Președinte **NICOLAE CEAUȘESCU** că înțeleg să-mi încep și să-mi desfășor activitatea în Eparhia Buzăului, în spiritul celor afirmate și mărturisite astăzi aici, cu acest prilej solemn.

Vă mulțumesc și pentru tot sprijinul pe care mi l-ați acordat pînă acum în munca mea de Vicar Patriarhal și, mai ales, în problemele de relații externe, și vă asigur că și la Buzău, cu ajutorul Dv. și al colaboratorilor Dv., mă voi strădui ca treburile să meargă bine.

Mulțumesc Prea Fericitului Patriarh IUSTIN pentru bunăvoința de a fi prezent la această festivitate, încurajînd prin prezența Prea Fericirii Sale acest început de drum, într-una din Eparhiile din cuprinsul vechii Mitropolii a Țării Românești, păstorită în spiritul tradiției marilor săi înaintași, cu aceeași înțelepciune, de către Prea Fericirea Sa. Vă mulțumesc și Dv., tuturor, I. P. S. Mitropoliți și P. S. Episcopi, membri ai Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, și Dv., distinșilor reprezentanți ai Eparhiei Buzăului și, în chip cu totul special, Dv., domnilor reprezentanți ai puterii locale din județele Buzău, Brăila și Vrancea, pentru bunăvoința de a cinsti această ceremonie prin prezența Dv.

Din funcția de Vicar Patriarhal m-am străduit să desfășor, de-a lungul anilor și o susținută activitate ecumenică, în aceeași măsură externă ca și internă. Ecumenismul local românesc e de mult un bun exemplu tuturor Bisericilor care ne cunosc. De aceea vreau să adresez un cuvînt deosebit de mulțumire și de bucurie pentru prezența Domniilor lor aici, distinșilor reprezentanți ai cultelor din Republica Socialistă România, prezență care vrea desigur să puncteze încă odată buna

La recepția de la Departamentul Cultelor, după înminarea Decretului prezidențial noului Episcop de Buzău, Prea sfințitul Antonie Plămădeală.

colaborare dintre culte în Țara noastră. În ce mă privește, aș vrea să vă asigur că strădaniile mele vor merge în aceeași direcție a cultivării dragostei, unității, respectului reciproc și colaborării în toate cele spre interesul Țării și al Bisericilor noastre.

Vă mulțumesc încă odată, Domnule Președinte.

*
* * *

Inscăunarea Prea Sfințitului Dr. Antonie Plămădeală ca Episcop al Buzăului a avut loc duminică, 13 ianuarie 1970, în Catedrala episcopală.

Sfânta Liturghie a fost săvârșită de I. P. S. Arhiepiscop Antim al Tomisului și Dunării de Jos, P. S. Episcop Eftimie al Romanului și Hușilor și P. S. Episcop Vasile al Oradiei, în fruntea unui mare sobor de preoți și diaconi.

La orele 9, Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin, însoțit de noul Episcop P. S. Antonie, a intrat în Catedrala episcopală, în acordurile imnului patriarhal. La slujba solemnă au mai asistat: I. P. S. Nestor Vornicescu, Mitropolitul Olteniei; I. P. S. Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului; P. S. Emilian Birdaș, Episcop de Alba Iulia; P. S. Episcop Roman Ialomițeanul, Vicarul Arhiepiscopiei Bucureștilor; P. S. Episcop Adrian Botoșăneanul, Vicarul Arhiepiscopiei Iașilor; P. S. Arhiereu Gherasim Piteșteanul, Vicarul Episcopiei Râmnicului și Argeșului; PP. CC. Consilieri patriar-

Moment din timpul citirii «Gramatei» de instalare a Prea Sfințitului Antonie ca Episcop al Buzăului.

hali; funcționari superiori din cadrul Administrației Patriarhale; invitați ai P. S. Episcop Antonie Plămădeală.

Au fost de față: Dl. Dr. Ion Popescu, Director în Departamentul Cultelor, Dl. Iulian Sorin, Dir. adj. în același Departament precum și alți reprezentanți ai Departamentului Cultelor și ai autorităților locale de stat.

La sfârșitul Sfintei Liturghii P. S. Episcop vicar Roman Ialomițeanul a dat citire *Gramatei de înscăunare* a P. S. Episcop Antonie. Apoi, Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin a înmînat P. S. Episcop Antonie *Gramata* și cîrja de Episcop al Eparhiei Buzăului.

Cu acest prilej, Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin a rostit următoarea cuvîntare:

**MULT STIMAȚI REPREZENTANȚI AI CONDUCERII DE STAT,
DISTINȘI REPREZENTANȚI AI AUTORITĂȚILOR LOCALE,
ÎNALT PEA SFINȚIȚI ȘI PEA SFINȚIȚI MEMBRI AI SFÎNTULUI SINOD,
STIMAȚI INVITAȚI ȘI IUBIȚI CREDINCIOȘI,**

După cum se știe, în luna august 1979, Prea Sfințitul Episcop al Buzăului, Dr. ANTIM ANGELESCU, simțind că vîrsta înaintată îi stînjenește lucrarea arhierescă, s-a adresat Sfîntului Sinod cu rugămîntea de a-i aproba retragerea din funcție, spre a se da posibilitatea alegerii unui nou ierarh, chivernisitor al rosturilor duhovnicești și gospodărești pentru Episcopia Buzăului. Sfîntul Sinod i-a aprobat cererea de retragere cu data de 1 septembrie 1979.

De aceea, pentru împlinirea acestei lipse, Colegiul Electoral Bisericesc a ales în ziua de 9 decembrie 1979 pe Prea Sfințitul Episcop Vicar Patriarhal ANTONIE PLOIEȘTEANUL, în scaunul vacant de episcop al Buzăului. Apoi, prin Decret Prezidențial semnat de Domnul NICOLAE CEAUȘESCU, Președintele Republicii Socialiste România, această alegere a fost recunoscută de stat. După ce decretul de recunoaștere a fost înmînat noului episcop de către Domnul ION ROȘIANU, Președintele Departamentului Cultelor, în ziua de 12 ianuarie 1980, ne aflăm acum, aici, pentru a săvîrși după datina străbună și rînduiala canonică înscăunarea Prea Sfințitului ANTONIE ca episcop al Buzăului.

Prin gramata care s-a citit acum și prin înmînarea cîrjei arhieresti, Prea Sfinția Sa a primit însemnele puterii de a conduce pe calea cea bună clerul și credincioșii din această binecuvîntată parte a țării și de a împlini toate cele de folos pentru propășirea lor duhovnicească. După 36 de ani de la instalarea la cîrma acestei eparhii, a Prea Sfințitului Episcop Dr. ANTIM ANGELESCU, Episcopia trăiește astăzi din nou măreția unui important eveniment în viața ei.

Prea cinstiți ascultători,

Urcînd cu gîndul pe firul veacurilor care s-au scurs, de cînd există viață bisericească în aceste părți, putem afirma, fără să greșim, că ținutul Buzăului constituie o străveche vatră creștină, iar pentru noi ca români, este unul din multele plaiuri în care s-a plămădit ființa neamului nostru. Mărturiile dacice și romane ca acelea de la Cîndești și Pie-

troasele, precum și multe alte vestigii din perioada de formare a poporului român grăiesc în mod elocvent despre prezența și continuitatea neamului nostru pe aceste meleaguri.

Mărturiile istorice și bisericești atestă că de timpuriu, în mijlocul poporului român din aceste părți, născut și crescut creștin, a luat ființă o viață bisericească bogată și înfloritoare, ca și cea din părțile de lângă Dunăre și Marea Neagră.

Martirizarea Sfântului Sava Gotul, în râul Buzăului, la 12 aprilie 372, ca și a unor preoți și credincioși despre care ne vorbesc scrierile bisericești, atestă vechimea creștinismului în ținutul Buzăului.

În ciuda vitregiei vremurilor, cauzată de popoarele migratoare, viața creștină de aici și-a urmat cursul ei, ceea ce face ca unele documente de la începutul secolului al XIII-lea, să pomenească de existența unor episcopi ortodocși ai românilor în părțile Buzăului și Bacăului.

De la începutul organizării ei, în 1503—1504, și pînă astăzi, timp de 476 ani, la cîrma Episcopiei Buzăului s-au succedat 33 de episcopi. Unii dintre ei s-au distins ca păstrători și apărători ai dreptei credințe, alții ca ctitori de biserici și mănăstiri; unii ca oameni de artă, cultură și înaltă spiritualitate, alții ca luptători pentru apărarea unității neamului și a ființei noastre naționale sau luptători pentru mai bine și mai multă dreptate socială, toți deopotrivă strălucind ca păstori ai credincioșilor ortodocși din Episcopia Buzăului.

Șirul episcopilor Buzăului îl încheie Prea Sfințitul ANTIM ANGELESCU, de curînd retras din funcție, la cerere.

Este de datoria noastră ca la această solemnitate să închinăm un gând bun și să rostim un cuvînt izvorît din inimă celui care se retrage pentru a lăsa altuia mai tînăr misiunea de păstor al eparhiei Buzăului.

Cum bine se știe, Prea Sfințitul Antim Angelescu s-a făcut din tinerețe cunoscut pentru activitatea sa preoțească, pentru înalta ținută morală și pentru pregătirea sa teologică. De aceea, la 11 ianuarie 1944 i se încredințează scaunul de episcop al Buzăului.

În purtarea toiagului arhipăstoresc, Prea Sfințitul Antim a fost călăuzit de rîvnă aleasă de a cîrmui clerul și credincioșii pe drumul păstrării dreptei credințe și a dragostei nestinse față de Patria noastră scumpă.

Ajuns la cîrma acestei episcopii deodată cu noua orînduire socială din țara noastră, Prea Sfinția Sa își orientează slujirea și activitatea de arhipăstor în pas cu aspirațiile spirituale și năzuințele către mai bine ale întregului nostru popor, în duhul păcii și înfrățirii, de care a fost animată totdeauna Biserica Ortodoxă Română.

Roadele ostanelilor sale se văd, atît la Centrul eparhial, în îmbunătățirile gospodărești aduse întregului ansamblu, cît și în cuprinsul Episcopiei Buzăului. Așezămintele monahale au fost restaurate, iar bisericile au fost împodobite cu picturi tradiționale, cu odoare și cu toate cele necesare cultului divin. Oriunde a fost nevoie, Prea Sfinția Sa a

sprijinit și a însulețit rivna credincioșilor de a-și înălța noi locașuri de cult. Acolo unde timpul sau cutremurul din martie 1977 a lăsat urme și răni asupra sfintelor locașuri, grija gospodarului desăvârșit și a bunului chivernisitor s-a îndreptat cu atenție sprijinind și ajutînd ca acestea să-și recapete strălucirea și podoaba dintii.

A vegheat permanent ca Seminarul teologic de sub oblăduirea directă a Prea Sfinției Sale să dea Bisericii generații de preoți bine educați din punct de vedere teologic, pastoral, misionar și patriotic, pregătiți să răspundă vremurilor noi din Biserica și Patria noastră.

A fost dreptar, sfetnic și părinte pentru clerul și credincioșii din eparhie, veghind cu trezvie la respectarea disciplinei bisericești, la păzirea rînduieiiilor sfinte în săvîrșirea actelor de cult și la păstrarea dreptei credințe. Iubit și respectat de păstoriții săi, Prea Sfințitul Episcop Antim ocupă în inimile și în cugetele noastre locul unui «Bun și Blînd Păstor».

În cele trei decenii și jumătate de arhierie a Prea Sfințitului Episcop Antim, Episcopia Buzăului, clerul și credincioșii ei s-au simțit deplin și profund integrați în viața poporului din aceste ținuturi. La îndemnul și sfatul său, clerul și credincioșii au răspuns cu dăruire și înaltă responsabilitate patriotică eforturilor organelor locale și de stat, sprijinind acțiunile de interes obștesc menite progresului material și spiritual al tuturor fiilor patriei noastre. Pentru toate acestea, Prea Sfințitul Episcop Antim s-a bucurat totdeauna de aleasă apreciere din partea înaltelor autorități de stat, care l-au distins cu ordine și medalii.

Ca unul dintre cei mai vechi și mai vrednici membri ai Sfîntului Sinod, Prea Sfinția Sa s-a bucurat de o cinstită deosebită și din partea ierarhilor Bisericii noastre, contribuția sa la luarea hotărîrilor sinodale care privesc întreaga noastră viață bisericească, fiind de o reală însemnătate.

Vredniciile sale ca ierarh, păstor de suflet, gospodar și bun chivernisitor al bunurilor eparhiale, îndrumător al tinerelor generații de preoți, îl așază la loc de cinste în galeria luminoasă a ierarhilor buzoieni, alături de episcopii Mitrofan, Damaschin, Dionisie Romano, Chesarie și alții, ctitori de cultură, artă și spiritualitate românească, pe aceste meleaguri.

Imaginea Prea Sfințitului Episcop ANTIM zugrăvită acum în puține slove, dar aureolată de multe alte împliniri, pe care din lipsă de timp nu le-am putut aminti, rămîne vie și neștearsă pentru noi toți. Considerăm momentul de astăzi o sărbătoare și un omagiu care se aduce Prea Sfinției Sale la încheierea activității de episcop eparhiot, rămînînd însă episcop onorar. Îl asigurăm, cu acest prilej, de dragostea și prețuirea membrilor Sfîntului Sinod, a clerului, credincioșilor și organelor eparhiale, urîndu-i sănătate, zile bune cu binecuvîntarea lui Dumnezeu. Noi și Sfîntul Sinod îi aducem vii și alese mulțumiri pentru activitatea depusă cu rîvnă și înțelepciune în slujba Bisericii și a Țării.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin rostind cuvîntarea în Catedrala episcopală, cu prilejul slujbei solemne de instalare a Prea Sfințitului **Episcop Antonie.**

**Onorați reprezentanți ai autorităților de Stat,
Prea Cucernici Părinți și iubiți credincioși
din Episcopia Buzăului,**

Am poposit cu deosebită bucurie pe aceste plaiuri, care ne evocă amintiri sfinte despre trecutul Bisericii și neamului nostru, pentru ca, potrivit unei vechi rînduiri bisericești, să aducem la Buzău pe noul păstor sufletesc, pe Prea Sfințitul Episcop Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ și să-i înmînăm cîrja arhierescă, drept semn al puterii ce i se încredințează, de a conduce Episcopia Buzăului.

Multora din cei de față vă este deja cunoscut și, în special membrilor adunării eparhiale, care la 9 decembrie 1979, i-au încredințat votul spre a fi ales în scaunul de episcop al Buzăului.

Absolvent al Seminarului «Nifon Mitropolitul» din București, în anul 1945 și licențiat al Institutului teologic din Cluj în 1949, tînărul LEONIDA PLĂMĂDEALĂ simte chemarea către viața monahală. Este închinoviat și tuns în monahism, cu numele de ANTONIE la mănăstirea Prislop, veche vatră de spiritualitate ortodoxă română. De aici trece la mănăstirea Slatina, din Arhiepiscopia Iașilor, ca ieromonah și profesor la școala monahală a mănăstirii și la alte așezăminte monahale din apropiere.

Încă din vremea studenției și-a manifestat dragoste și pasiune pentru studii și cercetare. De aceea a urmat cursurile de doctorat la Institutul teologic universitar din București; apoi la un Colegiu din Oxford. În timpul studiilor, atît în țară cît și peste hotare, s-a dovedit a fi un teolog de frunte și o speranță a Bisericii noastre.

Văzînd în ieromonahul ANTONIE PLĂMĂDEALĂ nădejdi către împlinirile bune, încă pe cînd se afla la studii în Anglia, conducerea superioară a Bisericii Ortodoxe Române i-a făcut chemarea pentru slujirea arhierescă, iar Sfîntul Sinod, la 15 decembrie 1970 l-a ales în funcția de Episcop-vicar Patriarhal. Venit în țară, își susține teza de doctorat intitulată «Biserica slujitoare» și obține titlul de doctor în teologie la Institutul teologic universitar din București.

Ca episcop-vicar patriarhal i se încredințează îndrumarea și supravegherea activității Cancelariei Sfîntului Sinod, a sectorului relațiilor externe bisericești și a sectorului economic al Administrației Patriarhale, precum și a Institutului biblic și de misiune ortodoxă cu tipografia și atelierile; Sfîntul Sinod îi încredințează funcția de secretar al acestui for bisericesc, iar pentru o perioadă de timp și pe cea de rector al Institutului teologic universitar din București. Fire dinamică, de ordine și disciplină, cu orizont larg și deschidere către problemele interne și externe ale Bisericii Ortodoxe Române, Prea Sfinția Sa a dovedit competență în toate activitățile pe care le-a desfășurat.

Avînd pasiunea cercetării teologice și a scrisului, a elaborat numeroase studii, articole, recenzii, note de călătorie, pe care le-a publicat în revistele noastre bisericești. Unele din aceste strădanii ale Prea Sfinției Sale, sînt înmănușiate în recenta lucrare ce i-a apărut în editura Institutului Biblic, intitulată «Ca toți să fie una».

A reprezentat Biserica Ortodoxă Română, singur sau împreună cu alți membri ai Sfântului Sinod și profesori de teologie la numeroase întâlniri ecumenice în țară și peste hotare, făcând cunoscute pozițiile Bisericii noastre în problemele teologice și sociale care preocupă omenirea contemporană.

A câștigat binemeritate aprecieri din partea organizațiilor creștine mondiale, fiind ales membru în Comitetul Central și în Comitetul Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, precum și în alte organe de conducere ale acestui important for intercreștin mondial; este membru în Comitetul Consultativ al Conferinței Bisericilor Europene și deține alte rosturi în organizații bisericesti mondiale sau europene.

Alături de Noi și de ceilalți membri ai Sfântului Sinod, s-a făcut părtaș la întreaga lucrare a Bisericii noastre, cunoscând largă și variată gamă a problemelor în care este angajată viața religioasă a Bisericii și viața socială a Patriei.

S-a dovedit a fi totdeauna ierarh luminat, minte trează, bun chivernisitor și gospodar al treburilor bisericesti, apropiat colaborator cu noi și cu organele puterii de stat, devotat patriot, slujitor al Bisericii și al Patriei străbune.

Sîntem încredințați că de toate acestea au ținut seama membrii Măritului Colegiu Electoral Bisericesc la 9 decembrie 1979, cînd i-au încredințat votul pentru a fi ales Episcop al Buzăului.

Noi și Sfîntul Sinod, sîntem bucuroși că vă putem aduce un astfel de păstor, care să continue cu vrednicie lucrarea înaintașilor săi în acest scaun vlădicesc, de frunte, în Biserica noastră.

Prea Sfințite Episcop Antonie,

Zestrea pe care o purtați în ființa Prea Sfinției Voastre, acum la urcarea în scaunul de Episcop al Buzăului, o constituie strădaniile și învățătura de carte în școlile din țară și de peste hotare, precum și experiența de pînă acum în lucrarea arhierescă. Această zestre vine să aducă roade și să sporească moștenirea întru cele duhovnicești și gospodărești pe care v-o lasă înaintașul Prea Sfinției Voastre, Prea Sfințitul ANTIM. Nu trebuie uitat însă că din țarina acestor plaiuri, alături de întregul sobor de arhierie și preoți ai altarelor străbune, au răsarit mulți și mari fii ai poporului, citori ai ființei neamului românesc. Și unii și alții să vă fie buni sfătuitori cu tot ceea ce ei au făcut drept și bun, sfînt și folositor. Exemplul lor să vă fie căldură și îndemn.

Din aproape de două ori milenara istorie a poporului și Bisericii noastre să culegeți gînduri, năzuințe și îndemnuri pentru slujirea poporului nostru. Nu uitați zicerea străbunilor noștri că Țara și Biserica sînt una; deci cu cuvîntul și cu fapta, împreună, pe amîndouă deopotrivă să le cinștiți, să le iubiți, să le slujiți.

În slujba Bisericii și a Patriei să puneți întreaga formație duhovnicească a Prea Sfinției Voastre, toată agonisita cărturărească și întregul elan patriotic.

În lucrarea arhierescă a Prea Sfinției Voastre veți avea și necazuri ; dar, inima Prea Sfinției Voastre «să nu se turbure, nici să se înfricoșeze», după spusa Mîntuitorului (Ioan XIV, 27).

În cele mai grele clipe din viața Prea Sfinției Voastre să vă aduceți aminte de ziua de astăzi.

Priviți în jurul Prea Sfinției Voastre. Sînteți înconjurat de înalta conducere de stat, care este aici prezentă prin reprezentantul Departamentului Cultelor, Dl. dr. IOAN POPESCU, mărturisindu-vă întregul ei sprijin ; în jurul Prea Sfinției Voastre este poporul, reprezentat de autoritățile locale, care v-au primit aici cu brațele deschise.

V-am însoțit aici, cu dragoste frățească membri ai Sfîntului Sinod, care vă vor veni todeauna în ajutor cu cuvîntul și cu fapta, cu toată dragostea lor frățească.

Priviți, îndeosebi, clerul și credincioșii eparhiei, reprezentanții mîndștirilor, ai învățămîntului teologic și întreaga administrație eparhială, care vă primește cu vădită bucurie, plecîndu-și capetele pentru a lua binecuvîntarea Prea Sfinției Voastre și așteptînd, plini de încredere, să vă începeți misiunea în mijlocul lor.

Să nu uitați, Prea Sfinția Voastră, că turma care vă primește astăzi spre cîrmuire nu vă aparține. Este Biserica lui Dumnezeu din Buzău, încredințată Prea Sfinției Voastre spre păstorire. Nu sînteți stăpînul ei ; sînteți numai slujitorul ei ; sînteți «iconom» al harului lui Dumnezeu pe care aveți datoria să-l împărtășiți binecredincioșilor creștini din pîrțile Buzăului. Pururea să aveți în fața ochilor cuvintele Sfîntului Apostol Petru, care zice către ierarhi : «Păstoriți turma lui Dumnezeu cea întru voi, făcîndu-vă slujba de episcopi nu cu silnicie, ci cu voie bună ... nu stăpînind peste clerici ...» (I Petru V, 1—3).

Să purtați în minte adevărul că nu sînteți slujitor al Bisericii în locul lui Hristos, ci numai slujitor în numele lui Hristos. Dar, tocmai ceea ce s-ar părea că este o micșorare a demnității arhieresti este, dimpotrivă, o mîrire.

Slujind în numele lui Hristos, înseamnă că slujiți împreună cu Hristos, cu puterea lui Dumnezeu. Gîndiți-vă deci cît de puțină putere aveți atunci cînd sînteți singur și cît de puternic sînteți atunci cînd lucrați împreună cu Hristos. Amintiți-vă pururea că Dumnezeu este cel ce dă omului o sarcină și tot El îl ajută să o poarte.

De aceea, primind vrednicia slujirii de episcop al Buzăului, să nu uitați că Dumnezeu este cel ce v-a dat-o. Căci, din toate cele ce avem, nimic nu avem fără să fi primit de la Dumnezeu, cum zice Sfîntul Apostol Pavel (I Cor. IV, 7).

Iar de se va întîmpla vreodată să ajungeți, asemenea Mîntuitorului, ziua în care toți cei din jur «să se risipească fiocare la ale sale» și pe Prea Sfinția Voastră «să vă lase singur», să vă aduceți aminte de acest moment din viața Mîntuitorului și să ziceți ca și El : «Nu sînt singur pentru că Dumnezeu-Tatăl este cu mine» (Ioan XVI, 32). În clipa aceea, oricît de singur ați fi, veți simți că în adevăr puterea lui Dumnezeu lucrează în Prea Sfinția Voastră.

Prea Sfințite Frate în Hristos,

Incepeți astăzi slujirea de întîistătător al Sfintei Episcopii a Buzăului. După cum vă este cunoscut, cea dintîi latură a lucrării arhieresti a Prea Sfinției Voastre este propovăduirea cuvîntului, păstrarea și transmiterea mai departe, în spațiu și în timp, a dreptei credințe ; apoi, ca iconom al tainelor lui Dumnezeu aveți datoria de a face părtași darurilor Sfîntului Duh pe toți binecredincioșii creștini, pe toți oamenii ; întreaga făptură a lui Dumnezeu ; iar spre mîntuire, călăuzindu-i pe calea adevărului, a păcii și a dragostei frățești, făcîndu-vă «tuturor toate», după cuvîntul apostolului, pe toți fiii duhovnicești ai Prea Sfinției Voastre să-i purtați în inimă. Să fiți deci tuturor : învățător, tuturor sfințitor, tuturor păstor.

Mai presus de toate, Prea Sfinția Voastră, să fiți părinte. Lăsați toiagul să vă fie numai simbol al puterii și sprijin al neputinței la bătrînețe. Deschideți cît mai largi brațele părintești și veți avea cît mai puține necazuri în viață, cît mai puține greutăți în activitate.

În întreaga lucrare a Prea Sfinției Voastre toate să le cumpăniți, toate să le chibzuți, toate să le săvîrșiți cu măsură, cu măsura dragostei. Să nu uitați, însă, că dragostea nu are măsură ; dragostea este nelimitată.

Iar pe înaintașul întru slujire episcopală la Buzău, pe Prea Sfințitul episcop onorar Antim, ca pe un adevărat părinte întru dragoste îiiască să-l țineți și cu respectul convenit să-l îmbrățișați.

Cinstiți ascultători,

În încheierea cuvîntului meu, să-mi fie îngăduit să adresez un cuvînt cald de mulțumire mult stimatului Președinte al Republicii Nicolae Ceaușescu, care a binevoit să confirme alegerea și să semneze decretul de recunoaștere a Prea Sfințitului Antonie ca episcop al Buzăului.

Cu acest prilej, să-i exprimăm cu toții respectuoase urări de sănătate și viață îndelungată, pentru a putea continua opera sa istorică de îndrumare a poporului nostru, pentru făurirea României celei noi, României Socialiste, României fericite.

Prea Sfințite Antonie,

Pentru păstoria pe care noi toți v-o dorim cît mai plină de roade, înălțăm rugăciuni fierbinți către Bunul Dumnezeu, cerîndu-i să verse asupra Prea Sfinției Voastre darurile Sfîntului Duh, să vă dăruiască, adică, viață îndelungată, puteri mereu sporite și rîvnă statornică pentru slujirea sfintei noastre Biserici și a Patriei noastre scumpe.

Întru mulți ani, Prea Sfințite Episcop ANTONIE !

•

După magistrala cuvîntare a Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin, a luat cuvîntul P. C. Pr. Gheorghe Guță, consilier economic al Episcopiei Buzăului, care a

vorbit în numele Centrului eparhial. Exprimând sentimentele de dragoste și prețuire cu care credincioșii Eparhiei Buzăului își așteaptă noul episcop, P. C. Sa a spus printre altele :

«Episcopia noastră trăiește astăzi clipa de aleasă bucurie; astăzi se înscrie o pagină frumoasă de neuitat în istoria Episcopiei Buzăului, prin instalarea la cîrma ei, a Prea Sfințitului nostru Episcop Dr. Antonie Plămădeală, care vine ca adevăratul «MIRE» al doririlor de bine, pentru slujirea Bisericii și a Patriei noastre dragi și scumpe. Episcopia Buzăului, prin clerul și credincioșii ei, își deschide astăzi larg brațele și inimile spre a primi cu drag, cu cinste, supunere și respect pe Prea Sfințitul nostru Episcop Antonie. Astăzi P. S. Sa primește ștafeta purtată cu drag, cu cinste, cu devotament și cu frica lui Dumnezeu, de la cei 33 de ierarhi înaintea mergători, înscriși în galeria vrednicilor episcopi de Buzău.

Gîndurile și inimile clerului și credincioșilor din această de Dumnezeu păzită eparhie a Buzăului, care cuprinde cele trei județe : Buzău, Brăila și Vrancea, bat la unison și se îndreaptă spre P. S. nostru episcop, ca spre un «soare ce răsare» ca să ne păstorească cu drag și cu înțelepciune, spre a fi vrednici slujitori, buni credincioși ai Bisericii străbune și loiali și cinstiți cetățeni ai Patriei noastre.

Vă așteaptă cu drag Prea Sfinția Voastră, clerul și credincioșii acestei Eparhii, ca să primească hrana spirituală de care au trebuință pentru mîntuirea sufletelor lor, să primească «Lumină din Lumina» învățăturilor sfinte, sfaturi și îndemnuri pentru a munci cu drag, spre fericirea întregului nostru popor și realizarea înaltelor idealuri de libertate, pace, independență și ridicarea prestigiului țării noastre pe toate meridianele lumii.

Vă așteaptă părinții și maicile din mănăstirile noastre, care împletesc munca cu rugăciunea pentru păstrarea Pravilei, dreptei credințe și a tradițiilor sfinte primite de la înaintașii lor.

Viața și activitatea desfășurată de Prea Sfinția Voastră ca vicar al Sf. Sinod al B.O.R. al Sectorului Relațiilor Externe în Consiliul Ecumenic al Bisericilor, unde ați călătorit peste mări și țări, ca scriitor și bun cărturar de seamă al Bisericii noastre, avînd o bibliotecă de peste 15.000 volume cărți, arată că Prea Sfinția Voastră ne veți conduce cu înțelepciune și dragoste pe drumul adevăratei trăiri creștinești, al slujirii Bisericii strămoșești și al Patriei, al progresului și al păcii între oameni și popoare.

Bucuria pe care o simțim noi fiii duhovnicești ai noului nostru Episcop, se întemeiază pe faptul că Dumnezeu l-a înzestrat cu o cunună de însușiri alese care cheazăuiesc puțința de a cîrmi cu vrednicie Episcopia Buzăului, spre slujirea devotată a Bisericii strămoșești și înflorirea scumpei noastre Patrii. Avem ferma convingere că Prea Sfinția Sa, datorită creșterii și educației primite în familie, unde toți frații Prea Sfinției Sale ocupă locuri de răspundere și cinste în societatea noastră, unde se potrivește cuvintele spuse în Sf. Evanghelie: «Fericit pîntecele care te-a purtat și pieptul la care ai supt», va aduce la îndeplinire idealul adevăratului arhieru al lui Hristos.

Preoțimea și credincioșii Episcopiei Buzăului își iau angajamentul de a colabora cu toată sinceritatea cu Prea Sfinția Voastră, de a fi devotați și își reînnoiesc cu prilejul acestei mărețe sărbători, legămîntul lor de loialitate față de poporul român și față de înțeleapta Conducere de Stat și dau expresie hotărîrilor ferme de a spri-

jini cu toată rîvna strădaniile harnicului nostru popor, pentru edificarea vieții celei noi, pentru păstrarea unității noastre naționale, pentru apărarea independenței și suveranității Patriei, pentru sporirea prestigiului ei în lume și pentru împlinirea marilor năzuințe de libertate, dreptate, cooperare și bună voință între oameni, state și popoare.

Alături de întregul popor, Biserica noastră, în frunte cu Întîistătătorul ei, Prea Fericitul Părinte Patriarh Dr. Iustin Moisescu, aduce prinosul ei de cinstire și prețuire și își exprimă sentimentul ei de dragoste față de patrie și de devotament față de cîrmuitorii înțelepți ai statului nostru socialist, în frunte cu Dl. Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România — ctitorul României moderne, sub a cărui îndrumare se realizează continua înflorire a scumpei noastre patrii, fiind cel mai iubit fiu al țării noastre, care luptă pentru fericirea poporului nostru, pentru pacea a toată lumea și pentru prestigiul țării noastre pe toate continentele de pe glob.

Strădaniile și jertfele înaintașilor noștri care au ținut vie flacăra credinței, care au luptat și s-au jertfit pentru păstrarea credinței și a legii strămoșești, pentru ființa neamului românesc, noi cei de astăzi, urmașii lor, care sîntem beneficiarii muncii lor, a culturii, a tradițiilor românești, a credinței și a buneii stări de astăzi, din această țară, în care ne-am născut și în care trăim cu toții, trebuie să păstrăm cu drag și sfințenie tot ceea ce am moștenit de la înaintașii noștri, să aducem contribuția noastră la păstrarea credinței și înflorirea Patriei noastre scumpe și dragi».

În partea ultimă a cuvîntării, P. C. Pr. consilier Gh. Guță a adus respectuoase mulțumiri, prinos de cinstire, recunoștință și dragoste fostului episcop al Buzăului, P. S. Antim Angelescu, care a slujit cu rîvnă și competență Biserica noastră, îndeplinindu-și cu prisosință slujba de arhieru și dovedindu-se de-a lungul întregii sale pastoriri un bun gospodar și un bun chivernisitor al Eparhiei Buzăului, prin tot ceea ce a realizat și lasă moștenire urmașului P. S. Sale.

În încheiere, vorbitorul a spus :

«La acest moment festiv, ne îndreptăm gîndurile cu recunoștință către Departamentul Cultelor în fruntea căruia se află Dl. Președinte Ion Roșianu și asigurăm înalta conducere de Stat în frunte cu Dl. Nicolae Ceaușescu, de devotamentul și loialitatea clerului și credincioșilor din Eparhia Buzăului, pentru libertatea religioasă de care ne bucurăm, acordată prin constituția țării noastre.

Aceleași mulțumiri autorităților locale de Stat din cele trei județe pentru sprijinul și înțelegerea ce o arată în rezolvarea problemelor noastre bisericești.

Cu filiască supunere, vă rugăm Prea Fericite Părinte Patriarh, să ne îngăduiți să vă transmitem cele mai alese și sincere urări de sănătate și fericire Prea Fericirii Voastre și tuturor membrilor Sf. Sinod al B.O.R., împreună cu Măritul Colegiu Electoral Bisericesc, pentru fericita alegere în persoana P. S. Episcop Antonie Plămădeală ca Episcop al Buzăului.

Dumnezeul milei și al îndurărilor, Dumnezeuul părinților noștri, să vă dea viață îndelungată, cu sănătate deplină, cu bună sporire, spre a conduce și pe mai departe Biserica noastră strămoșească, spre binele ei și spre fericirea scumpei noastre Patrii, Republica Socialistă România.

Întru mulți ani Prea Fericite Părinte Patriarh !

Întru mulți Prea Sfințite Părinte Episcop Dr. Antonie !».

Ca răspuns la cele două cuvîntări din Catedrală, Prea Sfințitul Antonie a rostit următoarele :

**Prea Fericite Părinte Patriarh,
Domnule Director și onorați reprezentanți ai Departamentului
Cultelor și autorităților locale de Stat,
Înalt Prea Sfințiți și Prea Sfințiți membri
ai Sfințului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române,
Domnilor reprezentanți ai Cultelor Religioase,
Onorați membri ai Adunării Eparhiale a Buzăului,
Prea Cuvioși și Prea Cucernici Părinți Consilleri,
Protopopi, Stareți și Starețe,
Iubiți credincioși,**

A voit Dumnezeu ca în șirul episcopilor acestei Eparhii a Buzăului, ctitorită înainte de anul 1508 de Voievodul Radu cel Mare (1495—1508) și de Nifon al II-lea, Mitropolit al Țării Românești (1504—1508) și fost Patriarh al Constantinopolului, să se înscrie, începînd cu anul 1980 și numele meu. Înscăunarea canonică o face astăzi — așa cum va fi făcut odinioară și Nifon al II-lea cu cel ales atunci în acel început de secol al XVI-lea — însuși Patriarhul Țării, care vine să împlinească rînduiala statornicită din vechime de tradiția ortodoxă, cinstind prin prezența sa și sfînta sa binecuvîntare nu numai evenimentul, ci și Eparhia, orașul și pe credincioșii acestor binecuvîntate meleaguri.

Trăiesc acest moment nu numai cu îndreptățită emoție ci, mai ales, cu un lucid și adînc simțămînt de smerenie.

Mi-ați înmînat, Prea Fericite Părinte Patriarh, Gramata Patriarhală și cîrja care mă împuternicește și mă îndatorează să port de grijă cu neîntreruptă veghere de sufletele clerului și credincioșilor din cuprinsul episcopiei Buzăului. Vă mulțumesc și vă asigur că voi folosi cîrja de păstor potrivit îndemnului ce mi-ați dat : celor ascultători să le fie toiag de reazim și de întărire, iar pentru cei nestatornici și neascultători, să fie toiag de cercetare și de îndreptare. Știrile ajunse pînă la mine, vorbesc însă de Eparhia Buzăului ca despre o eparhie alcătuită din credincioși și clerici așezați și harnici, cumpăniți în tot ce fac și dăruiți cu harul cumințeniei și al omeniei. Ne vom bucura deci toți să cultivăm în continuare în noi și în relațiile dintre noi, cu deosebire aceste însușiri, pentru care toiagul ce mi-ați înmînat nu va putea fi decît «de reazim și de întărire» ! Eparhia Buzăului e de altfel și pe plan național o eparhie-simbol al buneii înțelegeri, al unității și al înfrățirii, căci se întinde astăzi și dincoace și dincolo de acel Milcov «secat dintr-o sorbire», care a dus la ceea ce nemuritorul cîntec al unirii numește «numai flori și armonie» între frați.

Mi-ați amintit, Prea Fericite, multe nume de înaintași intrați și rămași de purure pomenire, nu numai în istoria Bisericii Ortodoxe Române, ci și în istoria culturii românești și a neamului nostru. Vreme de peste 470 de ani, 33 de înaintași s-au înscris pe rînd în istoria Bise-

Prea Sfințitul Episcop Antonie rostind cuvîntarea în Catedrala episcopală de la slujba solemnă.

ricii și a Patriei, întrecîndu-se în realizări, umplînd-o și cinstind-o cu cuvîntul, cu scrisul, cu înființarea de tipografii și de școli, cu tipărirea de cărți, cu zidirea de lăcașuri de închinare care au fost întotdeauna și semne ale gustului pentru frumos, artă în piatră și în culoare, în pămînt ars și în lemn de Carpați, materie care a fost făcută să vorbească și să-și dezvăluie taine de nebănuită armonie, să cînte și să încînte și să rămînă peste veacuri monumente ale Patrimoniului național românesc.

Rîvna înaintașilor n-a cunoscut zăgazul și n-a făcut economie de suflet și de însuflețire nici cînd a fost vorba de propovăduirea dreptei credințe, nici cînd a trebuit să dea lupta decisivă pentru biruința limbii românești, după secole de competiție peste capul nostru, între slavonă și greacă, mai ales în cult, dar și în cultură, și nici cînd a fost în joc libertatea și unitatea Patriei.

Mitrofan al Buzăului a fost un om de sinteză românească. Înainte de aceasta fusese Mitrofan «al Hușilor». Una și aceeași persoană. Cînd? În ultimele decenii ale secolului al XVII-lea, cu aproape 200 de ani înainte de unirea din 1859. Acest «nou Coresi» cum îl numea Iorga, avea conștiința puternică a unității românilor de pretutindeni. Tipărea cărți românești peste tot pe unde se așeza. Astfel, tipărește 6 titluri la Iași, 3 la București, 11 la Buzău, unde păstorește 12 ani. Scoate aici

aproape cite o carte pe an. Și e un tipograf oarecare. *Biblia de la București* (1688), la care a lucrat alături de frații Greceanu, ajutați poate și de traducerea Vechiului Testament a Spătarului Nicolae Milescu, poate și de Stolnicul Constantin Cantacuzino la deslușirea unor noime mai grele, îl menționează și pe Mitrofan ca lingvist, nu numai ca simplu culegător de litere. Cunoștea de altfel la perfecție, în afară de lb. română cele trei limbi ale culturii universale ale vremii: greaca, latina și slavona. Din îndemnul lui a alcătuit Teodor Corbea cel mai vechi dicționar latin-român, de 30.000 cuvinte, în jurul anului 1700. Manuscrisul, cu titlul «*DICTIONES LATINAE CUM VALACHICA INTERPRETATIONE*», poartă înscrisul că «tălmăcirea acestui lexicon ostendindu-s-au (s-a făcut) din plata Părintelui Mitrofan, episcopul din Buzău».

Episcopul Filotei, cunoscut luptător pentru unire, este tot atât de cunoscut și ca cel ce ne-a dat cea de-a patra Biblie românească, numită *Biblia de la Buzău*, în cinci volume (1854—1856). Și n-a fost nici el un simplu tipograf, care a repetat edițiile anterioare ci, după cum singur spune, a tipărit-o luînd de bază ultimul text, dar «mai îndreptîndu-se și curățîndu-se de oarecari ziceri neobișnuite într-această țară» (în titlul, vol. I din 1854). El face recomandări preoților în «*Procurvîntarea către dreptcredincioșii cetitori*», să citească și să mediteze Scriptura, să nu se limiteze numai la *Liturghier* și la *Molitvelnic* cum probabil observase că făceau unii. El numește «sterpe» acele biblioteci din care lipsesc cărțile de meditație și de stimulare a gândirii.

Filotei e preocupat în egală măsură cînd inițiază tipărirea Bibliei de propășirea «Bisericii și a nației noastre» cum scrie chiar el și dedică *Biblia de la Buzău*, «spre binele Bisericii și folosul neamului și al Patriei».

Cît de bine știau acești înaintași ai noștri să-și rînduiască totul în așa fel, încît să fie în același timp buni fii ai Bisericii și buni fii ai Patriei, ținînd cu mare pricepere cumpăna între îndatoririle duhovnicești și cele către lumea aceasta.

Încrezători în Providență, adică în intervenția lui Dumnezeu în istorie și în viața oamenilor, ei n-au îndemnat niciodată credincioșii să aștepte totul de la Dumnezeu, știind întotdeauna că unde pune omul mîna, pune și Dumnezeu mila, cum prea înțelept spune poporul nostru. Același Filotei, într-o *Procurvîntare* la cartea de el tipărită «*Cuvinte la apostolii duminicilor de preste tot anul*» (Buzău 1853), exaltă valoarea faptei, adică a *angajării în năncă*, în tot ce poate crește binele, îndestularea și fericirea. El crede în «lucrarea faptei celei bune care singură poate să ne aducă pacea și liniștea sufletului, și să ne facă a ne bucura de fericirea cea vremelnică aici pe pămînt, iar de cea veșnică în ceruri». El exaltă, de asemenea, *puterea și rolul voinței*: «fericirea alîrnă mult de (le) voința omului», declară el în aceeași *Procurvîntare*. Trebuie să vedem în acestea bună teologie ortodoxă dar și o bună argumentare teologică a implicării Bisericii în istorie, în viața socială și în destinele Patriei, care atîrnă de voința și fapta tuturor fiilor ei. Ne explicăm

astfel cu ușurință de ce un om ca Filotei, a pus atîta suflet în Divanul Ad-hoc «susținînd cu credință dorințele nației», cum scrie despre el revista *Steaua Dunării*, din 20 ianuarie 1859.

Ne-ar trebui mult timp și mult spațiu să evocăm aici meritele unui alt mare episcop al Buzăului și mare om de cultură, DIONISIE ROMANO, numit încă de pe cînd era numai ierodiacon, «profesor național» cum scrie pe foaia de titlu a *Kiriadromionului* tipărit la Buzău în 1839. A fost unul din primii profesori ai școalelor din Buzău, iar mai tîrziu fondator al Bibliotecii Academiei Române și membru de onoare al ei.

Ca și cei dinaintea lui, și acesta, dincolo de preocupările pastorale și cărturărești, a fost și un mare cetățean slujind, cum spunea chiar el, «cu credință și zel națiunii române». Era încrezător în progres și milita pentru el, într-o epocă în care mai erau încă mulți conservatori și nu era prea comod pentru un om al Bisericii să-și afirme deschiderea spre nou. «Nația — scria el salutîndu-i înaintarea și emanciparea implacabilă — cu toate greutățile ce i se pun înaintea, merge pe calea progresului». În 1848 a trecut fără ezitare în tabăra revoluționarilor alături de alți clerici buzoieni, ca Ieromonahul Ambrozie — celebrul Popa Tun — ierodiaconul Ipatie Petrescu, Protosinghelul Varlaam, preotul Neagu

Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin și membri ai Sfîntului Sinod, în Catedrala episcopală, asistînd la slujba solemnă de instalare a P. S. Episcop Antonie.

Benescu, Gavriil Munteanu, Arhimandritul Ioasafat Snagoveanul și alții. Dintre aceștia se știe că Gavriil Munteanu a fost mai apoi ales *membru activ al Academiei Române*, pentru preocupările sale lingvistice și culturale, iar Ioasafat Snagoveanul a întemeiat *Biblioteca și capela română* din Paris.

Despre un alt episcop al Buzăului, Constandie (1793—1819) consulul austriac Marco, spunea că era «cel mai luminat și instruit (bărbat) din tot clerul» timpului. (La Hurmuzaki-Iorga, *Doc. priv. la ist. rom.*, X, p. 64). Era membru al Societății filologice din Iași; a înființat un teatru; în 1814 era în fruntea Eforiei școalelor; susținea la București, cu banii săi, un spital cu 50 de paturi și era efor al Spitalului Gîrлаși din Buzău, și al Spitalului Filantropia din București. L-a ajutat să-și desăvîrșească cultura pe marele cărturar Naum Rîmniceanul (vezi C. Erbiceanu, «*Viața și activitatea literară a protosinghelului Naum Rîmniceanul*» în «*Biserica Ortodoxă Română*», XXIV, p. 132, 140) și se interesa de științele exacte. Îl aflăm trecut în 1812 printre «prenumerații» — abonații — la «*Fizica experimentală*» a lui C. Vardalah, tipărită la Viena (Bianu-Hodoș, *B.R.V.* t. II, p. 491).

Episcopul Chesarie (1825—1846), pe lângă înființarea unei școli de zugrăvi la care va învăța și va rămîne nemuritor în istoria artei românești Gheorghe Tattarescu, și după ce în curtea Episcopiei funcționase o școală generală, o școală de grămătică, și o școală de cîntăreți, a înființat *Seminarul teologic*, care dăinuie pînă astăzi. La deschiderea care a avut loc la 15 august 1836, în prezența lui Eufrosin Poteca, arhimandrit și profesor de filozofie la Sfîntul Sava din București, Gavriil Munteanu, primul director, elogia astfel pe Chesarie, și pe cei care i-au sprijinit ideea: «să dăm mîna de ajutor bărbaților acelor patrioți, care prin astfel de mijloace sfînte (prin cultură n.n.), vor ca să deștepte nația românească din amorțirea ei și să-i insuflă vie energie».

Dintre elevii seminarului din Buzău merită să fie amintiți îndeosebi cîțiva. În primul rînd blindul, milostivul, sfîntul Iosif Naniescu, ajuns mitropolit al Moldovei și intrat în legendă pentru calitățile lui omenești și duhovnicești; apoi alt elev, ajuns și el Mitropolit al Moldovei, după ce fusese strălucit profesor de teologie, Irineu Mihălcescu; apoi cunoscuții profesori Dimitrie Racoviță, Aurelian Sacerdoțeanu, I. Ionașcu, și înaintea lor I. C. Massim, autorul *Dicționarului* și *Glosarului Academiei*, candidat la un loc printre nemuritorii de la Academie, alături de fostul său director Gavriil Munteanu. Seminarul din Buzău l-a avut profesor pe marele pictor Ion Andreescu, și a fost de multe ori vizitat de Spiru Haret.

Spuneam, Prea Fericite, că pășesc pe scaunul de episcop al Buzăului, cu un adînc simțămînt de smerenie și, din scurta înșirare numai a unora din faptele mari ale înaintașilor mei pe acest scaun, se poate ușor înțelege de ce îmi asum răspunderea purtării acestui toiag, pe care mi l-ați înmînat azi, cu fruntea plecată în fața amintirii lor, plecăciune care, aș vrea să fie tradusă ca un omagiu și recunoștință pentru moște-

nirea lăsată, ca și un legămint de înscriere a mea în această tradiție pe care sînt chemat s-o continui. Și aș dori din tot sufletul s-o pot face.

Învățătura ortodoxă cea de la Hristos prin Sfinții Apostoli primită, transmisă nouă prin neîntreruptă succesiune, pînă la fiecare din cei ce am primit harul hirotoniei, îndatorează pe episcop astfel :

«Luați aminte de voi înșivă și de toată turma întru care Duhul Sfînt v-a pus pe voi episcopi, ca să păstoriți Biserica lui Dumnezeu pe care a cîștigat-o cu însuși sîngele său» (Fapte XX, 28).

«Luarea aminte» e cerută episcopului mai ales pentru a-i feri pe credincioși de «învățăturile răstilmăcite», cum zice mai departe apostolul (Fapte XX, 30), adică a-i feri de căderea de la dreapta credință.

Văd în aceasta cea dintîi îndatorire care îmi revine ca păstor al Eparhiei încredințate.

Aproape două mii de ani, noi românii ne-am păstrat curată credință, chiar și atunci cînd în primul mileniu, cu istoria învăluită în praf de copite de cai de năvălitori, a trebuit uneori să ne ascundem în munți și păduri, cu alții să ne luptăm și să-i alungăm, pe alții să-i învățăm să trăiască în pace cu noi. Nici unii însă n-au reușit să ne fure sufletul, să ne schimbe credința, și să ne facă să ne pierdem limba noastră românească. Istorici străini de mare prestigiu, numesc aceasta «miracolul românesc», dovada vitalității noastre, a statorniciei și a implantării solide în glie, în lege, în spațiul atît de frumos numit mioritic, cu numele pornit de pe aici din munții Vrancei.

Moșii și strămoșii noștri au murit în credința cea dreaptă, secol după secol, în credința cea dintru început primită încă de la Apostolul Andrei, și apoi de la romanii aduși aici de Traian, și ei au murit cu încredințarea neumbrită de nici o îndoială că noi, urmașii, nu ne vom înstrăina de ei, și de moștenirea rămasă de la dînșii.

Partea aceasta de țară, eparhia de azi a Buzăului, a fost dintru început vatră de dreaptă credință ortodoxă. Sfîntul Sava, zis Gotul, român de-al nostru, poate Getul, pentru că Goții stabiliți vremelnic aici nu erau ortodocși ci arieni, a fost martirizat prin înecare în apa Buzăului, în anul 372, pentru că n-a vrut să se lepede de credința ortodoxă, moaștele lui fiind de îndată cerute cu scrisoare de către Sfîntul Vasile cel Mare. Eram deci încă de atunci teritoriu creștin, cunoscut pînă departe, în Cezareea Capadociei, de o personalitate uriașă ca acest Sfînt Părinte al creștinătății de pretutindeni.

Prin secolul al XIII-lea, după aproape o mie de ani de la martirizarea Sf. Sava, creștinismul ortodox era tot atît de viu în părțile acestea și chiar bine organizat. Pe la anul 1234 un Papă se plîngea de existența pe aici a unor episcopi care nu erau catolici, deci erau ortodocși. Și dacă existau episcopi, existau și episcopii, și preoți, și credincioși.

Trebuie să mai menționăm un fapt cu totul vrednic de amintire în legătură cu ortodoxia acestor plaiuri. Părțile muntelui din zona Buzăului, a Rîmnicului Sărat și a Vrancei, au fost în ceea ce am numi evul mediu românesc, și mult după aceea, adevărate centre de spiritualitate ortodoxă, un fel de *Athon românesc*. Stau mărturie pînă astăzi mulți-

mea urmelor materiale rămase, ziduri și inscripții, și mulțimea numelor de schituri, de peșteri, de chilii, a numelor de călugări date unor localități. Astfel, Schitul Fundătura, Peștera lui Iosif, Peștera lui Dionisie, Schitul lui Agaton, Mănăstirea Motnău, Schitul Alunișul, Schiturile Găvanul, Gornetu, Nifon, Poiana Mărului, nume de localități ca Varlaam, Chiliile, și multe altele care își așteaptă încă cercetătorii și interpreții, care să le valorifice pentru istoria spiritualității și culturii românești. S-a crezut multă vreme că Paisie Velicicovschi ne-a adus o mare noutate în sec. XVIII-lea, și că a inițiat curentul de spiritualitate care îi poartă numele, și care a dominat întreg secolul al XIX-lea, la noi și în țările vecine. Adevărul e că el era încă un tinerel necunoscut când a venit la noi, și a venit atras de curentul care *există la noi*, în care el s-a înscris și de la care a învățat, și care a avut printre reprezentanții cei mai de seamă, de pildă pe un Vasile de la Poiana Mărului. Pentru unul ca acesta și pentru cele ce știa despre ortodoxia românească, a părăsit Paisie Muntele Athos și a venit la noi definitiv. Ca tânăr frate trecuse pe aici înainte de a merge la Athos, și comparația dintre Athos și România i-a decis opțiunea pentru aceasta din urmă. E bine să restabilim acest adevăr.

Spiritualitatea aceasta românească era veche, de pe vremea lui Neagoe Basarab și mai veche. Un pomelnic de la Schitul Agaton de aici din munții Buzăului, poartă în fruntea ctitorilor chiar pe Neagoe, și multe din aceste așezări călugărești aveau bisericile dedicate Schimbării la Față a Domnului, în cea mai bună tradiție isihastă. Într-un asemenea context, putem mult mai ușor înțelege, cum a fost posibil ca un Neagoe Basarab să dea culturii românești o carte ca *Învățăturile către fiul său Teodosie*, și înțelegem de ce și din acest motiv, nu mai poate fi nimeni ispitit să-i contexte domnitorului paternitatea operei, și culturii românești această premieră extraordinară în zorii sec. XVI, lucrare în același timp teologică-isihastă, dar și operă umanistă, tratat de diplomație, de filozofie și de filozofia istoriei, de pedagogie, de morală și de artă militară, mândrie a culturii românești, atestat de vechime a ei, de soliditate a gândirii și a geniului românesc.

Pe o astfel de vatră a dreptei credințe ortodoxe, inspiratoare de mari înfăptuiri în cultura și civilizația veche românească, ne aflăm aici, în părțile Buzăului.

Voi fi cu luare aminte deci, ca cei încredințați mie, să-și păstreze rîvna ortodoxă și cuminența respectului pentru tradițiile transmise pînă la noi, care ne asigură mîntuirea sufletelor și fericirea pămîntească în aceeași măsură.

Preocuparea de cele duhovnicești, care trebuie să ocupe primul loc în viața noastră creștină, nu trebuie însă să ne închidă într-un exclusivism îngust și în izolare de lume, de epocă, de semeni și de problemele lor. Am văzut din nenumăratele exemple citate chiar din trecutul bisericesc al Buzăului, cît de mult s-a împletit la noi grija de cele spirituale și de eternitate, cu grija de cele materiale și de cele ce se petrec aici în istorie.

Voi avea grijă ca în predicarea cuvîntului dumnezeiesc și în toată lucrarea la care mă îndatorează slujba de părinte sufletelesc, să fiu cu deschidere spre toate nevoile sufletești ale credincioșilor, și cu înțelegere pentru viața lor de toate zilele, pentru munca lor, pentru năzuințele lor.

Spuneam mai înainte că aș dori din tot sufletul să pot să mă înscriu în tradiția înaintașilor mei. Aveam în vedere s-o pot face, desigur, în contextul și cu mijloacele epocii noastre, așa cum ei, înaintașii au făcut-o în epoca și cu mijloacele epocii lor. Cred că însușirea de căpetenie care ni se cere tuturor este aceea de a ști să cetim în cartea vremii noastre și de a ști să discernem și să descifrăm cît mai exact semnele timpului căci e în afară de orice îndoială că într-alîta vom răzbate în epocă și peste epocă, vom însemna ceva în prezent și vom aparține memoriei viitorului, întrucît știm și reușim să aparținem creatori epocii noastre.

Văd în aceasta, de asemenea, o îndatorire de căpetenie ce-mi revine ca păstor al Eparhiei Buzăului.

Credincioșii noștri nu sînt abstracțiuni izolate de viața cea de toate zilele care nu mai au altceva de făcut decît rugăciuni și decît să ia parte la slujbele bisericesti. Ei se roagă, merg la biserică, sînt însetați de învățatura duhovnicească și o cer și o respectă, dar în același timp ei ară, seamănă și culeg recolte; mînuiesc strunguri și mașini moderne, sînt creatori de bunuri materiale și culturale, scriu cărți, luptă pentru deștelenirea minților și lărgirea orizontului, ca să-și înțeleagă mai bine rosturile, veghează la păstrarea integrității și unității neamului, muncesc și visează, plănuiesc viitorul și-l pregătesc pentru copiii lor. Așa trebuie să-i avem în vedere cînd, pentru sufletele lor noi le predăm învățatura Evangheliei și-i învățăm să-l iubească pe Dumnezeu. Trebuie să-i învățăm să se iubească și unii pe alții, să fie buni și drepti, generoși și săritori la tot lucrul de folos, lor și altora, și întregii obști românești.

Căci credincioșii noștri sînt români. Există astăzi, pentru că alții înaintea lor au apărut ființa românească, uneori, și nu de puține ori, cu jertfe pînă la moarte. Nu putem și nu trebuie să uităm nici o clipă acest lucru. Înaintașii buzoieni de la cîrma Episcopiei au fost pilde în această privință, în cele mai de răsruce vremuri pentru neamul românesc. Unul din ei — Protosinghelul Varlaam care doarme întru nădejdea învierii la Mînăstirea Ciolanu — în 1848 se adresa credincioșilor spunînd: «Să trăiască românii și țara lor», și cerînd drepturi pentru țărani, le vorbea așa: «Adevăr zic, libertate, adică scăparea voastră de clacă, de dijmă, de drum (de corvezi), de tot felul de apăsări diavolești din partea ciocoilor. Departe zic: (adică) prestarea greutăților țării deopotrivă (de către) boier(ul) ca și de țaran(ul)... Jertfiți dar tot ce vă stă în putință, necruțînd nici o (orice) cheltuială și osteneală ca să introduceți fericirea comună în mijlocul vostru. Dovediți în fața lumii că sînteți adevărați români, cu fapta și cu cuvîntul. Nu vă mai sfițiți de ciocoi peste care s-a pogorît răzburarea cerului» (cf. Gabriel Cocora, Episcopia Buzăului, 1972, p. 54).

De undeva de pe actualul teritoriu al Episcopiei Buzăului s-a ridicat în 1859, în Divanul Ad-hoc, deputatul țăran din comuna Cîmpuri din Vrancea, Moș Ioan Roată, intrat în legendă și cunoscut de toată suflarea românească de atunci încolo, pentru înțelepciunea lui, pentru simțul lui de dreptate pentru îndrăzneala lui, și pentru dragostea lui de țară. Tot în aceste părți e Jiliștea victoriei lui Ioan Vodă împotriva turcilor pentru apărarea libertății Țării, iar cele trei mausolee, de la Mărășești, Mărăști și Soveja, sînt tot pe teritoriul acestei Episcopii, ca să ne aducă aminte tuturor, din neam în neam și din vîrstă în vîrstă, că libertatea și integritatea Patriei s-au cîștigat mereu prin eroismul înaintașilor și prin jertfa lor.

Vom sărbători în anul acesta, 2050 de ani de la întemeierea statului centralizat independent al geto-dacilor, sub conducerea lui Burebista. Va fi un prilej să medităm asupra trecutului și asupra virtuților strămoșilor noștri. Să ne aducem aminte că și pe teritoriul Episcopiei noastre avem de la strămoși un unicat de țară, mormîntul princiar tracoget de la Găvani, astăzi la Muzeul județean din Brăila, și un alt unicat din același adînc de istorie, Cloșca cu puii de aur, descoperită la Pietroasa și adăpostită în tezaurul Muzeului de istorie națională de la București. Cîte n-am mai putea încă evoca din zestrea acestor meleguri!

Dar să ne întorcem privirile și spre prezent și să vedem sub ochii noștri Patria înflorind de la o zi la alta, Patria în plin progres cum ar zice Dionisie Romano, Patria înconjurată azi ca întotdeauna și mai mult ca oricînd cu dragoste și dăruire de către toți fiii ei, Patria care are norocul să aibă azi la cîrma ei, un conducător înțelept, care întruchipează în el virtuțile marilor voievozi ai istoriei noastre, Președintele Nicolae Ceaușescu.

Datori sîntem drept aceea să cultivăm în credincioșii noștri și dragostea de Patrie și de conducătorul ei.

Să ne îndemnăm unii pe alții la muncă cinstită și umăr la umăr, în unitate de gînd și de simțire, să fim oameni ai vremii în care trăim, contribuind, fiecare pe măsura, cu capacitatea și cu uneltele minții și mîinilor lui, la mai binele tuturor și al Țării.

Auzim astăzi, în presă și în programele de perspectivă, despre dezvoltarea economică, drept condiție a progresului și a fericirii oamenilor și despre necesitatea ca toți să se angajeze în această muncă. Iisus a rostit Parabola Talanților cerînd fiecăruia, după măsura capacităților lui, să înmulțească talantul ce a primit. Ce e aceasta, dacă nu un îndemn la înmulțirea bunurilor spirituale și materiale, la dezvoltarea economică spre o viață mai plină de îndeplinit și mai eliberată de griji și de lipsuri?

Căci, orice dezvoltare economică este în fond o eliberare economică, o cîștigare de mijloace și de timp pentru dezvoltarea spiritului.

Bisericile creștine de pretutindeni au înțeles astăzi că nu mai pot trăi în izolare, și nu mai pot propovădui cuvîntul lui Dumnezeu, fără să pună umărul la îndreptarea unor anomalii sociale, pe solul cărora sămînța Evangheliei cade ca pe o piatră, fără să rodească, așa cum ni se povestește în Parabola Semănătorului.

Datori sîntem să învățăm legea Domnului, să aducem mîngiere și lumină sufletelor, și să semănăm speranța învierii și a vieții veșnice a credincioșilor în împărăția lui Dumnezeu. Și s-o facem cu timp și fără timp. E îndatorirea noastră de mare răspundere ca oameni ai Bisericii. Așa îndemnau în 1839, ieromonahul Dorotei și ierodiaconul Dionisie Romano, pe Episcopii Argeșului, Rîmnicului și Buzăului, în prefața la *Kiriacodromionul* pe care îl tipăreau la Buzău. Să se ocupe cu «propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu la norod și întinderea moralului între locuitorii acestei țări».

Dar nu trebuie să uităm că sîntem oameni în trup, că trăim pe pămînt, că Biserica, atîta vreme cît e aici, e o *Biserică pe drum*, *Ecclesia peregrina*, O Biserică pămîntească, — *Ecclesia terrena* — înainte de a fi o Biserică cerească, o *Ecclesia coelesta*. Nu putem deci face abstracție de condițiile în care trăiesc aici pe pămînt credincioșii noștri, și toți oamenii de pretutindenii. Nu putem să nu ne preocupăm și de aceasta. Sărăcia, inegalitatea, discriminarea de motive de rasă, de origine și de stare socială, interzicerea directă sau indirectă a accesului egal pentru toți la cultură și civilizație, la bunăstare, la muncă și la odihnă, fericirea și nefericirea cea de toate zilele a tuturor oamenilor, toate acestea s-au dovedit a fi, și ele, subiecte grave și obligatorii ale preocupării Bisericii, dacă vor să fie credincioase propriei lor învățături, și propriului lor Întemeietor, Iisus Hristos. Nici o predică despre rugăciune, despre dragoste, sau despre nemurirea sufletului, oricît de frumoasă, oricît de doctă și de duhovnicească ar fi, nu valorează pentru cel care moare de foame, cît o pâine.

De aceea, marea redescoperire a Bisericilor din vremea noastră este vocația slujirii, *Biserica Slujitoare*, Biserica în slujba credincioșilor, a nevoilor lor pămîntești, ca și ale celor sufletești și eterne. Iubirea care ni se cere aceasta este: «Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău. Aceasta este marea și cea dintîi poruncă, spune Mîntuitorul. Iar a doua, la fel cu aceasta: să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși. În aceste două porunci se cuprinde toată legea și proorocii» (Matei XXII, 37—40). Dacă nu existăm pentru acele două porunci, și dacă nu ne facem din ele programul vieții noastre și programul Bisericii, nu răspundem misiunii ce ni s-a încredințat. Slujirea aproapelui e cea care dă și măsura slujirii lui Dumnezeu: «Cel care nu iubește pe fratele său, pe care l-a văzut, pe Dumnezeu pe care nu l-a văzut, nu poate să-l iubească», spune Sfîntul Apostol Ioan (I Ioan IV, 20). Iisus însuși măsoară dragostea noastră pentru El, cu dragostea pentru aproapele: «întrucît ați făcut (faptele slujirii) unuia dintre acești frați ai Mei, Mie Mi-ați făcut» (Matei XXV, 40).

Scriptura toată, redusă la esența ei, e o pledoarie pentru slujire, pentru slujirea lui Dumnezeu și pentru slujirea socială, pentru angajarea în viața de creație, de muncă, de într-ajutorare, de efort colectiv, nu de indiferență, nici de izolare, nici de lenevie, nici de împotrivire la zidirea unei vieți pămîntești cinstită, îmbelșugată, fericite, libere și

demne, eliberate de suferințe, de lipsuri, de nedreptate, și inechitate. Când Iisus îi povestește unuia care îl întrebese «Cine este aproapele meu?» pilda Samarineanului Milostiv, îl laudă pe acesta, pe cel săritor și atent, nu pe cei ce au trecut indiferenți pe lângă cel în suferință și nevoie de ajutor, iar celui care îi pusese întrebarea, i-a spus la sfârșit: «Mergi și fă și tu asemenea» (Luca X, 37), fii ca cel ce slujește, nu ca cei indiferenți.

E de fapt o trimitere adresată peste veacuri întregii Biserici, slujitorilor ei și tuturor credincioșilor ei.

Prea Fericite Părinte Patriarh,

Tot într-un ianuarie, plin de zăpadă, în anul 1732, Mitropolitul Țării Românești, Ștefan, instalind aici pe episcopul Misail, scria buzoienilor: «Episcopul Buzăului să meargă la episcopia care i s-a rinduit de i s-au dat de la Dumnezeu să slujească Sfânta Liturghie într-însa, și să săvârșească toate cîte se cad arhierului, și să învețe lucrurile cele ce sînt de folosul sufletelor, și să șază în Sfîntul scaun după rînduiala arhierască».

Tot astfel astăzi, Prea Fericirea Voastră mi-ați dat îndemnuri fine de înțelepciune, din înțelepciunea cu care cîrmuiți Sfînta Noastră Biserică Ortodoxă Română. Programul meu de păstorie, așa după cum l-am schițat în cele spuse aici, va urma liniile trasate de sfaturile Prea Fericirii Voastre.

Vă mulțumesc pentru Gramata de recomandare și pentru cîrja de păstorie a Eparhiei Buzăului, pe care mi-ați încredințat-o acum. Vă mulțumesc și pentru anii în care ca Vicar Patriarhal, colaborator direct al Prea Fericirii Voastre, m-am bucurat de o atență îndrumare, ca într-o adevărată școală în care preocupările de viața internă a Bisericii, au alternat cu cele ale relațiilor externe, în ambele domenii Prea Fericirea Voastră dovedindu-vă un dascăl de mare pricepere.

Nădăjduiesc din toată inima, în ajutorul și îndrumarea Prea Fericirii Voastre, și în continuare. Nădăjduiesc, de asemenea, în sprijinul și cooperarea Onor. Departament al Cultelor și al autorităților locale de stat.

Nădăjduiesc din toată inima, în ajutorul și îndrumarea Prea Fericilor de la centrul eparhial, al P.C. protopopi, al P.C. stareți, al tuturor preoților și al monahilor. Clerul eparhiei ca și obștea credincioșilor, vor avea în mine un păstor cu grijă față de toți. Mă voi strădui, ajutîndu-mă rugăciunile tuturor, să țin bine cumpăna dreptății pe de o parte, și a dragostei de cealaltă. O atenție deosebită voi acorda Seminarului teologic și pregătirii sănătoase, în duh ortodox și românesc, a viitorilor preoți.

Nu voi ocoli, la nevoie, sfatul înaintașului meu, venerabilul episcop Dr. Antim Angelescu, cu care voi împărți frățește casa și masa, rugînd pe Dumnezeu să-i dea încă mulți ani de viață, ca să se bucure de roadele bogate ale unei munci de aproape 36 de ani în fruntea Eparhiei Buzăului, Eparhie pe care numai binecuvîntata bătrînețe l-a îndemnat în cele din urmă, s-o lase în grija Sfîntului Sinod și a Colegiului elec-

Reprezentanți ai Departamentului Cultelor și ai organelor locale de stat din Buzău asistând la ceremonia oficială a instalării Prea Sfințitului Episcop Antonie.

toral bisericesc al Bisericii noastre Ortodoxe Române. În frunte cu Prea Sfinția Sa, Eparhia, n-a dus lipsă de nici una din virtuțile ce se cer unui păstor sufletesc decît poate, în ultima vreme, de cea firească a unei vîrste mai tinere.

Îl incredințez și cu acest prilej de tot respectul și dragostea mea, și-i doresc și din partea mea, va avea o bătrînte liniștită, precum cu prisosință merită.

Vă mulțumesc tuturor pentru participarea la această îndătinată festivitate de înscăunare și, încă odată și în chip cu totul deosebit, Prea Fericii Voastre Părinte Patriarh IUSTIN, și Dv. domnilor reprezentanți ai Departamentului Cultelor.

Vă rog să trimiteți Domnului Președinte Ion Roșianu, omagiul și mulțumirile mele pentru încrederea acordată și pentru înmînarea ieri, la Departamentul Cultelor, a Dercetului de recunoaștere în funcție, semnat de Domnul Președinte al Republicii Socialiste România, NICOLAE CEAUȘESCU, către care se îndreaptă și în acest moment gîndul meu cu adîncă mulțumire, stimă și respect, cu asigurarea că în cuprinsul Episcopiei Buzăului, ca peste tot pe plaiurile românești, făclia dragostei de Patrie va arde cu foc purea viu și luminos.

Vă mulțumesc și dv., Domnilor reprezentanți ai autorităților locale de stat, și dv., Înalt Prea Sfințiți și Prea Sfințiți Mitropoliți și Episcopi, membri ai Sfintului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, Dv., Domnilor reprezentanți ai cultelor din orașul Buzău, Prea Cucernicilor Consilieri Patriarhali, vechilor mei colaboratori din Administrația Patriarhală, și tuturor celorlalți, veniți de aproape și de departe.

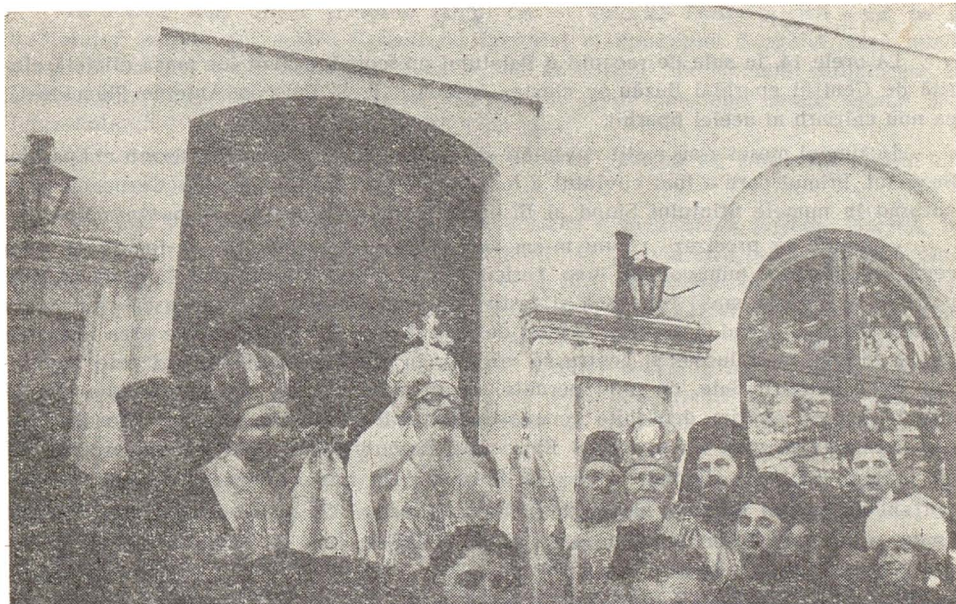
Peste clerul și credincioșii din de Dumnezeu păzita Eparhie a Buzăului, care m-au primit astăzi cu atîta dragoste și încredere și cărora le mulțumesc din inimă, chem binecuvîntarea lui Dumnezeu, cu tot darul Său cel desăvîrșit și cu toată darea Sa cea bună, de sănătate, de pace, de viață lungă și fericită. Amin.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin felicitînd, în Catedrală, pe noul ierarh al Eparhiei Buzăului, Prea Sfințitul Episcop Antonie.

În continuare, s-a săvîrșit slujba Te-Deumului, după care distinșii oaspeți au ieșit în fața bisericii, unde Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin și P. S. Episcop Antonie au împărtășit binecuvîntări arhieresti mulțimii de credincioși veniți să asiste la această festivitate solemnă din viața Episcopiei Buzăului.

După aceea, oaspeții Eparhiei Buzăului în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin au făcut o vizită protocolară Prea sfințitului Episcop-onorar Antim Angelescu întreținîndu-se într-o atmosferă cordială. Preasfințitul Antim Angelescu și-a exprimat bucuria alegerii Prea sfințitului Episcop Antonie ca Episcop al Buzăului, mulțumind totodată Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin pentru grija păritească ce o poartă credincioșilor de pe străvechile meleaguri buzoiene.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin și noul Episcop de Buzău, Prea Sfințitul Antonie, binecuvîntînd credincioșii la ieșirea din Catedrala episcopală, după slujba solemnă.

Oaspeți ai Episcopiei Buzăului, în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin, în vizită la Prea Sfințitul Episcop-onorar Dr. Antim Angelescu.

*

La orele 14, în sala de recepții a Palatului episcopal, a avut loc masa oficială oferită de Centrul eparhial Buzău în cinstea instalării P. S. Episcop Antonie Plămădeală, ca nou chiriarh al acelei Eparhii.

În timpul mesei s-au rostit cuvântări și toasturi în cinstea noului ierarh al Eparhiei Buzăului. Primul care a luat cuvântul a fost Înalt Prea Sfințitul Nicolae Corneanu care, vorbind în numele Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, a spus următoarele:

«Trebuie să precizez că nu m-am înscris la cuvânt și faptul că încerc să spun ceva se datorește bunăvoinței Prea Fericitului Părinte Patriarh, care a găsit că este potrivit la această masă frățească și festivă în același timp, să vorbească cineva din partea Sfântului Sinod. Mă simt deosebit de onorat de a fi fost invitat de Prea Fericirea Sa, să fac eu acest lucru. Și pentru că vorbesc în numele Sf. Sinod, i-aș cere îngăduința Prea Fericirii Sale, de a-mi permite, ca în numele celor ce reprezentăm Sfântul Sinod aici, să exprim deosebita recunoștință, pentru că a transformat praznicul de astăzi într-un praznic nu numai al Episcopiei Buzăului și al județelor cu credincioșii și celăjenii lor, care depind de această Episcopie, ci într-un moment deosebit de important al întregii Biserici, al Sinodului în mod special. Și aceasta pentru că, cuvântul ce l-a adresat în biserică noului episcop al Buzăului, este un cuvânt care —rog modestia Prea Fericirii Sale — să-mi îngăduiască a spune, că este un cuvânt de antologie al literaturii bisericești, prin modul în care a înfățișat funcțiunea și misiunea mai ales episcopală.

Înalt Prea Sfințitul Nicolae, Mitropolitul Banatului, vorbind la agapa frățească, în numele Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

În același timp țin să subliniez faptul că tot datorită Prea Fericirii Sale, ca și invitațiilor primite din partea Consiliului Eparhial al Episcopiei Buzăului, încă odată praznicul de aici s-a transformat în ceva mai mult decât un moment sărbătorec al unei singure Episcopii, prin faptul că așa cum se poate constata, ne-am adunat aici reprezentanți ai aproape tuturor Eparhiilor din țară.

Nu se întâmplă deseori ca la înscăunarea unui episcop să vină alți ierarhi cît s-au prezentat la Buzău astăzi.

Aș ruga onorata asistență, să vadă în aceasta o prezență a întregii Biserici, în cinstea, desigur, a noului ierarh al acestei Eparhii, în cinstea și a celui pe care pînă ieri Episcopia Buzăului l-a avut în fruntea ei și care reprezenta pe unul din cei mai cu experiență și dintre cei mai vechi episcopi membri ai Sf. Sinod, dar în același timp și ca o cinstire a acestei Episcopii, care așa cum s-a putut reține, dacă mai era nevoie s-o aflăm din cuvîntările rostite în Sf. Biserici astăzi și ieri la Departamentul Cultelor, este una din episcopiile nu numai cu valoroase tradiții dar și cu minunați oameni, care astăzi continuă pe plan bisericesc, pe plan patriotic și cetățenesc cele mai valoroase tradiții ale înaintașilor noștri.

În acest fel, am ținut să cinstim pe noul episcop al Buzăului, care este — aș adăuga și aceasta — una din cele mai frumoase flori pe care Sf. Sinod o putea da acestei Sfinte Episcopii și cel mai plăcut mirositoare, care sîntem siguri că va impodobi această minunată grădină, care o reprezintă plaiurile Buzăului. În același timp, cum spuneam, este modul în care am ținut toți să cinstim pe toți cei care formează obștea celor trei județe legate de Episcopia Buzăului, credincioșii ortodocși români dar și credincioșii aparținînd celorlalte culte și toți cetățenii acestor meleaguri. Să dea bunul Dumnezeu ca acest început, alit de promițător, care s-a temelit astăzi în Catedrala Episcopală a Buzăului, să dea roadele cele mai binecuvîntate spre slava Tatălui ceresc, spre slava Bisericii noastre strămoșești, și în același timp spre mărirea acestor meleaguri pentru totdeauna și *în veci românești*.

Întru mulți ani, Prea Sfințite Părinte Episcop».

În numele Eparhiei Oradiei a vorbit Prea Sfințitul Episcop Vasile Coman, care a spus :

«Am venit cu deosebită bucurie la sărbătoarea episcopiei Buzăului, care își primește astăzi pe noul arhipăstor, în persoana P. S. Episcop Dr. Antonie Plămădeală, nouă binecunoscut și iubit pentru activitatea bogată a Prea Sfinției Sale și pentru darurile cu care l-a înzestrat Dumnezeu. P. S. Sa este un ierarh de seamă al Sfintei noastre Biserici, o floare aleasă în rîndul ierarhilor Bisericii Ortodoxe Române.

Ne aflăm, însă, la Buzău și dintr-un sentiment de recunoștință pe care îl datorăm eparhiei Buzăului. P. S. Antonie a spus, pe bună dreptate, în cuvîntarea Prea Sfinției Sale, că episcopia Buzăului este o episcopie «*simbol al unității naționale*», fiindcă clericii și credincioșii ei au sprijinit totdeauna marea idee a unirii Țărilor Române și, la «*plinirea vremii*», au pornit să soarbă apa Milcovului, care despărțea pe munteni de moldoveni.

Aflîndu-mă aici în numele clerului și credincioșilor de la brazda de vest a țării, din eparhia Oradiei, putem să spunem că de la această eparhie au venit, ca niște raze luminoase, ajutoare morale și materiale credincioșilor români din Transilvania, multe secole.

Cînd pămîntul Transilvaniei era sub stăpînirea străină și credincioșii români de acolo nu aveau cărți în limba română, o parte din acestea au venit din tiparnița

de la Buzău. În parohiile din eparhia Oradiei se află și astăzi la strana bisericii cărți ca Molitfelnic, 1699; Octoih 1700, Apostol 1704, Psaltirea din 1767, Cazania din 1834, Abecedarul religios 1835, Sfânta Scriptură pe scurt 1836 și altele.

În biblioteca Episcopiei ortodoxe române a Oradiei se păstrează exemplare din Apostol 1704, Apostol 1743, Acatistul din 1877 și Vecernierul din 1832.

Pe un Apostol de Buzău, de la 1743 se află următoare însemnare: «Această sfântă carte, a nume Apostol, s-au cumpărat a doua oră pe cheltuiala săteanului Poenar Dimitrie. Acest sfânt Apostol este a sfintei biserici a răsăritului din Oradea Mare, Hramu Adormirea preajșiții, ca să fie pomenire Moșilor, strămoșilor Dumisale, Teodora, Dimitrie Poenar, Anu 1798, februar 20».

O mărturisire elocventă despre legăturile vechi ale eparhei din vestul Transilvaniei cu Episcopia Buzăului o reprezintă hirotonirea și trimiterea de preoți pentru credincioșii români din aceste părți.

În Bihor, pe un exemplar din Pravila tipărită în 1652 la Tîrgoviște, pe vremea lui Matei Basarab, se păstrează o mărturie de primă însemnătate despre legătura spirituală și culturală a Buzăului cu Țara Crișurilor. În cuprinsul ei Popa Stănilă lasă mărturie pentru ca să se știe și să nu se uite că el Popa Stănilă, nepotul preotului Stănilă, a fost hirotonit întru preot în anul 1706 *«de către iubitorul de Dumnezeu Mitrofan, episcop al Buzăului în zilele luminatului Domn și creștin pravoslavnic Constantin Voevod Brîncoveanu»*. După hirotonire el a venit și s-a stabilit în Țara Crișurilor, pe valea Crișului Negru, în satul Cărpinet, lăsînd cinci urmași. Cei trei fii ai săi au fost preoți. La 1706, cînd a venit în Bihor Popa Stănilă a adus cu el și Pravila de la Tîrgoviște, păstrată în prezent la Muzeul Țării Crișurilor. Cîte astfel de cazuri nu vor fi fost în vremea aceea cînd Biserica ardeleană se zbătea în valurile prozelitismului catolic?

Dar Episcopia Buzăului n-a încetat să dea mărturie despre acest sentiment al unității și ajutorării credincioșilor români de peste Carpați.

Este cazul să amintim aici, cu profundă recunoștință către P. S. Episcop Antim și Consiliului Eparhial că în ultimii nouă ani eparhia Buzăului se află în fruntea eparhiilor care au ajutat în chip material parohiile din Eparhia Oradiei, îndată după generosul și părintescul ajutor acordat de către Patriarhie.

Numele eparhiei Buzăului este înscris în multe hrisoave pe la parohiile din Țara Crișurilor, care au construit sau reparat biserici. Peste ani și ani acestea vor constitui o mărturie a unității dintre toți românii, unitate întreținută și promovată de Biserică.

Această unitate am simțit-o în chip pregnant la această sărbătoare a instalării P. S. Antonie.

Privind în jur, parcă văd toată țara. Ne aflăm episcopi și credincioși din toate părțile. La Sfânta Liturghie a slujit I. P. S. Antim de la Galați, P. S. Eltimie de la Roman și smerenia mea de la Oradea. Iar simbolul acestei unități l-a reprezentat Prea Fericitul Părinte Patriarh Iuslin, care a dat cîrja arhipăstorească noului vlădică.

Iată cum de-a lungul veacurilor Biserica a susținut graiul și existența neamului nostru, cum l-a ajutat să-și ajungă împlinirea idealului de unitate, libertate și independență.

Felicităm din toată inima eparhia Buzăului pentru primirea unui «asemenea mire» și dorim Prea Sfinției Sale arhipăstorie binecuvîntată de Dumnezeu cu roade bogate în slujba Bisericii și a Patriei».

În numele credincioșilor din Eparhia Romanului și Hușilor a exprimat cuvinte de aleasă prețuire Prea Sfințitul Episcop Eftimie Luca. Aducînd urările credincioșilor de pe meleagurile Moldovei, P. S. Sa a spus :

«Sîntem în momente de aleasă bucurie duhovnicească la finalul festivităților de instalare a P. S. Episcop al Buzăului, Dr. Antonie Plămădeală. Avem prilejul unei proaspete retrospective față de tot ce s-a desfășurat în legătură cu momentul de astăzi — de la vremea alegerilor pentru ocuparea scaunului vacant al Eparhiei Buzăului prin retragerea P. S. Episcop Dr. Antim Angelescu. Am cunoscut vrednicia și ostenelele P. S. Episcop Dr. Antim, care împovărat de ani și de bogată activitate, a lăsat ca grija eparhiei să fie încredințată de Sfîntul Sinod și organele electorale bisericești, persoanei care va fi găsită ca fiind cea mai potrivită. Și alegerile au făcut ca dintre cei mai buni să fie ales cel mai bun, pe P. S. Episcop Dr. Antonie Plămădeală. Bucuria mea personală a fost bucuria tuturor, deoarece — după cuvîntul Sfîntei Scripturi — am constatat că noul ales este «bine văzut, plin de Duhul Sfînt și de înțelepciune» (Fapte VI, 3).

Prea Fericirea Voastră, aveți bucuria de a fi dobîndit un colaborator de mare nădejde în Episcopul sufragan al Episcopiei Buzăului, Dr. Antonie. Îl cunoașteți de ani de zile ; l-ați urmărit în atîtea împrejurări de mari răspunderi pentru Ortodoxia contemporană, în cadrul altor organisme creștine, în țară și peste hotare.

Sfîntul Sinod are un eparhiot care oricînd va putea să împlinească cele mai grele și importante răspunderi. Cu adevărat rînduială divină a fost ca la acest istoric scaun vlădicesc să fie rînduit un ierarh de excepțională pregătire și cu bogată experiență. Ne rugăm ca Dumnezeu să-i înmulțească priceperea și puterea de muncă, iar Prea Fericirea Voastră să-l aveți de mare sprijin în munca atît de măreață pe care o desfășurați spre binele și prosperitatea Sfîntei noastre Biserici Ortodoxe Române și spre cînslea neamului nostru.

Participarea mea astăzi la această solemnitate este un moment de legare a prezentului cu trecutul, pentru că personal am avut la Eparhia Buzăului momente însemnate din viața mea ca viețuitor și intrare în monahism la Mănăstirea Ciolanu. Am cunoscut cu acel prilej destul de bine strădaniile depuse de ierarhii acestei eparhii ; am cunoscut rîvna credincioșilor, sîrguința slujitorilor de la parohii, nevoița monașilor și a monahiilor, preocupările tuturor pentru sporirea duhovnicească, pentru realizările social-patriotice. Privind la solemnitatea de astăzi, am înțeles bine dragostea, bucuria și bunele nădejdi, cu care întîmpină pe noul lor Arhipăstor, pe P. S. Episcop Dr. Antonie, care a preluat și va duce mai departe lucrarea bisericească de la Centrul Eparhial ca și a tuturor fiilor sufletești din Eparhie.

Prea Sfințite Antonie,

Vă cunoaștem de multă vreme. V-am urmărit activitatea din cadrul Administrației Patriarhale, din cadrul Institutului teologic de grad universitar din București, în calitate de rector, ca și în toate împrejurările unde Sfîntul Sinod V-a încredințat răspunderi pentru o cît mai bună și fidelă reprezentare a Bisericii Ortodoxe Române. Cu Eparhia Buzăului, Eparhia Romanului și Hușilor a avut străvechi legături prin imediata vecinătate în care s-au găsit, din punct de vedere geografic, aproape în tot timpul istoriei lor. Scaunul Eparhiei Buzăului cîteodată a fost cîstit cu ierarhi

care au trecut pe la eparhii din Moldova. Și voi aminti doar de doi ierarhi, care după ce au condus Eparhia Hușilor, au trecut la Buzău.

Despre ei s-a mai amintit și de către alți vorbitori. Totuși eu îndrăznesc să-i reamintesc Prea Sfinției Voastre, dându-i ca modele de activitate cărturărească și social-patriotică.

Este vorba în primul rând de Mitrofan de la Bisericiani, tipograf-corector, participant și la tipărirea Bibliei de la București din anul 1688 și însuși inițiator și tipăritor al multor lucrări în timpul păstoririi la Buzău și, în al doilea rând, este vorba de bibliofilul transilvănean, stareț al mănăstirii Neamț, luptător pentru unirea Țărilor Române, Dionisie Romano.

Să dați, ca Mitrofan și ca ceilalți ierarhi cărturari înainte stătători în acest scaun eparhial de la Buzău, Teologiei și Ortodoxiei, noi și noi contribuții valoroase așa cum ați făcut și pînă acum. Să fiți, ca și Dionisie Romano, așa cum ați fost și sinteți, ierarhul cetățean-patriot.

Avem deplina certitudine că veți duce mai departe binecuvîntata rivnă pe toate tărîmurile de activitate cîte se cer unui ierarh al zilelor noastre.

Ne rugăm Cuvîntului care în praznicul care a trecut «s-a făcut Trup», să Vă ajute în toate zilele Prea Sfinției Voastre. Aveți rivnă mistuitoare. Iubiți Biserica Ortodoxă Română și Neamul românesc cu gîndul, cu scrisul, cu cuvîntul și cu fapla.

Din inimă vă îmbrățișăm cu îmbrățișarea frățească. Vă dorim sănătate deplină și arhipăstorie îndelungată și rodnică. Întru mulți ani !».

În continuare, a luat cuvîntul P. C. Pr. Manea Criștișor, Inspector eparhial la Buzău, care, după ce face o trecere în revistă a paginilor de istorie legate de orașul Buzău și împrejurimile lui, amintește despre contribuția culturală și spirituală a ierarhilor ce au fost la cirna episcopiei Buzăului. În contextul acestor idei, vorbitorul a spus :

«În buchetul celor 33 de Episcopi care au succedat la conducerea acestei de Dumnezeu-păzite Eparhii, ce ne privesc în prezent din galeria expusă în acest salon, astăzi apare un nou ierarh cu numele de «floare», care sîntem convinși că va ști să adune pe toți clericii și credincioșii acestei Eparhii într-un buchet ca să arate ca un adevărat covor multicolor de mare preț, căci Biserica Ortodoxă a rămas fidelă învățăturilor dumnezeiescului ei întemeietor rostite prin gura Sfinților săi Apostoli : «Cel ce sfințește și cei ce se sfințesc dintr-Unul sint toți, de aceea nu se rușinează a-i numi pe dînșii frați». În acest cuget urcăm spre tîlcul inspiratului cuvînt apostolic : «Voi toți sinteți fii ai lumii și ai zilei».

«Ne este lumină lucrarea săvîrșită de P. S. Sa în sinul întregii Biserici și în relațiile ecumenice din țară și de peste hotare pornită din adîncul convingerii de Apostol a lui Hristos, de fiu devotat al Patriei și slujitor al umanității. Avînd în frunte un asemenea Ierarh cărturar, destoinic în purtarea dumnezeieștilor răspunderi, cu un remarcabil simț al soluțiilor juste și al aplicării lor pînă la capăt, animator al scrisului, înflăcărat patriot, credincios al aspirațiilor mari ale poporului și statornic sprijinitor al năzuințelor înțeleptei Conduceri de Stat, sîntem pătrunși de marea nădejde că Episcopia Buzăului va urma spre noi și însemnate zidiri pe temelii puse de pururea pomeniții înaintași și pe însemnatele adăugiri făcute de P. S. Dr. Antim Angelescu în decursul celor 36 de ani de păstorie».

Sinteți așteptat Prea Sfinția Voastră, așa cum s-a mai spus, de preoții, monahii și credincioșii întregii eparhii. Sinteți așteptat de profesorii și elevii Seminarului

teologic, care a funcționat neîntrerupt din 1936 și pînă astăzi, în clădirea durată de vestitul episcop cărturar Kesarie din piatra extrasă din carierele de la Pietroasa. Iar noi, ostenitorii Centrului Eparhial Buzău, în numele cărora am cinstea să rostesc cuvînt la această festivitate, nu am făcut altceva decît să respectăm cu sfințenie îndemnul ce se face preotului la hirotonie cînd, punîndu-i-se în mîna dreaptă Sf. Agneț, Episcopul îi spune: «Păstrează acest sfînt odor pînă la cea de a doua venire».

Și dacă am reușit să facem acest lucru se datorează îndemnurilor înțelepte date de blîndul păstor mai mult decît octogenar, Prea Sfințitul Dr. Antim, înțelegerii întîlnite din partea onoratului Departament al Cultelor și organelor locale ale autorității de Stat și mai ales climatului de pace și libertate asigurat de conducerea noastră de stat, căreia îi sîntem profund recunoscători.

O caldă și intimă mulțumire aducem P. C. Sale, Prea Cucernicului Părinte Vicar Octavian Popescu, care în calitatea sa de delegat al Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin, a condus cu multă competență, dăruire și căldură lucrările Consiliilor și Adunării Eparhiale în ultimii ani.

De acum, Prea Sfințite Dr. Antonie aveți asigurarea respectuoaselor ascultări fiești, odată cu angajamentul de a vă urma luminoasele îndemnuri pentru noi dobîndiri în cele duhovnicești și pentru sprijinirea tuturor celor de obștesc folos.

Nu vom uita nicicînd cuvintele Sf. Apostol Pavel, care îndemna pe cititorii săi spunînd: «ascultați pe învățătorii voștri și vă supuneți lor, că ei priveghează pentru sufletele voastre, ca cei ce vor da seama, ca, cu bucurie să facă aceasta, iar nu suspinînd, că aceasta nu vă este vouă de folos».

În încheierea cuvîntării, P. C. Pr. Manea Criștor a spus :

«Prea Fericirea Voastră, ca amintire a venirii și participării la această sărbătoare a noastră, împreună cu membrii Sf. Sinod, la instalarea Prea Sfințitului Episcop Dr. Antonie și ca drept recunoștință pentru grija deosebită ce o purtați întotdeauna acestei de Dumnezeu păzite Eparhii a Buzăului, căreia, la dorința noastră i-ați făcut acest mare dar, vă rugăm să primiți din partea Eparhiei Buzăului ca dar, portretul pictat al Prea Fericirii Voastre, pe care noi îl avem încrustat permanent în inimile noastre.

Dumnezeu să vă dea viață îndelungată, cu sănătate deplină, cu bună sporire în ogorul Bisericii Ortodoxe Române și al Patriei străbune.

Întru mulți ani, Prea Fericite Părinte Patriarh !

Întru mulți ani, Prea Sfințite Părinte Episcop Antonie !».

În numele protopopilor și preoților din Eparhia Buzăului, cuvinte de sincer devotament, dragoste, supunere și colaborare a adus P. C. Pr. Constantin Dobrin, protopop de Panciu.

Surprinzînd în imagini poetice minunatul spațiu geografic vrîncean care este permanent în deplină armonie cu frumusețea spirituală a credincioșilor săi, P. C. Sa a remarcat în finalul cuvîntării :

«Alături de credincioșii din această de Dumnezeu-păzită Episcopie, preoții au încercat un simțămînt de bucurie, dar și de mîndrie, la vestea venirii Prea Sfinției Voastre la scaunul vlădicesc de la Buzău.

Vă cunoaștem de mult — și mai tineri și mai vîrstnici — dar mai ales din scrisul teologic, de unde desprindem o cultură solidă teologică, dar și laică — dovadă stilul plăcut — altoit pe fundalul Ortodoxiei. Din revistele noastre teologice, am

văzut în persoana Prea Sfinției Voastre pe ambasadorul Ortodoxiei românești peste hotare. Am descifrat orientarea judicioasă în problemele majore ale contemporaneității pe care le-ați îmbrățișat cu toată căldura și sinceritatea. Ați considerat arhieria ca o jertfă, ca o ofrandă, ca o dăruire și ca o flacără incandescentă la lumina zilei de azi.

Aceste daruri vă aureolează ființa și din acestea să ne împărtășiți și nouă.

Majoritatea preoților noștri își desfășoară activitatea în viața satelor și țărăni noștri de astăzi au o conștiință nouă socială, ridicându-ne probleme, pe care noi preoții trebuie să le limpezim de pe poziția noastră și de aceea flacăra incandescentă de care am amintit să ne lumineze pașii și să ne încălzească inimile.

Plaiurile vrâncene, mioritice, brăilene și buzoiene, cu salba de biserici străbune, credincioșii cu zestrea credinței, hărniciei și cumințeniei, Prea Sfințite Stăpîne Vă așteaptă și împreună cu marele Apostol Pavel glăsuiesc: «Luați aminte pentru cei ce se ostenesc între voi, pentru cei ce vă cirmuiesc întru Domnul și bine vă sfătuiesc și pentru munca lor să-i socotiți vrednici de prisoselnică dragoste. De aceea, la acest mare popas sărbătoresc, aducem smerită închinare și mulțumită Cerescului Părinte că această de Dumnezeu-păzită Episcopie, și de data aceasta, a fost binecuvîntată cu asemenea Arhipăstor.

Cu respectul cuvenit și cu condescendența ce se impune, vă întîmpinăm Prea Sfințite Părinte Episcop — ca pe oaspeții ce ne încălzesc inimile și ne luminează casele — cu tradiționalele cuvinte: Fiți binevenit în Eparhia noastră, rugînd pe Bunul Dumnezeu să Vă păstreze tinerețile ca ale vulturului — cum spune psalmistul — și să aveți depline satisfacții și bucurii duhovnicești în înalta misiune ce V-a fost pe bună dreptate, încredințată».

În continuare, a luat cuvîntul P. C. Pr. Teofil Dumitrescu, directorul Seminarului teologic din Buzău. Dînd glas bucuriei elevilor și profesorilor de la acea vatră de cultură teologică ortodoxă, P. C. Sa și-a exprimat convingerea că și în viitor, sub arhipăstoria înțeleaptă a Prea Sfințitului Episcop Antonie Plămădeală, ierarh de aleasă erudiție teologică și laică, activitatea pedagogică și didactică seminarială, va prospera continuu, dînd Bisericii noastre adevărați slujitori ai altarelor strămoșești, iar Patriei noastre dragi fii devotați, gata oricînd să le slujească, pe amîndouă, cu dragoste și dăruire deplină.

În numele Adunării eparhiale a Episcopiei Buzăului a vorbit Domnul Vasile Cojocar, cel mai vechi membru al acesteia și fost profesor de limba latină al Prea Sfințitului Episcop Antonie.

Domnia sa a amintit, pe lingă activitatea rodnică depusă de P. S. Episcop Antonie ca vicar-patriarhal, și de preocupările literare ale P. S. Sale, care «l-au instalat definitiv și de necontestat în literatura română actuală», exprimînd totodată convingerea că la Buzău, noul ierarh va avea răgazul să-și continue activitatea și pe acest tărîm, pentru a se înscrie în șirul marilor ctitori de gîndire și cultură românească.

Referindu-se la activitatea viitoare a P. S. Episcop Antonie la Buzău, vorbito- rului a spus: «Luați în mîini cîrma acestei Sfinte Episcopii în locul devenit vacant la 1 septembrie 1979 prin pensionarea P. S. Episcop Dr. Antim Angelescu, care a condus cu rîvna-i cunoscută de toți, cu blîndețe, înțelepciune și dreptate această eparhie timp de 35 de ani, cea mai lungă păstorie de la întemeierea Episcopiei de Buzău, din 1504 pînă astăzi. Numele Prea Sfințitului Antim rămîne adînc înlipărit în inimile noastre și ale tuturor a cîți l-au cunoscut, pentru faptul de a-și fi veșnicit numele de

toate înfăptuirile, pe care le vede oricine calcă acum în incinta Centrului administrativ eparhial, mai ales dacă are în minte și icoana aceleiași incinte înainte de anul 1944. Dar nu numai Centrul Eparhial s-a bucurat de grija P. S. Sale, ci s-a preocupat de refacerea a nenumărate biserici, monumente istorice, din tot cuprinsul eparhiei și cine are prilejul să vadă cum arată acum, străvechea mănăstire Ciolanu ca și alte mănăstiri atinse greu de dintele vremii și de nepăsarea orînduirilor de altădată, nu poate să nu-și dea seama din altele rezidiri de lăcașuri sfinte și de suflete ce-a însemnat P. S. Episcop Antim pentru Sf. Episcopie a Buzăului, rămînînd un vrednic continuator al multor străluciri înaintași în marea și sfînta slujire din această eparhie.

Prea Sfințite Părinte Antonie, astăzi cînd vă instalați la conducerea acestei străvechi eparhii, vă iese în întîmpinare și cortegiul nevăzut al tuturor celor care au fost înainte-stătători în acest scaun și care în viforele frămîntatei noastre istorii mai ales în această parte mărginașă de țară atunci nu s-au dezlîpît de poporul pe care-l păstreceau căci Biserica era a poporului și unde era poporul și slujitorii bisericii erau în fruntea lui, cum a fost înflăcăratul episcop unionist Filotei sau faimosul Popa Tun al cărui nume îl poartă o stradă din acest oraș.

La sfaturi de taină vă vor pofti sufletele acestor mari înaintași, pline de dragoste de neam, de limba românească, cum a fost neobositul episcop tipograf Mitrofan, care zăbovea pînă adînc din noaptea să scoată la lumină din teascurile tipografiei sale, nenumăratele cărți de slujbă bisericească pentru folosul poporului care dorea să audă în limba lui, slujirea lui Dumnezeu. Sufletul episcopului Kesarie cel atît de rîvnitor în înălțarea de lăcașuri dumnezeiești, vă va sfătui să vă aplecați cu aceeași grijă și dragoste spre lăcașuri de luminare și de pregătire a tinerilor viitori preoți. Seminarul care-i poartă numele și care a fost în Buzău în vremea aceea și un strălucit focar de cultură angajat și în promovarea mărețelor idealuri naționale cu ocazia revoluției de la 1848 mulți din profesorii și elevii ei, participînd cu însuflețire la acest moment istoric din viața neamului nostru.

Alături de înaintașii nevăzuți de care am vorbit, ne aflăm în fața Prea Sfinției Voastre, noi credincioșii acestei Eparhii, care vă primim cu o dragoste adîncă și cu încrederea că Dumnezeu ne-a făcut parte de cel mai vrednic Episcop, pe care ni l-am fi putut dori.

De aceea, vă asigurăm, Prea Sfințite Părinte Episcop, de devotamentul nostru fără de margini și vă făgăduim să răspundem cu înflăcărare, preoți și mireni, la tot ce ne veți cere să îndeplinim în folosul Sfintei noastre Biserici Ortodoxe.

La sfîrșitul cuvîntării, domnul profesor Vasile Cojocaru a adus respectuoase mulțumiri Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin, pentru grija ce o poartă Eparhiei Buzăului, trimițînd ca episcop pe unul din cei mai apropiați colaboratori ai Prea Fericirii Sale; a mulțumit, de asemeni, tuturor oaspeților veniți la acest popas istoric din viața Eparhiei Buzăului, care prin prezența lor și prin cuvîntările ținute, au făcut mai strălucită solemnitatea zilei de instalare a Prea Sfințitului Episcop Antonie.

În numele credincioșilor catolici de la noi a vorbit P. Cuv. Pr. Ciuraru Ion, parohul parohiei romano-catolice din orașul Buzău.

«De la început, a spus P. Cuv. Sa, țin să-mi exprim marea bucurie ce am avut-o primind invitația pentru a participa la această măreață solemnitate și să aduc mulțumirea cuvenită în numele Monseniorului Francisc Augustin, Conducătorul Arhiepiscopiei romano-catolice București, a Monseniorului Petru Gherghel, pro-vicar general, al Arhiepiscopiei romano-catolice București.

Pentru noi și comunitatea romano-catolică ce o reprezintă aici, sărbătoarea aceasta este însuflețită de o întreită bucurie, care în sens larg se poate atribui lucrării celor trei persoane preasfinte ale Treimii vrednice de închinare.

Întîi, sărbătoarea de față ne bucură pentru faptul că vedem clar că în orice societate omenească este necesară o autoritate, care potrivit cuvintelor sffntului Apostol Pavel, emană de la Dumnezeu Creatorul a toate, așa cum scrie în Epistola către Romani: «Toți să fie supuși stăpînilor înalte, căci nu este stăpînire care să nu vină de la Dumnezeu» (13, 1). Această manifestare oferă prilejul să ne exprimăm în fața de avem față de superiorii noștri.

Apoi, pentru noi, creștinii, autoritatea bisericească îmbracă o nouă strălucire divină, care, de data aceasta, emană din opera de răscumpărare săvîrșită de Fiul lui Dumnezeu. Creștinii ortodocși și catolici cred și mărturisesc originea divină a Ierarhiei. Taina Preoției nu este altceva decît continuarea Preoției lui Hristos. Primind un episcop, noi îl primim pe însuși Hristos, în persoana aceluia care a fost investit cu puterile lui, în deplinătatea harului, pentru a fi păstor al turmei sale.

Și, în sfîrșit, ziua de azi mai este un motiv de bucurie, căci primim pe un păstor cu pregătire, activitate și zel pentru ecumenism, care știm că este «o mișcare trezită și animată de Duhul Sfînt, cu scopul de a înfăptui comuniunea deplină între toți cei care mărturisesc credința într-un singur Dumnezeu și în Acela pe care El l-a trimis în lume, adică în Iisus Hristos».

Pentru noi, creștinii, ecumenismul nu este o simplă nivelare a formelor, o împăcare externă, ci lucrarea tainică a Duhului păcii și a comuniunii în credință. Această lucrare urmărește interesele unei grupări profesionale, nici apărarea unor forme tradiționale, ci întoarcerea tuturor la izvoarele curate ale credinței și ale trăirii creștine autentice, la creștinismul trăit și predicat de Hristos și de către Sfinții Apostoli. De aici pîncipiul că trebuie să stimăm în orice confesiune valorile sublime care emană de la Hristos și să le considerăm ca o completare reciprocă.

În practică ecumenismul nostru vizează o însușire și o trăire cît mai autentică a credinței. Numai însușindu-ni-L pe Hristos, vom fi una cu El, căci numai El poate surpa zidul despărțitor. Are în vedere, în al doilea rînd, răspîndirea valorilor fundamentale ale vieții umane și ale credinței printr-o cateheză corespunzătoare. Ecumenismul nu este numai pentru păstori, el trebuie propagat și de către credincioși, dar pentru acest lucru trebuie inițiată: să vorbim cu respect de alte culte, să favorizăm în ei stima și dragostea reciprocă, ca toți să vadă în noi lucrători care, cot la cot, muncim cu drag via Domnului».

Institutul teologic universitar din București a fost reprezentat la această sărbătoare a Episcopiei Buzăului de către părintele profesor rector Dumitru Popescu. Luînd cuvîntul, în numele studenților și profesorilor de la acel Institut, P. C. Sa a făcut o scurtă incursiune în universul cugetării teologice a P. S. Episcop Antonie, marcînd punctele cardinale care i-au orientat duhul sufletului și al minții spre zorile infinite ale eternelor perfecțiuni și l-au determinat să ancoreze la limanul sigur al spiritualității ortodoxe și să pășească cu încredere pe terenul realităților contemporane.

Trecînd în revistă opera teologică a Prea Sfinției Sale — a spus vorbitorul — ajungem la concluzia că misiunea ontologică a răscumpărării noastre în Hristos întemeiată pe unitatea ontologică a neamului omenesc constituie piatra unitară a întregii gândiri teologice.

Abordînd problema rîscumpărării, Prea Sfinția Sa spunea că: «Nu e vorba de o satisfacție exterioară ci dimpotrivă este vorba de o deducție interioară de eliberare dinlăuntru. În Iisus Hristos prin jertfa Sa omul s-a ridicat virtual. Iar în concluzia acestor considerații spunea că acesta este sensul adînc al teologiei ortodoxe a rîscumpărării.

Plecînd de la această coordonată fundamentală a gîndirii și spiritualității rîsărilene, Prea Sfinția Sa a gîndit rîspunsuri și soluții la multe probleme și dileme care militează pentru inovații doctrinale lipsite de temeuri biblice și alta care tinde să minimalizeze definițiile doctrinale sau pentru ca să ne referim doar la catolicitate și etnicitate analizate pe larg de Prea Sfinția Sa.

Din acest punct de vedere, eclesiologia contemporană dezbate două tendințe: una care tinde să universalizeze unitatea creștină și alta care militează pentru unitatea eclesiologică, care se revarsă într-un pluralism teologic conținut și-ntr-un caz și-n altul. Este vorba de două concepții care fac abstracție de procesul transfigurării naturii umane în Hristos în diversitatea ei în lucrarea Sfîntului Duh.

Pe de o parte, Biserica are pretutîndeni și din toate timpurile plenitudinea adevărului pentru că este catolică și învață peste tot dogmele de credință, care sînt predicate oamenilor în vederea mîntuirii lor. Dar pe de altă parte, catolicitatea bisericii nu plutește deasupra realității ci se întrupează concret în natura umană pentru a se afirma prin lucrarea Sfîntului Duh, care este pretutîndeni întreg și rămîne întreg în fiecare în parte. De aceea, concilierea catolicității cu etnicitatea s-a făcut în chip spectaculos la Cincizecime.

Sfinția Sa spunea, că Sfîntul Duh s-a pogorit asupra Sfîntilor Apostoli și totodată le-a oferit daruri pentru fapte minunate, care au fost înțelese de toți oamenii de diferite naționalități care vorbeau limbi diferite.

Catolicitatea exprimată direct prin înțelegerea de către toți a limbilor Bisericii roștite de Apostoli, iar etnicitatea prin faptul că fiecare națiune prezentă a auzit vorbirea în limba ei potrivit poruncii Mîntuitorului, care a trimis pe Apostoli să propovăduiască Evanghelia la neamuri.

În două din lucrările sale, Sfinția Sa vorbește atît despre clericii ortodocși făuritori de limbă și cultură românească, cît și despre Biserica Ortodoxă Română și războiul pentru independență.

Din acest punct de vedere, Prea Sfinția Sa a găsit calea netezită de Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin în decursul îndelungatei și strălucitei sale activități ecumeniste.

În finalul cuvîntării, P. C. Pr. prof. Dumitru Popescu a concluzionat:

«Teologia Prea Sfințitului Părinte Antonie este o teologie de largă respirație teologică, este o teologie care imbină adevărul cu frumosul, este o teologie permanent înnoitoare, pentru că e bazată pe ideea de transfigurare, pe ideea de slujire și pe ideea de contribuire la cauza unității creștine.

Însuflețiți de aceste idealuri, sîntem siguri că Prea Sfinția Sa va conduce pe mai departe cu devotament Biserica străbună sub înalta arhipăstorie a Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin și își va aduce contribuția prețioasă la edificarea și desăvîrșirea vieții noi din patria noastră.

Toate acestea sub înțeleapta conducere a Domnului Nicolae Ceaușescu, Președintele țării noastre.

În numele Institutului teologic pe care l-ați condus cu vrednicie Prea Sfinția Voastră, vă dorim îndelungată arhipăstorie și bucuria celor mai alese împliniri. Să trăiți întru mulți ani!».

În numele Institutului teologic universitar din Sibiu a vorbit P. C. arhid. rector Constantin Voicu :

«Institutul teologic universitar din Sibiu — a spus P. C. Sa — participă la sărbătoarea de azi cu deosebită însuflețire, mai întâi pentru că este sărbătoarea Episcopiei Buzăului și apoi pentru că, în mod special, este sărbătoarea Prea Sfințitului Episcop Antonie Plămădeală.

Cu Episcopia Buzăului, Sibiul și, în general, plaiurile transilvănene, întreține străvechi și foarte strânse legături bisericești.

Este suficient să amintim că primul director al Seminarului teologic din acest oraș, care s-a deschis la 15 august 1836, a fost un ardelean din Vingardul Albei Iulia, academicianul Gavriil Munteanu, care a îndeplinit concomitent și funcția de redactor la Gazeta religioasă și morală «Vestitorul bisericesc», de la a cărei apariție s-au împlinit recent 140 de ani.

Tot la Seminarul din Buzău întâlnim un alt profesor provenit din Ardeal, de la Ocna Sibiului, Ioan Henteșiu, care a funcționat din 1864—1893.

Un alt ardelean, care a poposit în părțile Buzăului, cu rosturi și mai înalte, a fost Filotei din Săcelele Brașovului, ales Episcop în acest străvechi scaun vlădicesc în anul 1850, de numele căruia se leagă editarea Bibliei de la 1854—1856 în cinci volume.

Un urmaș al său de mai târziu la conducerea destinelor Episcopiei, a fost Dionisie Romano din Săliștea Sibiului, care deopotrivă și-a înscris numele în rîndul ierarhilor luminați ai Bisericii noastre, fiind un mare cărturar și un bun organizator al vieții bisericești.

Legăturile noastre bilaterale nu s-au manifestat numai în acest sens amintit. Și Episcopia Buzăului și-a făcut simțită prezența în Biserica transilvăneană. Spunînd aceasta, ne gîndim la circulația intensă a cărților bisericești ieșite din tiparnițele buzoiene și, în special, a Bibliei editate la 1854.

Pe de altă parte, ca un semn al sentimentelor noastre frățești, bisericești și naționale, ierarhii Episcopiei Buzăului au îndreptat pașii a numeroși tineri spre teologia din Sibiu, spre a se pregăti pentru înalta misiune preotească. Cu deosebită satisfacție am dori să precizăm că această tradiție se continuă pînă în ziua de azi cînd, la Institutul nostru studiază tineri din Eparhia Buzăului. Fie-ne îngăduit să arătăm că arhipăstorul care urcă astăzi treptele venerabilului scaun al Buzăului a dobîndit titlul de licențiat în teologie la Cluj — cetate de frunte a Transilvaniei, fapt care îl subliniem cu deosebită satisfacție.

Prea Sfinția Sa, Prea Sfințitul Episcop Antonie a menținut, în continuare, cea mai strînsă legătură cu instituțiile și slujitorii bisericești din Transilvania. L-am avut mereu oaspete, în ultimii ani, cînd la Sibiu, cînd la Cluj-Napoca cu ocazia Conferințelor teologice interconfesionale. În această direcție, aportul Prea Sfinției Sale a fost neprețuit. Se cuvine să menționăm aici sporul calitativ pe care l-au înregistrat aceste întâlniri interconfesionale din momentul în care Prea Sfinția Sa a primit înalta încredințare de a se preocupa și de acest resort. Intervențiile pe care le-a făcut s-au concretizat de fiecare dată prin profunzimea, actualitatea și puterea lor mobilizatoare.

Dacă pe această linie, Prea Sfințitul Episcop Antonie s-a făcut cunoscut și apreciat mai ales în cercurile teologice ortodoxe, protestante și credincioșii noștri din Transilvania au avut ocazia să simtă verva scrisului său și clădura sentimentelor creștinești și patriotice care îl animă din paginile «Telegrafului Român», unde, prin frumoasa rubrică «Calendar de inimă», ne-a oferit prilejuri de înaltă elevație sufletească.

Îi mulțumim respectuos și cald pentru toate acestea, ca și pentru dragostea cu care ne-a înconjurat, pentru interesul manifestat în mod special față de Institutul nostru teologic și ne exprimăm convingerea că și în viitor ne vom bucura din partea Prea Sfinției Sale de aceeași părintească oblăduire.

Noi îl asigurăm de dragostea noastră fiică și îi facem urarea să trăiască întru mulți și fericiți ani, spre binele și continua prosperare a Bisericii și a Patriei noastre dragi».

După reprezentanții celor două Institute teologice, șirul cuvintărilor de la agapa frățească a fost continuat de scriitorii: Dan Zamfirescu, Radu Popescu, Virgil Cândea, Radu Cîrneți, care au scos în evidență meritele literare și contribuția adusă de P. S. Episcop Antonie la istoria literară veche, apreciindu-i-se calitățile de scriitor și romancier, precum și de bun critic al scrierilor lui Neagoe Basarab.

Ca reprezentant al autorității locale de stat, a luat cuvîntul Domnul Vasile Radu, Secretar al Comitetului Executiv al Consiliului Popular județean Buzău, care a spus:

«Vă rog în primul rînd să-mi permiteți ca în numele Conducerii județului Buzău, să adresez bun venit pe plaiurile buzoiene, Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin, căruia îi adresăm sincera invitație de a ne vizita mai des.

Totodată, vă rog să-mi îngăduiți ca în numele organelor locale ale puterii și Administrației de stat din acest județ, să felicit în mod călduros pe Prea Sfințitul Părinte Dr. Antonie Plămădeală, cu prilejul înscăunării sale în funcția de episcop al Eparhiei Buzăului.

Am primit misiunea de onoare din partea conducerii județului nostru de a participa la solemnitatea care a avut loc la Departamentul Cultelor, pentru înminarea Decretului prezidențial de recunoaștere a Prea Sfinției Sale în noua demnitate, în care a fost ales de colegiul electoral bisericesc.

Am fost plăcut impresionat de aprecierile care s-au făcut la adresa Prea Sfințitului Episcop Dr. Antonie Plămădeală, care dispune de reale și remarcabile calități sufletești și de o deosebită putere de muncă, putere care asociată cu valoroasa sa pregătire teologică și laică, îi creează premisele pentru a se putea situa printre ierarhii de seamă ai Bisericii Ortodoxe Române.

Din cuvîntarea Prea Sfinției Sale rostită la solemnitatea de ieri am reținut cu satisfacție gîndurile care-l stăpînesc la acest început de drum și angajamentul ce și l-a luat de a continua tradițiile bune ale înaintașilor acestei eparhii.

Ne bucurăm că începînd de astăzi, clerul și credincioșii acestei eparhii au un asemenea conducător înr, viguros, capabil, devotat orînduirii noastre socialiste, în persoana Prea Sfințitului Părinte Dr. Antonie.

După cum se cunoaște, industria județului nostru merge cu pași repezi pe calea dezvoltării economico-sociale. Ritmul de dezvoltare al acestui județ fiind superior ritmului mediu pe țară. Obținerea rezultatelor foarte bune a fost posibilă datorită eforturilor tuturor locuitorilor buzoieni, printre care se numără și credincioșii ortodocși.

DI. Vasile Radu, secretarul Comitetului executiv al Consiliului popular județean Buzău, vorbind în numele organelor locale de stat, la agapa frățească.

Trebuie să spunem că preoții ortodocși din acest județ, păstoriți de-a lungul altor ani de Prea Sfințitul Dr. Antim Angelescu, și-au adus contribuția la orientarea patriotică a credincioșilor lor.

În această zi memorabilă pentru Biserica Ortodoxă buzoiană, aducem mulțumiri Prea Sfinției Sale Dr. Antim Angelescu, pentru modul în care a îndrumat și educat preoțimea să participe, împreună cu credincioșii, la acțiunile întreprinse de organele de partid și de stat, în scopul dezvoltării edilitar-gospodărești a localităților, urîndu-i ani mulți de viață, cu deplină sănătate.

Îmi exprim convingerea că Prea Sfințitul Părinte Episcop Dr. Antonie va impune personalului Bisericii noi preocupări în îndrumarea credincioșilor, pentru a-și aduce și mai mult contribuția la toate acțiunile ce vor fi organizate în toate localitățile județului, pentru continua înflorire și dezvoltare a acestora.

Vă asigurăm, Prea Sfințite Părinte Antonie, că veți găsi la noi înțelegere și sprijin în rezolvarea tuturor problemelor de interes comun, promovînd o bună colaborare în sprijinul legalității noastre socialiste.

Închei, urîndu-vă, Prea Sfințite Părinte Episcop, multă sănătate și putere de muncă pentru transpunerea în viață a angajamentului pe care vi l-ați asumat.

În continuare, în numele Departamentului Cultelor, a luat cuvîntul domnul director dr. Ion Popescu.

«Îngăduiți-mi să-mi exprim bucuria și deplina satisfacție — a spus domnia sa — de a fi prezent astăzi alături de Dv., la acest moment festiv prilejuit de instalarea

Prea Sfințitului Episcop Dr. Antonie Plămădeală în scaunul de episcop al Buzăului, care va rămâne înscris în filele acestei multisekulare eparhii.

Parohiile Episcopiei Buzăului sînt răspîndite, după cum se cunoaște, pe cuprinsul a trei județe: Buzău, Brăila și Vrancea, meleaguri cu oameni mindri și harnici, care au cunoscut o neasemuită dezvoltare economică și socială.

Prea Sfințitul Părinte Episcop Antonie, preluînd conducerea Episcopiei Buzăului ca cel de al 34-lea episcop al acesteia, este o garanție de a se înscrie în rîndul înaintașilor care au cinstit acest scaun episcopal în cele aproape cinci veacuri de istorie a eparhiei, slujind toți cu devotament țara și poporul, atît pe tărîm bisericesc cît și pe cel cultural și patriotic.

Și cu riscul de a repela ce au spus alții, nu putem să nu ne amintim cu venerație de episcopi și cărturari ca Mitrofan, Dionisie Romano și Chesarie, precum și de aceia care au slujit deopotrivă idealul național de unitate, libertate și independență ca episcopul Filotei sau cum au fost clericii Neagu Benescu și vestitul Popa Tun, și în sfîrșit, dar nu și în ultimul rînd, se cuvine să aducem un omagiu Prea Sfințitului Părinte Episcop Anlim Angelescu, care timp de peste 35 de ani, a păstorit Episcopia cu înțelepciune, bunătate și profund patriotism.

Personalitatea Dv., Prea Sfințite Părinte Episcop, este cunoscută nu numai în cercurile clericale, dar și în cele laice din țară și din străinătate.

Vă cunoaștem deosebitele dumneavoastră calități, talentul Dv. de condeier, marea putere de muncă, vasta pregătire culturală și teologică, erudiția dv. și activitatea literară prestigioasă pe care ați desfășurat-o publicînd lucrări din diferite

Dr. dr. Ion Popescu, Director în Departamentul Cultelor, rostind cuvîntarea la instalarea Prea Sfințitului dr. Antonie ca Episcop al Eparhiei Buzăului.

domenii: teologie comparată, dogmatică, istorie, istorie literară și chiar beletristică. Din lucrările publicate în țară și străinătate se degajă atașamentul dv. profund față de patrie și popor, concepția dv. înaintată cu privire la contribuția B.O.R. la dezvoltarea culturii românești. Astfel mi-aș permite să citez ceea ce dv. arătați în una din ultimele cărți: «Trăsăturile scrisului românesc, unitatea de limbă, de neam și de cultură, cărora li s-a adăugat în viața religioasă și unitatea de credință, au mers mână în mână, s-au alimentat reciproc și au alimentat în decursul istoriei tinderea românilor spre autonomie, independență și suveranitate. Clericii au circulat aceste trăsături pe tot cuprinsul pământului românesc. Toate aceste trăsături arată profunza încădrare socială a Bisericii în societatea românească». Și, dați-mi voie să afirm, Prea Sfințite Părinte Antonie, că am putut constata că activitatea Dv. de ierarh s-a contopit pînă la cea din sectorul relații externe a Bisericii Ortodoxe, pe care l-ați condus neobosit timp de aproape un deceniu. În această calitate am avut ocazia, dar și plăcerea, să vă cunosc îndeaproape, să colaborăm fructuos în țară dar și în străinătate și să se realizeze valoarea personalității Dv. care s-a impus cu pregnanță în viața religioasă ce ați desfășurat-o în organizațiile ecumenice și în alte cercuri, promovind cu patriotism dar și cu o activitate de fin diplomat, principiile politicii externe a României. În toate aceste activități ați promovat neabătut principiile angajării Bisericii în rezolvarea marilor probleme ce frământă astăzi omenirea și după cum chiar Dv. arătați într-o recentă lucrare din care îmi permit din nou să citez: «Biserica trebuie să dea mărturie în lume, să propovăduiască mesajul ce i-a fost încredințat, de pace, de egalitate, de unitate și solidaritate cu cei oprimați, cu cei săraci și de a se alătura celor ce vor și luptă să vindece aceste rele care denaturează și înjosesc ființa umană».

Tuturor acestor idei și sentimente le-ați dat un nou glas în emoționantul cuvînt rostit în fața Colegiului Electoral Bisericesc, în cuvîntul rostit ieri la Departamentul Cultelor, cu prilejul înmînării Decretului Prezidențial de recunoaștere în funcție, ca și în pateticul discurs pe care l-am ascultat azi cu toții în Catedrala Episcopiei cu prilejul înscăunării Dv. de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin.

Prea Sfințite Părinte Antonie, sînt convins că dragostea ce o purtați țării, poporului român, aptitudinile de bun organizator, sentimentele de responsabilitate a intereselor majore ale națiunii noastre, orizontul larg pe care îl aveți în înțelegerea marilor probleme ale epocii contemporane și ale rolului B.O.R. în promovarea relațiilor cu celelalte culte în spiritul ecumenismului practic local pe care l-ați promovat și în conferințele teologice interconfesionale, sînt o garanție pentru activitatea ce o veți desfășura în continuare, ca întîistătător al Episcopiei Buzăului.

Îmi exprim convingerea deplină că toți colaboratorii Dv. de la Centrul Eparhial, protopopii, clerul și credincioșii vor urma exemplul episcopului lor, care răspunde cerințelor nobile de slujire a intereselor superioare ale țării.

Biserica Ortodoxă Română trebuie să sprijine de pe poziții proprii, eforturile constructive ale poporului nostru, de ridicare a României socialiste pe noi culmi de civilizație.

Conducerea Departamentului Cultelor își exprimă astăzi, prin mine, satisfacția recunoașterii în funcția de episcop al Buzăului în care ați fost instalat, precum și convingerea că împreună cu ceilalți membri ai Sinodului Bisericii Ortodoxe Române, sub conducerea înțeleaptă a P. F. Părinte Patriarh Iustin, veți spori contribuția Bisericii la întărirea unității de acțiune a întregului popor, și prin participarea la activi

lățile Frontului Democrației și Unității Socialiste, veți reprezenta un factor mobilizator și de colaborare cu organele locale de stat.

Îngăduiți-mi ca în numele meu și al colegilor care mă însoțesc azi aici, să felicit în primul rând pe P. F. Patriarh Iustin pentru alegerea noului episcop, apoi să felicit pe colaboratorii Dv. de la Centrul Eparhial, clerul și credincioșii, pentru primirea noului lor episcop și să vă felicit și pe Dv. personal, Prea Sfințite Dr. Antonie, pentru această înaltă demnitate în care ați fost ales și să vă asigur, în numele Departamentului Cultelor și al meu personal, de tot sprijinul nostru. Cred că sînt în asentimentul Dvs. al tuturor celor de față, să urăm noului episcop ani mulți și fericiți, multă putere de muncă, îndelungată arhipăstorie spre binele Bisericii și al țării. Permiteți-mi să ridic acest pahar în cinstea celui mai iubit fiu al poporului nostru, ctitorul României moderne, Președintele Nicolae Ceaușescu».

Tuturor celor care au luat cuvîntul la acest popas solemn din viața Episcopiei Buzăului, le-a răspuns Prea Sfințitul Episcop Dr. Antonie, rostind următoarele :

**Prea Ferice Părinte Patriarh,
Domnule Director al Departamentului Cultelor,
Domnilor reprezentanți ai autorităților locale de stat,
Înalt Prea Sfințiți și Prea Sfințiți Episcopi,
Cinstiți comesei,**

Am vorbit în ultimele zile de mai multe ori, și mi-e teamă să nu mă repet prea mult, de aceea voi încerca să fiu în cuvîntul meu cît se poate de scurt, mai ales că sînteți toți aproape obosiți după un număr prea mare de cuvîntări. În aceste cuvîntări s-au spus despre mine lucruri în care m-aș recunoaște, dar mi se pare că s-au spus și lucruri în care va trebui să mă recunosc de acum încolo ! Este o invitație și o provocare pe care o primesc cu smerenie.

Îmi dați voie să mulțumesc încă odată, din toată inima și cu toată sinceritatea, Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin, pentru gramata de recomandare către clerul și credincioșii Eparhiei Buzăului și pentru cirja episcopală pe care mi-a înmînat-o astăzi în biserică, simbol al autorității peste clerul și credincioșii acestei Eparhii.

Gavril Protul, în Viața Sf. Nifon, spune că Nifon al II-lea, adus în Țara Românească de Radu cel Mare și făcut mitropolit primat, «a adunat Sinod și a hirotonit doi episcopi cărora le dăte Eparhii care cît vor birui. Unul la Vîlcea și altul la Buzău». Ce noroc are cel de azi de la Buzău, că are hotarele eparhiei bine delimitate, să știe omul ce are de făcut și la ce capăt să se oprească ! Și mai ales să nu dea peste vecini !

Biserica Ortodoxă Română are astăzi norocul unui Patriarh învățat, care prețuiește cultura și tradiția bisericească și românească. Nu este prea multă vreme de cînd Prea Fericea Sa a venit la cîrma Biser. ii Ortodoxe Române și deja putem face un inventar destul de bogat al realizărilor cu care a început.

Sîntem în prag de a avea în curînd un nou Institut teologic și un Centru Ecumenic ; Prea Fericea Sa a inițiat o colecție în limba română din Sfinții Părinți, colecție din care au și apărut primele numere și

pe care n-am avut-o pînă acum ; a inițiat o altă colecție, numită «Biblioteca Teologică», din care de asemenea a apărut primul număr în limba română și în limba engleză, și va continua. A publicat deja multe cărți teologice, datorate unor autori de mare competență teologică la noi, și manuale pentru studenți și seminaristi. A dat o nouă orientare învățămîntului teologic—seminarial și universitar — ocupîndu-se atent și personal de programele analitice ale acestor două categorii de învățămînt teologic, în așa fel încît ele să răspundă necesităților vremii actuale. Preoții să poată, adică, desfășura o bună activitate misionară, să se implice în viața socială de pe pozițiile noastre creștine, de pe pozițiile revelate ale Izvoarelor noastre de Credință care sînt Sfînta Scriptură și Sfînta Tradiție, și, în al treilea rînd, pe linia tuturor înaintașilor noștri, să se afirme ca întotdeauna și astăzi, ca mari, adevărați și sinceri iubitori de Patrie. Această orientare a dat-o învățămîntului teologic, această orientare o dă Prea Fericirea Sa preoților din Patriarhia Română.

Am avut privilegiul să lucrez opt ani alături de Prea Fericirea Sa, în activitatea externă, și doi ani ca Vicar Patriarhal. Au spus-o mulți dintre Dvs. aici, dar cred că cel mai calificat — să mă iertați — totuși sînt eu s-o spun : ai ce învăța de la Prea Fericirea Sa. Și aș vrea să-mi dați voie numai un cuvînt să adresez aici succesorului meu în răspunderea de Vicar Patriarhal, Părintelui Vasile Costin, care urmează să fie hirotonit arhieru și care a primit odată cu mine, ieri, Decretul de recunoaștere din partea Domnului Președinte al Țării. Aș vrea să-i spun că va avea ce învăța de la Prea Fericitul Părinte Patriarh, și nu-i recomand altceva decît să fie, ca și mine, un bun elev.

S-a pomenit aici, de mai multe ori, de relațiile externe bisericesti cu care eu în mod deosebit m-am ocupat atît în cadrul Administrației Patriarhale, cît și în exterior, cu mandat din partea Prea Fericitului Părinte Patriarh. Mulțumesc pentru toate referirile prea binevoitoare care s-au făcut la aceasta. Dar mulțumesc îndeosebi tuturor colaboratorilor direcți cu care am lucrat și de care m-am angajat, în toată această muncă. Mulțumesc Consilierilor Patriarhali prezenți aici : Părintelui Soare, Părintelui Părvu, Părintelui Diaconu, Părintelui Chiorbeja, Părintelui Bădescu, Părintelui Bria, Părintelui Verzan. Mulțumesc și Părintelui Director Anania și Părintelui Bibliotecar Băbuș, cu care am colaborat ideal. Mulțumesc de asemenea competenței întruchipate în materie de știință economică, care este Domnul contabil șef al Patriarhiei, Mircea Ionescu.

Dacă am încerca niște statistici — de fapt am și încercat împreună cu colaboratorii mei — am vedea cît și ce se realizase cu zece ani în urmă și cît și ce s-a realizat în ultimii zece ani. Dar ceea ce nu pot spune statisticile, deși e foarte important, e că tot ce s-a făcut, s-a făcut de fapt în colectiv, cu toți cei pe care i-am pomenit adineaori, căci am lucrat toți cu dragoste, cu fidelitate și loialitate față de interesele Bisericii noastre, față de interesele Țării, sub îndrumarea totdeauna atentă a Prea Fericitului Părinte Patriarh și a Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Mulțumesc mult Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae al Banatului pentru cuvîntul Său, acum ca și înlotdeauna delicat, inspirat și prea binevoitor. A trebuit să împărțim amîndoi multe din grijile externe și trebuie să mărturisesc — dînsul fiind mai vechi în activitatea externă — că am avut și de la Înalt Prea Sfinția Sa multe de învățat.

Mulțumesc Prea Sfințitului Episcop al Oradiei, care a punctat aici, încă odată, legătura dintre Transilvania și Episcopia Buzăului. Aș vrea să-l asigur că le vom continua.

Un cuvînt de mulțumire aș vrea să spun încă odată Părintelui Cuță și Părintelui Cristişor Manea, pentru bunele sentimente cu care m-au întîmpinat în numele Eparhiei.

Prea Sfințitul Episcop Antonie rostind cuvîntarea de mulțumire tuturor oaspeților care au luat cuvîntul la agapa frățească de la Palatul episcopal.

Mulțumesc Domnului Profesor Cojocaru Vasile — profesorul meu de limbă latină, din Seminar. Vă pot spune aici — să nu mă audă el — că a fost foarte exigent. Poate că nu este prea delicat s-o spus eu aici, dar odată, așa, prin clasa III-a de Seminar, era mai, mai, s-o încurc la limba latină. Dar e tot atît de adevărat că, dacă știu azi gramatică română, cît știu, apoi o știu pentru că am învățat întîi gramatică latină cu Domnul Profesor Cojocaru. Scriitorii de aici vor putea să mă confirme cît este de adevărat că, dacă vrei să înveți bine gramatica română, trebuie să treci prin cea latină.

Mulțumesc Părintelui Protopop Dobrin pentru frumosul său cuvînt în numele protopopilor și al preoților Eparhiei. Îl asigur că voi avea în părinții protopopi colaboratorii mei de teren, oameni de competență, cinste și eficacitate la fața locului. Așa îi doresc.

Vin la Buzău cu inima deschisă, cu dorința de a lucra fără răgaz, și sînt bucuros că mi se promite, și sper să se țină de cuvînt cei ce promit, colaborarea și ajutorul. Mă voi strădui din tot sufletul să intru în Tradiția buzoiană, așa cum de mai multe ori și de mai mulți, a fost evocată astăzi aici. Vom munci toți, fără răgaz și eu voi da cel dintîi exemplu. Nu ne vom odihni decît cînd vom avea după ce o face.

Vin la Buzău cu dorința și intenția de a face pentru mine, din Eparhia Buzăului, centrul lumii! Aici îmi voi concentra toată puterea de muncă, toată forța gândirii. Buzăul va fi Capitala mea. Vă rog să considerați aceasta ca pe o declarație formală de încetățenire în Buzău și de identificare cu tot ce însemnează interesele acestei Eparhii. Am nevoie și sper să am în jurul meu, oameni care — așa cum spunea un scriitor elvețian — gîndesc cu mîinile, gîndesc și cu mîinile —, «penser avec les mains», — cu capul dar și cu mîinile. Am nevoie de oameni eficienți.

Va fi și greu, știu, dar cineva îmi spunea că odată a venit la Patriarhul Miron un preot din Buzău cu o problemă destul de grea, aproape imposibil de rezolvat. Preotul insista, Patriarhul rezista!, că Patriarhii mai rezistă uneori! — și atunci Patriarhul Miron — ca odinioară Hristos cu femeia care insista să fie ajutată — a avut o vorbă care a intrat în istorie, — și dacă n-a intrat să intre acum, vorbă care a meritat să ajungă pînă la noi. Copleșit de insistențele preotului, Patriarhul Miron i-a spus: «Fie părinte! La Buzău și la Dumnezeu totul e posibil!»!. Iată o deviză care merită toată atenția. Prin muncă, voință și fapte, — cum spunea Episcopul Filotei pe care l-am evocat astăzi în biserică, totul este posibil. Să ducem vorba mai departe, prin tot ce are în ea mai îndrăzneț și optimist. Să ne fie imbold spre realizări în cele ce se pot și în cele ce ni se par că nu se pot, ca pînă la urmă să se poată. La Buzău și la Dumnezeu, totul e posibil!

Avem la Buzău și Seminar teologic. Mulțumesc mult Părintelui Director Teofil Dumitrescu, pentru cuvintele de bun venit ce mi-a adresat și asigurările pe care ni le-a dat tuturor, de ascultare și grijă în desfășurarea vieții Seminarului. Ca ieri am părăsit și eu băncile Seminarului. Așa mi se pare. Memoria mea este încă tînără, slavă Domnului. Voi fi deci aproape de problemele elevilor și de îndatoririle profesorilor. Vom încerca să facem din Seminarul din Buzău — am să spun o vorbă îndrăzneată — cel mai bun Seminar din țară. Să nu se supere Înălții și Prea Sfințiții Episcopi care au Seminarii. Vorba mea nu-i oprește să facă, fiecare din ei, cel mai bun seminar din Seminarul lor. Să fie toate la nivelul cel mai bun.

Eu am avut noroc să am directori extraordinari la Seminar, și profesori de mare vocație: Serghei Bejan, Nicolae Timuș, Grigore Popescu, de care îmi amintesc întotdeauna cu respect și admirație și pomenesc

încă odată aici pe Domnul profesor Cojocaru. Voi fi de aceea cu mare atenție, față de felul cum se va desfășura procesul de educație și de instruire în Seminar. Ca să-și amintească și de noi generațiile care trec prin mâinile noastre, așa cum ne amintim noi de dascălii noștri.

Într-un hrisov din 9 ianuarie 1725, deci exact acum 255 de ani și 4 zile, Nicolae Mavrocordat îndatora pe Episcopul Ștefan al Buzăului (1719—1731), ajuns mai apoi Mitropolit Primat, să aibă grijă ca «dascălii să fie oameni de ispravă și învățați, spre procopseala ucenicilor». Cuvîntul acesta, «procopseală», însemna atunci o educație desăvîrșită, împlinită, bogată. Această îndatorire rămîne valabilă pînă astăzi. Hrisovul, după cîte știu eu, n-a fost abrogat niciodată! Avem nevoie astăzi de oameni de ispravă și învățați. N-aș vrea să închei referirea la Seminar, fără să vă dezvălui și un mic secret. Și eu exist în catastrafele acestui Seminar, ca elev în clasa VII-a de altădată, înscris în toamna anului 1944. Războiul deplasase multă lume în vremea aceea, dintr-o parte într-alta. Tata, cu șase copii, dintre care eu eram cel mai mare, se refugiase într-un sat de lîngă Craiova, sat care astăzi este aproape oraș, Ișalnița. În toamna lui 1944 a venit și m-a înscris la Seminarul din Buzău. Între timp, eu, descurcîreț cum eram, mă aranjasem însă la Seminarul Nifon cu o bursă, așa că la Buzău am rămas doar cu înscrierea. Dar este!

Îmi place să-mi amintesc că figurez într-unul din cataloagele acestui Seminar, de care sînt astăzi chemat să mă ocup. Și n-aș vrea să închei acest capitol, fără să-mi mai amintesc ceva. Seminarul acesta a avut pînă acum cîțiva ani, un director tot așa de vrednic ca și cel de astăzi, pe Părintele pensionar Dimitrie Luca. L-am invitat astăzi aici, așa că-mi face plăcere să-l salut în fața Dvs., ca și pe Domnul Cojocaru, pentru că Părintele Luca mi-a fost mai mulți ani, în tot cursul inferior al Seminarului, profesor de Liturgică, spiritual și subdirector, și știu că-l admiram toți ca pe un maestru al elocinței și al ordinei.

Mulțumesc Părintelui Rector Dumitru Popescu, de la Institutul teologic din București, pentru incursiunea în încercările mele teologice. Mulțumesc și tuturor celorlalți care au mai pomenit despre lucrările mele teologice și de cele din domeniul istoriei culturii vechi românești, și chiar de literatură. M-am ocupat de unele probleme teologice și mi-am continuat mereu informația teologică, pentru că, dacă nu știi teologie — și asta o spun din experiență — dacă nu știi bine, dacă nu ești bine fixat în teologia ortodoxă, în învățătura ta de credință, în organismele internaționale, la Conferințele Internaționale, în dialogurile cu celelalte confesiuni sau religii, nu ții pasul. Ești acolo dintr-o dată un figurant. Un figurant acceptat cu politețe astăzi, cu indiferență mâine și cu alte sentimente mai neplăcute poimîine!

Dar aș vrea să fac mărturisirea că noi românii, toți reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române, în toate organismele internaționale bisericesti în care am fost aleși și am lucrat și lucrăm, facem întotdeauna față cu strălucire și nimeni n-a pățit vreodată vreo rușine ca aceea arătată mai sus.

Mulțumesc mult Părintelui Ciuraru Ion pentru amabilele cuvinte de salut ce mi-a adresat în numele său, ca preot romano-catolic din Buzău, și în numele conducerii Eparhiei Romano-Catolice de la București. Vă asigur, părinte, că experiența ecumenică pe care o am, o voi folosi și aici. Vă asigur că am și cu Biserica Romano-Catolică o experiență deosebită.

Amintesc aici că prima vizită din istorie pe care a făcut-o o delegație a Bisericii Ortodoxe Române la Vatican, în 1971, la Papa Paul al VI-lea am făcut-o eu. Am avut atunci o lungă discuție cu răposatul Paul al VI-lea, iar anul trecut, i-am făcut o vizită și actualului Papă, Ioan Paul al doilea. Și dacă ar mai trebui să adaug numai un singur lucru încă, ar trebui să vă spun că, chiar primul meu doctorat în Teologie l-am luat la o Facultate de teologie iezuită din Oxford. Așa încît deschiderea ecumenică, din toate aceste experiențe, este o asigurare pentru Dv. și pentru ceilalți reprezentanți localnici ai cultelor, că va fi continuată.

Aș vrea să mulțumesc în mod deosebit pentru prezența Dumnealor la această solemnitate, unor cunoscuți și nu mă rețin deloc să spun, celebri mînuitori de condeie din țara noastră, Radu Popescu, Dan Zamfirescu, Virgil Cîndea, Platon Pardău, Radu Teodoru, Radu Cîrneci, Valeriu Anania, Cristian Popișteanu. Scriitorii, istoricii, sînt sigur că au trăit momentul intronizării unui episcop, pe viu, ca pe o aproape neversosimilă întîlnire cu vechi tradiții românești, pe care unii le cunoșteau doar din istorie și pe care le închegau în operele lor, cînd scriau despre ele, mai ales din închipuire. Au văzut astăzi, cu ochii lor, ceea ce au văzut la vremea lor un Neagoe, un Ștefan, un Brîncoveanu, ceea ce au trăit un Dosoftei, un Varlaam, un Simion Ștefan, un Antim! Au simțit ceea ce au simțit în secolele de mult trecute, mulțimile de participanți la astfel de evenimente. A fost ca un fel de întoarcere în istorie, ca printr-o ingenioasă mașină a timpului. Dar au văzut în același timp că noi trăim istoria, trăim tradiția, ca pe cel mai concret prezent, fiindcă o păstrăm vie în viața noastră obișnuită, tot așa precum și credem în ea, fiindcă ne este scump tot ceea ce am moștenit din moși strămoși, fiindcă așa perpetuăm ființa noastră românească, în care nimic nu se învechește, nimic nu moare, ci totul își păstrează tinerețea veșnică, fiindcă datina singură are și transmite tinerețea fără bătrînețe și viața fără de moarte.

Aș vrea să cred că azi, dragi prieteni scriitori — și asta o fac numai pentru a-mi prilejui o evocare — n-ați venit la Buzău numai pentru unul din ai Dvs. (Caragiale a ținut aici cîndva, o berărie în gară!). Sau pentru că pe aceste meleaguri a trăit Vasile Cîrlova, strănepot de Episcop, al lui Luca (1583), fost sol domnesc și diplomat. Nici pentru că pe aceste meleaguri au trăit Hortensia Papadat Bengescu, Vasile Voiculescu și alții sau pentru că la Dumbrăvenii Vrancei a avut ultima reședință Vlahuță, sau pentru că la Brăila, tot pe teritoriul Episcopiei Buzăului, s-a născut Panait Istrati, sau, ca să pomenim și unul modern, Fănuș Neagu. Ați venit să onorați un prieten, și vă mulțumesc la toți.

Desigur nu atât sau nu neapărat pentru că este și el un fel de scriitor ci, mai ales, pentru că este Episcop și pentru că ați vrut să participați la înscăunarea lui.

Mulțumesc din inimă Domnului Vasile Radu, reprezentant al autorităților locale de stat, pentru salutul de bun venit în numele acestor autorități. Rog pe Domnia Sa, să transmită Domnilor Președinți ai Consiliilor populare, ai județelor și municipiilor cuprinse în cele trei județe, și în special Domnului Vasile Potop, în al cărui oraș de reședință se află și reședința Episcopiei Buzăului, toată stima și hotărârea mea de a lucra în bună colaborare cu autoritățile locale, de a ne înscrie cu toții, Episcop, preoți, credincioși, în efortul tuturor cetățenilor locului spre mai bine și fericirea lor și a Patriei.

Toate cele trei județe sînt azi ca niște feți frumoși dăruți cu darul permanentei reîntineriri, care fac un tot armonios cu județele Patriei, zidind o țară nouă, în plin progres, respectată și frumoasă. Panait Istrati, brăileanul n-ar mai putea astăzi scrie «Ciulinii Bărăganului». Cartea aceasta va rămîne, dincolo de valoarea ei literară, și ca document social despre vremuri de pe acum neverosimile pentru generațiile mai noi, care se trezesc cu ochii pe o lume nouă și care sînt tentați să o creadă dintotdeauna așa cum este astăzi. Azi Panait Istrati ne-ar da poate o capodoperă imnică de laudă a hărniciei oamenilor, a mașinilor multispecializate tot de ei construite, și a eforturilor de întrecere cu ele însele a recoltelor de la un an la altul. Vîntul izbăvitor al Socialismului a măturat ciulinii de pe Bărăgan ca și din viața oamenilor.

Vrancea, pămînt de miez de țară, urzitor de baladă! Vrancea, geniul care a putut dăltui în cuvinte ceva ce e în același timp cîntec, statuie, tablou și poezie, toate pe registrul cel mai de sus al desăvîrșirii formei și a spiritului; Vrancea dăltuiește astăzi o baladă nouă, a muncii, a unității, a înfrățirii și a păcii.

Poporul își scrie fără încetare Miorița veacului său. Vrîncioaia, din cealaltă baladă, căci tot baladă e, de fapt o replică a Mioriței, este simbolul Mamei-Țară, care-și trimite toți fiii să o apere. E țara de azi unită în cuget și-n simțiri, în același ideal și în aceeași iubire.

Buzăul, care cîndva, în căutarea unei pietre de coloană pentru Seminarul teologic, a descoperit la Pietroasa, Cloșca cu pui de aur, e azi acoperit de la un cap la altul cu pui de aur: bunăstare, condiții moderne de viață, cultură și civilizație, ca peste tot în țară. Pui de aur, nu descoperiți din întîmplare, ci modelați zi de zi prin chibzuială și muncă, în pace și efort colectiv.

Vă rog, deci, domnule secretar al Comitetului Executiv al Consiliului Popular Județean Buzău, să vă faceți interpretul acestor gînduri ale mele, către autoritățile locale de stat, în colaborarea cărora sper din toată inima și pe care v-o asigur și eu, de asemenea, din toată inima.

Domnule Director al Departamentului Cultelor,

În primul rînd aș vrea să vă mulțumesc din tot sufletul pentru participarea la această solemnitate, împreună cu colaboratorii Dvs., ca și pentru cuvintele frumoase, pentru neașteptata incursiune pe care ați

făcut-o în unele din scrierile mele, pentru toate cuvintele pe care mi le-ați adresat. Văd în ele asigurarea că Episcopul Buzăului va găsi în continuare la Departamentul Cultelor și la Dvs., aceeași înțelegere ca și Vicarul Patriarhal de pînă astăzi.

Aș vrea să fac aici o mărturisire. Că întreaga cooperare dintre mine și Departamentul Cultelor, de fapt între Biserică și Departamentul Cultelor, a fost desăvîrșită, în respect reciproc și în respectul intereselor Bisericii și ale Statului.

Trăim în înțelegere desăvîrșită cu Statul nostru.

Noi, Biserica Ortodoxă Română, dăm credincioșilor noștri, dreptul, îndatorirea de a fi cetățeni ai Patriei cu tot ce implică aceasta, și ne bucurăm că Legile Țării, Constituția Patriei, Conducătorii Patriei, dau cetățenilor Patriei, celor care vor, dreptul de a fi credincioși, cu tot ce implică aceasta. Modul românesc de a rezolva problema cultelor — vă pot asigura pe toți — se bucură de mare apreciere în toată lumea. Dacă mai sînt unii care se îndoiesc — se mai plătește ici și colo, din cînd în cînd, tribut, unei anumite propagande, o știm toți — noi nu le spunem decît un singur cuvînt și cel mai simplu, un cuvînt Evanghelic : «vino și vezi».

Noi avem o lungă tradiție de implicare în viața socială. Preotul nostru a fost dintotdeauna țăran. Preotul nostru este jumătate cleric, jumătate laic, căci toată familia lui este laică. A fost și este un om din popor. N-aș vrea să trec la prea multe exemple, s-au dat destule și le știm cu toții. Se cunosc preoți cu mare rol în cultură, în artă, chiar în revoluții. Unele opere ale lor au fost premiere în cultura românească, le știți cu toții. Este destul să vă spun — căutați în toate tratatele de istorie a culturii românești și veți vedea acolo — că primul poet a fost Dosoftei, veți găsi acolo că primul pictor a fost Gavril Uric, primul arhitect, primul cartograf, ș.a.m.d. au fost clerici. Ar trebui să amintesc încă mulți alți ctitori de limbă, de artă, cultură și literatură română.

Și astăzi ne integrăm, ca întotdeauna, în viața Patriei. Iubirea de Patrie a fost marea iubire a tuturor înaintașilor noștri, alături de iubirea de Dumnezeu, iubiri pe care nu le-am despărțit niciodată. Cei vechi scriau cărți de teologie, dar le ziceau — cine nu știe — «Carte Românească de învățătură», și se adresau nu către toți ortodocșii, ci «către toată seminția românească» sau, cum zicea un altul, prin cartea de teologie se făcea un «dar limbii românești». Le urmăim și noi exemplul și pilda, pre cît ne stă în putință.

Domnule Director, Vă rog să transmiteți respectul și prețuirea mea, Domnului Președinte al Departamentului Cultelor, Ion Roșianu, care mi-a înmînat ieri Decretul, pe care Dvs. mi l-ați citit. Și, totodată, primiți Dumneavoastră și transmiteți Conducerii Departamentului și colaboratorilor Dvs., asigurarea unei bune cooperări în continuare, și speranța că dinspre Buzău nu vă vor veni decît vești de pace și de înțelegere, vești de integrare în elanul general al muncii, de dragoste de Patrie, de Conducătorul iubit al Patriei, Domnul Nicolae Ceaușescu.

Vă mulțumesc încă odată pentru tot ce mi-ați spus aici, și pentru colaborarea de mai mulți ani de când vă cunosc, încă de pe când erați Consul General la Paris. Fin și distins diplomat, eminent doctor în drept, sinteți doctor și în știința de a lucra cu oamenii, de a le câștiga dragostea. Mi-ați prilejuit mie, Eparhiei Buzăului, un mare prilej de sărbătoare, împreună cu toți cei care v-ați deplasat pe o vreme în cumpănă de iarnă, de la București pînă aici. Dar am avut și la propriu și la figurat, o zi frumoasă.

S-o luăm drept un semn de bun augur.

Mulțumesc încă odată, cu respect și admirație, Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin, Înalt Prea Sfințiților Mitropoliți și Prea Sfințiților Episcopi, Părinților Consilieri, Rectorilor celor două Institute teologice, membrilor Adunării Eparhiale, Consilierilor Eparhiali, tuturor ostenitorilor din Eparhia Buzăului, și tuturor invitaților, pentru prezența, pentru gândul și pentru cuvîntul lor cel bun.

Mulțumesc celor care încă mai sînt gazdele noastre de la Buzău. De mâine, voi fi și eu, sau chiar de azi, de acum încolo, voi fi eu gazda. Cei

Prea Sfințitul Episcop Antonie în mijlocul membrilor Adunării Eparhiale a Episcopiei Buzăului.

de pînă acum însă s-au întrecut pe ei înșiși în organizarea festivităților și în buna primire a atîtor oaspeți, nu toți și nu totdeauna comozi, dar, totuși, toți mulțumiți astăzi.

Aș propune, dragi comeseți, un toast pentru Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin.

Să vă dea Dumnezeu, Prea Fericite, multă sănătate, îndelungă înzire și realizări mari în slujba Bisericii și a Patriei.

Totodată, un toast pentru Domnul Director dr. Ion Popescu pentru reprezentanții autorităților locale de stat, și pentru dumneavoastră toți.

La mulți și fericiți ani» !

După această splendidă cuvintare de mulțumire a Prea Sfințitului Episcop Dr. Antonie Plămădeală, întreaga asistență aplaudă îndelung, se ridică în picioare, cîntînd «Imnul patriarhal», pentru Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin, «Imnul arhieresc», pentru noul episcop al Buzăului și «Mulți ani trăiască».

În această atmosferă de aleasă bucurie, s-a dat citire următoarei telegramă adresată de Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin, Președintelui țării noastre :

**Domniei Sale,
Domnului NICOLAE CEAUȘESCU
Președintele Republicii Socialiste România,**

București

Săvirșind astăzi, 13 ianuarie 1980, actul solemn al instalării Prea Sfințitului Antonie Plămădeală ca Episcop al Eparhiei Buzăului, gîndurile noastre se îndreaptă cu deosebit respect și aleasă prețuire către Domnia Voastră, cel mai iubit și mai vrednic fiu al poporului român, ctitor înnoitor al României Socialiste, luptător înflăcărat pentru afirmarea și apărarea moștenirilor străbune și pentru ridicarea patriei noastre pe noi trepte de lumină.

Ținem să vă mulțumim, cu adincă recunoștință, pentru opera nemuritoare pe care ați înscris-o în istoria acestor vremuri, dăruindu-vă întreaga energie și capacitate creatoare în slujba propășirii țării și a neamului din care ați odrăslit, triumfului păcii în lume și împlinirii nobililor idealuri de apropiere și colaborare între oameni și popoare.

Totodată, aflindu-ne în preajma deschiderii celui de al 2-lea Congres al Frontului Unității Socialiste, folosim acest prilej pentru a vă încredința de atașamentul sincer și de adeziunea fermă a ierarhilor, clerului și credincioșilor Bisericii Ortodoxe Române la activitatea acestui organism larg reprezentativ, care întruchiează una din formele cele mai înalte de manifestare a unității și solidarității întregului nostru popor.

Sîntem deosebit de recunoscători pentru posibilitatea ce ni se dă, de a participa la toate acțiunile menite să asigure înflorirea continuă a țării noastre și creșterea prestigiului ei pe plan mondial și de a ne împlini astfel cu sporită eficiență, alături de îndatoririle noastre religioase, și îndatoririle cetățenești.

Rămînînd statornici pe linia vechilor noastre tradiții de slujire a poporului român, Vă asigurăm că sîntem și vom fi mereu alături de

Domnia Voastră, în strădaniile neobosite pe care le depuneți pentru asigurarea progresului multilateral al Patriei noastre și pentru bunăstarea materială și spirituală a fiilor ei.

† IUSTIN

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

S-au citit, în continuare, telegramele adresate, de Conducerea Bisericii noastre, Domnului Ilie Verdeț, Prim-Ministru al Guvernului R. S. România și Domnului Ion Roșianu, Președintele Departamentului Cultelor.

De asemeni, s-a mai dat citire și telegramii adresată de P. S. Episcop Antonie, domnului Vasile Potop — Președintele Comitetului Executiv al Consiliului popular județean Buzău; domnului Gheorghe Stoica — Președintele Comitetului Executiv al Consiliului popular județean Vrancea și domnului Ion Catrinescu — Președintele Comitetului Executiv al Consiliului popular județean Brăila.

Textele telegramelor au fost însoțite de vii aplauze. Toți cei prezenți cîntă «Mulți ani trăiască», pentru Conducerea noastră de stat, pentru binele și propășirea țării noastre.

În încheierea festivităților acestui moment istoric din viața Eparhiei Buzăului și a Prea Sfințitului Episcop Dr. Antonie Plămădeală, a luat cuvîntul Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin, exprimîndu-și mulțumirea pentru nivelul atât de ridicat la care gazdele au reușit să țină această întîlnire.

«Ceea ce aș vrea să scot eu în evidență — a spus Prea Fericirea Sa — ar fi, pe de o parte, buna, foarte buna primire pe care localnicii au făcut-o noului Episcop, și, în al doilea rînd, cuvintele frumoase ce le-au rostit ei față de fostul lor episcop. Aceasta înseamnă că se continuă acea tradiție bună, frumoasă și plină de roade, de a fi păstorii lângă păstorul lor. Eu le uez celor localnici ca în toată activitatea ce o vor desfășura, să întindă, ori de cîte ori au nevoie, mina către Episcopia noastră de aici și niciodată nu se va retrage ea fără roade, fără sprijinul Bisericii».

«Dumnezeu să vă ajute tuturor, să reverse peste voi toți darurile sale cele bogate — a spus Prea Fericirea Sa în încheiere — și în special, început bun în activitatea Prea Sfințitului Episcop Dr. Antonie».

Într-un entuziasm general se aplaudă îndelung și se întonează, din nou, «Mulți ani trăiască».

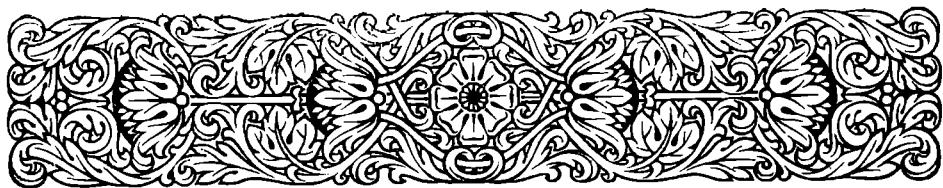
În acordurile «Imnului arhieresc», oaspeții părăsesc sala de festivități din Palatul episcopal, copleșiți, firește, de măreția acestui moment duhovnicesc, în care «au trăit frumoasele obiceiuri tradiționale ca pe cel mai concret prezent», continuînd, astfel, minunatele datini creștinești și românești păstrate de la moșii și strămoșii noștri.

Prea Sfințitul Episcop dr. Antonie Plămădeală a primit numeroase scrisori, telegrame și mesaje de felicitare din partea unor personalități din țară și de peste hotare, ceea ce dovedește, cu prisosință, stima, respectul și prețuirea de care se bucură noul Episcop al Buzăului pretutindena.

Alăturîndu-ne tuturor celor care în ziua de 13 ianuarie 1980 au închinat alese buchete de gînduri și sentimente noului arhipăstor al Eparhiei Buzăului, Prea Sfințitul Dr. Antonie Plămădeală, îi adresăm și noi, cele mai sincere urări de bine, sănătate deplină și mărețe realizări în slujba Bisericii și a Patriei, odată cu tradiționalul:

Mulți și fericiți ani, Prea Sfințite Părinte Episcop Antonie!

Pr. GH. BOGDAPROSTE

RECENZII

Charles Pietri, *Roma christiana*, în «Bibliothèque des Ecoles Françaises d'Athènes et de Rome», fascicule nr. 224, vol. I + vol. II, Roma, 1976, 1972 p.

Această lucrare impresionantă, nu numai prin dimensiunile sale, ci, în primul rând, prin densitatea informației, este la origine teza de doctorat susținută în anul 1973 de cel care astăzi activează ca profesor la Sorbona. Charles Pietri adaugă în subtitlul lucrării sale că aceasta constituie obiectul unor «cercetări asupra Bisericii din Roma, a organizării, politicii și ideologiei sale de la Miltiade la Sixt al III-lea (311—440)». Deci este vorba de o perioadă precisă din istoria Bisericii din Roma, de altfel perioada hotărâtoare care va stabili coordonatele între care se va dezvolta această Biserică în secolele care vor urma.

Roma christiana este o lucrare care ne amintește de acea lucrare de referință publicată de R. Janin la Paris în 1950, cu titlul *Constantinople byzantine*, iar dacă Ch. Pietri se ocupă numai de o perioadă scurtă din istoria Bisericii romane, el îl depășește pe R. Janin prin aceea că se ocupă de toate aspectele legate de viața creștină la Roma și de relațiile acesteia cu celelalte Biserici creștine în perioada respectivă.

Viața creștină romană din această perioadă de 13 decenii este prezentată în toată complexitatea ei pe întinderea a opt cărți, care la rândul lor grupează mai multe capitole. Prima carte intitulată *Biserica și dezvoltarea sa locală* prezintă în primul rând un interes istoric-arheologic, căci aici sînt prezentate, după cele mai noi informații arheologice, toate edificiile creștine care au existat la Roma în perioada de timp discutată.

Autorul nostru merge pînă acolo încît încearcă să identifice veniturile bisericilor, prezentînd, spre exemplu, daniile făcute de împăratul Constantin cel Mare diferitor locașuri creștine din Roma. Acest capitol este important mai ales pentru motivul că multe locașuri creștine de cult au fost la Roma fie refăcute, fie construite pentru prima dată în această perioadă.

Capitolul al doilea din cartea întâi se ocupă de organizarea și societatea clericală și prezintă un tablou complex al ierarhiei privind proveniența, pregătirea și organizarea clerului din Biserica Romei în secolul al IV-lea.

Cartea a doua, intitulată *Papalitatea în imperiul constantinian*, se referă, în primul rând, la evenimentele legate de întiul sinod ecumenic de la Niceea (325) și de tulburările care au urmat. Cu această parte se trece la prezentarea Bisericii ro-

mane în contextul creștinătății. De altfel, ideea de a rezolva dificultățile ivite în sinul Bisericii printr-un sinod, i-a fost sugerată lui Constantin cel Mare nu de tulburarea arianistă, ci mai înainte de neînțelegerile dintre Biserica Romei și donatiști. Episcopul Romei Miltiade (311—314) care a avut de altfel onoarea de a întâmpina pe împăratul învingător după bătălia de la Pont Milvius (28 octombrie 312), a și ținut primul sinod roman împotriva donatiștilor. Miltiade, el însuși originar din nordul Africii, nu numai că nu a reușit să aducă pacea în Biserică după tulburările donatiștilor, ci chiar a agravat mai mult, prin intervenția sa, raporturile dintre donatiști și Biserica oficială. La sinodul din toamna anului 313, unde trebuia să fie analizată situația lui Donatus, Miltiade al Romei a transformat cu de la sine putere acest sinod într-un «tribunal civil» (p. 163) în care el a îndeplinit rolul judecătorului, depășind astfel mandatul pe care i-l dăduse împăratul Constantin.

Evenimentele care au urmat după Sinodul I Ecumenic, care au stat sub semnul apărării credinței niceene, au tulburat mai ales Biserica răsăriteană și mai puțin Occidentul.

Cartea a III-a intitulată *Ideologie și mentalitate într-o biserică a tradiției*, cuprinde cea mai importantă perioadă din istoria episcopilor Romei, pentru că acum se formulează principiile primatului papal de mai târziu. Silvestru I (314—335) și mai ales Julius I (337—352) sînt cei care au pus bazele acestei teologii primațiale. În acest sens este de menționat evoluția pe care a urmat-o în secolul al IV-lea doctrina despre «Cathedra Petri», care la începutul aceluși secol, prin Sinodul de la Elvira (p. 302) este numită «prima cathedra episcopatus».

În viața practică, începutul pretențiilor primațiale ale episcopilor Romei îl constituie răspîndirea în Occident a convingerii că simbolul de credință al Bisericii din Roma este normativ pentru toate celelalte Biserici și aceasta tocmai datorită poziției speciale de care s-au bucurat urmașii lui Petru.

În cadrul acestei tradiții care se conturează în secolul al IV-lea, episcopul Romei «se declară din ce în ce mai explicit, păstrătorul credinței», astfel Silvestru refuză să participe la adunarea de la Arles, pentru a nu părăsi orașul unde locuiesc încă apostolii. Julius, după cîțiva ani, amintește lui Eusebiu de Nicomidia că adevărata măreție a Bisericii sale nu ține de prestigiul politic al cetății, ci subliniază faptul că această comunitate a fost condusă de apostoli (p. 313). Liberiu (352—366) este primul care folosește expresia de *sedes apostolica* (p. 314) astfel că în a doua jumătate a secolului al IV-lea se formulase deja pretenția primațială a episcopilor de la Roma, proces care este foarte bine analizat și prezentat de autorul nostru.

Partea a doua a lucrării pe care o prezentăm, intitulată *Nașterea capitalei creștine* (366—440), cuprinde la rîndul ei cinci cărți.

Cartea întâi, intitulată *Biserica romană și cucerirea cetății*, se referă, în primul rînd la faptul că la sfîrșitul secolului al IV-lea și începutul celui de al V-lea, Biserica creștină a cuprins la Roma toate straturile sociale și politice, devenind treptat o instituție cu putere politică tot mai mare. De altfel, acest proces de creștere a puterii politice, pe care-l cunoaște Biserica Romei la începutul secolului al V-lea, este proporțional cu decăderea politică a Romei imperiale, care se va și încheia la 476. Din secolul al V-lea începînd, Biserica Romei a preluat o serie de sarcini politice, care puteau să însemne o șansă pentru ea, dar care au fost de cele mai multe ori un prilej de multă sminteală.

Tot la acest capitol este prezentată activitatea de construire și restaurare a unor edificii creștine care trebuiau să corespundă situației de crescând prestigiu pe care-l cunoaște Biserica de la Roma. Mai este prezentată aici și activitatea misionară desfășurată de Biserica Romei la începutul secolului al IV-lea.

Cartea următoare, cu care i se încheie primul volum, se intitulează: *O întorsătură în politica pontificală: Damasus*, și se împarte în două capitole: 1. Damasus și Occidentul creștin și 2. Politica orientală.

În timpul pontificatului lui Damasus I (366—384), care continuă politica de consolidare a scaunului de la Roma, are loc Sinodul al II-lea Ecumenic (Constantinopol, 381), când prin canonul al III-lea sînt precizate, cel puțin indirect, raporturile scaunului de Roma cu celelalte scaune apostolice, în primul rînd cu scaunul episcopal din Constantinopol, — Noua Romă. Romei i se acordă înțietate onorifică, dar nu jurisdicțională și această interpretare este justificată de grăutatea și rezervele cu care a fost primit în Occident acest canon.

În legătură cu acest canon, lucrarea de față nu prezintă un punct de vedere propriu, ci reproduce teorii mai vechi, potrivit cărora canonul în discuție nu se îndreaptă împotriva episcopului Romei «ci recunoaște în mod solemn primatul capitalei occidentale în Biserică. Nici un sinod oriental dinainte de cel de la Constantinopol n-a exprimat acest lucru atît de explicit» (p. 859). Totuși, mai departe, se amintește faptul că Damasus și-a dat seama că «acordîndu-se Bisericii sale o astfel de prioritate, însemna distrugerea în același timp a națiunii sale de a fi, adică a tradiției apostolice stabilită de Apostolul Petru și transmisă din episcop în episcop» (*ibidem*).

Damasus concepea rangul scaunului de la Roma nu doar ca pe înțitul alături de alte scaune, ci ca pe singurul apostolic. De aceea, acordarea unui primat de onoare alături de celelalte scaune apostolice, în primul rînd alături de cel de la Constantinopol, căruia i se contesta originea apostolică, însemna pentru Damasus, pentru pretențiile sale, mai mult o jignire decît o cinste.

Tot la acest capitol sînt amintite legăturile lui Damasus cu unii episcopi orientali și în special cu Sf. Vasile cel Mare. Se știe că intervenția episcopului roman în rezolvarea schismei din Antiohia a fost la antipodul solicitărilor Sf. Vasile cel Mare, deși acesta n-a căutat să facă din acest amestec nejustificat al lui Damasus în problemele interne ale altei eparhii un motiv de discordie. Autorul nostru remarcă cu justețe că Sf. Vasile cel Mare vorbește despre un colegiu în care toți episcopii să se bucure de o fraternitate reciprocă; el nu acceptă să cedeze condițiilor fixate de Roma în legătură cu situația Bisericii din Antiohia, unde își disputau scaunul episcopul Meletie și Paulin. Era firesc deci ca această imagine a Sf. Vasile despre colegiul episcopilor să se fi lovit de pretențiile primațiale ale lui Damasus.

Cartea a III-a din partea a doua a lucrării de care ne ocupăm, cu care și începe de altfel cel de al II-lea volum, se intitulează *Nașterea patriarhatului occidental (385—440)*. Aici sînt prezentate evenimentele care au avut loc în timpul pontificatului lui Siricius (384—399), care, continuînd politica de consolidare a puterii papale dusă de înaintașul său Damasus, a intrat în conflict cu episcopatul din nordul Italiei. În procesul de consolidare a pretențiilor primațiale ale episcopilor de la Roma, conflictul acesta a însemnat o primă reacție a episcopilor care își simțeau limitate drepturile lor. De altfel situația aceasta de descentralizare a vieții bisericești din peninsula italică la sfîrșitul secolului al IV-lea a fost favorizată mai întîi de marea popularitate de care s-a bucurat în această perioadă Sf. Ambrozie de Mediolanum — Milano, ca

și de faptul că împăratul Honoriu, care după 395 a fost desemnat ca împărat al Occidentului și-a ales o scurtă perioadă ca reședință același oraș — Mediolanum.

Astfel Milano a centralizat viața bisericească din nordul Italiei activînd în mai multe situații fără consimțămîntul Romei, pe care nu-l socotea necesar. Această tendință de autonomie, respectiv de limitare a pretențiilor de supremație ale episcopilor romani va mai răbufni în cîteva rînduri mai tîrziu în nordul Italiei. La începutul secolului al V-lea însă nu s-a putut concretiza, mai întii datorită faptului că această parte a Italiei a fost ocupată de către huni și vizigoți, iar pe de altă parte, diplomația lui Inocențiu I (401—471) a restabilit în parte autoritatea scaunului roman în fața episcopatului din nordul Italiei.

Tot în această carte sînt analizate și raporturile încordate ale Bisericii din Roma cu Bisericile din Galia, Spania și Africa, după care urmează un vast capitol în care este amplu prezentată mult-discutata problemă a jurisdicției romane asupra Illyricului. Autorul nostru are dreptate cînd afirmă că politica imperială a ezitat în mai multe rînduri să stabilească statutul Illyricului (p. 1070), care a fost încadrat cînd Occidentului cînd Orientului. În orice caz împăratul Teodosie cel Mare a administrat într-un singur stat atît Orientul cît și Italia și Illyricul, astfel că după moartea sa Illyricul oriental adică Dacia (cea de la sud de Dunăre n.a.) și Macedonia au rămas în jurisdicția Orientului.

În conjunctura politică de la începutul secolului al V-lea, după împărțirea imperiului între cei doi fii ai împăratului Teodosie I († 395) și mai ales datorită abilității Papei Inocențiu I, s-a putut ajunge la crearea unui vicariat roman în Illyria.

Cartea a IV-a, intitulată *Dezvoltarea primatului roman*, se ocupă în special de activitatea papei Zosim (417—418) care în scurtul său pontificat a luat o serie de măsuri arbitrare ce vor da mult de lucru urmașilor săi. Activitatea sa este legată în primul rînd de tulburările provocate de pelagianism, mai ales că la început Zosim l-a reabilitat pe Pelagiu, ceea ce a adus cu sine intrarea în conflict cu episcopatul din Africa și din Palestina.

Ultima carte a lucrării de față se numește *Ideologie și mentalitate ale Bisericii capitale*. Această parte este poate cea mai interesantă din întreaga lucrare. Este prezentat aici întregul și complexul proces care a creat în decursul secolului al IV-lea o nouă ideologie și mentalitate creștină în jurul scaunului apostolic de la Roma. Paralel cu dezvoltarea teologică care avea drept scop fundamentarea primatului este analizată și dezvoltarea iconografică, culturală, canonică etc. care reflectă tocmai formarea unei noi ideologii.

Figura Sf. Apostol Petru și, alături de el uneori, Sf. Apostol Pavel, se conturează tot mai precis în calitatea sa de corifeu al Apostolilor. Ch. Pietri arată că în decursul perioadei de care se ocupă «societatea creștină începe să precizeze puțin *Faptele lui Petru*» și de asemenea pe cele ale lui Pavel. Ea se străduiește să istoricizeze puțin acele povestiri legendare compuse din părți românești și plasate într-un decor imprecis și stereotip al unui oraș care nu mai amintește de Roma (p. 1546).

Dar cel mai mare interes este arătat martiriului Sf. Petru, în legătură cu care se răspîndesc, prin iconografie și prin sculptura păstrată pe unele sarcofage, o serie de scene din ultimele zile ale Sf. Apostol Petru, cum sînt arestarea, judecata și răstignirea sa cu capul în jos. Tot în această perioadă s-a format și legenda despre «quo vadis?» potrivit căreia Petru a încercat să se sustragă martiriului și la îndemnul credincioșilor a părăsit Roma, dar la ieșirea din cetate s-a întîlnit cu Mîntui-

torul, care i-ar fi dat de înțeles că trebuie să sufere martiriul. «Toate aceste manifestări discrete ale spiritualității, ale hagiografiei în care imaginile patimilor redau cel mai explicit declarațiile teologice, au rostul de a sugera că Petru, martir și cetățean al Romei, îndeplinește în această cetate un rol special» (p. 1557).

După cum se poate vedea, secolul al IV-lea și începutul secolului al V-lea au însemnat stabilirea coordonatelor între care se va desfășura și dezvolta Biserica papală în secolele care au urmat.

Într-o postfață, autorul arată că «atunci cînd la 29 septembrie 440 Leon a primit sarcina episcopală, Biserica Romei se stabilise deja drept capitală a creștinătății. Această mutație, care se accelerează din epoca lui Damasus, angajează organizarea locală, asigurîndu-se cu multă eficacitate și strălucire cucerirea timpului și a spațiului cetățil, la fel ca și politica papalității în afacerile bisericești» (p. 1653).

Cu rezervele ce se impun față de unele afirmații, cam prea confesionaliste ale autorului, cartea de față, care se încheie cu o bogată bibliografie și cu un mare număr de planșe conținînd schițele unor locașuri creștine sau imagini din arta creștină a epocii respective, se impune prin ținuta sa științifică.

Ocupîndu-se de una dintre cele mai importante perioade din istoria Bisericii de la Roma, această carte va deveni una dintre lucrările de referință cu privire la istoria Bisericii creștine din secolul al IV-lea și începutul secolului următor.

Diac. Asist. Dr. VIOREL IONIȚĂ

Val Cordon, *Notes on Fairy-Land* (Note privind Țara basmelor), Freiburg, 1978, p. 159—210 (extras).

Notes on Fairy-Land este o lucrare ce se plasează cu abilitate la granița dintre fenomenologia religioasă și cercetarea folclorică. Pornind de la basm, ca mijloc de exprimare a unor realități «ciudate», autorul încearcă să afle *natura reală* a ceea ce ni se oferă prin intermediul basmelor și, în această căutare, descoperă o lume plină de simbolism ale cărui elemente sînt derivate din religiile istorice.

Punctul de plecare îl formează un basm cunoscut și publicului român în traducere și anume *Alice în țara minunilor* (Lewis Carroll, *Alice in Wonderland*).

Întregul basm este un complex de *ilogicități*, de evenimente sau întâmplări absurde ale căror personaje par, în fața nedumeritei Alice, de-a dreptul zăpăcitoare. Totul intră într-o sferă în care *nonsensul* este la el acasă; minunea se săvîrșește văzînd cu ochii și ca o sfidare a oricărei legi fizice sau matematice cunoscute nouă. Cu toate acestea, tonul expunerii este sentențios și serior. Fiecare propoziție captivă, leagă și clădește un univers în care cititorul devine părtaș, aspirînd, împreună cu eroul sau eroii basmului, spre un final fericit.

Folcloriștii de pretutîndeni sînt de acord cu privire la rolul educativ al basmelor. Dar mai rămîne încă fără răspuns întrebarea: Sînt oare basmele expresii simbolice ale unor realități ce depășesc sfera noastră de înțelegere? Autorul prezentei lucrări încearcă să răspundă la această întrebare, iar concluziile la care ajunge înteresează deopotrivă pe folclorist dar și pe istoricul religiilor.

Basmelor nu sînt simple *absurdități* sau expresii ale unei minți primitive sau infantile. Dimpotrivă, logica structurii metaforelor, folosită alături în basmele culte cît și în cele populare, «nu poate permite să fie considerate ca dovadă a unei gândiri nemature sau necizelate». Citînd pe Mircea Eliade, autorul studiului de față arată că elementele care la prima vedere par a fi primitive, în sensul unei exprimări infantile, derivă din religiile istorice de tip dogmatic, ca *ecouri îndepărtate* sau *superstiții*, în sensul etimologic al cuvîntului: *super stat*, adică ceea ce rămîne deasupra, ceea ce este păstrat. Exprimarea infantilă ce caracterizează acest gen literar, nu este primitivă în sensul nedezvoltării intelectuale, ci o contrabalanță a exprimării filosofice erudite. Acest mod de exprimare operează la nivelul subconștientului, ca reprezentare a unei psiho-drame ce răspunde unei anumite nevoi profunde prezentă în ființa umană.

Ca atare, basmele ar părea să fie o materializare a subconștientului comun ce leagă întreaga omenire, printr-un lanț invizibil ce trece prin Iran și India și merge pînă la tradițiile mitologice prezente în cosmogoniile din Australasia și Indonezia. În același timp, ele sînt considerate nu numai documente de istorie socială, ci mai ales documente ale istoriei spirituale a omenirii. Așa sînd lucrurile, poziția, rolul sau funcția pe care basmele o au în ansamblul cunoașterii umane este pe cît de simbolică, pe alături de tainică.

Întîlnim în lucrarea de față o recunoaștere a universalității basmului ca manifestare a spiritului uman pe plan istoric, pe de o parte, și pe plan spiritual, ca necesitate lăuntrică și simbol al unei coeziuni ființiale a întregii omeniri, pe de alta.

Totuși, pentru noi rămîn neelucidate cîteva probleme legate de originea basmului, de rolul lui informativ, dar și de conținutul simbolic, adică de încărcătura simbolică ce i se atribuie basmului ca urmare a unei anume interpretări.

În primul rînd, Val Cordon refuză să accepte Europei pulerea de a crea basme, pîrînd a fi atras, împreună cu Mircea Eliade de fata morgana a spiritului oriental, fie el hindus, budist sau de altă factură. În al doilea rînd, pornind de la Eugen Boissard, el afirmă că basmul nu poate fi creștin decît ca accident și că este închis ideilor creștine.

Testele la care Val Cordon supune basmul lui Lewis Carroll îl duc la concluzia că experiența lumii feerice a zînelor reprezintă schema stărilor de conștiență prezentare în sistemul yoga, și anume: starea de trezvie (*jagrat*), de vis (*svapna*), de somn profund fără vise (*susupta*) și de turiya, de confundare a eului individual cu Absolutul. Ajuns la acest stadiu, autorului îi este ușor să afirme originea orientală a tuturor basmelor. Ne întrebăm totuși: ce l-a determinat pe autor să caute categorii de explicare a basmelor în Orient cînd de fapt acestea se găsesc în literatura creștină ca principii fundamentale ale spiritualității.

Știm că toate basmele se caracterizează în mod cu totul special printr-un dinamism accentuat și mai ales prin afirmarea individualității eroilor, individualitate ce este perpetuată, fie prin revenirea la starea de conștiență empirică, cum este cazul Alicei, fie prin ridicarea eroului la ranguri supreme (de împărat, conducători de oști, etc. după cum este specificul basmului), prin păstrarea individualității eroului. În

marea lor majoritate basmele sînt susținătoare ale unei activității dinamice în care fapta primește răsplata, prin faptă se săvîrșește binele, răul fiind nimicît tot prin faptă. În aceeași ordine de idei reaccentuăm asupra faptului că eroii basmelor sînt persoane individuale care se afirmă ca atare, dovedindu-și individualitatea sau personalitatea în fața oricăror adversități. Or, se știe că atît hinduismul cît și budismul neagă faptelor un rol expiator, iar în ceea ce privește păstrarea individualității și conștiința de sine ca element suprem este străină acestor religii. De aceea ne este greu să credem că basmele, care sînt atît de dinamice, ar avea o origine într-o spiritualitate adinamică. Faptul că Lewis Carrol afirmă preluarea unor idei din «budismul esoteric», aceasta nu înseamnă că basmele în totalitatea lor sînt de origine orientală. Un autor este liber să se inspire în creațiile sale din orice izvoare. Inspirația în acest sens nu poate fi luată drept origine per se și generalizată.

Chiar dacă există categorii exprimînd paradoxuri comune literaturii vedice și basmelor, aceasta nu indică o prioritate în timp a unui gen literar asupra altuia, adică a vedelor asupra basmelor, în sensul că primele ar constitui izvorul adevărat. Paradoxuri se întîlnesc în toate religiile ca afirmare a unor stări neobișnuite. Vechiul Testament, de pildă, vorbește despre conviețuirea pașnică a animalelor carnivore și sălbatice cu cele domestice, or o astfel de temă este întîlnită în basme ca punct de referire pentru o stare de pace și fericire ce a existat «atunci cînd lupul păștea oile». Ca atare referirea pe care Val Cordon o face la înjugarea animalelor cu caractere și funcții deosebite la care Vedele se referă nu poate constitui un element sigur care să dovedească stricta origine orientală a basmelor.

Cît despre stările de conștiință care ar fi identice cu cele din samkhya-yoga, sîntem de părere că autorul ar fi fost mult mai aproape de adevăr dacă ar fi avut în vedere tradiția creștină referitoare la procesul de îndumnezeire și care necesită trei trepte: vita practica, vita contemplativa și vita mystica. La o analiză mai atentă vom observa că există o mai mare compatibilitate între aceste trei stări ca mijloc de exprimare a stărilor de conștiință din basme față de cele yogine. Aceste trepte reprezintă stări dinamice de devenire și conștiință în care insul uman este angajat nu la nivel subconștient sau oniric, ci conștient și activ. În acest sens, relația dintre natural și supranatural devine și ea conștientă și dinamică, punctul culminant fiind conștiința unei comuniuni și conlucrări în dragoste, element cu totul străin gîndirii vedice sau filosofiei samkhya-yoga.

Așa sînd lucrurile, sîntem de părere că tradiția creștină, care a dat spiritului european o nouă dimensiune impregnîndu-l cu un simbolism pătrunzător, nu numai că poate constitui un izvor creator de basme, ci însuși metoda de exprimare a simbolisticii lor.

Lector REMUS RUS

«*Îndrumător Bisericesc*» 1979, editat de Arhiepiscopia ortodoxă a Vadului, Feleacului și Clujului, 352 p.

Arhiepiscopia ortodoxă a Clujului continuă cu publicarea anuală a «*Îndrumătorului Bisericesc*» și, subliniez, cu conținut tot mai sporit cantitativ și calitativ, axat pe probleme de plină actualitate, — firește, pe lângă partea calendaristică, cu toate datele necesare credincioșilor. Cuprinsul «*Îndrumătorului 1979*», este repartizat pe șapte capitole și are 72 titluri.

Vom menționa ideile principale din câteva articole.

Paginile sînt deschise de «*Imnul de Stat*», urmat de titlul: «O politică de anvergură mondială și o personalitate de talie internațională: Președintele Nicolae Ceaușescu», semnat de Redacție. Aici sînt menționate în primul rînd vizitele făcute în diferite țări ale lumii de Președintele Statului nostru, — convorbirile duse și tratatele încheiate cu reprezentanți aproape ai unei jumătăți din planetă.

I.P.S. Arhiepiscop Teofil scrie întăritoare rînduri cu titlul: «Pentru noi creștinii dragostea pentru cruce n-a încetat...». Inima noastră, inima «omului celui vechi» din noi, inima nespuns de înșelătoare și cumplit de rea, ne-o cere Domnul să i-o dăm: «Fiule, dă-mi inima ta» (Pilde XXIII, 21). La această cerere să răspundem — scrie I.P.S. Teofil — cu cererea noastră: «Inimă curată zidește întru mine Dumnezeu și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele» (Ps. 50, 11).

P.S. Episcop-vicar al Clujului, Justinian Maramureșanul, prezintă în câteva pagini, cu titlul: «Comori ale patriei», o serie de biserici de lemn din Maramureș, care mărturisesc despre simțul artistic, armonia și echilibrul spiritual al poporului român. «Cînd te apropii de ele — scrie autorul — parcă simți căldura sufletului poporului dreptcredincios, care le-a ridicat și le-a păstrat de-a lungul veacurilor, ca pe cele mai scumpe comori ale lui».

În legătură cu împlinirea a 1600 de ani de la trecerea la cele veșnice a Sfîntului Vasile cel Mare, Mitropolitul Olteniei, I.P.S. Nestor, scrie despre «Circulația scrierilor Sfîntului Vasile cel Mare în literatura noastră bisericească». Sînt date culese cu mîgălă, dar foarte semnificative pentru literatura noastră bisericească. Prima lucrare, în care se află scrieri vasiliene (Cuvinte pustnicești, Epitimii ș.a.), este manuscrisul slav din sec. XIV, păstrat la mănăstirea Dragomirna. Au urmat apoi în fiecare secol copierea, tălmăcirea și, în momentele prielnice, tipărirea Operelor vasiliene. În cea mai veche tipăritură religioasă românească păstrată — «Întrebare creștinească», sec. XVI, Brașov — Coresi — sînt și fragmente vasiliene, dar și în alte scrieri vechi religioase. În același context scrie Pr. Prof. Dr. Mircea Basarab despre «Sfîntul Vasile cel Mare», care prin lucrările sale a îndrumat istoria creștinismului. Pr. Petru Varga semnează rînduri despre «Sfîntul Vasile cel Mare, organizator al asistenței sociale a bisericii din vremea sa», întrucît își vinde averea și-o împarte celor înfomețați ca să nu moară de foame.

Capitolul «Pastorale» cuprinde 25 de titluri privind probleme de permanentă actualitate și utilitate în viața creștinului. Astfel un dens cuprins doctrinar ortodox cuprinde titlul: «Cîteva aspecte caracteristice ale spiritualității ortodoxe» semnat de Pr. Prof. Ioan Bunea. Tăria Ortodoxiei — scrie autorul — dreapta învățătură de cre-

dință, de închinare și de trăire pe care Dumnezeu a descoperit-o lumii — este Hristos cu darurile Bisericii și adevărurile Evangheliei Lui, și Biserica o păstrează în toată integritatea ei, — aceasta este caracteristica ei cea mai pregnantă. Între notele distinctive ale spiritualității ortodoxe trebuie reținută și sobornicitatea, adică identitatea harică cu universalitatea creștină. Spiritualitatea ortodoxă respectă graiul și individualitatea fiecărui popor. Românii au dat o formă românească religiei creștine, de aceea putem vorbi de o «spiritualitate ortodoxă română». Aceasta se poate caracteriza — scrie autorul — prin lipsa războaielor confesionale, neutralitatea față de certurile dogmatice și grlja prioritară față de suflet, superioritatea frumuseții morale asupra justiției formale. Stăruind în tradiție, totuși spiritualitatea ortodoxă nu poate fi învinuită de fixism, impietării etc., întrucât tradiția este osatura vieții religioase și cultice. Spiritualitatea ortodoxă este solidară cu generațiile ce ne-au precedat și cu generațiile ce ne vor urma în aceeași credință creștină, în aceeași organizație bisericească, în același cult și în același spirit ortodox. Noi păstrăm Sfânta Tradiție întreagă și nealterată și ea ne fereste de rătăcirii și ne ajută să gândim și să trăim creștinește. Evident, spiritualitatea ortodoxă încorporează în conținutul ei valori autentice, sănătoase, excluzând excrescențele și extravaganțele strecurate în viața singuraților credincioși ca: obscurantismul, superstiția, vrăjitoria, intoleranța, misticismul dezechilibrat și deformat etc., considerându-le păgubitoare mântuirii și ostile progresului.

Spiritualitatea ortodoxă este vie prin credința sa, prin cultul său, prin spiritul, prin tradiția sa ecumenică. «Despre Ortodoxie» scrie și Pr. Prof. Dr. M. Șesan, făcând etimologia și istoricul cuvântului, semnificația și utilizarea lui și precizând că Ortodoxia nu este un sofism omenesc, ci trăire a revelației dumnezeiești spre slujirea lui Dumnezeu în Sfânta Treime, a semenilor și a fiecăruia în parte, în vederea mântuirii sufletelor. Pr. Prof. Dr. Isidor Todoran subliniază importanța «Sfintelor Taine în viața creștină». Sfintele Taine constituie conținutul specific dumnezeiesc al vieții creștine. Aceasta nu se poate imagina fără Sfintele Taine, căci fără ele ar însemna viață fără Hristos. Prin ele se împărtășește credincioșilor harul sfinților cîștigat de Mîntuitorul pentru ei, — harul absolut necesar pentru mîntuire. «Valoarea și importanța Sfintei Liturghii în viața noastră religioasă», sint paginile semnate de Pr. Prof. Dr. Ene Braniște. Liturgia este zestrea cea mai de preț a Bisericii, lucrarea cea mai sfîntă pe care o pot săvîrși sfinții slujitori aici pe pămînt și mijlocul cel mai indispensabil pe care Mîntuitorul ni l-a pus la îndemîna pentru păstrarea legăturii cu El, spre sfințirea și mîntuirea noastră. De același subiect se ocupă și Arhid. Prof. Dr. Ioan Zăgrea în articolul: «Sfînta Liturghie — centrul cultului divin ortodox», apreciind astfel întrucît ea este slujba aducerii jertfei euharistice, care se împărtășește credincioșilor în Taina Sfintei Euharistii. Deși compusă din trei părți, Sfînta Liturghie este un serviciu divin unitar, o rînduală liturgică publică comună, ea fiind adusă de preot împreună cu credincioșii care participă la ea — «pentru toți și pentru toate». Din seria subiectelor tratate mai menționăm: «Să trăim în Harul lui Dumnezeu», cu semnătura Pr. Prof. Dr. Al. Moisiu. Sufletul care trăiește în harul lui Dumnezeu e templul viu al Duhului Sfînt, adică un chivot în care locuiește Sfînta Treime, fiindcă harul este o lucrare comună celor trei persoane ale Sfintei Treimi. Fără harul lui Dumnezeu creștinul nu poate face nimic căci, spune Sfîntul

Apostol Pavel : «Toate le pot intru Hristos, Cel ce mă îmbracă cu putere» (Filip. IV, 13). Pr. Ioan Moraru semnează un articol intitulat «Iisus Hristos de vorbă cu ostașii». De ostași e vorba de repetate ori în Biblie și ei nu sînt dezavuați nici de Sf. Ioan Botezătorul, nici de Hristos, nici de ucenicii Săi. Despre ostașul din Evanghelie (Luca VII, 9), Hristos spune : «Nici în Israil n-am aflat atîta credință». Întîlniri cu ostași a avut Hristos și în legătură cu prinderea și răstignirea Sa. «Părinte, iartă-le lor că nu știu ce fac» (Luca XXIII, 34). Cert este că Mintuitorul n-a dezaprobat serviciul militar, socotindu-l, ca pe alte instituții omenești, necesar pentru trebuinți omenești.

În capitolul «Aniversări», redacția semnează paginile despre : ««Aniversarea a 60 de ani de la desăvîrșirea procesului de formare a statului național unitar român». Și între factorii care au activat în acest sens se menționează : «Liga pentru unitatea culturală a tuturor românilor» ; «Societatea literară română», devenită (1879) «Academia Română», apoi «Universitatea populară» de la Vălenii de Munte, înființată de N. Iorga, ș.a. Iar mișcarea de eliberare națională a românilor din Transilvania își atinge punctul culminant în «Marea Adunare Națională Română», cînd Ardealul s-a unit cu România (1918). Atunci s-a încheiat procesul de făurire a statului național unitar român. Și, desigur, Biserica, prin clerul ei, a participat la toate acțiunile procesului național. De aceeași problemă se ocupă Pr. Simion Coman în : «60 de ani de la unirea Transilvaniei cu România. Luptători și martori ai marii uniri: Gheorghe Pop de Băsești», despre care N. Iorga a spus : «Sînt domni care nu domnesc și sînt de aceia care fără a sta în scaun de stăpînire au rost domnesc între ai lor. Nația i-a zis «Badea Gheorghe» : În acest dulce nume este o notă de iubire și încredere cum n-a mai avut-o altul». În continuare Prof. M. Oprea semnează articolul : «Două sute ani de la nașterea lui Gheorghe Lazăr» — cel mai de seamă dascăl al românilor de la începutul veacului al XIX-lea, lăsînd în urmă flacăra vie a școlii românești. Liviu Moldovan închină pagini și «marelui istoric, pedagog, filolog și patriot Gheorghe Șincai» de la «a cărui naștere au trecut 225 ani și a cărui viață se caracterizează prin muncă, apostolat și suferință. Opera capitală a lui Gh. Șincai : «Cronica românilor...» a servit pentru alcătuirea multor cărți de cunoaștere a trecutului nostru. Nu-i uitat nici «Ioan Rațiu» (Dr. Nicolae Edroiu), conducătorul delegației celor 300 de reprezentanți ai românilor, care a dus la Viena «Memorandul» — memoriu politic în care se arată pe larg oprîmarea la care erau supuși românii transilvăneni. La procesul intentat, Rațiu a răspuns acuzărilor : «Ceea ce se discută aici este existența unui popor, dar existența unui popor nu se discută, ci se afirmă». «Îndrumătorul» clujean mai cuprinde la acest capitol și un fragment «Pe baricadele vieții. Anii mei de învățămînt», din «amintirile» Prof. Onisifor Ghibu, foarte activ pe linie bisericească și națională pînă în 1918, iar apoi și la înființarea Universității românești de la Cluj. Diac. Prof. Brie Ioan amintește că corul Catedralei din Cluj împlinește 58 de ani de la înființare, în acest timp, pe lîngă cîntările la serviciile divine, a organizat și aplaudate concerte. Pr. Prof. Ioan Bunea șterge praful uitării de pe figura «Diacului Toader din Feldru» sec. XVII (Bistrița-Năsăud) de care se leagă «primul cuvînt de învățătură, în limba română, la înmormîntare», considerat printre cele mai vechi monumente ale limbii literare românești. Pr. Băieș Octavian semnează rînduri despre «Preotul

Ioan Baciu — ctitor de cultură românească» († 1938) înregistrat printre făuritorii teatrului românesc din Ardeal.

În capitolul: «Din tezaurul cultural istoric», Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae prezintă figura măreață a Mitropolitului Ardealului Andrei Șaguna de la a cărui naștere au trecut 170 de ani și a cărui operă a cuprins toate sectoarele de viață: ridicarea Bisericii ardelenе dintr-una anemică într-una vie și activă, luminător al preoțimii și satelor, îndrumător politic etc. Arhid. Prof. Dr. Ioan Floca: «Măsuri și dispoziții luate pe cale de legi de Stat și bisericești din Ungaria, Transilvania și Austria în privința Românilor pînă la 1918» din care se vede că poporul român din teritoriile menționate i s-a refuzat recunoașterea celor mai elementare libertăți și drepturi, încercîndu-se deznaționalizarea și chiar exterminarea lor. Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu prezintă: «Vechile minăstiri din Maramureș». Cea mai veche așezare monahală, după documente, este minăstirea din satul Peri, ctitorită de frații Dragoș și Drag (sec. XIV), ridicată la stavropighie patriarhală (Constantinopol) și dispărută în sec. al XVII-lea. Au mai fost minăstiri în satele Mănăstirea, Budești, Sirbi-Joseni ș.a. Documentar e stabilit că Maramureșul a avut un număr însemnat de minăstiri sau schituri, probabil din lemn, în stilul specific bisericilor maramureșene. Arhid. Prof. Dr. Ioan Zăgorean scrie rînduri despre: «Vechea Episcopie a Feleacului» reînființată în 1921 și ridicată la rangul de Arhiepiscopie în 1973, stînd pe temeliiile și teritoriile vechilor episcopii românești de Vad și Feleac, cărora li s-au adăugat părți din vechea episcopie a Maramureșului și din cea a Geoagiului. Arhiepiscopia de azi își are, după documente, temeliiile înfipte în pămîntul Transilvaniei de nord, păstrînd mărturiile de veacuri ale credinței moșilor și strămoșilor, ale căror expresii sînt vechile așezăminte bisericești, între care, în rîndul întii se numără și cel din Feleac.

S-au menționat numai unele din articolele cuprinse în «Îndrumătorul Bisericesc» clujean 1979, dar toate au cuprins de valoare pentru viața creștină, ceea ce este meritul autorilor. Dorim ca acest «Îndrumător» să-și continue apariția anuală cu cuprins mereu util credincioșilor.

Diac. Prof. O BUCEVSCHI

André B a r r é l y, *Qui est près de moi est près du feu*, Desclée de Brouwer, 1978, 229 p.

Casa de ediții Desclée de Brouwer a lansat de curînd o nouă colecție ce poartă numele de «Théophanie». Colecția este condusă de către Olivier Clément și ea își propune de a edita lucrări referitoare la spiritualitatea Ortodoxiei.

Primele trei volume ale acestei colecții au și apărut și anume: a) «Dostoievsky et le problème du mal» (Dostoievski și problema răului) de Paul Evdokimov, b) «La femme et le salut du monde» (Femeia și mîntuirea lumii) de Paul Evdokimov, și în fine c) «Qui est près de moi est près du feu» (Cine este lîngă mine este aproape de foc), de André Barrély.

Rîndurile ce urmează au menirea să prezinte, sumar, ultima publicație a casei de ediții Desclée de Brouwer, adică lucrarea semnată de André Barrély.

Autorul lucrării, André Barrély, este un francez născut la Toulon (Franța) în 1936, care a îmbrățișat Ortodoxia la vîrsta de patrusprezece ani. Deși nu este teolog, ci profesor de filozofie la un liceu în Daloa (Coasta de Fildes), unde trăiește de mai mulți ani cu familia sa, el este așa de familiarizat cu tradiția spirituală a Ortodoxiei, încît din 1975, Barrély publica «L'homme transfiguré» (Omul transfigurat).

În ultima sa lucrare «Cine este lângă mine este aproape de foc», care este de fapt o introducere în tradiția spirituală filocalică a Ortodoxiei, și unde, autorul face dovada unui bun cunoscător al acesteia din urmă, Barrély reia unele din reflecțiile și temele abordate în «L'homme transfiguré».

Prefața cărții (p. I—VII) este semnată de Olivier Clément, care subliniază necesitatea publicării unei astfel de lucrări și prezintă numai istoria evoluției isihasmului. O. Clément evidențiază faptul că Barrély analizează spiritualitatea isihastă din unghiul de vedere al surselor biblice ale acesteia, al tradiției patristice, al contextului său eclezial și în fine, al mărturiei creștine. Cît despre titlul lucrării, Clément afirmă că acesta nu este altceva decît o sentință rostită de Mîntuitorul, dar care, «nu și-a găsit loc în evangheliile canonice...» (p. VI).

Cunoașterea învățăturii creștine, experiența religioasă este o «filocalie» (p. 16), care, în fond, nu este altceva decît «experiența luminii necreate de care sîntem iluminați prin dobîndirea Duhului Sfînt și a harului divin al îndumnezeirii» (p. 17).

Filocalie și Liturghie sînt două entități inseparabile, căci doar în Biserică se efectuează comuniunea cu Dumnezeu. A cunoaște în sens filocalic este «a merge» în lumina Taborului (I Ioan 1, 7) care, «nu se mărginește în a ne ilumina doar, ci ne transformă în lumină, trupul, sufletul și spiritul» (p. 34). Ori a «merge» în lumina taborică, înseamnă a «muri» față de «pasiunea care consistă în a satisface o dorință» (p. 43), căci aceasta din urmă duce la moarte.

Cunoașterea creștină capătă dimensiunile sale reale doar grație iubirii, căci «a iubi, înseamnă a efectua un mers în cunoaștere» (p. 49). Doar iubirea este cunoașterea, iar cunoașterea este o penetrare iubitoare pînă la intimitatea cunoscutului» (p. 50).

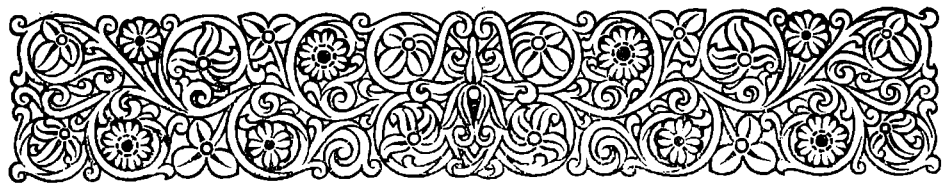
Cît privește rugăciunea, aceasta trebuie să ocupe un loc central în viața creștinului așa încît «orice act al vieții creștinului să fie o rugăciune» (p. 55). Se cade însă ca, rugăciunii să i se adauge asceza creștină, care nu este o «metodă de a aboli, de a seca sursa pasiunilor... de-a ucide dorința în sine, ci doar pe cea vătămătoare...» (p. 65). Asceza filocalică este «un efort împotriva dorinței» și urmărește orientarea acesteia din urmă în direcția deificării ei (p. 67). Așa se explică de altfel, de ce «umila ambiție a Părinților Niptici era de a face posibilă deificarea dorinței de care sîntem animați» (p. 77). În felul acesta «orice dorință umană devine o scară spre o participare la viața trinitară...» (p. 79).

Destinul omului este transfigurarea prin lumina taborică, deificare prin dobîndirea Duhului Sfînt. Creștinul se învrednicește de primirea Duhului Sfînt doar prin rugăciune, care este «în esență euharistică și apofatică» (p. 178). Dar, rugăciunea exclude tristețea și descurajarea, căci acestea două din urmă «pun pe fugă Duhul Sfînt» (p. 182). De altfel, «absența bucuriei în viața de rugăciune este indiciul neprezenței Duhului Sfînt» (p. 185).

Tradiția spirituală a Ortodoxiei, isihasmul, nu este «apanajul monahilor» (p. 189), ci al oricărui creștin «discipol al Părinților Niptici, care luptă pentru a învinge pasiunile sale, pentru a ajunge la starea de liniște interioară în răbdare și umilință, în vederea dobîndirii Duhului Sfînt, prin rugăciunea inimii și într-o tandrețe de fiecare clipă» (198), care sînt adevărații monahi.

Filocalia se adresează întregii umanități. Inseși textele filocalice sînt destinate partajului ecumenic căci, «celălalt», este întotdeauna creat «după chipul Sfintei Treimi» (p. 213). «Iată de ce angajamentul creștinilor în lupta politică împotriva injustiției și opresiunii capătă în mod necesar o semnificație eshatologică» (p. 215).

IOAN V. DURĂ

NOTE BIBLIOGRAFICE

Rudolf Schieffer, *Zur Benrteilung des norditalischen Dreikapitel — Schismas (În legătură cu evaluarea Schismei celor trei capitole din nordul Italiei)*, în «Zeitschrift für Kirchengeschichte», Band 87 (1976), Heft 2—3, p. 167—201.

Politica religioasă a împăratului Justinian I (527—565) a culminat cu convocarea Sinodului V ecumenic (Constantinopol 553), care a condamnat «cele trei capitole», adică 1) persoana și opera lui Teodor de Mopsuestia († 428); 2) scrierile lui Teodoret de Cyr († 466) îndreptate împotriva Sf. Chiril de Alexandria († 444) și 3) scrisoarea lui Ibas din Edesa († 457) adresată lui Maris de Adrașir. Se știe că această acțiune a împăratului Justinian urmărea câștigarea necalcedonienilor orientali, care însă n-au fost cu nimic impresionați, iar politica religioasă a împăratului n-a fost numai zădarnică, ci ea a adus tulburări în Biserica, prin opoziția Occidentului față de condamnarea «celor trei capitole».

Împotriva condamnării «celor trei capitole» s-a ridicat în primul rând Biserica din Africa de Nord, unde pe la 548—550 a apărut lucrarea în 12 cărți a episcopului Facundus de Hermiane intitulată: *Pro defensione trium capitulorum*. Tot în Africa de Nord s-a ținut la Cartagina în anul 550 un sinod sub președinția episcopului Reparatus de Cartagina, sinod care a amenințat că va întrerupe comuniunea cu papa Vigiliu (537—555), care după cum se știe, a avut o atitudine șovăiel-

nică în fața condamnării «celor trei capitole».

Astfel de reacții împotriva politicii religioase dusă de Constantinopol s-au înregistrat și în alte provincii occidentale, însă cea mai puternică a fost aceea care s-a produs în nordul Italiei, și care a dat naștere unei schisme între episcopatul din nordul Italiei și scaunul de la Roma; sau mai precis, între episcopatul din nordul Italiei și Biserica imperială. Această schismă a început în timpul păstoririi papei Vigiliu și a durat pînă la sfîrșitul secolului al VII-lea, cînd s-a încheiat sub papa Sergius I (687—701). De altfel, prin separarea patriarhatului de Aquileia și Grado, schisma amintită a durat pînă în secolul al XVIII-lea, iar din aceeași tradiție arhiepiscopul de Veneția poartă și astăzi titlul de patriarh.

Oricum, schisma propriu-zisă a durat 150 de ani și a avut ca obiect refuzul episcopatului din nordul Italiei, în frunte cu episcopii de Milano, Aquileia și Grado, de a intra în comuniune cu Biserica oficială și, în primul rînd, cu Biserica Romei, pe motivul că acestea aprobaseră condamnarea «celor trei capitole», ceea ce însemna în ochii schismaticilor trădarea hotărîrilor de la Calcedon (451).

Această schismă a fost agravată și favorizată, cel puțin indirect, de ocupația longobardă, care după jumătatea secolului al VI-lea ocupă nordul Italiei, adică tocmai teritoriile eparhiilor intrate în schismă cu Biserica oficială. Longobarzii au fost în parte arieni și după mărturia conaționalului lor, Paul Diaconul († 797/799), Biserica din nordul Italiei a avut de suferit sub stăpânirea lor (p. 173). Totuși, întrucât aceste teritorii scăpau de sub controlul imperial și deci al Bisericii oficiale, schismaticii au putut să-și desfășoare mai ușor activitatea lor protestatară față de Biserica imperială.

Noi apreciem această schismă și din perspectiva tendințelor de autonomie a Bisericilor locale din Occident față de pretențiile crescînde ale centralismului papal.

Dar studiul de care ne ocupăm își propune un alt obiectiv și anume acela de a schița profilul teologic al schismei amintite și ia în discuție toate documentele și argumentele folosite de schismatici. Sînt astfel analizate unele manuscrise păstrate din această perioadă la Verona. Între aceste opere este de menționat lucrarea amintită a episcopului Facundus și întrucît ideea centrală a acestei lucrări de apărare a «celor trei capitole» era de a considera teologia condamnării «celor trei capitole» drept un atac împotriva hotărîrilor de la Calcedon, era firesc ca actele Sinodului IV ecumenic să constituie pentru schismatici comoara cea mai de preț (p. 177). Autorul nostru arată că la Verona se păstrează un manuscris din secolul VI sau VII cu extrase din actele sinodului de la Calcedon. Iar un alt manuscris tot de la Verona cu semnatura LIX (57) reproduce printre alte extrase și actele ședințelor 9—11 cînd la 26 și 27 octombrie 451 a fost discutată cu rezultate pozitive situația lui Teodoret și a lui Ibas (p. 178).

Sînt menționați astfel patru codici de la Verona, care datează din jurul anului

600, și care provin din cercul Bisericii schismatice din nordul Italiei. După cum se poate observa, interesul major al acestor schismatici a fost acela de a apăra «cele trei capitole», tocmai prin hotărîrile Sinodului al IV-lea ecumenic.

Autorul acestui studiu pe care-l prezentăm aici menționează și alte documente ce provin din cercul respectiv și care completează arsenalul doctrinar al schismaticilor. Pentru, aceștia condamnarea «celor trei capitole» însemna o întrerupere a tradiției, o trădare a Calcedonului. Astfel multe dintre lucrările care au combătut teologia «celor trei capitole» a împăratului Justinian, cum a fost aceea a episcopului Facundus, ca și colecțiile de acte sinodale care sprijineau opoziția față de politica religioasă imperială, au fost păstrate și transmise posterității de nordul Italiei, prin meritele acelei Biserici schismatice, chiar dacă nu au fost elaborate aici, ci în altă parte, așa cum a fost cazul cu scrierea amintită întocmită în Africa.

Mai departe însă, R. Schieffer se întreabă cu îndreptărire care a putut să fie atunci contribuția teologică originală a adepților schismei din nordul Italiei. O primă constatare este aceea că schismaticii în discuție au adus o contribuție considerabilă la păstrarea și transmiterea unor acte sinodale și a unor opere teologice din secolele V și VI. Lista textelor pe care le cunoaștem datorită lor este mare și multe dintre aceste texte sînt păstrate în tradiția lor în cea mai veche și uneori cea mai bună variantă. Ori activitatea spirituală care stă în spatele acestei mișcări este cu atât mai însemnată cu cît se desfășoară într-o epocă de cea mai scăzută activitate culturală în întreaga Europă (p. 190).

Totuși această activitate nu era creatoare, căci ea s-a rezumat doar la transmiterea și păstrarea unor opere care nu erau proprii.

Rudolf Schieffer încearcă totuși să identifice unele opere ca fiind proprii cercului de teologi din stnul acestei Biserici schismatice. Este vorba de 10 predici păstrate în codexul Veronensis LIX, care s-au transmis sub numele Fer. Augustin. Ori critica de text a stabilit cu siguranță că aceste predici nu fac parte din moștenirea literară a marelui orator creștin. Astfel, autorul nostru consideră că aceste predici sînt opera unor teologi din cercul schismaticilor în discuție. Ori în aceste predici nu poate fi vorba de o contribuție originală, întrucît autorul lor recurge mai totdeauna la citarea unor texte cu autoritate, așa cum se vede și din încercarea de a le atribui Fer. Augustin.

În concluzie se arată că «protivnicilor

sinodului V ecumenic le-a lipsit nu atît strădania creatoare care ar fi putut duce la formularea unor contribuții proprii și la formarea unei teologii speciale, din care să se remarce unele nume, cît condițiile formării unei conștiințe de sine» (p. 195). Totuși pentru aprecierea generală a schismei celor trei capitole din nordul Italiei este foarte importantă folosirea manuscriselor care ajută la corectarea și modificarea imaginii obișnuite de pînă acum.

Studiul foarte documentat al lui Rudolf Schieffer constituie o contribuție serioasă la aprofundarea unui capitol atît de puțin cunoscut din istoria Bisericii latine din perioada premergătoare Evului Mediu.

Diac. Aslst. Dr. VIOREL IONIȚĂ

I. Ionescu, *Problema versiunilor moldovene din 1532 ale Evangheliei și Apostolului*, în «Limba română», XXVIII (1979), nr. 1 ;

I. Ionescu, *În legătură cu originalul românesc al Tetraevanghelului coresian*, în «Limba română», XXVIII (1979), nr. 2.

Cunoscutul și fecundul cercetător din domeniul istoriei, I. Ionescu, coslujitor de-al nostru, s-a impus de mult prin cercetările sale, meticuloase și cu concluzii logice, publicate nu numai în revistele bisericești, și îndeosebi în «Mitropolia Olteniei», pe care a condus-o un timp ca redactor responsabil, dar și în reviste de specialitate laice. E cunoscut ca un cercetător serios și asiduu, cu predilecție în a participa la probleme controversate (amintind doar : *Legenda mînăstirii Argeș, Crăciunul, inscripția Decebalus per Scorillo*).

Consacrarea de istoric versat în problemele pe care le discută i s-a făcut și de către congrese internaționale la care a susținut comunicări (al XVI-lea Congres internațional de bizantinologie de la Atena, 1976) și de către *Bibliografia istorică a României, 1944—1969*, editată de Academia R. S. R., în care figurează cu

interesante studii, elaborate pînă atunci. Și dacă reținem că această bibliografie, cum scria acad. C. Daicoviciu în *Cuvînt înainte*, a consemnat «scrierile mai importante din domeniul științelor istorice apărute în cei 25 de ani de la eliberarea țării noastre», ne scutește de alte sublinieri elogioase față de munca de cercetare a acestui frate preot.

Dar preotul I. Ionescu s-a ocupat și se ocupă și de subiecte din domeniul filologiei și al istoriei literare (amintim doar studiul *Despre logofătul Stoica Ludescu și paternitatea cronicii «Istoria Țării Românești»*, publicată în «Analele Universității București, Istorie», 5, 1956).

Recent s-a ocupat în «Limba română» nr 1 din 1979, de *Problema versiunilor moldovene din 1532 ale Evangheliei și Apostolului*.

În anul 1952 s-a publicat în Polonia un document scris în limba latină prin care

se releva că în anul 1532 un bătrîn doctor (în științe) din Moldova venise la Wittemberg ca să tipărească cele patru Evanghelii și epistolele lui Pavel, bineînțeles după un text pe care-l avea în limba română. Textul polon a fost cunoscut și tradus la noi în 1958. Mai recent, în 1977, cercetătorul Ion Gheție contestă sensul verbului *excudere* de a fi tradus cu a *tipări*, ci cu «a compune, a alcătui o lucrare scrisă», ceea ce schimbă cu totul realitatea.

I. Ionescu analizează cuvîntul controversat, pe bază de dicționare latine-franceze, dar și franceze-latine, apelînd și la surse etimologice germane și demonstrează, fără echivoc, că sensul acestui cuvînt este a *traduce*.

După ce elucidează argumentul lexical-lingvistic autorul articolului analizează și argumentul sintactic prin care I. Gheție contesta sensul amintit și ajunge și pe această cale la concluzia diferită de preopinent.

Importanța traducerii corecte a cuvîntului *excudere* din textul latin e deosebită pentru istoria noastră și aceasta o subliniază I. Ionescu: «În concluzie, se poate afirma că informația din 11 martie 1532 ne dovedește existența în Moldova, la începutul secolului al XVI-lea, a *Evangheliarului* și a *Apostolului*, traduse în limba română anterior și aflate în manuscrise, care desigur, se citeau și în biserici în cadrul cultului ortodox, și pe care «învățatul bătrîn» din Moldova le-a adus cu el la Wittemberg să le tipărească și nu-i exclus că viitorul să ne rezerve descoperirea și a acestor tipăriri, cum s-a descoperit și *Evangheliarul Slavo-român*, text precocesian, tipărit la Sibiu în anii 1551—1553 de Filip Moldoveanul».

Tot în revista «Limba română», nr. 2 din 1979, I. Ionescu expune noi considerații *în legătură cu originalul românesc al Tetraevanghelului coresian*.

Pornind de la afirmația istoricului P. P. Panaitescu că în textul Tetraevanghelului coresian se găsesc două denumiri de monede: *Somul* și *cruce*, specifice numai acestui text, I. Ionescu, bazat pe o bibliografie de specialitate la zi, afirmă că *somul* — talantul — a fost baza metrologică a sistemului monetar utilizat în Moldova din timpul lui Petru I Mușat și va rămîne în folosință pînă la 1476.

Despre cealaltă monedă — *cruce* (Matei 17, 27), P. P. Panaitescu afirma că a circulat numai în Transilvania și Ungaria în secolul al XV-lea, iar în cel următor numai pînă la 1526. Dar autorul acestei meticuloase comunicări corectează această opinie, aducînd în sprijinul afirmației argumente că moneda respectivă este legată tot de Moldova, circulînd aici din timpul lui Alexandru cel Bun (1400—1432) și pînă la Ștefăniță (1517—1527).

Pe baza acestor analize pertinente, autorul considerațiilor amintite ajunge la concluzia că versiunea *Tetraevanghelului coresian* își are obrșia în Moldova. Și aceasta — zicem noi — întărește afirmația că în 1532 acel bătrîn învățat moldovean era în posesia unei traduceri românești a Evangheliilor pe care voia să le tipărească la Wittemberg, cunoscut centru tipografic.

Concluziile la care ajunge pr. I. Ionescu sînt bazate pe o bogată bibliografie de specialitate și pe o strînsă analiză care conferă autorului statut de autentic și sferguincios cercetător.

Pr. GABRIEL COCORA

Arhiepiscop Vladimir¹. *Das Opfer Christi und das Opfer der Christen in den eucharistischen Texten der Russinhen Orthodoxen Kirche — Jertfa lui Hristos și Jertfa creștinilor în textele euharistice ale Bisericii Ortodoxe Ruse* (Frankfurt/Main, 1979).

În vorbirea curentă noțiunea «jertfă» are multe semnificații, care nu se referă însă la structura ideii ca stare de jertfă, ci numai la forma și cuprinsul în care ideea generală de jertfă este concret exprimată. Toate semnificațiile noțiunii de jertfă au la bază aceeași idee în sensul că un subiect jertfitor, în mod conștient, renunță la ceva important, prețios, scump; la ceva ce aparține lui, câștigat prin muncă. Jertfa ca idee are trei componente principale: 1) un subiect jertfitor, 2) aducerea jertfei și 3) scopul și valoarea pentru care se aduce jertfa.

Felurile jertfelor întâlnite în istoria omenirii pot fi împărțite după formă în materiale și spirituale, iar după conținut în morale și imorale. O nuanță deosebită se observă la jertfele religioase. Aici ideea fundamentală de a câștiga prin jertfă un bun superior se asociază așteptării de a primi ajutor de la o ființă superioară: în religia adevărată de la Dumnezeu (Ps. 120, 2), în religiile păgâne de la divinitățile inventate. Jertfa este în acestea un instrument în mâinile omului, cu care voiește să-și creeze un ajutor superior.

Creștinismul dispune de noțiunea sublimă a jertfei divine. Aici Fiul, Cel Unul-Născut și Cuvîntul lui Dumnezeu ia chip de rob, și se face om (Ioan I, 14; Filip. II, 6 urm.), pentru ca pe omul căzut în păcat (Rom. VII, 14) să-l facă «făptură nouă» (2 Cor. V, 17). Și întruparea Fiului lui Dumnezeu, — luarea de chip de rob — nu însemna altceva decît renunțare la drepturile Sale divine — deci a fost auto-jertfire.

Exemple de jertfe religioase se găsesc în Vechiul și Noul Testament. După măr-

turia Vechiului Testament omenirea, atît cît L-a cunoscut ea pe adevăratul Dumnezeu, i-a adus jertfe materiale din cele mai vechi timpuri, ca: fructe de pe cîmp (Gen. IV, 3 urm.) apoi tot felul de lucruri scumpe: aur, argint, bronz, pietre scumpe, bani și alte lucruri (Exod XXXV, 5—9; XXX, 13). De jertfe materiale, în anumit fel, este vorba și în Noul Testament (Filip. IV, 18; Evrei XIII, 16). Însemnătatea acestor jertfe în Sfînta Scriptură este în primul rînd de natură educativă. După legea lui Moisi aducerea de jertfă este de o parte pedeapsă și expiere (Lev. XVI, 3), iar de altă parte expresie de mulțumire și zel față de Dumnezeu (Lev. VII, 12). În Noul Testament se arată însă sensul adînc, tainic al jertfei — se arată că jertfele vechitamentare materiale, îndeosebi cele singeroase au servit ca simbol pentru marea jertfă aducătoare de mintuire a Dumnezeu-Omului Hristos (Ioan XIX, 34—36; Evrei X, 1).

Dar paralel cu prezentarea jertfelor materiale în Vechiul Testament se accentuează și importanța jertfelor spirituale. D. p. la jertfele aduse de Cain și Abel se dă de înțeles că o jertfă materială fără o corespunzătoare atitudine interioară, a sufletului uman, nu-i bine plăcută din cauza faptelor rele săvîrșite de el (Gen. IV, 7). Acest concept de jertfă se întâlnește în Vechiul Testament și în psalmi și în cărțile profeților.

Exemplu de o noțiune de jertfă alterată din punct de vedere religios și moral îl oferă jertfele popoarelor păgâne, care operează cu superstiții, cu minciuni și patimi trupesti. Păgînii, în majoritatea lor, credeau cu sinceritate că ei pot să-i mulțumească pe zeii lor cu mijloacele în-

1. Arhiepiscop de Dimitrov, Rector al Academiei Duhovnicești—Moscova.

trebuințate de om pentru satisfacerea trebuințelor sale fiziologico-materiale, — credeau că le pot câștiga ajutorul și și-i pot face asociați prin oferirea de jertfe materiale (Inj. XIII, 17; XIV, 1). Total condamnabile sub aspect religios și moral sînt jertfele cultice păgine la care se jertfea d.p. castitatea spre mărirea lui Dumnezeu sau se jertfeau vieți omenești. (Isaia 57, 5; Ieremia 2, 20).

În ce privește jertfa lui Hristos și jertfa creștinilor din punct de vedere ortodox, tema trebuie privită în lumina textelor euharistice ale Bisericii Ortodoxe, căci Euharistia este centrul serviciului divin ortodox, precum, peste tot, și al întregii vieți a creștinilor ortodocși. Ea este expresia vie și vizibilă a concepției ortodoxe despre lume. Irineu scrie: «Învățătura noastră este în acord cu Euharistia și Euharistia, la rîndul ei, confirmă învățătura noastră». În textele euharistice ale Bisericii Ortodoxe, Euharistia însăși este prezentată ca jertfa lui Hristos și jertfa creștinilor.

Biserica Ortodoxă privește Euharistia ca o jertfă nesîngeroasă, în care Iisus Hristos, în texte de laudă și de mulțumire, e adus ca jertfă cu trupul și sîngele Său. Întreaga viață pămîntească a lui Iisus de la întrupare și pînă la înălțarea la cer a fost jertfă de expiere pentru păcatele omenirii (Evrei I, 3). Începuturile acestei jertfe sînt prezentate în Sfînta Scriptură ca fiind din veșnicie (1 Petru I, 18—20) și ancorează în iubirea divină: «Așa a iubit Dumnezeu lumea...» (Ioan III, 16; Efes. V, 2).

Atenție deosebită se dă în Noul Testament morții pe cruce a lui Hristos, vîrsării de sînge și distrugerii trupului Său (Ioan XIX, 34 urm.). Moartea pe cruce a lui Hristos este doar proba cea mai evidentă a iubirii lui Dumnezeu pentru om (Romani VI, 8); ea este premisa Arhieriei lui Hristos după rînduiala lui Melhisedec (Evrei V, 8—10), și sursa sfințirii și îm-

păcării noastre cu Dumnezeu (Colos. I, 21 urm.).

Apostolul Pavel subliniază unicitatea jertfei lui Hristos (Evrei IX, 26). În contrast cu jertfele vechitestamentare, care se repetau și rămîneau totdeauna aceleași și care nu puteau șterge păcatele (Evrei X, 11) și curăți conștiința de faptele moarte (Evrei IX, 14) Hristos ca «Arhierie în veac» (Evrei VI, 20) s-a jertfit pe Sine (Evrei VII, 27) și ne-a cîștigat nouă mîntuirea veșnică (Evrei IX, 12). Astfel «printr-o singură jertfă adusă o singură dată, a adus la veșnică desăvîșire pe cei ce se sfințesc» (Evrei X, 14) și astfel «nu mai rămîne pentru păcate nici o jertfă» (Evrei X, 26).

Dar se pune întrebarea — scrie autorul — în ce fel ne-a dus Hristos la desăvîșire prin jertfa Sa de pe Golgota? Este însă clar că Sfînta Scriptură privește jertfa istorică a lui Hristos de pe Golgota în importanța obiectivă a pieririi. Dar la aceasta trebuie adăugată și acceptarea ei subiectivă în «suflet și trup» (1 Tes. V, 23) de către fiecare (Gal. VI, 14), căci altfel «Golgota istorică» n-ar avea nici un sens (Gal. II, 19—21). Iar reoglindirea subiectivă a faptului de pe Golgota în credinciosul singular trebuie înțeleasă ca acțiunea harului (Efes. II, 5). De aici rezultă necesitatea indispensabilă a tainelor divine ca mijlocitoare ale harului divin. Și una dintre aceste taine este, după învățătura Bisericii Ortodoxe, Sfînta Euharistie — taina trupului și singelui Domnului.

Biserica Ortodoxă numește Sfînta Euharistie jertfă și o prăznuiește după porunca lui Hristos, «întru pomenirea Sa» (Luca XXII, 19). În vorbirea curentă a pomeni, a-ți aminti de o persoană sau de un lucru, înseamnă a-ți rechema în memorie ceva trecut. În dicționarul biblic însă «amintirea» nu înseamnă restabilirea a ceva trecut numai subiectiv, abstract, ci și obiectiv, adică a revela ceva existent, dar încă necunoscut și nemanifestat în realitate.

Și Sfânta Euharistie ca realizarea jertfei lui Hristos e numită încă «jertfă».

Dar afirmând identitatea jertfei de pe Golgota — chiar a jertfei întregii vieți pămîntești a lui Hristos — și a jertfei euharistice a Bisericii, păstrăm totuși deosebirea dintre aceste jertfe. Identitatea se cuprinde în filința aducătoare de mîntuire, pe cînd deosebirea privește forma exterioară, adică condițiile și felul aducerii jertfei. Jertfitorul și jertfa de pe Golgota este același și pe altar, dar pe Golgota faptul s-a întîmplat după cursul natural al lucrurilor, pe altarul Bisericii însă în chip supranatural. Pe Golgota Hristos s-a adus pe Sine nemijlocit ca jertfă singeroasă în

mod vizibil tuturor și numai o singură dată, în Sfânta Euharistie «El se jertfește mereu, mereu, în mod nesfîngeros, talnic prin preot ca mijlocitor». «...Cîna cea de Taină se continuă, dar nu se repetă, — dacă ște numai o jertfă, numai o aducere, numai un arhieru care aduce și este adus».

Trupul și sîngele lui Hristos constituie izvorul tertării păcatelor, al comunătății cu Sfîntul Duh și al moștenirii Împărăției cerești, care «este dreptate și pace și bucurie întru Duhul Sfînt», (Romani XIV, 17), — este garanția desăvîrșirii noastre, a vieții veșnice, fapt limpede expus în textele liturgice de la serviciile divine.

Un studiu de valoare.

«PRO ORIENTE»

Fundația vieneză «Pro Oriente», înființată în 1964 de Cardinalul vienez König, organizează conferințe, simpozioane, consultații și zile teologice între teologi ai Bisericii Romano-Catolice și ai Bisericilor Ortodoxe, inclusiv ai celor Vechi-orientale. Discuțiile se duc în spirit de sinceritate și de slujire a Bisericii, în deosebi de slujire a lui Iisus Hristos, care a spus despre Sine: «Eu sînt adevărul...» (Ioan XIV, 6). Activitatea «Fundației» contribuie și la stabilirea de contacte personale între creștinii răsăriteni și apuseni, activi în diferite domenii de viață. Contactele acestea, care cuprind discuții informative, fac cunoștință cu viața spirituală și evlavioasă a partenerilor dintre creștinii răsăriteni și apuseni, înlesnind și vizite reciproce.

Dar Fundația «Pro Oriente» nu-i nici organ oficial al Bisericilor și nici nu obligă felul activității lor. Membrii ei prezintă însă mărturi valabile despre propria lor învățătură. Astfel activitatea «Fundației» este foarte utilă dialogului dintre Biserici,

servind la apropierea lor. Cuprinsul conferințelor, simpozioanelor etc. de pînă acum «Fundația» le-a publicat în 4 volume (Editura «Tyrolia», Viena). Citirea lor face să se înțeleagă că cuprinsul lor nu-i lucrare ecumenică aparținînd trecutului, ci deplină actualitate, caracterizată prin «iubire care nu-i statică, ci dinamică, este viață».

Titlul volumelor indică clar cuprinsul lor. 1) «Conciliaritate și colegialitate» — Oficiul lui Petru, — Hristos și Biserica Sa»; 2) «Pe calea spre unitatea credinței»; 3) «Tomos Agapis» și 4) «Ecumene, Concilii, Infallibilitate» (1979). Vom reda rezumativ din ultimul volum.

Ștefan C. Alexe.¹ Die eine Kirche und die vielen Kirchen (aus orthodoxer Sicht). (Biserica cea una și Bisericile multe — din punct de vedere ortodox).

Problema unității bisericilor nu-i ceva nou. Unitatea Bisericii a fost definită ca dogmă acum de Sinodul ecumenic al doilea din Constantinopol la anul 381. Și unitatea este un «atribut» al Bisericii și nu trebuie înțeleasă numai ca un semn exterior al

1. Profesor la Institutul teologic universitar din București, în prezent parohul bisericii ortodoxe române din Baden-Baden.

comunității bisericești, ci ca o realizare organică a trupului lui Hristos. Ca expresie a unității depline a lui Dumnezeu cu omul, în cadrul vieții pămîntesti, Biserica este divin-umană.

Principiul unității a fost de la început elementul principal în viața Bisericii, fapt pentru care în primele opt veacuri unitatea Bisericii a fost apărată de părinții bisericești cu pietate, cu dragoste și cu răbdare față de toate ererzile și schismele din acea epocă. Desigur, unitatea de care vorbesc Sfînta Scriptură și părinții bisericești nu-i o dimensiune abstractă, ci o realitate istorică. Iar Biserica Ortodoxă trăiește această realitate a Bisericii cu credința că unitatea Bisericii consătuie puterea ei. Și Mîntuitorul se roagă ca unitatea Bisericii să ia forma unității Sfintei Treimi și să se alimenteze din aceasta. (Ioan XVII, 20—24). Unitatea persoanelor Sfintei Treimi formează adică temelul unității Bisericii. Sfîntul Apostol Pavel afirmă că Biserica este Trupul lui Hristos și Hristos este Capul ei. În Iisus Hristos realizează Dumnezeu planul Său, cuprinzînd «cerescul și pămîntescul» sub un cap (Efes. I, 9—10; Col. I, 16).

Prin jertfa Sa, Iisus Hristos a devenit capul Bisericii, așa că toți îi aparțin (Efes. I, 22—23). Unitatea creștinilor se bazează deci pe hristocentrismul Bisericii (Efes. IV, 4—5), fapt susținut d. p. și de Ciprian de Cartagina. El afirmă că viața și unitatea Bisericii este revărsarea vieții și unității Sfintei Treimi asupra membrilor Bisericii.

Unitatea dintre Biserica și Dumnezeu este opera Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, dar puterea care însuflețește, întărește și unește Biserica este Sfîntul Duh. Unitatea reală, concretă și vizibilă a Bisericii este fapta și rezultatul Rusaliilor, fiindcă Duhul Sfînt este principiul dinamic al «Koinoniei» (Fapte II, 42). Sf. Irineu afirmă: «Unde este Biserica, acolo este și Duhul lui Dumnezeu, și unde este Duhul

lui Dumnezeu, acolo este și Biserica și tot harul».

Unitatea Bisericii, în însușirea ei de unicul Trup al lui Hristos și de prezența aceleiași Duh în ea, se exprimă prin unitatea credinței, prin unitatea cultică, prin participarea la aceleași sfînte Taine și prin unitatea comunității bisericești și de conducere. Unitatea în credință, care se exprimă prin mărturisirea aceleiași credințe și prin propovăduirea neschimbată a adevărului creștin, este prezentată de apostolul Pavel ca mijloc și rezultat al zidirii noastre în Hristos-Logosul și în Duhul Sfînt, care-i duhul adevărului. Mîntuitorul se roagă pentru unitatea Bisericii prin cuvîntul adevărului. Apostolul Pavel numește Biserica lui Dumnezeu «Stîlpul și temelie adevărului» (1 Tim. III, 15).

Primatul unității în credință sau primatul dogmatic impune, evident, necesitatea mărturisirii credinței comune în viața Bisericii.

Integrarea în Biserica începe cu actul credinței în adevărul și realitatea revelației divine. Pentru acest fapt mărturisirea de credință a fost de la început esențială pentru apartenență, prin Botez, la Biserica și condiția rămînerii în Biserica.

Sucesiunea apostolică are ca temelie succesiunea adevărului dogmatic, prin care mărturisirea Bisericii de azi se acoperă cu mărturisirea Bisericii Apostolice, încît credințioșia față de Tradiția Apostolică asigură unitatea Bisericii.

Biserica, — Trupul tainic al lui Hristos, este și comunitatea liturgică sacramentală în care se săvîrșesc Sfintele Taine, prin care Dumnezeu împărtășește, prin Duhul Sfînt, harul mîntuitor celor ce cred în Fiul Său, Iisus Hristos, și-L recunosc pe Acesta ca Mîntuitor. Sfintele Taine nu sînt numai mijloace pentru împărtășirea harului divin, ci lucrarea prin care Hristos clădește Biserica Sa, în care El însuși este prezent în chip sacramental. Și Sfînta Euharistie este din timpul apostolic pînă azi

unul dintre elementele cele mai de preț ale unității interioare a Bisericii. Ea aduce nu numai o unitate spirituală, ci o unitate reală cu Hristos și între membrii Bisericii. Pe Sfântul Disc este simbolizată întreaga Biserică, cea vizibilă și cea invizibilă, cea pămîntească și cea cerească, avînd în centru pe Mîntuitorul Hristos. Sfinții Părinți învață că Sfînta Euharistie concretizează și prezintă unitatea reală a Bisericii (Ciprian, Ioan Hrisostom ș.a.).

Unitatea Bisericii se păstrează prin puterea Sfintelor Taine, fiindcă Taina nu este numai Taina unirii cu Hristos, ci și Taina unirii oamenilor întreolaltă prin Duhul Sfînt. Unitatea bisericească vizibilă nu-i posibilă fără comunitatea sacramentală. Nici aceasta nu poate fi separată de unitatea de credință. Alt element de bază al unității Bisericii este Ierarhia, și în primul rînd episcopatul. Unitatea se exprimă prin comunitatea membrilor ierarhiei. Mîntuitorul a introdus slujirea ierarhică și preoțească prin care se continuă în Biserică «taina Rusaliilor». Apostolii au numit apoi ca urmași ai lor, ierarhii și aceștia, la rîndul lor, sfințesc preoții prin care se împărtășește credincioșilor harul Sfîntului Duh.

Sucesiunea Apostolică a episcopatului constituie o realitate sacramentală și istorică în viața și în structura Bisericii și o condiție a unității ei în timp.

Conform poruncii Mîntuitorului de a învăța toate popoarele și a le boteza în numele Sfîntei Treimi (Matei XXVIII, 19), Apostolii au înființat Biserici și au pus în fruntea lor Episcopi ca urmași ai lor. Dar prin faptul acesta, Biserica lui Hristos nu

s-a împărțit în mai multe Biserici, fiindcă episcopii «nu sînt decît slujitori ai lui Hristos și iconomi ai Tainelor lui Dumnezeu» (1 Cor. IV, 1). Biserica, răspîndită pe întreg pămîntul, se prezintă în diferite state în forma Bisericilor autocefale, acomodînd unele norme ale activității ei la realitățile locale, care reprezintă unitatea în diversitatea creațiunii lui Dumnezeu.

Bisericile Ortodoxe autocefale nu micșorează nicidecum Biserica Ortodoxă universală, fiindcă între ele se păstrează unitatea în credință, în taine și în comunitatea Episcopilor. Prin elementele acestea fiecare Biserică locală reprezintă în localitatea respectivă Biserica universală. Din punct de vedere ortodox plenitudinea Bisericii este reprezentată de Biserica Ortodoxă, care păstrează credința neschimbată a Bisericii neîmpărțite, Sfintele ei Taine și organizație ierarhică. Unitatea Bisericii este de caracter supranatural și nu poate fi sfișiată, fiindcă Biserica este strîns unită cu capul ei, Iisus Hristos.

Desigur, unirea Bisericilor pretinde rezolvarea unor serioase probleme ecleziologice. Și misiunea creștinilor este să înfăptuiască o unitate bisericească în care creștinii și Mîntuitorul Iisus Hristos se întîlnesc în aceeași Biserică, într-o comunitate de credință și de sfinte taine, inclusiv «Comunio» euharistică. Pînă la realizarea acestei năzuințe, Biserica Ortodoxă este deschisă pentru dialogul în serviciul lumii, pentru restabilirea păcii între oameni și pentru realizarea unei unități în diversitate.

Un studiu substanțial, precis în noțiuni, logic în expunere și, firește, corect doctrinar.

Diac. Prof. O. BUCEVSCHI